

รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์

โครงการ การศึกษาการรับรู้และการตอบสนองต่อกฎระเบียบและ
มาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ด้านนันทนาการของผู้มาเยือน
อุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ – ปุย

A Study on Perception and Responses toward Regulations and Recreational
User Management Measures of Visitors to
Doi Suthep-Pui National Park

โดย นางสาวหทัยรัตน์ จันโทวาท และคณะ

มีนาคมคม 2554

รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์

โครงการ การศึกษาการรับรู้และการตอบสนองต่อกฎระเบียบและ
มาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ด้านนันทนาการของผู้มาเยือน
อุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ – ปุย

A Study on Perception and Responses toward Regulations and
Recreational User Management Measures of Visitors to
Doi Suthep - Pui National Park

ผู้วิจัย

สังกัด

นางสาวหทัยรัตน์ จันโทวาท

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

อาจารย์ที่ปรึกษา

สังกัด

ผศ.ดร. นภวรรณ ฐานะกาญจน์ พงษ์เขียว

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ชุดโครงการ “เชื่อมโยงเครือข่ายภาคีประเด็นการท่องเที่ยวระดับปริญญาโท”

สนับสนุนโดยสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)

(ความเห็นในรายงานนี้เป็นของผู้วิจัย สกว. ไม่จำเป็นต้องเห็นด้วยเสมอไป)

กิตติกรรมประกาศ

การวิจัยครั้งนี้ สำเร็จได้ด้วยการสนับสนุนของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ที่จัดสรรทุนอุดหนุนและส่งเสริมการวิจัยภายใต้ชุดโครงการ “เชื่อมโยงเครือข่ายภาคีประเด็นการท่องเที่ยวระดับปริญญาโท” ขอขอบพระคุณคณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ที่ได้ประสิทธิประสาทวิชาความรู้ อบรมจริยธรรม และอำนวยความสะดวกในงานวิจัยครั้งนี้ ให้สำเร็จได้ตรงตามวัตถุประสงค์

ขอขอบพระคุณ ผศ.ดร. นภวรรณ สุวานะกาญจน์ พงษ์เขียว ประธานกรรมการที่ปรึกษา ที่กรุณาสละเวลาให้คำปรึกษา คำแนะนำ ตลอดจนแก้ไข ปรับปรุง ข้อบกพร่องต่างๆ ในงานวิจัยฉบับนี้ให้มีความสมบูรณ์และถูกต้อง ขอขอบพระคุณ รศ.ดร.สันต์ เกตุปราณีต อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม ผศ.ดร.ณิ ด่านวันดี อาจารย์ที่ปรึกษาในพื้นที่ดำเนินการวิจัย และผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่าน ที่กรุณาให้ข้อเสนอแนะ และแนวทางแก้ไข

ขอขอบพระคุณ คุณอัมพร ปานมงคล หัวหน้าอุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ - ปุย และเจ้าหน้าที่ประจำอุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ - ปุย ทุกท่านที่กรุณาให้ความร่วมมือ ความช่วยเหลือ และอำนวยความสะดวก ตลอดระยะเวลาในการเก็บข้อมูล รวมถึงคุณอัญชัญ ดัณฑเทศ คุณปภาดา สืบพลาย คุณจตุพร สวัสดิ์ และคุณวันวิสา ภูไชยศรี ที่กรุณาสละเวลาให้ความช่วยเหลือในการเก็บข้อมูล

สุดท้ายนี้ขอขอบพระคุณผู้มาเยือนอุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ - ปุย ทุกท่าน ที่กรุณาสละเวลาให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม และทำให้งานวิจัยครั้งนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี

หทัยรัตน์ จันโทวาท และคณะ

มีนาคม 2554

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร (Executive Summary)

ปัจจุบันการท่องเที่ยวทางธรรมชาติได้รับความนิยมเป็นอย่างมาก โดยจากข้อมูลนักท่องเที่ยวที่เดินทางไปเยือนอุทยานแห่งชาติต่างๆ พบว่านักท่องเที่ยวที่เดินทางไปเยือนอุทยานแห่งชาติย้อนหลัง 5 ปี มีจำนวนไม่ต่ำกว่า 10 ล้านคนต่อปี (ส่วนศึกษาและวิจัยอุทยานแห่งชาติ, 2551) ปริมาณการท่องเที่ยวที่ค่อนข้างสูงนี้ส่งผลให้พื้นที่ธรรมชาติได้รับผลกระทบจากการประกอบกิจกรรมในรูปแบบต่างๆ อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของการรบกวนถิ่นที่อาศัยของสัตว์ป่า การทำให้สัตว์ป่าเปลี่ยนพฤติกรรมไปจากเดิม ปัญหาขยะ ปัญหาการหักเห็ดทำลายกิ่งไม้ ใบไม้ การกร่อนของดินอันเนื่องมาจากการเหยียบย่ำและการนำยานพาหนะเข้าไปในพื้นที่ๆ เปราะบางและอื่นๆ (นภวรรณ สุวานะกาญจน์ และคณะ, 2549) โดยที่สาเหตุของปัญหาผลกระทบในแหล่งนันทนาการส่วนหนึ่งเกิดจากพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมและไม่ปฏิบัติตามกฎระเบียบของนักท่องเที่ยว (Hammit W.E. and D.N. Cole, 1998) โดยการแสดงออกซึ่งพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของนักท่องเที่ยว ก็มีที่มาจากหลายเหตุปัจจัย ดังนั้นการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับพฤติกรรม การตอบสนองของนักท่องเที่ยวต่อกฎระเบียบจึงมีความสำคัญต่อการจัดการแหล่งนันทนาการทางธรรมชาติทุกแหล่ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งแหล่งนันทนาการที่ตั้งอยู่ในพื้นที่อนุรักษ์ ที่มีเป้าหมายสูงสุดในการรักษาความสมดุลของระบบนิเวศทางธรรมชาติให้คงอยู่อย่างยั่งยืน โดยงานวิจัยเกี่ยวกับพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับกฎระเบียบของผู้มาเยือนแหล่งนันทนาการทางธรรมชาติในประเทศไทยมีอยู่บ้างเช่น งานของคมเชษฐา จรุงพันธ์ (2545) กมล สังข์เคย (2548) และนิภาพร ไพศาล (2551) แต่ยังถือว่ามียุ่่น้อยมากเมื่อเทียบกับระดับการใช้ประโยชน์พื้นที่อุทยานแห่งชาติเพื่อนันทนาการ และการท่องเที่ยวในปัจจุบัน การศึกษาวิจัยเชิงลึกในเรื่องนี้เพิ่มขึ้นจึงเป็นสิ่งจำเป็น โดยพื้นที่ที่เหมาะสมในการศึกษาวิจัยควรเป็นพื้นที่ๆ มีปริมาณการใช้ประโยชน์เข้มข้น (นภวรรณ สุวานะกาญจน์, 2548; 2550) ซึ่งอุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ-ปุย จังหวัดเชียงใหม่ก็เป็นหนึ่งในพื้นที่ๆ เข้าลักษณะดังกล่าว

อุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ-ปุย ถือเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติหนึ่งที่ประกอบด้วยทรัพยากรทางธรรมชาติที่มีความอุดมสมบูรณ์ รองรับกิจกรรมนันทนาการที่หลากหลาย อาทิ น้ำตกตาดหมอก น้ำตกห้วยแก้ว พระตำหนักภูพิงคราชนิเวศน์ วัดพระธาตุดอยสุเทพ เป็นต้น

จึงเป็นเหตุให้ได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยวเป็นอย่างมากในการเดินทางมาเยือน โดยจำนวนนักท่องเที่ยวที่เข้าไปในอุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ-ปุย ในช่วงปี พ.ศ.2541 - 2550 พบว่ามีจำนวนสูงถึง 25,557,563 คน เฉลี่ยปีละ 2,555,757 คน (ส่วนศึกษาและวิจัยอุทยานแห่งชาติ, 2551) นับว่าเป็นสถิตินักท่องเที่ยวที่เข้าไปในเขตอุทยานแห่งชาติที่สูงมากเป็นลำดับต้นของประเทศ ซึ่งสิ่งที่ตามมาจากการเพิ่มขึ้นของจำนวนนักท่องเที่ยวคือ ปัญหาความเสื่อมโทรมของสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ การเปลี่ยนแปลงระบบนิเวศดั้งเดิม ความทรุดโทรมของสิ่งอำนวยความสะดวกที่รองรับการใช้ประโยชน์ เป็นต้น ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงเลือกที่จะทำการศึกษารับรู้และการตอบสนองต่อกฎระเบียบและมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ของผู้มาเยือนอุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ-ปุย เพื่อต่อยอดองค์ความรู้เดิมในเรื่องดังกล่าวที่ยังมีผู้วิจัยอยู่น้อยในประเทศ และเพื่อนำผลที่ได้ไปใช้ประโยชน์ในการจัดการด้านนันทนาการและการท่องเที่ยวในพื้นที่ศึกษา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารับรู้กฎระเบียบและมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ด้านนันทนาการในอุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ - ปุย ของผู้มาเยือน เพื่อศึกษาพฤติกรรม การตอบสนองต่อกฎระเบียบและมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ด้านนันทนาการของผู้มาเยือนอุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ - ปุย และเพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตอบสนองต่อกฎระเบียบของผู้มาเยือนอุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ - ปุย โดยกำหนดสมมติฐานการวิจัยไว้ดังนี้ คือ การรับรู้ต่อกฎระเบียบและมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ อิทธิพลของป้ายสื่อความหมาย ความรู้เกี่ยวกับกฎระเบียบและมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ ความรู้เกี่ยวกับผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม ประสบการณ์นันทนาการ ภูมิสำเนา รูปแบบการประกอบกิจกรรม แรงจูงใจ ระยะเวลาในการประกอบกิจกรรม การบังคับใช้กฎระเบียบของเจ้าหน้าที่ ค่านิยมด้านการปฏิบัติตามกฎระเบียบ และพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวอื่น มีอิทธิพลต่อการตอบสนองต่อกฎระเบียบและมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์อุทยานแห่งชาติของผู้มาเยือน

การวิจัยครั้งนี้ทำการคัดเลือกพื้นที่ศึกษาโดยใช้ข้อมูลสถิติจำนวนนักท่องเที่ยวย้อนหลัง 10 ปี ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2542 - 2551 ได้พื้นที่ๆ มีจำนวนนักท่องเที่ยวสูงสุด 5 ลำดับ จากนั้นใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (simple random sampling) โดยการจับสลาก ได้พื้นที่ตัวแทน คือ อุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ - ปุย และกำหนดประชากรเป้าหมายในการวิจัยครั้งนี้คือ ผู้มาเยือนอุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ - ปุย ทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ ทั้งชายหญิงที่มีอายุตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไป ที่เดินทางมาเยือนพื้นที่ศึกษาและประกอบกิจกรรมนันทนาการ จำนวน 400 คน โดยใช้

แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการศึกษาสำหรับผู้มาเยือน และแบบสังเกตพฤติกรรมการตอบสนองต่อกฎระเบียบและการใช้ประโยชน์ด้านนันทนาการของผู้มาเยือนอุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ – ปุย ที่ทำการบันทึกโดยผู้วิจัย โดยแบ่งช่วงระยะเวลาในการเก็บข้อมูลออกเป็น 2 ช่วง คือ ช่วงฤดูกาลท่องเที่ยวตั้งแต่ 1 พ.ย. 2552 ถึง 30 ม.ค. 2553 และช่วงนอกฤดูกาลท่องเที่ยวตั้งแต่ 1 ส.ค. 2552 ถึง 31 ต.ค. 2552 โดยผลการศึกษสามารถสรุปได้ ดังนี้

ผู้มาเยือนอุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ – ปุย ส่วนใหญ่เป็นผู้มาเยือนชาวไทย คิดเป็นร้อยละ 92.60 ส่วนใหญ่มีอายุอยู่ในช่วง 21 – 30 ปี โดยมีอายุเฉลี่ย 26.12 ปี ($SD = 7.999$) จบการศึกษาระดับปริญญาตรี ส่วนใหญ่เดินทางมาจากจังหวัดเชียงใหม่ เพื่อประกอบกิจกรรมชมวิว/ชมทิวทัศน์ที่สวยงาม โดยมีแรงจูงใจในการเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการคือ การได้รับอากาศบริสุทธิ์ นอกจากนี้พบว่าผู้มาเยือนชาวไทยส่วนใหญ่มีความรู้เกี่ยวกับกฎระเบียบและมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ด้านนันทนาการในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 51.40 มีการรับรู้เกี่ยวกับกฎระเบียบและมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ด้านนันทนาการในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 51.40 และมีพฤติกรรมตอบสนองต่อกฎระเบียบและมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ด้านนันทนาการค่อนข้างไปทางบวก คิดเป็นร้อยละ 53.70 สำหรับผู้มาเยือนชาวต่างชาติ คิดเป็นร้อยละ 7.40 ของจำนวนผู้มาเยือนทั้งหมด ส่วนใหญ่มีอายุอยู่ในช่วง 21 – 30 ปี และ 31 – 40 ปี โดยมีอายุเฉลี่ย 37.16 ปี ($SD = 12.320$) โดยจบการศึกษาระดับสูงกว่าปริญญาตรี ส่วนใหญ่เดินทางมาจากทวีปยุโรป เพื่อประกอบกิจกรรมถ่ายภาพ โดยมีแรงจูงใจในการเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการคือ การได้รับอากาศบริสุทธิ์ นอกจากนี้พบว่าผู้มาเยือนชาวต่างชาติส่วนใหญ่มีความรู้เกี่ยวกับกฎระเบียบและมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ด้านนันทนาการในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 71 มีการรับรู้เกี่ยวกับกฎระเบียบและมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ด้านนันทนาการในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 67.70 และมีพฤติกรรมตอบสนองต่อกฎระเบียบและมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ด้านนันทนาการค่อนข้างไปทางบวก คิดเป็นร้อยละ 61.30 ตามลำดับ

สำหรับผลการวิเคราะห์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ 17 ตัว กับการตอบสนองต่อกฎระเบียบและมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ด้านนันทนาการ พบว่ามีตัวแปรอิสระจำนวน 7 ตัวแปร คือ ความรู้เกี่ยวกับกฎระเบียบและมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ ความรู้เกี่ยวกับผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม ภูมิลำเนา แรงจูงใจด้านความเป็นอิสระ การได้หลีกหนีจากสภาพแวดล้อมที่จำเจ และได้สัมผัสบรรยากาศที่เป็นธรรมชาติ แรงจูงใจด้านการได้พัฒนาทักษะทางกายภาพ การผจญภัย และ

ความท้าทาย ระยะเวลาในการประกอบกิจกรรมนันทนาการ และการบังคับใช้กฎระเบียบ มีความสัมพันธ์กับการตอบสนองต่อกฎระเบียบและมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ด้านนันทนาการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r = 0.268$, $p\text{-Value} = 0.01$; $r = 0.212$, $p\text{-Value} = 0.01$; $r = -0.184$, $p\text{-Value} = 0.01$; $r = 0.147$, $p\text{-Value} = 0.01$; $r = -0.084$, $p\text{-Value} = 0.05$; $r = 0.156$, $p\text{-Value} = 0.01$ และ $r = 0.240$, $p\text{-Value} = 0.01$ ตามลำดับ) โดยปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กันมากที่สุดคือ ความรู้เกี่ยวกับกฎระเบียบและมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์กับการตอบสนองต่อกฎระเบียบและ มาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ ด้วยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน (r) 0.268 และมีค่าเป็นบวก (+) หรือมีทิศทางเดียวกัน กล่าวคือ ที่ผู้มาเยือนมีความรู้เกี่ยวกับกฎระเบียบและมาตรการจัดการ ผู้ใช้ประโยชน์มากก็จะมี การตอบสนองต่อกฎระเบียบและมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ด้าน นันทนาการสูงตามไปด้วย ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้ และเมื่อทำการทดสอบความมี อิทธิพลของตัวแปรอิสระทั้ง 17 ตัว กับตัวแปรตามคือ การตอบสนองต่อกฎระเบียบและมาตรการ จัดการผู้ใช้ประโยชน์ด้านนันทนาการ ด้วยวิธีการวิเคราะห์ถดถอยพหุ พบว่าตัวแปรอิสระทุกตัว รวมกันมีอิทธิพลต่อตัวแปรตามอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยปัจจัยดังกล่าวส่งผลให้เกิดความผัน แปรในตัวแปรตามร้อยละ 20 ($F = 5.459$; $P\text{-Value} = 0.000$; Multiple $R = 0.447$; $R^2 = 0.200$) แต่เมื่อพิจารณาถึงอิทธิพลของตัวแปรอิสระเป็นรายตัวพบว่ามีเพียง 5 ตัวแปร ที่มีอิทธิพลต่อการ ตอบสนองต่อกฎระเบียบและมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ด้านนันทนาการอย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติ ประกอบด้วย ความรู้เกี่ยวกับกฎระเบียบและมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ ($Beta = 0.227$; $t = 4.319$; $P\text{-Value} = 0.000$) แรงจูงใจด้านการได้พัฒนาทักษะทางกายภาพ การผจญภัย และ ความท้าทาย ($Beta = -0.385$; $t = -2.022$; $P\text{-Value} = 0.044$) ระยะเวลาในการประกอบกิจกรรม นันทนาการ ($Beta = 0.332$; $t = 2.719$; $P\text{-Value} = 0.007$) การบังคับใช้กฎระเบียบ ($Beta = 0.649$; $t = 4.453$; $P\text{-Value} = 0.000$) และค่านิยมด้านการปฏิบัติตามกฎระเบียบ ($Beta = -0.142$; $t = -2.296$; $P\text{-Value} = 0.022$) โดยตัวแปรที่มีอิทธิพลมากที่สุดคือ การบังคับใช้กฎระเบียบ ด้วย ค่าสัมประสิทธิ์ความถดถอยมาตรฐาน ($Beta$) เท่ากับ 0.649 และมีอิทธิพลในเชิงบวก กล่าวคือ ถ้า เจ้าหน้าที่ของอุทยานแห่งชาติมีการบังคับใช้กฎระเบียบมากจะทำให้การตอบสนองต่อกฎระเบียบ และมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ด้านนันทนาการของผู้มาเยือนมากตามไปด้วย

จากผลการศึกษานี้สามารถนำไปสู่แนวทางและมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ด้าน นันทนาการของผู้มาเยือนอุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ – ปุย ดังนี้ อุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ – ปุย ควรเพิ่มเจ้าหน้าที่ประจำแหล่งประกอบกิจกรรมนันทนาการและเพิ่มความเข้มงวดในการบังคับใช้

กฎระเบียบสำหรับผู้ที่จะทำการฝ่าฝืน เพื่อเป็นแบบอย่างแก่ผู้มาเยือนกลุ่มอื่น และป้องกันมิให้เกิดพฤติกรรมการคล้ายตามในทางที่ผิด นอกจากนั้นอุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ – ปุย ควรให้ความรู้แก่ผู้มาเยือนเกี่ยวกับกฎระเบียบและมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ด้านนันทนาการ ผ่านโปรแกรมสื่อความหมายประเภทต่าง ๆ รวมถึงการส่งเสริมและสนับสนุนการจัดกิจกรรมปลูกจิตสำนึกให้ผู้มาเยือนได้รับความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการท่องเที่ยวในพื้นที่อนุรักษ์ และการเคารพซึ่งกฎระเบียบและมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ด้านนันทนาการ

บทคัดย่อ

รหัสโครงการ: TRI/UTLGM – 52001

ชื่อโครงการ: การศึกษาการรับรู้และการตอบสนองต่อภาวะเปื้อนและมาตรการจัดการผู้ใช้
ประโยชน์ด้านนันทนาการของผู้มาเยือนอุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ – ปุย

ชื่อนักวิจัย: นางสาวหทัยรัตน์ จันโทวาท
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

E-mail Address: j_hathairat@hotmail.com

ระยะเวลาโครงการ: 1 สิงหาคม 2552 ถึง 31 กรกฎาคม 2553

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการรับรู้ภาวะเปื้อนและมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ด้านนันทนาการในอุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ - ปุย ของผู้มาเยือน เพื่อศึกษาพฤติกรรมการตอบสนองต่อภาวะเปื้อน และมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ด้านนันทนาการของผู้มาเยือนอุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ-ปุย และเพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตอบสนองต่อภาวะเปื้อนของผู้มาเยือนอุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ-ปุย โดยเก็บข้อมูลจากผู้มาเยือนอุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ – ปุย จำนวน 400 คน ด้วยแบบสอบถาม และแบบสังเกตพฤติกรรมของผู้มาเยือน และทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา การวิเคราะห์ปัจจัย การวิเคราะห์สหสัมพันธ์ และการวิเคราะห์ถดถอยพหุ ผลการศึกษาพบว่าผู้มาเยือนส่วนใหญ่ทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติมีความรู้เกี่ยวกับภาวะเปื้อนและมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ด้านนันทนาการในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยรวมการรับรู้ภาวะเปื้อนและมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ด้านนันทนาการของผู้มาเยือนอุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ – ปุย อยู่ในระดับปานกลาง และมีพฤติกรรมการตอบสนองต่อภาวะเปื้อนและมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ด้านนันทนาการค่อนข้างไปในทางบวก โดยผลการวิเคราะห์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ 17 ตัวกับการตอบสนองต่อภาวะเปื้อนและมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ด้านนันทนาการพบว่ามีตัวแปรอิสระจำนวน 7 ตัวแปรคือ ความรู้เกี่ยวกับภาวะเปื้อนและมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ ความรู้เกี่ยวกับผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม ภูมิสำเนา แรงจูงใจด้านความเป็นอิสระ การได้หลีกหนีจากสภาพแวดล้อมที่จำเจ และได้สัมผัสบรรยากาศที่เป็นธรรมชาติ แรงจูงใจด้านการได้พัฒนาทักษะทางกายภาพ การผจญภัย และความท้าทาย ระยะเวลาในการประกอบกิจกรรมนันทนาการ และการบังคับใช้ภาวะเปื้อน มีความสัมพันธ์กับการตอบสนองต่อภาวะเปื้อนและมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ด้านนันทนาการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

($r = 0.268$, $p\text{-Value} = 0.01$; $r = 0.212$, $p\text{-Value} = 0.01$; $r = -0.184$, $p\text{-Value} = 0.01$; $r = 0.147$, $p\text{-Value} = 0.01$; $r = -0.084$, $p\text{-Value} = 0.05$; $r = 0.156$, $p\text{-Value} = 0.01$ และ $r = 0.240$, $p\text{-Value} = 0.01$ ตามลำดับ) เมื่อทดสอบความมีอิทธิพลของตัวแปรอิสระทั้ง 17 ตัว กับตัวแปรตามคือ การตอบสนองต่อกฎระเบียบและมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ด้านนันทนาการ ด้วยวิธีการวิเคราะห์ถดถอยพหุ พบว่าตัวแปรอิสระทุกตัวรวมกันมีอิทธิพลต่อตัวแปรตามอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยปัจจัยดังกล่าวส่งผลให้เกิดความผันแปรในตัวแปรตามร้อยละ 20 ($F = 5.459$; $p\text{-Value} = 0.000$; Multiple $R = 0.447$; $R^2 = 0.200$) แต่เมื่อพิจารณาถึงอิทธิพลของตัวแปรอิสระรายตัว พบว่ามีเพียง 5 ตัวแปร ที่มีอิทธิพลต่อการตอบสนองต่อกฎระเบียบและมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ด้านนันทนาการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ คือ ความรู้เกี่ยวกับกฎระเบียบและมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ ($Beta = 0.227$; $p\text{-Value} = 0.000$) แรงจูงใจด้านการได้พัฒนาทักษะทางกายภาพ การผจญภัย และความท้าทาย ($Beta = -0.385$; $p\text{-Value} = 0.044$) ระยะเวลาในการประกอบกิจกรรมนันทนาการ ($Beta = 0.332$; $p\text{-Value} = 0.007$) การบังคับใช้กฎระเบียบ ($Beta = 0.649$; $p\text{-Value} = 0.000$) และค่านิยมด้านการปฏิบัติตามกฎระเบียบ ($Beta = -0.142$; $p\text{-Value} = 0.022$) โดยตัวแปรที่มีอิทธิพลมากที่สุดคือ การบังคับใช้กฎระเบียบ.

คำหลัก: การรับรู้ กฎระเบียบและมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ด้านนันทนาการ การตอบสนองของผู้มาเยือน อุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ – นุ่ย

ABSTRACT

Project Code: TRI/UTLGM – 52001

Project Title: A Study on Perception and Responses toward Regulations and
Recreational User Management Measures of Visitors to Doi Suthep-Pui
National Park

Investigators: Jantowat H.
Kasetsart University

E-Mail address: j_hathairat@hotmail.com

Project Duration: 1 August 2009 – 31 July 2010

The objectives of this research were to study the perception and responses toward regulations and recreational user management measures of visitors to Doi Suthep-Pui national park and to determine factors influencing those responses. Visitor survey by questionnaire was conducted and 400 visitors participated in the survey. Observation method was also employed in order to obtain detailed information on visitors' behavior. The survey data was analyzed using descriptive statistics, factor analysis, correlation analysis and multiple regression analysis. The study results revealed that the majority of visitors have good knowledge on park regulations and recreational user management measures. Their average score of perception toward the regulations and recreational user management measures was moderate and most visitors responded positively to the regulations and management measures. Correlation analysis found 7 independent variables from 17 variables significantly correlated to visitors' responses toward regulations and recreational management measures. These included knowledge toward the regulations and management measures ($r=0.268$; $p\text{-Value}=0.01$), knowledge toward environmental impacts from recreational uses of natural areas ($r=0.212$; $p\text{-Value}=0.01$), users' residence ($r=-0.184$; $p\text{-Value}=0.01$), motivation for independence, escape from routine and to experience nature ($r=0.147$; $p\text{-Value}=0.01$), motivation for physical development, challenges and adventure ($r=-0.084$; $p\text{-value}=0.02$),

time period engaging in recreational activities ($r=0.156$; $p\text{-Value}=0.01$), and park regulation enforcement ($r=0.240$; $p\text{-Value}=0.01$). However, multiple regression analysis found only 5 independent variables significantly influenced the responses of visitors toward regulations and recreational management measures and accounted for 20% of variances in the responses ($F=5.459$; $p\text{-Value}=0.000$; $R^2=0.200$). The five influencing variables were knowledge toward the regulations and management measures ($\text{Beta}=0.227$; $p\text{-Value}=0.000$), motivation for physical development, challenges and adventure ($\text{Beta}=-0.385$; $p\text{-value}=0.044$), time period engaging in recreational activities ($\text{Beta}=0.332$; $p\text{-Value}=0.007$), park regulation enforcement ($\text{Beta}=0.649$; $p\text{-Value}=0.000$) and regulation conforming value ($\text{Beta}=-0.412$; $p\text{-Value}=0.022$). The most influencing variable was park regulation enforcement.

Keywords: perception; park regulation and recreational user management measure; visitors' responses; Doi Suthep-Pui national park

สารบัญ

	หน้า
กิตติกรรมประกาศ	ก
บทสรุปสำหรับผู้บริหาร	ข
บทคัดย่อภาษาไทย	ช
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ฅ
สารบัญ	๗
สารบัญตาราง	๗
สารบัญภาพ	ฅ
บทที่ 1 บทนำ	1
หลักการและเหตุผล	1
วัตถุประสงค์ของโครงการ	2
คำถามการวิจัย	3
นิยามศัพท์เฉพาะ	3
ขอบเขตของการวิจัย	6
ผลการวิจัยที่คาดว่าจะได้รับ	6
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากโครงการ	6
แนวทางในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์	7
สรุป	7
บทที่ 2 บรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	8
บทนำ	8
แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการรับรู้และการตอบสนอง	8
แนวคิดเกี่ยวกับการคล้อยตามและพฤติกรรมเบี่ยงเบน	15
อุทยานแห่งชาติ	24
พื้นที่ศึกษา: อุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ – ปุย	35
ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	49
สรุป	52

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	54
บทนำ	54
กรอบแนวคิดและสมมติฐาน	54
ระเบียบวิธีวิจัย	56
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	57
เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา	59
การเก็บรวบรวมข้อมูล	62
การวิเคราะห์ข้อมูล	62
สรุป	71
บทที่ 4 ผลการศึกษา และการอภิปรายผล	73
4.1 บทนำ	73
4.2 ผลการศึกษา	74
- คำถามการวิจัยข้อที่ 1	132
- คำถามการวิจัยข้อที่ 2	134
- คำถามการวิจัยข้อที่ 3	134
สรุป	140
บทที่ 5 บทสรุป	141
บทนำ	141
บทสรุป	141

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
ข้อเสนอแนะ	143
บรรณานุกรม	145
ภาคผนวก	152
ภาคผนวก ก บทควมวิจัย	153
ภาคผนวก ข ตารางเปรียบเทียบวัตถุประสงค์ กิจกรรมที่วางแผนไว้ และกิจกรรมที่ดำเนินการมาและ ผลที่ได้ที่ได้รับตลอดโครงการ	167
ภาคผนวก ค แบบสอบถาม	172
ภาคผนวก ง แบบบันทึกพฤติกรรมของผู้มาเยือน	182
ภาคผนวก จ สถิติจำนวนนักท่องเที่ยวย้อนหลัง 10 ปี	184
ภาคผนวก ฉ ผลวิเคราะห์ความยากและความน่าเชื่อถือ (reliability) ของแบบสอบถาม	186
ภาคผนวก ช รูปภาพกิจกรรมการดำเนินการวิจัย	190
ภาคผนวก ซ ประวัติคณะผู้วิจัย	197
ภาคผนวก ฌ หนังสือรับรองการนำเสนอผลงานวิจัย	212
ภาคผนวก ฎ หนังสือรับรองการสำเร็จการศึกษา	214

สารบัญตาราง

		หน้า
ตารางที่ 1	จำนวน และร้อยละของผู้มาเยือนจำแนกตามลักษณะ พื้นฐานทางสังคมประชากร	75
ตารางที่ 2	จำนวน และร้อยละของผู้มาเยือนจำแนกตามประสบการณ์ ในการมาเยือนพื้นที่ ลักษณะทั่วไปเกี่ยวกับการเดินทาง	78
ตารางที่ 3	จำนวน และร้อยละของผู้มาเยือนจำแนกตามรูปแบบ การประกอบกิจกรรมนันทนาการ	81
ตารางที่ 4	ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของแรงจูงใจในการเข้าร่วม กิจกรรมนันทนาการของผู้มาเยือน	84
ตารางที่ 5	ค่า Factor loading ของแรงจูงใจในการเข้าร่วมกิจกรรม นันทนาการของผู้มาเยือน	86
ตารางที่ 6	จำนวน และร้อยละของผู้มาเยือนจำแนกตามความรู้เกี่ยวกับ กฎระเบียบและมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ด้านนันทนาการ	92
ตารางที่ 7	จำนวน และร้อยละของผู้มาเยือนชาวไทยจำแนกตามความรู้ เกี่ยวกับผลกระทบสิ่งแวดล้อม	98
ตารางที่ 8	จำนวน และร้อยละของผู้มาเยือนชาวไทยจำแนกตามการรับรู้ กฎระเบียบและมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ด้านนันทนาการ ของผู้มาเยือนอุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ – ปุย กฎระเบียบและมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ด้านนันทนาการ	106
ตารางที่ 9	จำนวน และร้อยละของผู้มาเยือนชาวต่างชาติจำแนกตามการรับรู้ กฎระเบียบและมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ด้านนันทนาการ ของผู้มาเยือนอุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ – ปุย กฎระเบียบและมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ด้านนันทนาการ	109
ตารางที่ 10	จำนวน และร้อยละของผู้มาเยือนจำแนกตามพฤติกรรมการตอบ สนองต่อกฎระเบียบและมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ด้าน นันทนาการ	114

สารบัญตาราง (ต่อ)

		หน้า
ตารางที่ 11	จำนวน และร้อยละของผู้มาเยือนจำแนกตามพฤติกรรมการ ตอบสนองต่อภาวะเบี่ยงและมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ ด้านนันทนาการจากการสังเกตของผู้วิจัย	119
ตารางที่ 12	จำนวน และร้อยละของผู้มาเยือนจำแนกตามอิทธิพลของ ปัจจัยสื่อความหมายเกี่ยวกับภาวะเบี่ยงและมาตรการจัดการ ผู้ใช้ประโยชน์ด้านนันทนาการ	122
ตารางที่ 13	จำนวน และร้อยละของผู้มาเยือนจำแนกตามการบังคับใช้ ภาวะเบี่ยงของเจ้าหน้าที่ และการตรวจตรา	124
ตารางที่ 14	จำนวน และร้อยละของผู้มาเยือนชาวไทยจำแนกตามค่านิยม ด้านการปฏิบัติตามภาวะเบี่ยงและมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์	127
ตารางที่ 15	จำนวน และร้อยละของผู้มาเยือนชาวต่างชาติจำแนกตามค่านิยม ด้านการปฏิบัติตามภาวะเบี่ยงและมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์	128
ตารางที่ 16	จำนวน และร้อยละของผู้มาเยือนจำแนกตามการพบเห็นพฤติกรรม ที่ไม่เหมาะสมของผู้มาเยือนกลุ่มอื่น	130
ตารางที่ 17	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) ของตัวแปรอิสระ 17 ตัว กับการ ตอบสนองต่อภาวะเบี่ยงและมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ ด้านนันทนาการ	136
ตารางที่ 18	ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุเพื่อทดสอบสมมติฐาน	138

สารบัญภาพ

		หน้า
ภาพที่ 1	แสดงกระบวนการรับรู้	10
ภาพที่ 2	แสดงกระบวนการรับรู้ของการรับสัมผัสและการรับรู้	11
ภาพที่ 3	แสดงที่ตั้ง และอาณาเขตติดต่อของอุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ-ปุย	38
ภาพที่ 4	แสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย	55

บทที่ 1 บทนำ

1.1 หลักการและเหตุผล

ปัจจุบันการท่องเที่ยวทางธรรมชาติได้รับความนิยมเป็นอย่างมาก โดยจากข้อมูลการท่องเที่ยวในช่วงระหว่างปี 2545 – 2549 พบว่านักท่องเที่ยวที่เดินทางไปเยือนแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติคิดเป็นร้อยละ 23 ของจำนวนนักท่องเที่ยวทั้งหมด (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2552) และเมื่อพิจารณาถึงสถิตินักท่องเที่ยวที่เดินทางไปเยือนอุทยานแห่งชาติต่างๆ พบว่านักท่องเที่ยวที่เดินทางไปเยือนอุทยานแห่งชาติย้อนหลัง 5 ปี มีจำนวนไม่ต่ำกว่า 10 ล้านคนต่อปี (ส่วนศึกษาและวิจัยอุทยานแห่งชาติ, 2551) ปริมาณการท่องเที่ยวที่ค่อนข้างสูงนี้ส่งผลให้พื้นที่ธรรมชาติได้รับผลกระทบจากการประกอบกิจกรรมในรูปแบบต่างๆ อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของการรบกวนถิ่นที่อาศัยของสัตว์ป่า การทำให้สัตว์ป่าเปลี่ยนพฤติกรรมไปจากเดิม ปัญหาขยะ ปัญหาการหักเห็ดทำลายกิ่งไม้ใบไม้ การร่อนของดินอันเนื่องมาจากการเหยียบย่ำ และการนำยานพาหนะเข้าไปในพื้นที่ๆ เปราะบางและอื่นๆ (นภวรรณ ฐานะกาญจน์ และคณะ, 2549) โดยที่สาเหตุของปัญหาผลกระทบในแหล่งนันทนาการส่วนหนึ่งเกิดจากพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม ไม่ปฏิบัติตามกฎระเบียบของนักท่องเที่ยว (Hammitt W.E. and D.N. Cole, 1998) และการแสดงออกซึ่งพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของนักท่องเที่ยวก็มีที่มาจากหลายเหตุปัจจัย รวมทั้งความผิดพลาดในการรับรู้กฎระเบียบและการไม่เคารพต่อกฎระเบียบของแต่ละบุคคล (Christensen H.H and R.N. Clark, 1983; Manfredo M.J., 1992) การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการรับรู้เกี่ยวกับกฎระเบียบและพฤติกรรมการตอบสนองของนักท่องเที่ยวต่อกฎระเบียบจึงมีความสำคัญต่อการจัดการแหล่งนันทนาการทางธรรมชาติทุกแหล่ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งแหล่งนันทนาการที่ตั้งอยู่ในพื้นที่อนุรักษ์ ที่มีเป้าหมายสูงสุดในการรักษาความสมดุลของระบบนิเวศทางธรรมชาติให้คงอยู่อย่างยั่งยืน

งานวิจัยเกี่ยวกับพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับกฎระเบียบของผู้มาเยือนแหล่งนันทนาการทางธรรมชาติในประเทศไทยมีอยู่บ้างเช่นงานของคมเชษฐา จรุงพันธ์ (2545) และกมล สังข์เฉย (2548) แต่ยังถือว่า มีอยู่น้อยมากเมื่อเทียบกับระดับการใช้ประโยชน์พื้นที่อุทยานแห่งชาติเพื่อ นันทนาการและการท่องเที่ยว ในปัจจุบันการศึกษาวิจัยเชิงลึกในเรื่องนี้เพิ่มขึ้นจึงเป็นสิ่งจำเป็นโดยพื้นที่ๆ เหมาะสมในการศึกษาวิจัยควรเป็นพื้นที่ๆ มีปริมาณการใช้ประโยชน์เข้มข้น (นภวรรณ

ฐานะกาญจน์, 2548; 2550) ซึ่งอุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ - ปุย จังหวัดเชียงใหม่ก็เป็นหนึ่งในพื้นที่ๆ เข้าลักษณะดังกล่าว

อุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ - ปุย ถือเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติหนึ่งที่ประกอบด้วยทรัพยากรทางธรรมชาติที่มีความอุดมสมบูรณ์ รองรับกิจกรรมนันทนาการที่หลากหลาย อาทิ น้ำตกตาดหมอก น้ำตกห้วยแก้ว พระตำหนักภูพิงศ์ราชนิเวศน์ วัดพระธาตุดอยสุเทพ เป็นต้น จึงเป็นเหตุให้ได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยวเป็นอย่างมากในการเดินทางมาเยือน โดยจำนวนนักท่องเที่ยวที่เข้าไปในอุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ - ปุย ในช่วงปีพ.ศ.2541 – 2550 พบว่า มีจำนวนสูงถึง 25,557,563 คน เฉลี่ยปีละ 2,555,757 คน (ส่วนศึกษาและวิจัยอุทยานแห่งชาติ, 2551) นับว่าเป็นสถิตินักท่องเที่ยวที่เข้าไปในเขตอุทยานแห่งชาติที่สูงมากเป็นลำดับต้นของประเทศ ซึ่งสิ่งที่ตามมาจากการเพิ่มขึ้นของจำนวนนักท่องเที่ยวคือ ปัญหาความเสื่อมโทรมของสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ การเปลี่ยนแปลงระบบนิเวศดั้งเดิม ความทรุดโทรมของสิ่งอำนวยความสะดวกที่รองรับการใช้ประโยชน์ เป็นต้น ด้วยเหตุนี้ทางผู้วิจัยจึงเลือกที่จะทำการศึกษาการรับรู้และการตอบสนองต่อภาวะเปื้อนและมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ของผู้มาเยือนอุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ - ปุย เพื่อต่อยอดองค์ความรู้เดิมในเรื่องดังกล่าวที่ยังมีผู้วิจัยอยู่น้อยในประเทศ และเพื่อนำผลที่ได้ไปใช้ประโยชน์ในการจัดการด้านนันทนาการและการท่องเที่ยวในพื้นที่ศึกษา

1.2 วัตถุประสงค์ของโครงการ

1. เพื่อศึกษาการรับรู้ภาวะเปื้อนและมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ด้านนันทนาการของผู้มาเยือนอุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ - ปุย
2. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการตอบสนองต่อภาวะเปื้อนและมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ด้านนันทนาการของผู้มาเยือนอุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ - ปุย
3. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตอบสนองต่อภาวะเปื้อนและมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ด้านนันทนาการของผู้มาเยือนอุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ - ปุย

1.3 คำถามการวิจัย

1. ผู้มาเยือนอุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ - ปุย มีการรับรู้และการตอบสนองอย่างไรบ้างต่อกฎระเบียบและมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ด้านนันทนาการในพื้นที่
2. สมมติฐานทางวิชาการที่ว่า การรับรู้ส่งผลต่อพฤติกรรมการตอบสนองเป็นจริงหรือไม่ในกรณีของการรับรู้และการตอบสนองต่อกฎระเบียบด้านนันทนาการของผู้มาเยือนอุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ - ปุย
3. ปัจจัยใดบ้างที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการตอบสนองต่อกฎระเบียบและมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ด้านนันทนาการของผู้มาเยือนอุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ - ปุย

1.4 นิยามศัพท์เฉพาะ

อุทยานแห่งชาติ หมายถึง อุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ - ปุย ซึ่งมีพื้นที่ครอบคลุม 4 อำเภอ คือ อำเภอเมือง อำเภอหางดง อำเภอแมริมและอำเภอแม่แตง โดยมีเนื้อที่ประมาณ 261.06 ตารางกิโลเมตรหรือ 163,162.50 ไร่

ผู้มาเยือน หมายถึง บุคคลที่เดินทางมาเยือนอุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ - ปุย และประกอบกิจกรรมการพักผ่อนหย่อนใจ ศีรษะธรรมชาติ ใช้ประโยชน์ด้านนันทนาการ ทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ ทั้งที่พักค้าง และไม่พักค้าง ที่มีอายุตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไป ทั้งนี้ต้องมีผู้ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ศึกษาอย่างถาวร และต้องไม่มีวัตถุประสงค์ในการเดินทางมาเยือนเพื่อหารายได้

กฎระเบียบ หมายถึง ข้อกำหนดหรือข้อบัญญัติที่บังคับให้ผู้มาเยือนอุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ-ปุย ต้องมีการปฏิบัติตาม ซึ่งหากบุคคลใดฝ่าฝืนจะได้รับบทลงโทษตามข้อกำหนดหรือข้อบัญญัตินี้ดังกล่าว

มาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ด้านนันทนาการ หมายถึง วิธีการควบคุมผู้ประกอบกิจกรรมนันทนาการในพื้นที่อุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ - ปุย ให้ปฏิบัติตามข้อบังคับต่างๆ ทั้งนี้อาจไม่มีการกำหนดบทลงโทษขั้นรุนแรงสำหรับผู้ทำการฝ่าฝืน

การรับรู้ต่อกฎระเบียบและมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ด้านนันทนาการ หมายถึง การแสดงออกซึ่งความรู้สึกนึกคิดต่อความสำคัญ ความชัดเจน ความครอบคลุมของเนื้อหา และความยากง่ายในการปฏิบัติตาม กฎระเบียบและมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ในอุทยานแห่งชาติ

การตอบสนองต่อกฎระเบียบและมาตรการจัดการ หมายถึง การแสดงออกซึ่งพฤติกรรมภายนอกในรูปแบบต่างๆ ของผู้มาเยือนอุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ - ปุย ต่อกฎระเบียบและมาตรการจัดการอุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ - ปุย

อิทธิพลของป้ายสื่อความหมายเกี่ยวกับกฎระเบียบและมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ หมายถึง การรับรู้ การตีความ และความรู้สึกนึกคิดของผู้มาเยือนอุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ - ปุย ต่อป้ายสื่อความหมายเกี่ยวกับกฎระเบียบและมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์

ความรู้เกี่ยวกับกฎระเบียบและมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ หมายถึง ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎระเบียบและมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ ที่ได้รับมาจากประสบการณ์ในการประกอบกิจกรรมในอุทยานแห่งชาติ

ความรู้เกี่ยวกับผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม หมายถึง ความเข้าใจเกี่ยวกับผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม อันเป็นผลมาจากการไม่ปฏิบัติตามกฎระเบียบและมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ที่ทางอุทยานแห่งชาติกำหนดไว้

ประสบการณ์ในการประกอบกิจกรรมนันทนาการในอุทยานแห่งชาติ หมายถึง สิ่งที่ยูมาเยือนได้รับจากการเข้ามาประกอบกิจกรรมและใช้ประโยชน์ด้านนันทนาการ ได้แก่ การศึกษาเรียนรู้เกี่ยวกับธรรมชาติ การพักผ่อนในบรรยากาศที่สงบ การผจญภัย การดูนก และส่องสัตว์ เป็นต้น

ภูมิลำเนา หมายถึง ถิ่นฐานที่บุคคลหรือกลุ่มตัวอย่างที่เดินทางมาเยือนอุทยานแห่งชาติ ดอยสุเทพ – ปุย ใช้พำนักอยู่ในปัจจุบัน

รูปแบบการประกอบกิจกรรมนันทนาการ หมายถึง กิจกรรมนันทนาการที่กลุ่มตัวอย่าง ประกอบหรือกระทำในพื้นที่ ซึ่งได้แก่ ปิกนิก ตั้งแคมป์พักแรม เที่ยวชม/เล่นน้ำตก เดินป่าศึกษา ธรรมชาติและชมวิว/ชมทิวทัศน์ที่สวยงาม

แรงจูงใจในการเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการ หมายถึง ความต้องการภายในซึ่งเป็น แรงผลักดันให้เกิดการตัดสินใจในการเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการ ซึ่งได้แก่ ความต้องการหลีกเลี่ยง ความวุ่นวายในสังคมเมือง ผ่อนคลายความตึงเครียดจากหน้าที่การงาน ต้องการพักผ่อนกับเพื่อน/ ครอบครัว และต้องการศึกษาธรรมชาติ เป็นต้น

ระยะเวลาในการประกอบกิจกรรมนันทนาการ หมายถึง ช่วงเวลาตั้งแต่เริ่มเข้ามาเยือน และประกอบกิจกรรมนันทนาการ จนกระทั่งเวลาที่พร้อมออกเดินทางจากพื้นที่อุทยานแห่งชาติ ดอยสุเทพ – ปุย

การบังคับใช้กฎระเบียบของเจ้าหน้าที่และการตรวจตรา หมายถึง การปฏิบัติหน้าที่ของ เจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ - ปุยในการนำกฎระเบียบและมาตรการจัดการมาใช้ควบคุม พฤติกรรมของผู้ใช้ประโยชน์

ค่านิยมด้านการปฏิบัติตามกฎระเบียบและมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ หมายถึง ความ เชื่อพื้นฐานเกี่ยวกับความสำคัญหรือคุณค่าของการปฏิบัติตามกฎระเบียบของสังคมที่ปัจเจก บุคคลพึงกระทำของผู้มาเยือนอุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ – ปุย

พฤติกรรมของนักท่องเที่ยวอื่น หมายถึง การกระทำหรืออาการที่แสดงออกของ นักท่องเที่ยวกลุ่มอื่น เพื่อตอบสนองต่อกฎระเบียบและมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ของอุทยาน แห่งชาติดอยสุเทพ – ปุย ตามการรับรู้ของกลุ่มตัวอย่าง

1.5 ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยนี้มุ่งวิเคราะห์การรับรู้ การตอบสนอง และปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตอบสนอง กฎระเบียบและมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์อุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ - ปุย ของผู้มาเยือนที่มีอายุตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไป ทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ ซึ่งวิธีศึกษาจะแบ่งออกเป็น 2 ส่วนได้แก่ 1) ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการศึกษาสำหรับผู้มาเยือน 2) สังเกตพฤติกรรมการตอบสนองต่อกฎระเบียบและการใช้ประโยชน์ด้านนันทนาการของผู้มาเยือนอุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ - ปุย และทำการบันทึกโดยผู้วิจัย โดยแบ่งช่วงระยะเวลาในการเก็บข้อมูลออกเป็น 2 ช่วง คือ ช่วงฤดูกาลท่องเที่ยวตั้งแต่ 1 พ.ย. 2552 ถึง 30 ม.ค. 2553 และช่วงนอกฤดูกาลท่องเที่ยวตั้งแต่ 1 ส.ค. 2552 ถึง 31 ต.ค. 2552

1.6 ผลการวิจัยที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทราบถึงการรับรู้กฎระเบียบและมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ด้านนันทนาการของผู้มาเยือนอุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ - ปุย
2. ทราบถึงพฤติกรรมการตอบสนองต่อกฎระเบียบและมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ด้านนันทนาการของผู้มาเยือนอุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ - ปุย
3. ทราบถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตอบสนองต่อกฎระเบียบของผู้มาเยือนอุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ - ปุย

1.7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากโครงการ

1. องค์ความรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับกฎระเบียบของผู้มาเยือนแหล่งนันทนาการทางธรรมชาติได้รับการพัฒนาต่อยอด
2. อุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ - ปุยได้ข้อมูลเชิงปริมาณเชิงลึกเกี่ยวกับพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับกฎระเบียบของผู้มาเยือนพื้นที่เพื่อนันทนาการ

3. อุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ – ปุยได้แนวทางที่ชัดเจนในการแก้ไขปัญหาการไม่ปฏิบัติตามกฎระเบียบของผู้มาเยือนพื้นที่

4. เจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ - ปุย ได้ฝึกทักษะในการเก็บข้อมูลงานวิจัยร่วมกับนักวิจัย โดยอาจนำทักษะที่ได้จากการเก็บข้อมูลการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ไปใช้ประโยชน์ในการทำวิจัยด้วยตนเองในพื้นที่

5. อุทยานแห่งชาติแห่งอื่นๆ ของประเทศสามารถนำผลการวิจัยที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ในพื้นที่

1.8 แนวทางในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1. ตีพิมพ์ เผยแพร่ผลการวิจัยผ่านทางวารสารวิชาการที่เกี่ยวข้อง และ/หรือ การประชุมวิชาการที่มีการจัดทำเอกสารผลการประชุม (proceeding)

2. นำผลงานวิจัยไปจัดเสวนาทางวิชาการกับทางอุทยานแห่งชาติ เพื่อแนะแนวทางการนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ในพื้นที่พร้อมทั้งแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นในการจัดการพื้นที่

1.9 สรุป

การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการศึกษารับรู้และการตอบสนองต่อกฎระเบียบและมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ด้านนันทนาการของผู้มาเยือนอุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ – ปุย มุ่งวิเคราะห์การรับรู้ พฤติกรรมการตอบสนอง ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้และการตอบสนอง และปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตอบสนองกฎระเบียบและมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์อุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ - ปุย ของผู้มาเยือน ซึ่งกลุ่มประชากรเป้าหมายคือ ผู้มาเยือนอุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ – ปุย ที่มีอายุตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไป จำนวน 400 คน โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการศึกษา ควบคู่ไปกับการสังเกตและบันทึกพฤติกรรมการตอบสนองต่อกฎระเบียบและมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ด้านนันทนาการของผู้มาเยือน ทั้งนี้เพื่อนำผลที่ได้ไปใช้ประโยชน์ในการจัดการด้านนันทนาการและการท่องเที่ยวในพื้นที่ศึกษา และพัฒนาต่อยอดองค์ความรู้ที่เกี่ยวกับพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับกฎระเบียบของผู้มาเยือนแหล่งนันทนาการทางธรรมชาติ

บทที่ 2 วรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 บทนำ

เพื่อกำหนดกรอบแนวคิด และวิธีการวิจัย ผู้วิจัยได้ตรวจสอบแนวคิดทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย 5 ส่วน คือ 1) แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการรับรู้และการตอบสนอง 2) แนวคิดเกี่ยวกับการคล้อยตามและพฤติกรรมเบี่ยงเบน 3) อุทยานแห่งชาติ 4) พื้นที่ศึกษา 5) ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยแนวคิดและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังกล่าวได้สรุปไว้ดังนี้

2.2 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการรับรู้และการตอบสนอง

2.2.1 ความหมายของการรับรู้

โดยทั่วไปการที่มนุษย์ได้แสดงพฤติกรรมหรือความรู้สึกใดๆ ออกมานั้น เป็นเพราะได้รับสิ่งเร้าหรือสิ่งกระตุ้นจากสภาวะแวดล้อมภายนอกผ่านกระบวนการตีความหมายของบุคคล และได้แสดงปฏิกิริยาตอบสนองกลับมากในลักษณะของพฤติกรรมดังกล่าว ซึ่งทางจิตวิทยาเรียกกระบวนการดังกล่าวว่า “การรับรู้” ทั้งนี้ได้มีผู้ให้ความหมายของการรับรู้ไว้มากมาย (จำรอง เงินดี และคณะ, 2529)

โสภา ชูพิกุลชัย (2521) กล่าวว่า การรับรู้ หมายถึง กระบวนการซึ่งบุคคลแปลหรือตีความหมายของการรู้สึกสัมผัสที่ได้รับจากตาเห็นภาพ จมูกได้กลิ่น หูได้ยินเสียง ผิวหนังรับสัมผัส ฯลฯ ออกมาเป็นพฤติกรรมใดพฤติกรรมหนึ่งที่มีความหมายหรือรู้จักเข้าใจได้ โดยการที่มนุษย์สามารถจะแปลความหมายจากการรู้สึกสัมผัส และมีปฏิกิริยาโต้ตอบต่อสิ่งแวดล้อมภายนอกได้ดีมากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับความรู้สึกเดิม หรือประสบการณ์ในอดีต ระดับสติปัญญา การสังเกตพิจารณา เจตคติ ตลอดจนชนิตและธรรมชาติของสิ่งเร้าด้วย

Shiffman L.G. and L.K. Leslie (1978) กล่าวว่า การรับรู้ คือ กระบวนการซึ่งแต่ละบุคคลเลือกสรร จัดระเบียบ และตีความหมายสิ่งกระตุ้นออกมาเป็นภาพที่มีความหมายและเกิดเป็นภาพรวมขึ้นมา เช่น บุคคลสองคนได้รับสิ่งกระตุ้นอย่างเดียวกัน และอยู่ภายใต้เงื่อนไขอย่างเดียวกันแต่การรับรู้และการรู้จักการตีความหมายของแต่ละบุคคลอาจต่างกัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับ

ความต้องการ (needs) ค่านิยม (values) และความคาดหวัง (expectation) ซึ่งมีอิทธิพลต่อการเลือก โดยที่ตัวแปรเหล่านี้จะเกี่ยวข้องกับกระบวนการรับรู้ของบุคคล

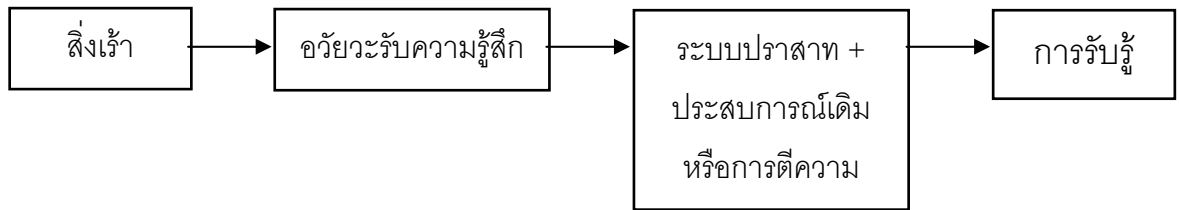
McBurney D.H. and V.B. Collings (1984) กล่าวว่า ผู้รับบริการได้ใช้ประสาทสัมผัสทั้ง 5 ได้แก่ การมองเห็น การได้ยิน การชิม การสัมผัส และการได้กลิ่น ในการรับรู้ถึงการบริการและข้อมูลการส่งเสริมการขาย หรือบริการของธุรกิจ ซึ่งข้อมูลดังกล่าวจะไม่เป็นเพียงแรงกระตุ้นต่อการซื้อหรือใช้บริการของผู้รับบริการเท่านั้น แต่จะเป็นการรับรู้ว่าการบริการต่างๆ นั้น จะสร้างความพอใจตามความปรารถนาและตามความต้องการของผู้รับบริการด้วย

ลักษณะ สิริวัฒน์ (2530) กล่าวว่า การรับรู้ คือ อาการสัมผัสที่มีความหมาย (sensation) และการรับรู้เป็นการแปลหรือการตีความแห่งการสัมผัสที่ได้รับ ออกมาเป็นสิ่งหนึ่งสิ่งใดที่มีความหมายอันเป็นสิ่งที่รู้จักและเข้าใจกัน และในการแปลหรือตีความของการสัมผัสนั้น จำเป็นที่อินทรีย์จะต้องใช้ประสบการณ์เดิมหรือความรู้เดิมหรือความชัดเจนที่มีแต่หนหลัง โดยหากคนเราไม่มีความรู้เดิม หรือสิ่งเร้านั้นๆ ไปก็จะเป็นการรับรู้สิ่งนั้นๆ จะมีก็เพียงแต่การสัมผัสกับสิ่งเร้าเท่านั้น

จำเนียร ชวงโชติ (2532) กล่าวว่า การรับรู้ คือ การสัมผัสที่มีความหมาย การรับรู้เป็นการแปลหรือตีความแห่งการสัมผัสที่ได้รับออกเป็นสิ่งหนึ่งสิ่งใดที่มีความหมายหรือที่รู้จักเข้าใจซึ่งในการแปลหรือตีความนี้จำเป็นที่อินทรีย์จะต้องใช้ประสบการณ์เดิมหรือความรู้เดิมเท่านั้น หรือความชัดเจนที่มีมาแต่หนหลัง ถ้าไม่มีความรู้เดิมก็จะเป็นการรับรู้สิ่งเร้านั้นๆ จะมีเพียงการสัมผัสสิ่งเร้าเท่านั้น

จากความหมายของการรับรู้ที่นำเสนอไปข้างต้น สรุปได้ว่า การรับรู้ คือ กระบวนการแปลหรือตีความหมายจากสิ่งเร้าที่บุคคลได้สัมผัส และแสดงออกมาเป็นพฤติกรรม ทั้งนี้การรับรู้ยังขึ้นอยู่กับองค์ประกอบภายในของบุคคลเองและองค์ประกอบภายนอก ซึ่งได้แก่ สภาพแวดล้อม ประสบการณ์ ความเชื่อ ทศนคติ ความคาดหวัง และความรู้ของแต่ละบุคคลนั้น

ดังนั้นกระบวนการรับรู้จึงเป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องจากการรู้สึก กล่าวคือ เมื่อประสาทรับความรู้สึก ได้รับการกระตุ้นและส่งผ่านข้อมูลนั้นไปยังระบบประสาทที่เกี่ยวข้องเพื่อแปลความ ซึ่งในส่วนนี้อาจมีประสบการณ์หรือความรู้เดิมในส่วนของความจำเข้ามาเกี่ยวข้องด้วย อันส่งผลต่อการรับรู้ (สุชา จันทรโณม, 2519) ดังแสดงในภาพที่ 1 ดังนี้

ภาพที่ 1 แสดงกระบวนการรับรู้

ที่มา: สุชา จันทรโณม (2519)

จากภาพที่ 1 กระบวนการรับรู้ประกอบด้วยองค์ประกอบดังนี้

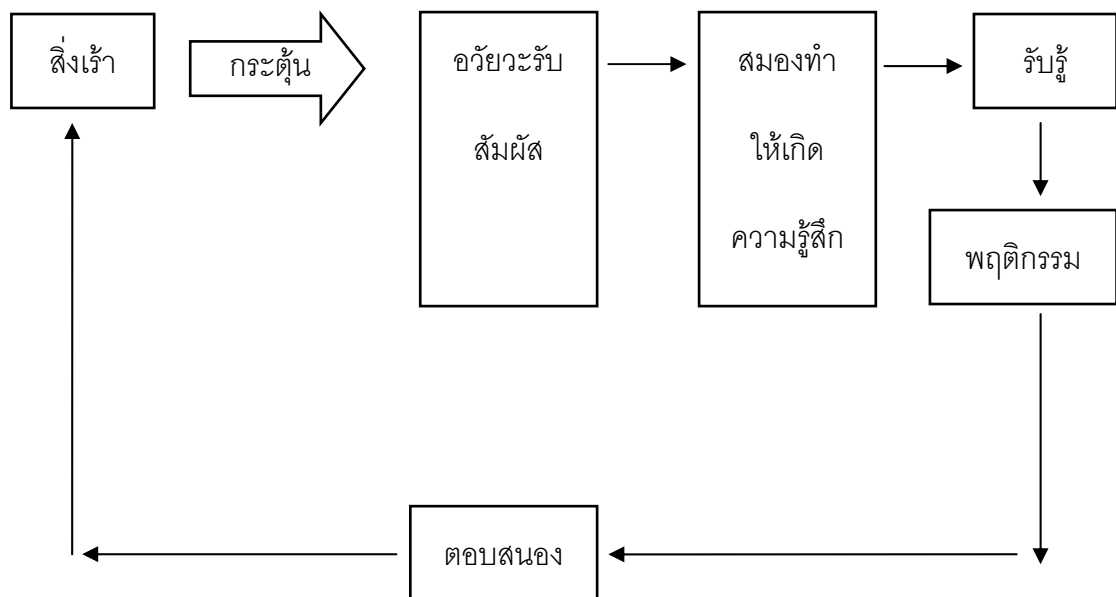
1) ธรรมชาติ และชนิดของสิ่งเร้า สิ่งเร้าหมายถึง สิ่งต่างๆ ที่เข้ามาเร้าอวัยวะรับสัมผัส ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ชนิด คือสิ่งเร้าภายนอกได้แก่ วัตถุ คน พ่อแม่ สถานการณ์ภายนอกรอบตัวเรา เช่น แสงสว่าง เสียง เพื่อน โรงเรียน โรงพยาบาล ฯลฯ และสิ่งเร้าภายในได้แก่ สิ่งกระตุ้นหรือเร้าภายในบุคคลให้เกิดพฤติกรรมกรรับรู้ เช่น ความต้องการของร่างกายกระตุ้นให้เกิดการรับรู้เรื่องอาหารและที่อยู่อาศัย ความตั้งใจกระตุ้นให้เกิดการรับรู้เรื่องการเรียนรู้ที่ดีขึ้น เป็นต้น

2) การรู้สึกความสัมผัส หมายถึง อาการที่อวัยวะรับสัมผัสแต่ละชนิด สัมผัสกับสิ่งเร้า เพื่อให้บุคคลรับรู้สิ่งแวดล้อมรอบๆ ตัว

3) การตีความ หรือการแปลความหมายจากการรู้สึกสัมผัสจากการทำงานของสมองมนุษย์เริ่มจากการวิเคราะห์ข้อมูลจากระบบรับรู้สัมผัสและนำมาตีความ หรือแปลความหมาย ซึ่งจะถูกต้องมากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับอิทธิพลของปัจจัยต่างๆ เช่น ลักษณะของสิ่งเร้า ได้แก่ ขนาด โดยสิ่งเร้าที่มีขนาดใหญ่จะทำให้บุคคลรับรู้ก่อนสิ่งเร้าที่มีขนาดเล็ก สี โดยสีจะเร้าให้บุคคล

รับรู้ได้แตกต่างกัน เช่น สีเหลือง สีแดง จะกระตุ้นให้เกิดการรับรู้ได้ดีกว่าสีขาว สีดำ สภาพร่างกายของบุคคล ได้แก่ สุขภาพ ความเหนื่อยล้า ความผิดปกติของร่างกาย สภาพจิตใจของบุคคล ได้แก่ ความตั้งใจ ความสนใจ สติปัญญา และปัจจัยทางสังคม ได้แก่ วัฒนธรรม ประเพณี สถานะทางเศรษฐกิจ เป็นต้น

เดมส์คัต คทวณิช (2546) กล่าวถึงกระบวนการรับรู้ของการรับสัมผัสของการรับรู้ที่ส่งผลต่อพฤติกรรมว่า การรับรู้เป็นขั้นตอนหนึ่งที่เกิดขึ้นหลังจากการเกิดกระบวนการรับสัมผัสขึ้นกับร่างกาย โดยเมื่อสิ่งเร้าทั้งหลายมากระตุ้นอวัยวะรับสัมผัสเช่น หู ตา จมูก ลิ้น และผิวหนังเซลล์ประสาทที่ทำหน้าที่รับพลังงานจากสิ่งเร้าจะเปลี่ยนพลังงานนั้นให้เป็นกระแสประสาทเพื่อส่งไปยังสมองส่วนต่างๆ ที่ทำให้เกิดความรู้สึกขึ้น จากนั้นจึงแปลความหมายให้รู้และเข้าใจได้ว่าสิ่งเร้านั้นคืออะไรเรียกว่า “เกิดการรับรู้ (perception)” ดังแสดงในภาพที่ 2 ดังนี้

ภาพที่ 2 แสดงกระบวนการรับรู้ของการรับสัมผัสและการรับรู้

ที่มา: เดมส์คัต คทวณิช (2546)

2.2.2 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้ของแต่ละบุคคล

โสภา ชูพิชัยกุล (2521) กล่าวว่า ถึงแม้ว่าสิ่งที่มากระตุ้นจะซับซ้อนเพียงใดก็ตาม การแปลความรู้สึกที่เกิดขึ้นไม่ว่าจะเป็นการเห็นภาพ การได้ยินเสียงหรือการได้กลิ่นจากการทำงานของร่างกายและจิตใจร่วมกัน ทำให้แต่ละบุคคลสามารถตีความส่วนที่ได้รับการกระตุ้นนั้นๆ ได้ว่าเป็นอะไร และควรปฏิบัติตอบโต้อย่างไร ซึ่งต้องอาศัยปัจจัยหลายประการที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้ของมนุษย์ ได้แก่

1) ความต้องการ และความปรารถนา (need and desire) เป็นความรู้สึกที่แอบแฝงอยู่ในใจ เมื่อบุคคลกำลังรับรู้สิ่งเร้าอย่างใดอย่างหนึ่ง เขาจะแปลความหมายของสิ่งเร้านั้นสอดคล้องกับความต้องการของเขา เช่น คนที่กำลังหิวจัด เมื่อได้กลิ่นอะไรหอมมาเข้าจมูก ก็จะแปลความหมายกลิ่นนั้นเป็นกลิ่นอาหาร หรือถ้าหากเราอยู่กลางทะเลทรายก็อาจเห็นภาพลวงตาเป็นแอ่งน้ำ เพราะเราต้องการตอบสนองของความกระหายน้ำ เป็นต้น นอกจากนั้นความต้องการของแต่ละบุคคลย่อมก่อให้เกิดความใส่ใจต่อการรับรู้สิ่งเร้าเฉพาะอีกด้วย

2) สภาพอารมณ์ในขณะรับรู้ (emotion) สภาพอารมณ์ของคนที่มีความขุ่นมัวกับที่มีอารมณ์แจ่มใสต่อการรับรู้สิ่งเร้าเดียวกัน ย่อมแปลความหมายสิ่งเร้านั้นแตกต่างกันไป เช่น เด็กที่กลัวความมืดมักจะเห็นผี แทนที่จะเป็นวัตถุธรรมดาๆ ไป หรืออาจเห็นตุ๊กตาของตนกลายเป็นสัตว์ประหลาดไปได้ นอกจากนี้ยังพบว่าความเจ็บปวดก็อาจเป็นผลกระทบจากอารมณ์เช่นกัน

3) ความเชื่อ (beliefs) ความเชื่อมักเป็นปัจจัยชี้้นำให้คนเรารับรู้ในสิ่งที่ตนยึดถือหรือศรัทธานั้น เช่น บางคนมีความเชื่อว่าจุดกลมที่ตนเห็นบนท้องฟ้าเป็นสิ่งที่นำความหายนะมาสู่โลก เมื่อมีเหตุการณ์ใดเกิดขึ้นในเวลานั้น ก็มักจะมี ความเชื่อโยงหรือกล่าวถึง ทั่วๆ ที่ในความเป็นจริงไม่มีความเกี่ยวข้อง ส่วนคนที่มีความเชื่อดังกล่าวก็ถือว่าเป็นปรากฏการณ์ตามธรรมชาติที่อาจเกิดขึ้นได้ทั่วไป

4) ความคาดหวัง (expectations) ประสบการณ์ที่ผ่านมาย่อมมีผลต่อการรับรู้ในปัจจุบันด้วย แนวโน้มดังกล่าวถูกเรียกว่า “perceptual set” ซึ่งบางครั้งอาจทำให้เรามีความ

สะดวกขึ้น เช่น การเติมคำในช่องว่างหรือต่อประโยคให้ได้ความหมาย เป็นต้น อย่างไรก็ตามในบางสถานการณ์ก็อาจก่อให้เกิดความเข้าใจที่ผิดพลาดได้ เช่น การได้ยินเสียงคนตะโกนอาจทำให้เราเข้าใจผิดเรียกชื่อตน หรือสิ่งอื่นๆ ที่มีเสียงพ้องกัน เป็นต้น หรือในบางครั้งเราอาจไม่ทันสังเกตการสะกดผิดในข้อความ แต่สามารถทำความเข้าใจจากบริบทในส่วนนั้น เป็นต้น

5) สถิติปัญญา (intelligence) การรับรู้ของบุคคลที่เฉลียวฉลาดย่อมที่จะเข้าใจสิ่งเร้าต่างๆ ได้เร็วกว่าคนที่ไม่ฉลาด เช่น การบรรยายเนื้อหาทางวิชาการให้เด็กฉลาดฟัง เด็กฉลาดย่อมเข้าใจได้เร็วกว่าเด็กไม่ฉลาด

6) การคล้อยตามผู้อื่น (conformity) การคล้อยตามผู้อื่นจะช่วยให้เกิดความมั่นใจและแน่ใจว่าสิ่งที่เรารับรู้นั้นถูกต้อง เรื่องที่ผู้อื่นแปลความหมายสิ่งเร้านั้นเรามีแนวโน้มคล้อยตาม

7) การให้คุณค่า (value) การให้คุณค่าต่อสิ่งที่รับรู้มีผลให้เกิดความแตกต่างในการรับรู้เพราะบุคคลที่เห็นคุณค่าจะเพิ่มความสนใจ และความใส่ใจต่อการรับรู้ บุคคลแต่ละคนมักจะมีระดับของการเห็นคุณค่าในสิ่งต่าง ๆ แตกต่างกัน และคุณค่ายังเป็นตัวกำหนดทัศนคติ คุณค่าจึงเป็นตัวกำหนดการรับรู้ บุคคลจะมีการรับรู้อย่างไรขึ้นอยู่กับระบบคุณค่าที่ยึดถือ ทั้งการรับรู้ ทัศนคติ และคุณค่า ต่างก็เป็นผลของประสบการณ์ที่สะสมมา เป็นต้น

มัลลิกา คณานุรักษ์ (2547) กล่าวว่า การที่บุคคลแต่ละคนจะเกิดการรับรู้สิ่งเร้าได้แตกต่างกันไป แต่การรับรู้สิ่งใดก่อนหลัง มากหรือน้อย ถูกต้อง ผิดพลาด ชัดเจนหรือไม่ ขึ้นอยู่กับปัจจัยสำคัญ 2 ประการ ได้แก่

1) ตัวบุคคล หมายถึง ลักษณะคุณสมบัติบางประการของผู้ที่จะรับรู้ เช่น ความสมบูรณ์หรือความบกพร่องของอวัยวะรับสัมผัสบุคคล ประสบการณ์เดิม (previous experience) เป็นปัจจัยสำคัญที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้ของบุคคลเป็นอย่างมาก ความต้องการที่จะรับรู้ (need) บุคคลจะเกิดการรับรู้ใดๆ ก็ตามบุคคลนั้นมักจะสร้างแรงขับหรือแรงจูงใจที่จะรับรู้สิ่งเร้านั้นๆ ความใส่ใจ (attention) และการเลือก (selection) ที่จะรับรู้สิ่งเร้าถือเป็นปัจจัยพื้นฐานสำคัญอีกประการหนึ่ง บุคคลจะเลือกรับรู้สิ่งเร้าเฉพาะที่ตนให้ความสนใจหรือใส่ใจก่อนเป็นอันดับแรกขึ้นอยู่กับ

คุณสมบัติบางประการของสิ่งเร้าว่าจะมีอิทธิพลในการดึงดูดใจให้เกิดการรับรู้ได้มากน้อยเพียงใด สภาวะทางอารมณ์ (emotion) ความคาดหวัง (expectancy) ต่อสิ่งเร้า สติปัญญา (intelligence) การให้คุณค่า (value) ต่อสิ่งที่รับรู้ สิ่งเร้าใดที่บุคคลให้คุณค่าและความสำคัญ สิ่งเร้าเหล่านั้นสามารถเพิ่มความสนใจและใส่ใจที่จะรับรู้ให้มากขึ้นได้ และการชักจูง (persuasion) บุคคล กลุ่ม หรือ สังคม จะมีอิทธิพลต่อการรับรู้ของสังคมและมีส่วนที่จะทำให้เกิดความคล้อยตามในการรับรู้อีกด้วย

2) คุณลักษณะของสิ่งเร้า สิ่งเร้าที่มีคุณสมบัติแตกต่างกันจะมีผลต่อการรับรู้ของบุคคลที่ต่างกันไปด้วย ซึ่งอาจจำแนกคุณลักษณะของสิ่งเร้าได้ดังนี้ ขนาดของสิ่งเร้า (size) ความเข้มของสิ่งเร้า (intensity) ความเปลี่ยนแปลงใหม่ๆ ย่อมทำให้เกิดความสนใจที่จะรับรู้มากกว่าสิ่งเร้าที่มีลักษณะเดิม ในบางครั้งบุคคลจะให้ความสนใจที่จะรับรู้หรือเกิดการรับรู้เร็วขึ้นถ้าสิ่งเร้านั้นเกิดขึ้นซ้ำกันบ่อยๆ หรือมีความถี่ในการเกิดสูงมากกว่าสิ่งเร้าที่นานๆ เกิดครั้ง

ดังนั้นการรับรู้จึงเป็นการแสดงให้เห็นอิทธิพลของสิ่งเร้าที่มีต่อพฤติกรรมของมนุษย์ และแสดงให้เห็นกระบวนการของจิตใจ ความรู้สึกนึกคิด และสภาพร่างกายรวมทั้งประสบการณ์ของบุคคลด้วยที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้สิ่งเร้าของบุคคล ด้วยเหตุนี้บุคคลแต่ละคนจะต้องพัฒนาตัวสิ่งเร้าและตัวของผู้รับรู้ทั้งนี้เพื่อก่อให้เกิดการรับรู้ที่มีประสิทธิภาพ (ปราณี รามสูต , 2542)

2.2.3 การตอบสนอง

ธีระพร อูวรรณโณ (2534) อธิบายว่า การตอบสนอง หมายถึง สิ่งที่ถูกกระตุ้นให้เกิดสิ่งใดสิ่งหนึ่ง

สุธิตา หงษาชาติ (2539) กล่าวว่า การตอบสนอง หมายถึง พฤติกรรมหรือการกระทำที่แสดงออกมาต่อสิ่งกระตุ้น ซึ่งสามารถวัดได้จากความตั้งใจ ความสนใจที่จะรู้ เลือกที่จะปฏิบัติในสิ่งที่สนใจและพึงพอใจ

พฤติกรรมของการตอบสนองนี้มีส่วนประกอบ 3 ส่วน (ประภาเพ็ญ สุวรรณ, 2526) ดังนี้

1) การยินยอมในการตอบสนอง ในขั้นนี้อาจจะใช้คำว่า “เชื่อฟัง” แทนพฤติกรรมที่แสดงว่ามีการยินยอมในการตอบสนอง แต่การทำปฏิกิริยาตอบสนองของบุคคลในขั้นนี้ไม่ได้แสดงว่า เขายอมรับถึงความจำเป็น หรือประโยชน์จากการทำปฏิกิริยานั้นๆ

2) ความเต็มใจที่จะตอบสนอง ในขั้นนี้บุคคลเกิดความรู้สึกผูกมัดที่จะทำปฏิกิริยาบางอย่าง ซึ่งไม่ใช่เพียงเพื่อจะหลีกเลี่ยงจากสิ่งไม่พึงพอใจ หรือหลีกเลี่ยงการลงโทษ แต่เกิดเนื่องจากความเต็มใจของบุคคลนั้นจริงๆ อาจจะสามารถกล่าวได้ว่าเกิดจากความสมัครใจที่จะกระทำซึ่งเป็นผลจากการเลือกของบุคคลนั่นเอง

3) ความพอใจในการตอบสนอง พฤติกรรมขั้นนี้สืบเนื่องมาจากความเต็มใจที่จะตอบสนอง เมื่อบุคคลทำปฏิกิริยาบางอย่างไปแล้ว บุคคลนี้เกิดความรู้สึกพอใจ ซึ่งเป็นสภาวะทางด้านอารมณ์ของบุคคล อาจจะออกมาในรูปความพอใจ ความสนุกสนาน เป็นต้น นอกจากนั้นการตอบสนองที่ดีจะต้องเป็นการตอบสนองที่ไม่มีแบบแผนกำหนดไว้หรือมีน้อยที่สุด ไม่มีอิทธิพลของทัศนคติ ความรักเข้ามาเกี่ยวข้อง และเป็นการตอบสนองต่อสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในเวลานั้นๆ

2.3 แนวคิดเกี่ยวกับการคล้อยตามและพฤติกรรมเบี่ยงเบน

2.3.1 แนวคิดเกี่ยวกับการคล้อยตาม

การที่บุคคลยอมรับจุดหมายปลายทางและวิธีการที่สังคมกำหนดไว้แล้ว บุคคลเห็นว่าสิ่งที่เป็นอยู่ในสังคมมีความเหมาะสม รวมทั้งคุณค่าและแบบชีวิตที่เป็นตัวอย่างของความสำเร็จและเป็นแบบอย่างให้ทุกคนเอาอย่างบุคคลจะทำตามระเบียบกฎเกณฑ์ และวิธีปฏิบัติต่างๆ เพื่อให้ได้มาซึ่งสิ่งที่สังคมยกย่อง บางคนอาจจะประสบความสำเร็จ แต่บางคนความสำเร็จยังอยู่อีกไกล แต่ก็ไม่ย่อท้อหรือตั้งข้อสงสัยในความถูกต้องของสิ่งนั้น การปฏิบัติตามเป็นเรื่องของความเชื่อมั่นในความถูกต้องของสังคม และเป็นผลของการอบรมสั่งสอน และเหตุจูงใจอื่นๆ บุคคลประเภทนี้มักจะมองสังคมในแง่ดี เชื่อว่าโอกาสข้างหน้าดีสำหรับตนและคนทั่วไป ตามปกติแล้ว

พฤติกรรมประเภทนี้จะพบมากที่สุดในสังคมเพราะเป็นการแสดงออกถึงความพอใจของบุคคลในระเบียบสังคมที่เป็นอยู่ บุคคลส่วนใหญ่จะยินดีปฏิบัติตามที่สังคมคาดหวังมิฉะนั้นความยุ่งยากจะเกิดขึ้น ซึ่งปรากฏการณ์ที่กล่าวมาข้างต้นถือเป็นพฤติกรรมการคล้อยตาม (conformity) (ชุดาจิตพิทักษ์, 2525)

จำรอง เงินดี และคณะ (2529) ยังกล่าวว่าเหตุผล 2 ประการที่เป็นสาเหตุทำให้บุคคลมีพฤติกรรมคล้อยตามแรงบีบคั้นของกลุ่มคือ ประการแรกเป็นลักษณะความต้องการเห็นสิ่งที่คล้ายกันทางสังคมและกลัวจะถูกสังคมตำหนิถ้าหากไม่ปฏิบัติตามกลุ่ม ความรู้สึกเช่นนี้เป็นสิ่งรุนแรงมากที่พวกเขาคิดถึงและค้นหาความเห็นชอบทางสังคมเท่าที่จะหามาได้แม้จะเป็นสิ่งที่แปลกออกไปบ้างก็ตาม ประการที่สองคือบุคคลต่างๆ ไปมีแนวโน้มที่จะเชื่อการตัดสินใจของกลุ่มมากกว่าตัวเองโดยเฉพาะในสถานการณ์ที่ตัวเองไม่คุ้นเคยหรือสถานการณ์ที่คลุมเคลือบุคคลจะใช้วิธีเปรียบเทียบพฤติกรรมของตัวเองกับของกลุ่ม ถ้าพบว่าเกณฑ์ของกลุ่มแตกต่างอย่างมากกับตัวเอง เขาก็จะยอมรับเกณฑ์ของกลุ่มปฏิเสธเกณฑ์ของตัวเอง แล้วจะปรับพฤติกรรมของตัวเองให้คล้ายกับกลุ่ม

นอกจากนั้นการที่บุคคลคล้อยตามกลุ่มเพราะมีแรงบีบคั้นในด้านอิทธิพลทางสังคมและอิทธิพลจากเกณฑ์ของกลุ่ม โดยเมื่อเรารู้สึกว่าถูกบีบคั้นให้ยอมรับความคิดเห็นของบุคคลหนึ่ง เราก็มักจะแสดงออกภายใต้อิทธิพลทางสังคมโดยอิทธิพลนั้นเริ่มจากเมื่อริเริ่มคิดเปรียบเทียบทางสังคมและเปลี่ยนพฤติกรรม (หรือคล้อยตาม) ไปตามแรงบีบคั้นภายในกลุ่มแล้วเราก็อยู่ในสถานการณ์ที่ถูกขอร้องให้ตัดสินใจมั่วหรือให้ทำตาม ซึ่งระดับอิทธิพลทางสังคมที่มีต่อบุคคลนั้นมักขึ้นอยู่กับสถานการณ์ว่าคลุมเคลือและยากหรือไม่ด้วย

อิทธิพลจากเกณฑ์ของกลุ่มนั้นเป็นแรงบีบคั้นที่เราารู้สึกจะคล้อยตามไปตามความคาดหวังของบุคคลอื่น เด็กวัยรุ่นต้องการจะเข้าร่วมกลุ่มและปรับตัวให้เข้ากับกลุ่ม เขายอมรับการทดสอบของกลุ่มโดยหวังจะผ่านการยอมรับจากสมาชิก หลังจากกลุ่มยอมรับแล้วเขายอมรับว่ากลุ่มจะคาดหวังว่าเขาจะประพฤติในแนวทางที่เหมาะสม และถ้าต้องการจะเป็นสมาชิกของกลุ่มต่อไป เขาก็จะต้องปรับพฤติกรรมให้สอดคล้องกับความต้องการของกลุ่ม

2.3.2 แนวคิดเกี่ยวกับพฤติกรรมเบี่ยงเบน

สังคมมนุษย์ดำรงอยู่ได้เนื่องจากสมาชิกของสังคมปฏิบัติตามบรรทัดฐานของสังคมโดยเคร่งครัด แต่ในขณะเดียวกันการละเมิดหรือฝ่าฝืนบรรทัดฐานสังคมเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นอย่างเป็นปกติในสังคม ดังนั้นการทำผิดกฎหมายและการฝ่าฝืนจารีตประเพณีหรือการละเมิดศีลธรรมในรูปแบบต่างๆ จึงปรากฏให้เห็นอยู่เสมอ นักสังคมวิทยาเรียกการกระทำดังกล่าวว่าพฤติกรรมเบี่ยงเบน หรือพฤติกรรมฝืนสังคม (deviant behaviors) (จำนง อติวัฒนสิทธิ์, 2537)

เสรีณ ปุณณะหิตานนท์ (2523) อธิบายไว้ว่าพฤติกรรมเบี่ยงเบนเป็นปรากฏการณ์ที่มีลักษณะสัมพัทธ์ เป็นเรื่องที่แตกต่างกัน เปลี่ยนแปลงไปตามเวลา สถานที่ และสภาพแวดล้อมทางสังคม พฤติกรรมเบี่ยงเบนยังเป็นเรื่องของจิตใจซึ่งขึ้นอยู่กับบรรทัดฐานที่สังคมยึดถืออยู่ในขณะนั้น

Goode E. (1990) กล่าวว่า ความเบี่ยงเบน คือพฤติกรรมที่ผู้คนในสังคมไม่พึงพอใจ เป็นผลให้ผู้คนไม่พึงพอใจ ลงโทษ ประณาม หรือเกลียดชังบุคคลที่มีพฤติกรรมนั้น

สัญญา สัญญาวิวัฒน์ (2539) กล่าวว่า พฤติกรรมเบี่ยงเบนเป็นพฤติกรรมที่ผู้เบี่ยงเบนไม่ปฏิบัติตามขอบเขตบรรทัดฐาน (Social norms)

Schaefer R.T. (2003) ให้ความหมายความเบี่ยงเบนไว้ว่า คือพฤติกรรมที่ขัดแย้งต่อมาตรฐานความประพฤติหรือความคาดหวังของกลุ่มหรือสังคม

กล่าวโดยสรุป พฤติกรรมเบี่ยงเบน หมายถึง พฤติกรรมที่แตกต่างไปจากพฤติกรรมของคนส่วนใหญ่ในสังคม เป็นพฤติกรรมที่แตกต่างไปจากบรรทัดฐานของสังคม ทั้งยังเป็นพฤติกรรมที่ขัดต่อความพึงพอใจของสังคม

จากความหมายของพฤติกรรมเบี่ยงเบนสามารถสรุปได้ว่าการที่จะพิจารณาว่าพฤติกรรมใดเป็นพฤติกรรมเบี่ยงเบนหรือไม่ให้พิจารณาจากเกณฑ์ ดังต่อไปนี้

1) พฤติกรรมนั้นสอดคล้องกับระเบียบและบรรทัดฐานของสังคมหรือไม่ โดยที่ต้องพิจารณาทั้งในแง่ของสังคมใหญ่และสังคมย่อย ถ้าไม่สอดคล้องก็จัดว่าเป็นพฤติกรรมเบี่ยงเบน

2) พฤติกรรมก่อให้เกิดการรับรู้และปฏิกิริยาของคนในสังคมในลักษณะเช่นใด ถ้าไม่ยอมรับหรือไม่พึงพอใจก็จัดได้ว่าเป็นพฤติกรรมเบี่ยงเบน

ดังนั้น การจะตัดสินว่าพฤติกรรมใดเป็นพฤติกรรมเบี่ยงเบนหรือไม่นั้น ไม่มีกฎที่เป็นสากลหรือตายตัว และแตกต่างกันออกไปตามสถานการณ์ พฤติกรรมเบี่ยงเบนเป็นผลของการตีความ และการตัดสินของคนในสังคม เราไม่สามารถบอกได้จากลักษณะการแสดงออกของพฤติกรรมว่า พฤติกรรมนั้นเป็นพฤติกรรมเบี่ยงเบน แต่เราจะสามารถบอกได้จากปฏิกิริยาของคนในสังคมที่มีต่อพฤติกรรมนั้นๆ หรืออาจกล่าวได้ว่า การจะตัดสินว่าพฤติกรรมใดเป็นพฤติกรรมเบี่ยงเบนหรือไม่นั้นจะเป็นไปไม่ได้ จนกว่าเราจะทราบถึงความคิดและความรู้สึกของผู้คนเกี่ยวกับพฤติกรรมดังกล่าว พฤติกรรมเบี่ยงเบนบางอย่างเป็นที่รู้จักกันอยู่โดยทั่วไป แต่พฤติกรรมเบี่ยงเบนบางอย่างก็อาจไม่ถูกแสดงออกมาอย่างเปิดเผยจนได้รับการตำหนิติเตียน หรือการลงโทษจากสังคม (พรชัย ชื่นดี และคณะ, 2543)

2.3.3 แบบของพฤติกรรมเบี่ยงเบน

จ้านงค์ อติวัฒน์สิทธิ (2537) ได้จำแนกพฤติกรรมเบี่ยงเบนออกได้เป็น 4 แบบ ดังนี้

1) การกระทำเบี่ยงเบน

ก) อาชญากรรม การกระทำเบี่ยงเบนแบบที่เรียกว่าอาชญากรรม เป็นพฤติกรรมเบี่ยงเบนที่ขัดกับกฎหมายของสังคมเป็นการกระทำที่กระทบต่อความมั่นคงของสังคมและความสงบสุขของผู้อื่น

ข) การเบี่ยงเบนทางเพศ การเบี่ยงเบนทางเพศ เป็นพฤติกรรมทางเพศที่ขัดกับบรรทัดฐานของสังคม

ค) การฆ่าตัวตาย เป็นพฤติกรรมเบี่ยงเบนที่มุ่งทำลายชีวิตตัวเองให้ตายไป การฆ่าตัวตายเป็นการหาทางออกของผู้ที่รู้สึกว้าตนได้รับความทุกข์ทรมาน และไม่สามารถแก้ไขความทุกข์ทรมานนั้นได้ ความทุกข์ทรมานที่เกิดขึ้นอาจเป็นความทุกข์ทางกาย หรือทางใจก็ได้ อย่างไรก็ตามในปัจจุบันในบางประเทศได้มีการยอมรับการฆ่าตัวตายว่าเป็นทางออกสำหรับผู้ที่มีความทุกข์ซึ่งไม่สามารถแก้ไขได้ โดยเฉพาะความทุกข์ทรมานอันเกิดจากความเจ็บป่วยหรือความพิการ ในประเทศเหล่านี้มีการออกกฎหมายรองรับการฆ่าตัวตายและผู้ช่วยเหลือการฆ่าตัวตายด้วย ซึ่งเรียกว่า การุณยฆาต (euthanasia)

2) นิสัยเบี่ยงเบน หมายถึงพฤติกรรมเบี่ยงเบนที่ผู้กระทำจนเป็นนิสัยเปลี่ยนแปลงแก้ไขพฤติกรรมได้ยาก ตัวอย่างของนิสัยเบี่ยงเบน ได้แก่ การติดยาเสพติด การติดสุรา การติดการพนัน เป็นต้น

3) การเบี่ยงเบนทางจิต เป็นพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับความผิดปกติทางจิต ซึ่งจะต้องได้รับการแก้ไขโดยการบำบัดทางจิตโดยจิตแพทย์ เช่น มีความวิตกกังวลสูงและหวาดระแวง มีอาการย้ำคิดย้ำทำ เป็นต้น

4) วัฒนธรรมเบี่ยงเบน ได้แก่การที่มีพฤติกรรมไม่สอดคล้องกับบรรทัดฐาน ค่านิยมของสังคม เช่น การเลียนแบบพฤติกรรมการแต่งกายแปลกๆ ของชาวต่างชาติ เป็นต้น

2.3.4 ผลของพฤติกรรมเบี่ยงเบน

พฤติกรรมเบี่ยงเบนก่อให้เกิดผลเสียต่อสังคม ทำให้สังคมขาดระเบียบวินัย ในบางกรณีก็ทำ อันตรายต่อชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน สังคมที่สมาชิกมีพฤติกรรมเบี่ยงเบนมาก สังคมนั้น จะไม่สงบสุข บุคคลจะรู้สึกไม่ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน แต่ในบางกรณีพฤติกรรมเบี่ยงเบนก็อาจช่วยลดปัญหาบางประการของสังคมได้ เช่น การปลอมลายเซ็นที่ไม่ได้มุ่งเพื่อทุจริตแต่ทำไปเพื่อไม่ให้งานเร่งด่วนต้องหยุดชะงักและเสียหาย อย่างไรก็ตามการมีผู้ฝ่าฝืนแบบแผนทางสังคมมากๆ ทำให้สังคมต้องทบทวนว่าแบบแผนเดิมที่ใช้อยู่เหมาะสมหรือไม่ หรือเป็นเพราะเหตุใดสมาชิกสังคมจึงมีพฤติกรรมละเมิดบรรทัดฐานเกิดขึ้น (ดวงกมล เวชบรรยงรัตน์, 2531)

พฤติกรรมเบี่ยงเบนที่เกิดขึ้นในสังคมอาจมีประโยชน์หรือมีการหน้าที่เชิงบวกต่อสังคมก็ได้ ซึ่งอาจพิจารณาได้หลายประการ

1) ช่วยตัดปัญหาความล่าช้าในการปฏิบัติงาน (cutting red tape) แม้กฎระเบียบขององค์การจะเป็นเรื่องจำเป็นเพื่อความปกติสุขของสังคม แต่ในบางสถานการณ์การปฏิบัติตามกฎระเบียบ จะกลับกลายเป็นตัวทำลายขีดขวางมากกว่าจะเป็นตัวสนับสนุนเป้าหมายขององค์การ หากจะให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่วางไว้จำเป็นต้องฝ่าฝืนกฎระเบียบ เช่น ในสถานการณ์เร่งด่วนอาจจำเป็นต้องยอมลดขั้นตอนบางขั้นตอนเพื่อให้การแก้ไขปัญหาเป็นไปอย่างปัจจุบันทันด่วน ทันต่อความต้องการของประชาชน

2) สร้างความแจ่มชัดให้กับกฎระเบียบแบบแผนของสังคม (clarifying rules) พฤติกรรมเบี่ยงเบนหลายอย่างอาจเกิดขึ้นเพราะความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ของบุคคลก็ได้ โดยเฉพาะกรณีที่กฎระเบียบนั้นยังคลุมเครือ หรือบุคคลยังเข้าใจไม่แจ่มชัด ต่อเมื่อเรากระทำลงไปถึงได้ทราบว่าการกระทำนั้นขัดต่อกฎระเบียบของสังคม จากปฏิกิริยาของคนรอบข้างหรือจากปฏิกิริยาของเจ้าหน้าที่ผู้รักษากฎหมาย คนอื่นๆ ซึ่งยังไม่แจ่มแจ้งในระเบียบแห่งพฤติกรรมเช่นเดียวกับเราก็พลอยเข้าใจดีขึ้นด้วย เช่น การที่คนทำผิดถูกจรรยาบรรณโดยรู้เท่าไม่ถึงการณ์ เมื่อเจ้าหน้าที่จรรยาบรรณโทษคนอื่น ๆ ก็พลอยรับรู้ด้วยว่าการกระทำเช่นนั้นผิดกฎหมาย

3) สร้างความสามัคคีภายในกลุ่ม (uniting the group) ในบางโอกาสพวกมีพฤติกรรมเบี่ยงเบนจะกลายเป็นปัจจัยสร้างความสามัคคี หรือมีความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันภายในกลุ่มสังคมสามัคคีนั้นอาจเกิดจากการร่วมกันต่อต้านพวกพฤติกรรมเบี่ยงเบน เช่น ร่วมกันต่อต้านโจรผู้ร้าย ต่อต้านยาเสพติด ต่อต้านการฉ้อราษฎร์บังหลวง นอกจากนั้นความสามัคคีในกลุ่มอาจเกิดขึ้นได้จากการที่ได้ร่วมมือกันสงเคราะห์ช่วยเหลือผู้มีพฤติกรรมเบี่ยงเบนให้กลับตัวเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมได้

4) เป็นสัญญาณเตือนภัย (acting as a warning signal) การที่เกิดมีการกระทำพฤติกรรมเบี่ยงเบนเกิดขึ้นมากๆ ในสังคม ก็เท่ากับแสดงให้เห็นว่าบรรทัดฐานสังคมไม่ได้รับการปฏิบัติผู้รับผิดชอบในสังคมประสบความล้มเหลวในการควบคุมสมาชิกในสังคมให้อยู่ในกฎระเบียบ จึงมีความจำเป็นที่ต้องพิจารณาหาข้อบกพร่องและหาทางแก้ไขต่อไป แม้ว่าพฤติกรรม

เบี่ยงเบนจะมีส่วนติดอยู่บ้างดังได้กล่าวแล้ว แต่โดยส่วนใหญ่แล้วพฤติกรรมเบี่ยงเบนมักจะก่อให้เกิดความเสียหาย ความเดือดร้อนและรำคาญแก่คนในสังคม พฤติกรรมเบี่ยงเบนบางประเภท จะกลายเป็นปัญหาที่สังคมต้องช่วยกันหาทางแก้ไขเรียกว่าเป็นปัญหาสังคม (social problems) ตัวอย่างพฤติกรรมเบี่ยงเบนที่ถือว่าเป็นปัญหาสังคม เช่น ปัญหายาเสพติด ปัญหาอาชญากรรม ปัญหาฉ้อราษฎร์บังหลวง ปัญหาวัยรุ่น ปัญหาการฆ่าตัวตาย เป็นต้น

2.3.5 ทฤษฎีเกี่ยวกับพฤติกรรมเบี่ยงเบน

1) ทฤษฎีทางจิตวิทยา

นักจิตวิทยาแนวจิตวิเคราะห์ ได้เสนอว่าพฤติกรรมเบี่ยงเบนมีผลมาจากกระบวนการพัฒนาทางจิตบกพร่อง กล่าวคือบุคคลไม่สามารถพัฒนาจิตสำนึกในเรื่องมโนธรรม จริยธรรมที่ทำหน้าที่ควบคุมพฤติกรรมมนุษย์ให้อยู่ในกรอบของศีลธรรมได้ ทำให้มีพฤติกรรมที่เป็นไปเพื่อตอบสนองความต้องการของตัวเอง โดยไม่สนใจว่าจะละเมิดบรรทัดฐานหรือไม่ หรืออาจเกิดจากบุคคลไม่สามารถตอบสนองความต้องการของตนเองได้ทำใหบุคคลเกิดความคับข้องใจ และมีพฤติกรรมเบี่ยงเบนเกิดขึ้น (จำนง อติวัฒน์สิทธิ์ และคณะ, 2540) นอกจากนั้นตัวตนของคนเราประกอบด้วย 3 ส่วน ได้แก่ Id Ego และ Superego เขาบอกว่า Id เป็นส่วนของจิตใต้สำนึก เป็นไปโดยสัญชาตญาณ เป็นแรงกระตุ้นที่มีได้เกิดขึ้นโดยการอบรมสั่งสอน แต่เป็นไปโดยธรรมชาติ Ego ได้แก่จิตรู้สึกนึก เป็นตัวตนส่วนที่มีเหตุผล Ego เป็นเสมือน “ผู้เฝ้าประตู” (gate keeper) ของบุคลิกภาพเพราะว่า Ego ทำหน้าที่เป็น “จอภาพ” ของการปฏิสัมพันธ์ระหว่าง Id กับ Superego ส่วน Superego นั้นเป็นตัวตนที่ได้ซึมซับเอาค่านิยม วัฒนธรรมต่างๆ ทำหน้าที่เป็นตัวสติสัมปชัญญะ รับผิดชอบชั่วดี นักจิตวิทยาในกลุ่มจิตวิเคราะห์มีความเชื่อว่าพฤติกรรมเบี่ยงเบนเป็นผลมาจากความกล้าแกร่งของ Id ผนวกกับความอ่อนแอของ Superego ในเวลาเดียวกัน Ego กลับอยู่เฉยและไม่สามารถที่จะชี้ทิศทางที่ถูกต้องได้ (ชุตตา จิตพิทักษ์, 2525)

2) ทฤษฎีทางสังคมวิทยา

นักสังคมวิทยาอธิบายถึงสาเหตุของพฤติกรรมเบี่ยงเบนว่า เป็นผลของการขัดเกลาทางสังคมที่ไม่ถูกต้อง ซึ่งมีแนวการอธิบายแตกต่างกันเป็นสามแนวทางใหญ่ๆ ดังนี้ (ดวง

กมล เวชบรรยงรัตน์, 2531) แนวทางแรกอธิบายว่าปัจเจกบุคคล ซึ่งได้รับการขัดเกลาไม่ถูกต้อง เหล่านั้นไม่ได้รับเอาค่านิยม หรือวัฒนธรรมของสังคมเข้าไปในบุคลิกภาพของตัวเอง และเขาเหล่านั้นไม่อาจแยกแยะได้ว่าอะไรคือพฤติกรรมที่ถูกต้องหรือไม่ถูกต้องแนวทางที่สอง สรุปว่าปัจเจกบุคคล ผู้ก่อพฤติกรรมเบี่ยงเบนจะต้องได้ “เรียนรู้” พฤติกรรมเช่นนั้นมาก่อน นักสังคมวิทยา เชื่อว่าพฤติกรรมเบี่ยงเบนต่างๆ ได้รับการถ่ายทอดจากบุคคลหนึ่งไปสู่อีกบุคคลหนึ่งต่อไปเรื่อยๆ เช่นเดียวกับการเรียนรู้อื่นๆ ที่เกิดขึ้นในสังคม แนวที่สาม อธิบายว่าพฤติกรรมเบี่ยงเบนเป็นผลของความตึงเครียดระหว่างโครงสร้างทางสังคมและวัฒนธรรมภายในสังคม กล่าวคือ ในแต่ละสังคม วัฒนธรรมจะวางแนว “เป้าหมาย” ของชีวิตบุคคลเอาไว้ในขณะเดียวกันการจะไปสู่เป้าหมาย เหล่านั้นก็ต้องใช้วิธีการที่สังคมยอมรับด้วย การไม่ปฏิบัติตามวิธีการที่สังคมยอมรับถือว่าเป็นพฤติกรรมเบี่ยงเบน

3) ทฤษฎีภาวะไร้บรรทัดฐาน

นักสังคมวิทยาได้อธิบายว่า พฤติกรรมเบี่ยงเบนเป็นผลมาจากสภาวะไร้บรรทัดฐาน (anomie) ซึ่งหมายถึงบรรทัดฐานในสังคมอ่อนแอ สถาบันสังคมที่ทำหน้าควบคุมรักษาระเบียบของสังคมไม่สามารถควบคุมคนให้ปฏิบัติตามได้ หรือสังคมมีการเปลี่ยนแปลงมากมีวัฒนธรรมต่างชาติเข้ามามาก ค่านิยมอุดมคติเดิมถูกทำลายจากวัฒนธรรมใหม่ๆ คนในสังคมเกิดความสับสนในการเลือกแนวทางในการปฏิบัติ และเริ่มไม่ยอมรับวัฒนธรรมดั้งเดิม ในขณะเดียวกันบรรทัดฐานที่จะได้รับการยอมรับจากสังคมก็ยังไม่เกิดขึ้น ทำให้คนไม่มีหลักยึดในการปฏิบัติ อย่างไรก็ตามสภาวะการณ์เช่นนี้จะไม่คงอยู่ตลอดไป เมื่อสังคมได้มีการปรับตัวเข้าที่แล้ว บรรทัดฐานอันเป็นหลักยึดของสังคมจะเกิดขึ้นในที่สุด อย่างไรก็ตามในสภาวะการณ์ซึ่งสังคมยังอยู่ในภาวะสับสนพฤติกรรมเบี่ยงเบนจะปรากฏขึ้นมาก เพราะผู้คนบางจำพวกในสังคมไม่สามารถยึดค่านิยม จารีตใดเป็นแนวทางของตนได้ มีการศึกษาที่ยืนยันถึงความสำคัญของค่านิยม จารีต แบบแผนในการปฏิบัติ ว่ามีความสำคัญต่อการควบคุมไม่ให้บุคคลมีพฤติกรรมเบี่ยงเบน

นอกจากนี้นักสังคมวิทยาได้นำแนวคิดภาวะไร้บรรทัดฐานมาอธิบายการเกิดพฤติกรรมเบี่ยงเบน โดยจำแนกปัจจัยที่นำไปสู่การมีพฤติกรรมที่ไม่เบี่ยงเบนหรือเบี่ยงเบนเป็น 2 ด้าน คือด้านพฤติกรรมที่ยึดแนวบรรทัดฐานหรือไม่ กับด้านค่านิยมที่ยึดตามเป้าหมายของสังคมหรือไม่ โดยได้อธิบายว่าพฤติกรรมเบี่ยงเบนของบุคคลเกิดจากภาวะไร้บรรทัดฐาน ซึ่งเป็นภาวะที่

บุคคลไม่สามารถใช้วิธีการหรือกรอบบรรทัดฐานในการปฏิบัติที่สังคมให้นำไปสู่เป้าหมายตามค่านิยมของสังคมได้ (วิเชียร มุริจันทร์, 2541) ทั้งนี้ยังมีการจำแนกพฤติกรรมของบุคคลโดยใช้เป้าหมายและวิธีการเป็นตัวจำแนกได้เป็น 5 แบบ คือ

ก) พวกคล้อยตาม (conformist) พวกนี้จะปฏิบัติตามบรรทัดฐานที่สังคมกำหนดเพื่อไปสู่เป้าหมายในชีวิต และเป้าหมายของพวกเขาก็เป็นสิ่งที่ยอมรับกันในสังคม (ความร่ำรวย ความมีหน้ามีตา ความมีอำนาจ เป็นต้น) เช่น ถ้าเป้าหมายของเขาคือความร่ำรวย เขาก็จะพยายามทำ มาหากินในสัมมาชีพเพื่อให้ได้เงินมาเพื่อสร้างฐานะของตัวเอง

ข) พวกแหวกแนว (innovator) พวกนี้จะไม่ปฏิบัติตามบรรทัดฐานของสังคม แต่จะมีเป้าหมายในชีวิตสอดคล้องกับสังคม เช่น ความร่ำรวย อำนาจ เป็นต้น ตัวอย่างของพวกแหวกแนวเช่น ถ้าเป้าหมายในชีวิตของเขาคือความร่ำรวย เขาก็จะพยายามทุกวิถีทางเพื่อให้ได้เงินมาโดยเฉพาะทางที่ไม่ถูกกฎหมายแต่ได้เงินมาก เป็นต้น

ค) พวกเจ้าระเบียบ (ritualist) พวกเจ้าระเบียบจะปฏิบัติตามกฎระเบียบของสังคม หรือบางครั้งจะเคร่งครัดในบรรทัดฐานของสังคมอย่างมาก แต่ไม่สนใจเป้าหมายของชีวิตเช่นคนอื่น ๆ เช่น ความร่ำรวย ความก้าวหน้า ตัวอย่างเช่น ข้าราชการที่ทำงานเน้นกฎระเบียบอย่างละเอียดโดยไม่สนใจว่ามีความจำเป็นหรือไม่ จนสร้างความวุ่นวายล่าช้าในการดำเนินการให้แก่ระบบราชการ หรือ ข้าราชการที่มุ่งทำงานโดยเน้นกฎระเบียบเป็นหลัก แต่ไม่สนใจความก้าวหน้าในหน้าที่การงานของตัวเอง เป็นต้น

ง) พวกหนีโลก (retreatist) พวกหนีโลกเป็นพวกที่ไม่มีเป้าหมายในชีวิต ไม่สนใจบรรทัดฐานของสังคม เป็นพวกที่ทุกข์ตรมและอาจทำร้ายตัวเองหรือคนอื่นได้ ตัวอย่างเช่น พวกติดยาเสพติด ติดสุรา เป็นต้น

จ) พวกกบฏ (rebel) พวกกบฏเป็นพวกที่ปฏิเสธเป้าหมายและวิธีการบรรลุมุ่งเป้าหมายของสังคมทั้งหมด พวกนี้จะพยายามสร้างเป้าหมายและแบบแผนสังคมขึ้นใหม่ กลุ่มนี้มีทั้งที่เป็นคุณและโทษต่อสังคม ตัวอย่างเช่น พวกนักปฏิวัติ เป็นต้น

ดังนั้น หากต้องการที่จะควบคุมพฤติกรรมเบี่ยงเบนเหล่านี้ อาจนำปัจจัยทางด้านกลุ่มสังคมต่าง ๆ เข้ามาปรับใช้ อาทิ ครอบครัว เพื่อน และการควบคุมจากองค์กร การควบคุมของสังคมจะทำให้สมาชิกของสังคมนั้น ๆ เกิดการเรียนรู้ว่าพฤติกรรมได้รับการยอมรับ พฤติกรรมที่ไม่ได้รับการยอมรับ และการควบคุมจากองค์กรของรัฐนอกจากจะลงโทษผู้กระทำผิดแล้วยังเป็นการปรามมิให้สมาชิกคนอื่น ๆ กระทำความผิดอีกด้วย

2.4 อุทยานแห่งชาติ

2.4.1 ประวัติความเป็นมาของอุทยานแห่งชาติ

อุทยานเข้านาตินับว่าเกิดขึ้นและมีวิวัฒนาการมาตั้งแต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์ แต่รูปแบบและวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งไม่ค่อยชัดเจน ส่วนใหญ่จะเน้นการจัดตั้งอุทยานขนาดเล็ก เพื่อการพักผ่อนหย่อนใจของผู้นำหรือผู้มีอำนาจราชศักดิ์ สาธารณชนทั่วไปไม่มีโอกาสเข้าไปใช้ประโยชน์ไม่ว่าในลักษณะใด ๆ อุทยานแห่งชาติที่เรารู้จักกันทุกวันนี้อาจกล่าวได้ว่าเกิดขึ้นในปี ค.ศ. 1833 ที่ประเทศสหรัฐอเมริกา อันเป็นผลสืบเนื่องมาจากการเคลื่อนไหวเกี่ยวกับอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กล่าวคือ ตั้งแต่ปีดังกล่าวเป็นต้นมานักนิยมนธรรมชาติชาวอเมริกันหลายคนได้มีการเขียนบทความที่มีแนวคิดเกี่ยวกับอุทยานแห่งชาติ และการประกาศจัดตั้งจนมีอิทธิพลต่อความคิด และทัศนคติของชาวอเมริกันในเรื่องการสงวนรักษาแหล่งธรรมชาติในรูปของอุทยานแห่งชาติ จนกระทั่งในปี ค.ศ. 1864 รัฐบาลสหรัฐอเมริกาได้ประกาศจัดตั้งแหล่งธรรมชาติที่มีชื่อว่า Yosemite Grant ให้เป็นสถานที่สำหรับความรื่นรมย์ของสาธารณชน และในปี 1872 อุทยานแห่งชาติแห่งแรก คือ Yellowstone National Park ได้รับการประกาศจัดตั้งเป็นผลสำเร็จ และอุทยานแห่งชาติแห่งนี้เองนับว่าส่งผลกระทบต่อการอนุรักษ์และนันทนาการทั้งในประเทศสหรัฐอเมริกาและประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกในเวลาต่อมา กล่าวคืออุทยานแห่งชาติ Yellowstone มีอิทธิพลบันดาลความคิดและเป็นแรงกระตุ้นให้ประเทศต่างๆ ทั่วโลกให้ความสนใจประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติ และพื้นที่อนุรักษ์แบบอื่น ๆ ที่สอดคล้องกับความต้องการและสถานการณ์ทางเศรษฐกิจและสังคมของคนเป็นจำนวนมาก (ดรรชนี เอมพันธุ์, 2549)

สำหรับในประเทศไทย อิทธิพลของการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติ Yellowstone ก็เข้ามามีบทบาทในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2485 โดยกรมป่าไม้ได้พยายามสงวนและรักษาพื้นที่ป่าที่มีทิวทัศน์งดงาม น้ำตก ลำธาร ถ้ำ และบริเวณที่มีป่าอุดม

สมบูรณวิให้เป็นแหล่งที่อยู่อาศัยของสัตว์ป่า และเป็นแหล่งพักผ่อนหย่อนใจสำหรับประชาชนทั่วไป (สุรเชษฐ์ เศรษฐมาส, 2535) แต่เนื่องจากเวลานั้นอยู่ในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 การดำเนินงานเพื่อประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติจึงมีอุปสรรคและต้องระงับไปในที่สุด จนกระทั่งในปี พ.ศ. 2502 คณะรัฐมนตรีได้แต่งตั้งคณะกรรมการระดับชาติขึ้น 2 ชุด ชุดหนึ่งเรียกว่า “คณะกรรมการอุทยานแห่งชาติ” และอีกชุดหนึ่งเรียกว่า “คณะกรรมการสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า” เพื่อให้พิจารณาร่างกฎหมาย 2 ฉบับ ซึ่งในเวลาต่อมารู้จักกันในนามของพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. 2503 และพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. 2504 พร้อมทั้งให้เสนอพื้นที่ป่าเพื่อประกาศเป็นอุทยานแห่งชาติ และเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าด้วย ในที่สุดเมื่อปลายปี พ.ศ. 2505 อุทยานแห่งชาติแห่งแรกของประเทศไทยคือ เขาใหญ่ ก็ได้รับการประกาศจัดตั้งขึ้นอย่างถูกต้องตามกฎหมาย และส่งผลให้มีการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติอื่นๆ ตามมาอีกจำนวนมาก (ดรรชนี เอมพันธุ์, 2549)

2.4.2 คำนิยามและความหมาย

อุทยานแห่งชาติเป็นพื้นที่ป่าอนุรักษ์ตามกฎหมายและจัดอยู่ในระบบพื้นที่คุ้มครอง(protected area system) ลักษณะของอุทยานแห่งชาติ จะแตกต่างกันไปในแต่ละประเทศซึ่งขึ้นอยู่กับประวัติศาสตร์ความเป็นมา ความจำเป็นในการจัดตั้ง รวมทั้งปัจจัยทางสิ่งแวดล้อม สังคม และเศรษฐกิจของแต่ละประเทศ เหตุนี้จึงมีการให้ความหมายของคำว่าอุทยานแห่งชาติแตกต่างกันออกไป ดังนี้

พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. 2504 ระบุว่าอุทยานแห่งชาติ หมายถึงที่ดินซึ่งรวมความทั้งพื้นที่ดินทั่วไป ภูเขา ห้วย หนอง คลอง บึง บาง ลำน้ำ ทะเลสาบ เกาะ และที่ชายทะเล ที่ได้รับการกำหนดให้เป็นอุทยานแห่งชาติ ลักษณะที่ดินดังกล่าว เป็นที่ที่มีสภาพธรรมชาติเป็นที่น่าสนใจ และมิได้อยู่ในกรรมสิทธิ์หรือครอบครองโดยชอบด้วยกฎหมายของบุคคลใดซึ่งมิใช่ทบวงการเมือง ทั้งนี้การกำหนดดังกล่าวก็เพื่อให้คงอยู่ในสภาพธรรมชาติ เพื่อสงวนไว้ให้เป็นแหล่งการศึกษา และความรื่นรมย์ของประชาชนสืบไป (สำนักอุทยานแห่งชาติ, 2547)

อุทยานแห่งชาติ หมายถึงพื้นที่ที่มีขนาดกว้างใหญ่ ประกอบด้วยสภาพทิวทัศน์ที่สวยงามมีระบบนิเวศที่ได้รับการรักษาไว้ให้เป็นแหล่งที่อยู่อาศัยของพืช สัตว์ป่าที่หายาก และเป็นพื้นที่ที่ได้รับการประกาศให้เป็นแหล่งสงวนและคุ้มครองสภาพแวดล้อมตามธรรมชาติ ทั้งนี้เพื่อการใช้ประโยชน์ด้านการค้นคว้า นันทนาการ และการท่องเที่ยวเป็นสำคัญ (เสรี เวชบุษกร, 2525; คณะวนศาสตร์, 2530)

The International Union for Conservation of Nature and Natural Resources, IUCN (1990) ได้กำหนดความหมายของอุทยานแห่งชาติไว้ว่า เป็นพื้นที่ขนาดใหญ่ ซึ่งประกอบด้วยระบบนิเวศสำคัญที่เป็นตัวแทนของภูมิภาค ลักษณะเด่นตามธรรมชาติหรือทิวทัศน์งดงาม เป็นแหล่งของพืชพันธุ์ สัตว์ป่า ธรณีสัณฐาน และเป็นถิ่นที่อยู่อาศัยที่มีคุณค่าด้านวิทยาศาสตร์ การศึกษาและนันทนาการโดยไม่ให้มีการเปลี่ยนแปลงสภาพไปจากเดิม และได้กำหนดวัตถุประสงค์ของการจัดการอุทยานแห่งชาติว่า เพื่อคุ้มครองรักษาแหล่งธรรมชาติและทัศนียภาพที่มีความสำคัญระดับชาติหรือระดับนานาชาติ สำหรับการใช้ประโยชน์ด้านวิทยาศาสตร์ การศึกษาและนันทนาการของมนุษย์ และเพื่อคงไว้ซึ่งความเป็นตัวแทนระบบนิเวศของภูมิภาค สังคมสิ่งมีชีวิตและทรัพยากรพันธุกรรม ตลอดจนชนิดพันธุ์ที่ใกล้จะสูญพันธุ์ ทั้งนี้เพื่อความมั่นคงและความหลากหลายทางนิเวศวิทยา

IUCN (1994) กำหนดให้อุทยานแห่งชาติเป็นพื้นที่อนุรักษ์ประเภท 2 และได้ให้คำจำกัดความของอุทยานแห่งชาติ คือ พื้นที่ธรรมชาติทางบก และ/หรือ ทางทะเล จัดตั้งขึ้นเพื่อ 1) คุ้มครองรักษาระบบนิเวศที่ปรากฏในพื้นที่เพื่อประชาชนรุ่นปัจจุบันและอนาคต 2) ไม่ให้มีการใช้ประโยชน์หรืออนุญาตเข้าครอบครองที่ก่อให้เกิดอันตรายต่อระบบนิเวศ และ 3) เปิดโอกาสให้มีการใช้ประโยชน์ด้านวิจัย ศึกษาหาความรู้และนันทนาการที่สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมและวัฒนธรรมท้องถิ่น

สรุปได้ว่าอุทยานแห่งชาติ คือพื้นที่ธรรมชาติขนาดใหญ่ทั้งทางบก ทางทะเล ที่มีระบบนิเวศและทรัพยากรธรรมชาติโดดเด่น เป็นประโยชน์ต่อการศึกษา วิจัย และการประกอบกิจกรรมนันทนาการต่างๆ โดยยังคงรักษาสภาพแวดล้อมตามธรรมชาติเดิมของพื้นที่มิให้เปลี่ยนแปลงไป

ดังนั้น การจัดตั้งอุทยานแห่งชาติจึงมีวัตถุประสงค์หลัก 3 ประการ ดังนี้ (สำนักอุทยานแห่งชาติ, 2549)

1) เพื่อคุ้มครองพื้นที่ธรรมชาติที่มีทรัพยากรที่ดีเด่น และหาได้ยากในพื้นที่นั้น ซึ่งได้แก่ พืช สัตว์ ป्राภูมิการณ์ธรรมชาติ ทิวทัศน์ที่สวยงาม สิ่งที่น่าสนใจทางประวัติศาสตร์ ศิลปวัฒนธรรมมิให้เสื่อมสภาพลงไป โดยจะต้องได้รับความคุ้มครองจากกฎหมายโดยเฉพาะ และมีเจ้าหน้าที่บริหารงานอย่างเพียงพอ

2) เพื่อให้เป็นสถานที่สำหรับการศึกษาธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของนักเรียน นักศึกษาและประชาชนทั่วไปซึ่งสามารถศึกษา ค้นคว้า วิจัย ได้โดยไม่สิ้นสุด ดังนั้นอุทยานแห่งชาติจะต้องมีบริการในด้านการศึกษา เช่น การบรรยาย ฉายภาพยนตร์ เอกสารเผยแพร่ ห้องสมุด เป็นต้นนอกจากนี้จะต้องให้ความร่วมมือกับสถาบันการศึกษาต่างๆ เพื่อไปศึกษาค้นคว้า วิชาการต่างๆ

3) เพื่อเป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจของประชาชน โดยที่อุทยานแห่งชาติทั่วไปมีทิวทัศน์และธรรมชาติที่สวยงาม ซึ่งอาจจะเป็นทิวเขา ทะเลสาบ ทุ่งหญ้า ถ้ำ หุบเหว หน้าผา น้ำตก ฯลฯ การพักผ่อนหย่อนใจในอุทยานแห่งชาติกระทำได้โดยวิธีต่างๆ เช่น การตั้งแคมป์พักแรม ดูสัตว์ ถ่ายรูป เดินป่า ชมวิว เป็นต้น ดังนั้นอุทยานแห่งชาติจะต้องจัดการให้มีกิจกรรมทางนันทนาการ จัดให้มีความสะดวกในการคมนาคม สถานที่พักแรม ร้านอาหาร และสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ อย่างเพียงพอ

จากวัตถุประสงค์หลักของการจัดตั้งอุทยานแห่งชาติ ซึ่งมีหลายด้านในพื้นที่ผืนเดียวกัน ดังนั้นหลักการจัดการจำเป็นต้องมีการแบ่งเขตการจัดการพื้นที่ เพื่อตอบสนองต่อวัตถุประสงค์ในทุกด้าน ทั้งนี้จะต้องมีการวางแผนการจัดการอุทยานแห่งชาติก่อนการดำเนินการ และให้นั้นถึงการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น (ดร.ชนันท์ เอมพันธุ์ และสุรเชษฐ์ เชนฐมาส, 2539)

เขตการจัดการพื้นที่อุทยานแห่งชาติโดยทั่วไป แบ่งได้เป็น 6 เขต (นภวรรณ สุวานะกาญจน์, 2542) ดังนี้

1) เขตบริการ (intensive use zone) เป็นบริเวณที่มีการพัฒนาสิ่งก่อสร้างและสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ซึ่งทางอุทยาน และ/หรือผู้รับผิดชอบจัดขึ้นเพื่อให้บริการแก่ผู้มาเยือน ได้แก่บริเวณอาคารที่ทำการอุทยานแห่งชาติ บ้านพัก ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว ที่จอดรถ ร้านอาหาร และส่วนประกอบอื่นๆ เขตบริการนอกจากจะครอบคลุมบริเวณที่ปรากฏสิ่งก่อสร้างดังกล่าวในปัจจุบันแล้วยังรวมไปถึงบริเวณที่จัดไว้เพื่อรองรับการพัฒนาสิ่งก่อสร้างต่างๆ ในอนาคตด้วย โดยปกติแล้วบริเวณที่จะกำหนดให้เป็นเขตบริการควรเป็นบริเวณที่มีการเข้าออกได้สะดวก มีแหล่งน้ำ เป็นที่ราบหรือมีความลาดชันต่ำ ไม่มีพืช/สัตว์หายากปรากฏในบริเวณ และสภาพแวดล้อมมีความทนทานต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดจากการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ

2) เขตท่องเที่ยวและนันทนาการ (outdoor recreation zone) เป็นบริเวณที่เปิดโอกาสให้ผู้มาเยือนได้ประกอบกิจกรรมต่างๆ เพื่อพักผ่อนหย่อนใจ ปัจจัยหลักที่ใช้พิจารณา กำหนดเขตท่องเที่ยวและนันทนาการ คือ จุดเด่นและสิ่งน่าสนใจตามธรรมชาติของพื้นที่ที่สามารถเข้าถึงได้ ทั้งนี้โดยไม่ก่อให้เกิดการทำลายหรือความเสียหายต่อธรรมชาติ เขตนี้จะรวมถึงบริเวณพื้นที่ที่ได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยวเข้าไปใช้เพื่อเป็นที่พักผ่อนประกอบกิจกรรมนันทนาการอยู่แล้วแต่เดิมและพื้นที่ที่มีศักยภาพเพียงพอที่จะเสนอให้เป็นจุดท่องเที่ยวแหล่งใหม่ โดยการจัดการจะอนุญาตให้มีการพัฒนาสิ่งก่อสร้างต่างๆ สำหรับการพักผ่อนหย่อนใจเท่าที่จำเป็น เช่น ทางเท้า บริเวณที่ตั้งเต็นท์ อุปกรณ์สื่อความหมายธรรมชาติ ที่จอดรถ ห้องน้ำ ห้องสุขา เป็นต้น

3) เขตป่าเปลี่ยว (primitive zone) เป็นพื้นที่ธรรมชาติที่นอกเหนือไปจากบริเวณที่มีการใช้สอยอื่นๆ ที่ยังคงลักษณะความเป็นธรรมชาติดั้งเดิมอยู่อย่างมาก โดยกำหนดเขตนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อที่จะรักษาสภาพธรรมชาติดังกล่าวให้คงอยู่ตลอดไป การเข้าไปใช้ประโยชน์พื้นที่จะอนุญาตเฉพาะการเข้าไปศึกษาวิจัย และประกอบกิจกรรมนันทนาการที่ไม่กระทบกระเทือนต่อสภาพธรรมชาติ และเขตนี้จะไม่อนุญาตให้มีการก่อสร้าง ยกเว้นสิ่งจำเป็นในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ หรืออาจมีทางเดินเท้าศึกษาธรรมชาติ บริเวณที่ตั้งเต็นท์แบบธรรมชาติ (wilderness campground) ได้บ้างเท่านั้น

4) เขตหวงห้าม (strict nature reserve zone) เขตนี้จะกำหนดขึ้นเพื่อครอบคลุมบริเวณที่มีทรัพยากรธรรมชาติ ซึ่งมีคุณค่ายิ่งในทางนิเวศวิทยา เหมาะแก่การอนุรักษ์ไว้เพื่อการค้นคว้าวิจัยเช่น บริเวณที่มีพันธุ์พืชและสัตว์ที่หายาก จำเป็นที่จะต้องรักษาไว้อย่างเข้มงวดกวดขัน บริเวณที่เป็นแหล่งสืบพันธุ์ของสัตว์บางชนิด หากได้รับความกระทบกระเทือนจากกิจกรรมของมนุษย์ ระบบนิเวศดังกล่าวก็จะสูญเสียความสมดุลไปจนยากที่จะฟื้นคืนได้ ในการจัดการเขตนี้จึงห้ามใช้ประโยชน์เพื่อกิจกรรมใดๆ โดยสิ้นเชิง

5) เขตฟื้นฟูสภาพธรรมชาติ (recovery zone) เป็นเขตที่กำหนดขึ้นเพื่อให้ครอบคลุมบริเวณพื้นที่อุทยานแห่งชาติส่วนที่ถูกบุกรุกทำลายทั้งหมด ทั้งนี้โดยมีวัตถุประสงค์หลักที่จะควบคุมมิให้มีการบุกรุกพื้นที่เพิ่มขึ้น และฟื้นฟูสภาพให้เป็นป่าไม้เหมือนเดิม

6) เขตการใช้ประโยชน์เพื่อวัตถุประสงค์พิเศษ (special use zone) เป็นเขตที่กำหนดขึ้นเพื่อให้ครอบคลุมบริเวณที่มีการใช้ประโยชน์อื่นๆ นอกเหนือไปจากวัตถุประสงค์หลักของการจัดการอุทยานแห่งชาติ โดยที่วัตถุประสงค์ของการใช้พื้นที่ดังกล่าวอาจจะสอดคล้องหรือไม่สอดคล้องกับแนวทางการจัดการอุทยานแห่งชาติก็ได้ หากแต่การจัดการพื้นที่ไม่อาจกันพื้นที่ส่วนนี้ออกไปจึงจำเป็นต้องกำหนดขึ้นเป็นเขตเพื่อการใช้ประโยชน์เป็นกรณีพิเศษ แต่อยู่ภายใต้เงื่อนไขและการควบคุมขององค์การอุทยานแห่งชาติ ตัวอย่างเช่น พื้นที่ขอใช้ประโยชน์ด้านการศึกษาวิจัยโดยหน่วยงานอื่นๆ พื้นที่ขอใช้ประโยชน์ในรูปการก่อสร้างเขื่อน ฝาย พื้นที่ทำกินของราษฎรในเขตอุทยานแห่งชาติ พื้นที่วัดและโบราณสถานเหล่านี้ เป็นต้น

2.4.3 กฎระเบียบและข้อบังคับของอุทยานแห่งชาติ

อุทยานแห่งชาติเป็นพื้นที่ทางธรรมชาติที่ได้รับการประกาศจัดตั้งตามพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. 2504 เพื่อคุ้มครองรักษาทรัพยากรธรรมชาติที่เป็นสมบัติของชาติให้คงอยู่มิให้ถูกทำลายหรือมีการเปลี่ยนแปลงไป ทั้งยังเป็นการคุ้มครองพื้นที่ศึกษาหาความรู้ และพื้นที่ประกอบกิจกรรมนันทนาการรวมถึงการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ดังนั้นจึงเป็นหน้าที่ของทุกคนที่จะต้องแสดงความมีจิตสำนึกและมีส่วนร่วมในการคุ้มครอง ดูแล และรักษาทรัพยากรธรรมชาติให้คงอยู่สืบไป ด้วยเหตุนี้จึงได้มีการจัดทำพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. 2504 และ กฎ ระเบียบที่เกี่ยวข้องกับงานอุทยานแห่งชาติขึ้น โดยส่วนที่นักท่องเที่ยว/ผู้มาเยือน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกภาคส่วนควรทราบและปฏิบัติตามคือ การคุ้มครองและดูแลรักษา

อุทยานแห่งชาติ ว่าด้วยการห้ามมิให้บุคคลกระทำการในสิ่งต่างๆ ดังต่อไปนี้ (ศูนย์วิจัยป่าไม้, 2536; สำนักอุทยานแห่งชาติ, 2547)

1) เพื่อเป็นการคุ้มครองและดูแลรักษาอุทยานแห่งชาติ ภายในเขตอุทยานแห่งชาติห้ามมิให้บุคคลใดกระทำการยึดถือหรือครอบครองที่ดิน รวมถึงการก่อสร้าง แผ้วถาง หรือเผาป่า

2) ห้ามมิให้เก็บหาและนำออกไปทำด้วยประการใดๆ ให้เป็นอันตรายหรือทำให้เสื่อมสภาพซึ่งไม้ ยางไม้ น้ำมันยาง น้ำมันสน แร่ ดอกไม้ ใบไม้ ผลไม้ กิ่งไม้ น้ำผึ้ง ครั่ง ถ่านไม้ เปลือกไม้ มูลค้างคาว ตลอดจนดิน หิน กรวด หวาย และทรัพยากรธรรมชาติอื่นๆ

3) ห้ามมิให้เปลี่ยนแปลงทางน้ำหรือทำให้น้ำในลำน้ำ ลำห้วย บึง ท่วมตื้นหรือเหือดแห้ง รวมถึงการปิดหรือทำให้กีดขวางแก่ทางน้ำหรือทางบก

4) ห้ามมิให้นำยานพาหนะเข้าออก ขับขี่ยานพาหนะ นำอากาศยานขึ้นลงในที่ที่มีได้จัดไว้เพื่อการนั้น เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่

5) ห้ามมิให้นำปล่อยปศุสัตว์ สัตว์เลี้ยง หรือสัตว์พาหนะเข้าไป เว้นแต่จะได้ปฏิบัติตามระเบียบที่อธิบดีกำหนดโดยอนุมัติของรัฐมนตรี รวมถึงการนำสัตว์ออกไป หรือทำด้วยประการใด ให้เป็นอันตรายแก่สัตว์เพื่อหาผลประโยชน์ เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่

6) ห้ามมิให้ปิดประกาศ โฆษณา หรือขีดเขียนในที่ต่างๆ

7) ห้ามมิให้นำเครื่องมือสำหรับล่าสัตว์หรือจับสัตว์ หรืออาวุธใดๆ เข้าไป เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ และปฏิบัติตามเงื่อนไขซึ่งพนักงานเจ้าหน้าที่ผู้อนุญาตนั้นกำหนดไว้

8) ห้ามมิให้ยิงปืน ทำให้เกิดระเบิดซึ่งวัตถุระเบิด จุดดอกไม้เพลิง และส่งเสียง อื้อฉาวหรือกระทำการอื่นอันเป็นการรบกวนหรือเป็นที่เดือดร้อนรำคาญแก่คนสัตว์

9) ห้ามมิให้ทิ้งขยะมูลฝอย ทั้งสิ่งที่เป็นเชื้อเพลิงซึ่งอาจทำให้เกิดเพลิง หรือสิ่ง ต่างๆ ในที่ที่มีได้จัดไว้เพื่อการนั้น

10) ห้ามมิให้กระทำให้หลักเขต ป้าย หรือเครื่องหมายอื่น ซึ่งพนักงานเจ้าหน้าที่ จัดให้มีพระราชบัญญัตินี้ เคลื่อนที่ ลบเลือน เสียหาย หรือไร้ประโยชน์

หากบุคคลใดกระทำการตามข้อห้ามต่างๆ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจออก คำสั่งให้ผู้กระทำความผิดออกจากเขตอุทยานแห่งชาติ หรืองดเว้นการกระทำใดๆ ในเขตอุทยาน แห่งชาติ โดยกฎระเบียบข้อปฏิบัติที่กล่าวมา มิให้ใช้บังคับแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งปฏิบัติภารกิจไป เพื่อประโยชน์ในการคุ้มครองและดูแลรักษาอุทยานแห่งชาติ การศึกษา วิจัยทางวิชาการ เพื่อ อำนวยความสะดวกในการพัฒนาหรือการพักอาศัย เพื่ออำนวยความสะดวก หรือให้ความรู้แก่ ประชาชน ทั้งนี้ต้องเป็นไปตามระเบียบที่อธิบดีกำหนดโดยอนุมัติของรัฐมนตรี (สำนักอุทยาน แห่งชาติ, 2547)

2.4.4 มาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์

พื้นที่อุทยานแห่งชาติได้รับความสนใจจากกลุ่มผู้ใช้ประโยชน์เป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มผู้ใช้ประโยชน์ด้านนันทนาการ ซึ่งอาจเรียกว่า “ผู้มาเยือน” ดังนั้น การ จัดการผู้มาเยือน คือ การนำเอากฎระเบียบ ข้อมูล และการให้การศึกษามาใช้เป็นตัวควบคุม จำนวน ประเภทและพฤติกรรมของผู้มาเยือนเพื่อให้การดำเนินกิจกรรมนันทนาการของผู้มาเยือน นั้นเอื้อประโยชน์ด้านต่างๆ แก่ตนเองและเพื่อเป็นการป้องกันและลดผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นแก่ ทรัพยากรธรรมชาติ และสภาพแวดล้อมของอุทยานแห่งชาติ โดยเทคนิคการจัดการผู้มาเยือนนั้นมี หลายรูปแบบ ซึ่งแต่ละรูปแบบมีความเหมาะสมในแต่ละสถานการณ์หรือในแต่ละพื้นที่แตกต่างกัน ไปดังนี้ (ดรชนี เอมพันธุ์, 2549)

1) การจำกัดปริมาณการใช้ประโยชน์ จัดว่าเป็นเทคนิคที่ง่าย แต่เทคนิคนี้ขัดแย้งกับวัตถุประสงค์ของการจัดการอุทยานแห่งชาติ ซึ่งมุ่งเน้นการเปิดโอกาสให้ผู้มาเยือนได้เข้ามาใช้ประโยชน์ด้านนันทนาการ อย่างไรก็ตามก็เทคนิคดังกล่าวจะใช้ได้ดีในกรณีความต้องการของนักท่องเที่ยวมีมากจนเกินไป และฝ่ายจัดการพื้นที่ไม่สามารถจัดการได้ ซึ่ง Hammitt W.E. and D.N. Cole (1998) แนะนำว่าฝ่ายจัดการพื้นที่จำเป็นต้องควบคุมให้มีการใช้ประโยชน์ในปริมาณค่อนข้างน้อยในทุกบริเวณและต้องควบคุมไม่ให้ผู้มาเยือนใช้ประโยชน์ในบริเวณที่เปราะบาง และควบคุมมิให้มีพฤติกรรมทำลาย ดังนั้นหากจะใช้วิธีการดังกล่าวในการจัดการผู้มาเยือนควรนำเทคนิคอื่นๆ มาพิจารณาร่วมด้วย เช่น วิธีการกระจายการใช้ประโยชน์ และวิธีให้การศึกษาแก่ผู้มาเยือน เป็นต้น

2) การรวมตัวกันอยู่อย่างหนาแน่นของนักท่องเที่ยว ณ สถานที่แห่งหนึ่งมากเกินไปจะส่งผลให้เกิดผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมตามมา ดังการศึกษาสำรวจของ Wasbure R.F. and D.N. Cole (1983) ระบุว่าความเสื่อมโทรมของทรัพยากรและการขาดความเป็นอิสระหรือสันโดษเป็นผลมาจากความหนาแน่นของนักท่องเที่ยวเกือบทั้งสิ้น ดังนั้นเทคนิคการจัดการที่ให้ประสิทธิภาพสูงซึ่งเป็นที่กล่าวถึงมากที่สุดคือ การกระจายผู้มาเยือนออกไปตามจุดหรือบริเวณต่างๆ ของพื้นที่ให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ ดังตัวอย่างเช่น กรณีของที่ตั้งแคมป์ การกระจายดังกล่าวนี้อาจทำได้โดย

ก) การกระจายผู้มาพักแรมไปตามจำนวนที่ตั้งแคมป์ที่มีอยู่เดิม แต่ให้มีระยะห่างระหว่างกลุ่มมากขึ้น

ข) กระจายผู้มาพักแรมไปตามที่ตั้งแคมป์ที่จัดสร้างขึ้นใหม่ โดยอาจเพิ่มหรือไม่เพิ่มระยะห่างระหว่างกลุ่มก็ได้

ค) ขยายฤดูกาลของการมาพักแรมให้ยาวนานขึ้น โดยอาจเพิ่มหรือไม่เพิ่มจำนวนที่ตั้งค่ายพักแรมก็ได้

เทคนิคการจัดการแต่ละวิธีในข้างต้นให้ผลลัพธ์ในการลดผลกระทบสิ่งแวดล้อมแตกต่างกันไปในแต่ละพื้นที่ ซึ่งเทคนิคการกระจายผู้ใช้นี้มีข้อจำกัดคือ การใช้เทคนิคนี้ในสถานที่และขนาดที่จะเป็นประโยชน์จริงๆ เท่านั้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในอุทยานแห่งชาติที่มีการใช้ประโยชน์ไม่หนาแน่นหรือรุนแรงเกินไป เพราะอุทยานแห่งชาตินั้นมีการจัดทำแผนการจัดการอย่างมีระบบ และสามารถควบคุมกิจกรรมต่างๆ ได้

3) การรวมการใช้ประโยชน์ เป็นเทคนิคการจัดการผู้มาเยือนอีกอย่างหนึ่งซึ่งเป็นสิ่งตรงกันข้ามกับเทคนิคที่เพิ่งจะกล่าวผ่านมา โดยระยะห่างระหว่างกลุ่มผู้มาพักแรมอาจทำให้ใกล้เคียงกันมากขึ้นโดยไม่ต้องเพิ่มที่ตั้งแคมป์หรือทำให้การใช้รวมตัวอยู่ในบางบริเวณเท่านั้นหรือเปิดให้มีการใช้ประโยชน์ในช่วงฤดูกาลใดฤดูกาลหนึ่งเท่านั้น เทคนิคการรวมการใช้ประโยชน์จะเหมาะสมกับพื้นที่อุทยานแห่งชาติที่มีขนาดเล็กและมีการใช้ประโยชน์เป็นปริมาณมาก โดยปกติเครื่องมือในการรวมใช้ประโยชน์มักจะเน้นที่วิธีการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวก

4) การจำกัดระยะเวลาการใช้ ปริมาณและระดับการใช้ประโยชน์สามารถทำให้ลดน้อยลงได้โดยการจำกัดช่วงเวลาการใช้ประโยชน์ทั้งพื้นที่หรือบางบริเวณ เช่น อนุญาตให้มีการใช้พื้นที่หรือบางบริเวณในเฉพาะเวลากลางวัน ถ้ามีการค้างแรมได้ก็ให้ใช้จำนวนวันที่กำหนดเท่านั้น อาจเป็น 3 วันหรือไม่เกิน 7 วัน แล้วแต่ความเหมาะสมโดยพิจารณาถึงขนาดของพื้นที่ ความเปราะบางหรือความคงทนของบริเวณที่เปิดให้นักท่องเที่ยวใช้ประโยชน์เป็นสำคัญ ซึ่งเท่ากับเป็นการเปิดโอกาสให้กลุ่มผู้ใช้อื่นๆ ที่ต้องการสามารถเข้ามาใช้ประโยชน์ได้มากกลุ่มขึ้น

5) การจำกัดฤดูกาลในการใช้ประโยชน์ อุทยานแห่งชาติหรือบริเวณใดบริเวณหนึ่งของอุทยานแห่งชาติ อาจมีความเปราะบางหรือง่ายต่อการสูญเสียสภาพในบางฤดูกาลของปี เช่น ฤดูกาลผสมพันธุ์ของสัตว์หรือฤดูกาลที่ดินง่ายต่อการถูกรบกวนทำลาย เป็นต้น ดังนั้นการปิดหรือไม่อนุญาตให้มีการใช้ประโยชน์อุทยานแห่งชาติหรือบางบริเวณ ควรกระทำในช่วงเวลาดังกล่าว เพื่อเปิดโอกาสให้ธรรมชาติได้พักฟื้นตัวกลับสู่สภาพปกติของมันเองและพร้อมจะสามารถรองรับการใช้ประโยชน์ในเวลาถัดไป

6) การจำกัดขนาดกลุ่มผู้ใช้ประโยชน์ สามารถนำมาใช้เพื่อหลีกเลี่ยงความขัดแย้งระหว่างกลุ่มผู้ใช้ประโยชน์ กลุ่มผู้ใช้ที่มีขนาดใหญ่จะครอบครองสิ่งอำนวยความสะดวกมากกว่ากลุ่มผู้ใช้ที่มีขนาดเล็ก และมักจะเป็นกลุ่มที่สร้างปัญหาด้านความหนาแน่นด้วย แม้ว่าจะเป็นที่ยากที่จะประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม แต่กลุ่มผู้ใช้ที่มีขนาดใหญ่มีแนวโน้มที่จะก่อปัญหาต่างๆ ได้มาก เพราะคนกลุ่มใหญ่สามารถรบกวนพื้นที่ได้รวดเร็วกว่าคนกลุ่มเล็ก การจำกัดขนาดของกลุ่มผู้ใช้ เป็นเทคนิคที่เหมาะสมจะนำไปใช้กับแหล่งอุทยานแห่งชาติที่มีความเป็นธรรมชาติมากๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเขตป่าเปิด (primitive zone) หรือเขตสงวนสภาพธรรมชาติ

7) การให้การศึกษาเรื่องผลกระทบแก่ผู้มาเยือน ถือว่าเป็นกุญแจสำคัญที่สามารถใช้ลดผลกระทบในอุทยานแห่งชาติ โดยสิ่งที่จำเป็นสำหรับการใช้เทคนิคนี้คือ ข้อมูลข่าวสารที่จะถ่ายทอดไปยังผู้ใช้ประโยชน์ จะต้องออกแบบให้สอดคล้องกับสถานที่และกลุ่มผู้ใช้ พฤติกรรมบางอย่างของผู้ใช้อาจเหมาะสมและยอมรับได้ในพื้นที่หนึ่ง แต่อาจไม่เหมาะสมในอีกพื้นที่หนึ่งก็ได้ ดังนั้นในการจัดทำโปรแกรมให้การศึกษา จึงควรพิจารณาถึงสิ่งต่อไปนี้

ก) เน้นที่ข้อความ ควรเลือกเน้นข้อมูลข่าวสารที่นำไปสู่ความเข้าใจถึงปัญหาและการแก้ไขเฉพาะเรื่องเฉพาะอย่าง ไม่ควรให้มีข้อมูลมากจนผู้มาเยือนไม่สามารถเข้าใจประเด็นได้ ควรอธิบายถึงปัญหาให้ชัดเจน ประเภทของพฤติกรรมที่สร้างปัญหา และจะเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมอย่างไรจึงจะช่วยแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้ ถ้าหากแนวความคิดและเหตุผลของการให้มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมชัดเจน ผู้มาเยือนก็สามารถจะปรับเปลี่ยนพฤติกรรมให้เหมาะสมกับสถานการณ์ต่างๆ ได้

ข) ต้องรู้จักผู้มาเยือน หากรู้ว่ากลุ่มผู้มาเยือนเป็นใคร มีลักษณะอย่างไรและต้องการอะไรบ้าง จะช่วยให้การออกแบบและเลือกข้อความที่จะสื่อทำได้ถูกต้องเหมาะสม โดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มผู้ใช้เป็นกลุ่มๆ ไป

ค) เลือกสื่อหรือวิธีการสื่อ โดยปกติแล้วสื่อหรือตัวกลางมีมากมายหลายรูปแบบและมีข้อดีข้อเสียแตกต่างกันไป สื่อบางชนิดได้มีการทดลองใช้มาแล้ว บางชนิดยังไม่เคยทดลองใช้มาก่อน และมีสื่อบางอย่างเท่านั้นที่ได้รับการประเมินประสิทธิภาพมาก่อน แม้ว่าแผ่น

พับจะใช้กันอย่างกว้างขวาง อย่างไรก็ตามก็ดีในกรณีที่มีการสร้างศูนย์บริการนักท่องเที่ยว อาจกล่าวได้ว่าเป็นการสื่อที่ครอบคลุมเรื่องราวต่างๆ ได้มากที่สุด

ง) ระบุสถานที่ การระบุสถานที่ที่จะสื่อมักขึ้นอยู่กับกลุ่มเป้าหมายและตัวกลางที่ใช้เป็นสำคัญ โดยปกติแล้วควรจะมีการสื่อในบริเวณที่นักท่องเที่ยวไปรวมตัวกันอยู่มากๆ เช่น ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว ด้านเก็บค่าธรรมเนียม จุดชมวิว ที่ตั้งค่ายพักแรม เป็นต้น

นอกจากเทคนิคที่กล่าวมาข้างต้นแล้ว วิธีการจัดการนักท่องเที่ยวอีกแบบหนึ่งก็คือการแบ่งเขตพื้นที่ออกเป็นส่วนต่างๆ ตามลักษณะทางกายภาพและชีวภาพดังที่กล่าวแล้วในหัวข้อ “การจัดแบ่งเขตการจัดการ” ซึ่งถือว่าเป็นเทคนิคที่มีประสิทธิภาพอย่างหนึ่ง แต่โดยรวมแล้วถือว่าการกระจายผู้ใช้ประโยชน์เป็นเทคนิคการจัดการผู้มาเยือนที่มีประสิทธิภาพอีกวิธีหนึ่ง

2.5 พื้นที่ศึกษา : อุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ-ปุย

2.5.1 ประวัติความเป็นมา

รุ่งอรุณ ปานมงคล (2540) ได้ทำการศึกษาพื้นที่อุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ – ปุยพบว่าแต่เดิมนั้นดอยสุเทพมีชื่อว่า “ดอยหัวช้าง” ต่อมาพระฤาษีวาสุเทพ ซึ่งเคยบำเพ็ญตบะอยู่ที่เขาลูกนี้เมื่อพันกว่าปีมาแล้วได้เปลี่ยนชื่อใหม่เป็น “ดอยสุเทพ” แต่เดิมก่อนที่ป่าดอยสุเทพ จะได้รับการประกาศเป็นอุทยานแห่งชาติ ได้มีพระราชกฤษฎีกาประกาศกำหนดให้เป็นป่าหวงห้ามตามพระราชบัญญัติหวงห้ามที่ดินรกร้างว่างเปล่าอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินพุทธศักราช 2479 ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 66 ตอนที่ 28 ลงวันที่ 17 พฤษภาคม 2492 และกรมป่าไม้ได้ใช้พื้นที่นี้เป็นที่ตั้งสถานีวิจัยกรมป่าไม้ ทำการค้นคว้าทดลองด้านวิชาการเกี่ยวกับพันธุ์ไม้ที่สูงในบริเวณพื้นที่ป่าเสื่อมโทรม หรือไร่ร้างจากการทำไร่เลื่อนลอยของชาวเขา ต่อมาคณะรัฐมนตรีจึงมีมติให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ดำเนินการการประกาศกำหนดพื้นที่ป่าดอยสุเทพเป็นอุทยานแห่งชาติตามกฎหมาย เมื่อวันที่ 7 ตุลาคม 2502 ต่อมาได้มีกฎกระทรวง ฉบับที่ 25 (พ.ศ. 2507) ออกตามความในพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. 2507 กำหนดให้ป่าดอยสุเทพเป็นป่าสงวนแห่งชาติประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 81 ตอนที่ 124 ลงวันที่ 31 ธันวาคม 2507

หลังจากนั้นในปี พ.ศ. 2524 ได้มีประกาศพระราชกฤษฎีกากำหนดให้ป่าดอยสุเทพ ท้องที่ตำบลโป่งแยง อำเภอแม่ริม ตำบลแม่สา ตำบลดอนแก้ว อำเภอแม่ริม ตำบลบ้านปาง ตำบลหนองควาย อำเภอหางดง และตำบลช้างเผือก ตำบลสุเทพ ตำบลแม่เหียะ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ เป็นอุทยานแห่งชาติลำดับที่ 24 ของประเทศ โดยประกาศในพระราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 98 ตอนที่ 57 ลงวันที่ 14 เมษายน 2524 ครอบคลุมพื้นที่ 100,622.50 ไร่ หรือ 161.06 ตารางกิโลเมตร ต่อมาได้มีพระราชกฤษฎีกาย้ายเขตอุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ-ปุย บริเวณพื้นที่ตำบลสบเปิง อำเภอแม่แตง และตำบลโป่งแยง อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่ ประกาศในพระราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 99 ตอนที่ 137 วันที่ 26 กันยายน 2525 เพิ่มขึ้นอีกประมาณ 100 ตารางกิโลเมตร และในปัจจุบันอุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ-ปุยมีพื้นที่ทั้งหมด 163,162.50 ไร่ หรือประมาณ 261.06 ตารางกิโลเมตร อีกทั้งยังเป็นอุทยานแห่งชาติแห่งหนึ่งในประเทศไทยที่อยู่ใกล้แหล่งชุมชนมาก คือ อยู่ห่างจากตัวเมืองเชียงใหม่เพียง 5 กิโลเมตร มีสภาพธรรมชาติประกอบไปด้วยป่าไม้ สัตว์ป่าและทิวทัศน์ที่สวยงาม รวมทั้งเป็นที่ตั้งสถานที่สำคัญทางศาสนาและมีคุณค่าทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม

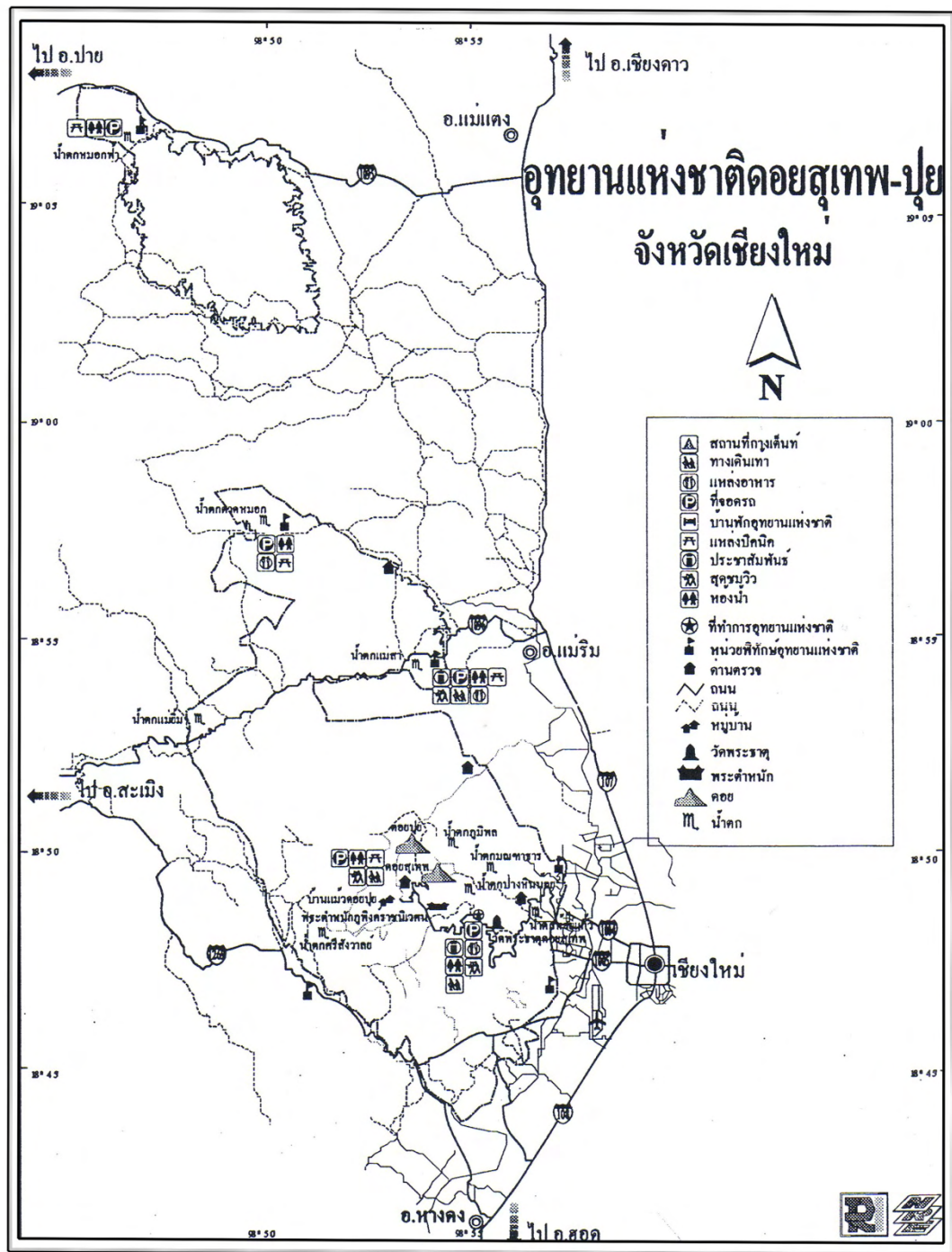
2.5.2 ที่ตั้งและอาณาเขตติดต่อ

อุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ-ปุย ตั้งอยู่ในพื้นที่ภาคเหนือของประเทศไทยโดยมีพื้นที่อุทยานแห่งชาติ ตั้งอยู่ระหว่างเส้นละติจูดที่ 18 องศา 43 ลิปดาถึง 19 องศา 8 ลิปดาเหนือ และเส้นลองจิจูดที่ 98 องศา 45 ลิปดาถึง 98 องศา 58 ลิปดาตะวันออก อยู่ห่างจากตัวเชียงใหม่ไปทางทิศตะวันตกประมาณ 5 กิโลเมตร มีเนื้อที่ประมาณ 261 ตารางกิโลเมตรหรือ 163,162.50 ไร่ ครอบคลุมบริเวณพื้นที่ 4 อำเภอ คือ อำเภอเมือง อำเภอหางดง อำเภอแม่ริมและอำเภอแม่แตง (สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย, 2540) ดังแสดงในภาพที่ 3

2.5.3 ลักษณะภูมิประเทศ

สภาพพื้นที่โดยทั่วไป มีลักษณะเป็นภูเขาสูงสลับซับซ้อนของเทือกเขาถนนธงชัย ความสูงของพื้นที่อยู่ระหว่าง 330-1,685 เมตร จากระดับน้ำทะเลปานกลาง โดยมียอดดอยปุยเป็นจุดที่สูงที่สุด มีระดับความสูง 1,685 เมตร จากระดับน้ำทะเลปานกลาง นอกจากนี้ ยังมียอดเขาต่าง ๆ ที่สูงลดหลั่นกันลงมา เช่น ยอดดอยสุเทพที่บริเวณสันกู่สูง 1,601 เมตร ยอดดอยแม่ส้าน้อยสูง 1,549 เมตร ยอดดอยค่อมร่องสูง 1,459 เมตร ดอยบวกห้าบริเวณพระตำหนักภูพิงคราชนิเวศน์

สูง 1,400 เมตร ที่ทำการอุทยานแห่งชาติ ใกล้กับวัดพระธาตุดอยสุเทพ สูง 1,130 เมตร และวัดพระธาตุดอยสุเทพสูง 1,080 เมตร จากระดับน้ำทะเลปานกลาง โดยที่รอยต่อระหว่างดอยสุเทพกับดอยปุย และระหว่างดอยปุยกับดอยผาหลวงเกิดเป็นกึ่งที่เป็นสันแบ่งลุ่มน้ำร่วมกัน โดยมีลุ่มน้ำห้วยช้างเคียนและห้วยแก้วทางด้านลาดทิศตะวันออกที่เป็นทางขึ้นไปสู่ดอยสุเทพ-ปุย รวมทั้งด้านลาดทางทิศเหนือและทิศใต้จะลาดลงไปจรดกับที่ราบลุ่มแม่ปิง ซึ่งเป็นที่ตั้งของจังหวัดเชียงใหม่ อำเภอแมริมและอำเภอหางดงตามลำดับ (รุ่งอรุณ, 2540)

ภาพที่ 3 ที่ตั้ง และอาณาเขตติดต่อของอุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ-ปุย
ที่มา: สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (2540)

2.5.4 ลักษณะทางธรณีวิทยาและดิน

ลักษณะโครงสร้างทางธรณีโดยทั่วไปประกอบไปด้วย หินอัคนี (igneous rock) ชนิดที่สำคัญได้แก่หินแกรนิต (granite) นอกจากนี้ยังมีหินชั้น (sedimentary rock) และหินแปร (metamorphic rock) สำหรับลักษณะของดินมีความหลากหลายทางกายภาพ ชีวภาพ ธรณี สัณฐาน และลักษณะภูมิอากาศ ทำให้ดินมีความแตกต่างกันออกไป โดยทั่วไปพื้นที่สภาพเขามีความชื้นสูง สภาพป่าเป็นป่าดิบ ป่าดิบแล้ง และป่าดิบเขา ดินเป็นดินชุดดอยปุย (doi pui series) ซึ่งจัดอยู่ในกลุ่มดินหลัก (great soil group) Reddish Brown Lateritic ดินมีสีแดงมีการพัฒนาดี ชั้นดินลึกมีครบทุกชั้น ดินร่วนซุย ความอุดมสมบูรณ์สูง หน้าดินมีชั้นฮิวมัส (humus) มีความชุ่มน้ำ และระบายน้ำสูง ถ้าขาดพืชคลุมดิน ดินจะมีการชะล้างสูงเนื่องจากเนื้อดินเกาะกันหลวมๆ ดินในป่าเบญจพรรณ หรือป่าผสมผลัดใบ ส่วนใหญ่ในชุดดินแมริม (mae rim series) จัดอยู่ในกลุ่มดินหลัก (great soil group) Red Yellow Podzolic นอกจากนี้ดินในอุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ-ปุย ยังมีความแตกต่างกันไปตามสภาพชนิดของป่า เช่น ดินป่าเต็งรัง ดินป่าเบญจพรรณ ดินป่าดิบแล้ง ดินป่าดิบเขา เป็นต้น (รุ่งอรุณ, 2540)

2.5.5 ลักษณะทางภูมิอากาศ

เนื่องจากอุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ-ปุย ตั้งอยู่ในพื้นที่ภาคเหนือตอนบนของประเทศไทย ดังนั้น จึงได้รับอิทธิพลของลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ และตะวันออกเฉียงเหนือ พัดเป็นฤดูกาลดังเช่น สภาพภูมิอากาศของพื้นที่ภาคเหนือตอนบนของประเทศไทย โดยจะมีฤดูร้อนในช่วงระหว่างเดือนมีนาคม-พฤษภาคม ฤดูฝนในช่วงระหว่างเดือนมิถุนายน-พฤศจิกายน และฤดูหนาวในช่วงระหว่างเดือนธันวาคม-กุมภาพันธ์ สลับกันไป อย่างไรก็ตาม เนื่องจากสภาพทางกายภาพของพื้นที่ มีความหลากหลายทางด้านระดับความสูงของพื้นที่และมีเทือกเขาสลับซับซ้อนสูง ทำให้ลักษณะอากาศในแต่ละพื้นที่ มีความแตกต่างกันอย่างมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งระหว่างในพื้นที่ที่มีระดับสูงเกินกว่า 1,000 เมตร ตามยอดเขาต่างๆ และในพื้นที่ที่มีระดับต่ำกว่า 500 เมตร ตามชายขอบของอุทยานแห่งชาติ สำหรับอุณหภูมิเฉลี่ยตลอดปีของอุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ-ปุยอยู่ระหว่าง 2-23 องศาเซลเซียส มีปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยระหว่าง 1,350-2,500 มิลลิเมตร โดยมีจำนวนวันฝนตกเฉลี่ย 139 วัน และมีค่าความชื้นสัมพัทธ์เฉลี่ยระหว่าง 70-80 เปอร์เซ็นต์ โดยอุณหภูมิเฉลี่ยต่ำสุดในพื้นที่อยู่ระหว่าง 10-12 องศาเซลเซียส ในช่วงเดือนธันวาคม-กุมภาพันธ์ ในวันที่อากาศหนาวจัดค่าอุณหภูมิอาจลดลงถึง 4-5 องศาเซลเซียส (รุ่งอรุณ, 2540)

2.5.6 ทรัพยากรน้ำ

อุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ-ปุย ครอบคลุมพื้นที่อยู่ประมาณ 164,062.50 ไร่ หรือประมาณ 262.50 ตร.กม. ซึ่งพื้นที่เกือบทั้งหมดจะมีลักษณะเป็นภูเขาที่สลับซับซ้อน และเป็นแหล่งต้นน้ำลำธารที่สำคัญของตัวเมืองเชียงใหม่ และพื้นที่บางส่วนของอำเภอรอบๆ เช่น อำเภอแมริม อำเภอหางดง อำเภอสะเมิง และอำเภอแม่แตง โดยมีพื้นที่ลุ่มน้ำหลักที่สำคัญในเขตอุทยานแห่งชาติ ได้แก่ ลุ่มน้ำแม่ฮาว ลุ่มน้ำแมริม ลุ่มน้ำแม่แรม และลุ่มน้ำแม่สา ไหลลงทางด้านลาดทิศตะวันออกของอุทยานแห่งชาติ ไหลผ่านอำเภอแมริมเพื่อหล่อเลี้ยงชุมชนและพื้นที่เกษตรกรรมและลงสู่แม่น้ำปิง ในเขตท้องที่อำเภอแมริม เพื่อหล่อเลี้ยงชุมชนและพื้นที่เกษตรกรรมและลงสู่แม่น้ำปิง ในเขตท้องที่อำเภอแมริม ทางด้านลาดทิศตะวันออกเฉียงใต้และทิศใต้ของอุทยานฯ จะประกอบไปด้วยลุ่มน้ำย่อยหลายลุ่มน้ำอาจเรียกรวมกันว่า “ลุ่มน้ำสุเทพ” ลุ่มน้ำย่อยๆ ที่สำคัญได้แก่ ห้วยตึงเฒ่า ห้วยแม่หยวก ห้วยช่างเคี่ยน ห้วยแก้ว ห้วยปงน้อย และห้วยแม่เหียะ นับได้ว่าเป็นลุ่มน้ำที่สำคัญที่แจกจ่ายน้ำเพื่อการอุปโภคและบริโภคให้แก่ชุมชนในเขตตัวเมืองเชียงใหม่ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในอดีตก่อนที่จะมีการขุดสร้างคลองชลประทานแม่แตง เพื่อส่งน้ำให้แก่ตัวเมืองเชียงใหม่ ทางด้านตะวันตก ส่วนลุ่มน้ำแม่นาไทร-แม่ท่าช้าง ทางด้านลาดทิศตะวันตกเฉียงใต้ของอุทยานแห่งชาติ ซึ่งจะประกอบไปด้วยลำห้วยแม่นาไทร และห้วยแม่ปอนไหลลงสู่แม่น้ำท่าช้าง เพื่อหล่อเลี้ยงชุมชนและพื้นที่เกษตรกรรมในเขตอำเภอหางดง แล้วไหลลงสู่แม่น้ำปิงในเขตอำเภอหางดง (รุ่งอรุณ, 2540)

2.5.7 ทรัพยากรป่าไม้

อุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ-ปุย มีความหลากหลายทางระบบนิเวศค่อนข้างมาก แต่ในปัจจุบันสภาพป่าในอุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ-ปุย ได้ถูกบุกรุกทำลายเหลือเป็นหย่อมๆ กระจายทั่วพื้นที่มาตั้งแต่ก่อนประกาศเป็นอุทยานแห่งชาติ ซึ่งขณะนี้พื้นที่ป่าไม้เหลืออยู่ประมาณ 157.04 ตารางกิโลเมตร หรือ 59.82 เปอร์เซ็นต์ของพื้นที่อุทยานแห่งชาติทั้งหมด โดยจากพื้นที่ป่าที่เหลืออยู่นี้สามารถจำแนกสังคมพืชได้ถึง 5 ชนิด ดังนี้

1) ปาดงดิบขึ้น เป็นป่าที่ขึ้นอยู่ในที่ค่อนข้างสูงตั้งแต่ระดับความสูง 600 เมตร จากระดับน้ำทะเล ลักษณะโครงสร้างทั่วไปจะมีชั้นเรือนยอด 3 ชั้น ความสูงของไม้ชั้นเรือนยอดชั้นบนมากกว่า 35 เมตร โดยพันธุ์ไม้ที่พบมากจะเป็นไม้ในวงศ์ก่อ (Fagaceae) ซึ่งได้แก่ ก่อแป้น (*Castanopsis diversifolia* (Kurz) King) ก่อตลับ (*Quercus ramsbottomii* A.Camus) ก่อเดือย (*Castanopsis acuminatissima* (Blume) A.DC.) และก่อต่าง (*Quercus myrsinifolia* Blume) เป็นต้น

2) ปาดงดิบเขา ป่าชนิดนี้มีลักษณะโครงสร้างเช่นเดียวกับปาดงดิบขึ้นแต่จะอยู่สูงกว่า คือจะอยู่ในระดับความสูงตั้งแต่ 1000 เมตร ขึ้นไป ดังนั้นสภาพป่าจึงแปรผันไปตามอิทธิพลของลม โดยบริเวณยอดเขาที่ได้รับลมจัดไม้จะแคระแกร็น และมีเรือนยอดเพียง 2 ชั้นเท่านั้น ซึ่งพันธุ์ไม้ที่สำคัญได้แก่ ก่อแป้น (*Castanopsis diversifolia* (Kurz) King) ก่อเดือย (*Castanopsis acuminatissima* (Blume) A.DC.) ก่อดำ (*Lithocarpus truncatus* (King) Rehder & Wilson) ขุนไม้ (*Podocarpus wallichianus* D.Don) กายาน (*Styrax benzoides* Craib) อบเชย (*Cinnamomum bejolghota* (Buch.-Ham.) Sweet) รองเท้านารี (*Paphiopedilum niveum* (Rchb.f.) Stein.) และม้ากระทืบโรง (*Ficus pubigera* Wall.) เป็นต้น

3) ป่าสนเขา ป่าชนิดนี้มีการกระจายเป็นหย่อมเล็กๆ ตามบริเวณที่สูง โดยเฉพาะตามสันเขา เช่น บริเวณยอดดอยปู่ ดอยบวกห้า ผาดำ แหลมสน โดยพันธุ์ไม้ที่พบจะเป็นสนสองใบ (*Pinus merkusii* Jungh. & de Vriese) และสนสามใบ (*Pinus kesiya* Royle ex Gordon)

4) ป่าเต็งรัง ป่าชนิดนี้จะยึดครองพื้นที่ระดับต่ำกว่า 800 เมตรลงมา โดยสภาพป่าเต็งรังที่สมบูรณ์จะมีเรือนยอด 3 ชั้น ความสูงของไม้ชั้นเรือนยอดประมาณ 20-25 เมตร พันธุ์ไม้ที่สำคัญได้แก่ เหียง (*Dipterocarpus obtusifolius* Teijsm. ex Miq.) พลวง (*Dipterocarpus tuberculatus* Roxb.) เต็ง (*Shorea obtusa* Wall. Ex Blume) รัง (*Shorea siamensis* Miq.) พะยอม (*Shorea roxburghii* G. Don) และมีไม้ในวงศ์ก่อ (Fagaceae) หลายชนิดผสมอยู่ด้วย เช่น ก่อพะ (*Quercus kerrii* Craib) และก่อต่าง (*Quercus myrsinifolia* Blume) เป็นต้น

5) ป่าผสมผลัดใบ เป็นป่าที่ขอบขึ้นอยู่ตามที่ราบเชิงเขา หรือบริเวณที่มีระดับต่ำกว่าป่าเต็งรังลงมา มักยึดครองพื้นที่ที่มีดินลึกมีหินและกรวดน้อย ป่าชนิดนี้จะมีชั้นเรือนยอด 3 ชั้น ความสูงของไม้ชั้นเรือนยอดประมาณ 30-35 เมตร โดยพันธุ์ไม้ที่สำคัญได้แก่ ไม้สัก (*Tectona grandis* L.f.) แดง (*Xylia xylocarpa* (Roxb.) Taub. Var. *kerrii* (Craib & Hutch.) I.C.Nielsen) ประดู่ (*Pterocarpus macrocarpus* Kurz) รกฟ้า (*Terminalia alata* Heyne ex Roth) สมอไทย (*Terminalia chebula* Retz. Var. *chebula*) ตะคร้อ (*Schleichera oleosa* (Lour.) Oken) ตีนนก (*Vitex pinnata* L.) มะกอกเกล็ดนวล (*Canarium subulatum* Guillaumin) ยอป่า (*Morinda coreia* Ham.) เป็นต้น

2.5.8 ทรัพยากรสัตว์ป่า

สัตว์ป่าในเขตอุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ-ปุย มีทั้งสัตว์ประเภทเลี้ยงลูกด้วยนมขนาดเล็กและขนาดกลาง เช่น กวาง (*Cervus unicolor*) หมูป่า (*Sus scrofa*) อีเก้ง (*Muntiacus muntjak*) และสัตว์ขนาดใหญ่บางชนิด เช่น ช้าง (*Elephas maximus*) กระต๊อ (*Bos gaurus*) วัวแดง (*Bos javanicus*) เสือโคร่ง (*Panthera tigris*) ฯลฯ ซึ่งสัตว์ป่าดังกล่าวที่อ้างถึง ปัจจุบันได้มีจำนวนลดน้อยลงมาก บางชนิดก็หายและสูญพันธุ์ไปจากอุทยานฯ เนื่องจากถูกคุกคามและไล่ล่ามาเป็นอาหารเป็นระยะเวลานาน สำหรับสัตว์ป่าที่ยังคงเหลืออยู่ในปัจจุบัน จะประกอบด้วย

1) สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมขนาดเล็ก ซึ่งมีเหลืออยู่ไม่น้อยกว่า 61 ชนิด เช่น กระจ๊วน (*Menetes berdmorei*) แมวป่า (*Felis chaus*) เป็นต้น

2) สัตว์จำพวกนก ที่มีไม่น้อยกว่า 326 ชนิด และชนิดที่สำคัญได้แก่ ไก่ฟ้าหางลายขวาง (*Syrmaticus humiae*) ซึ่งเป็นไก่ฟ้าชนิดที่หายากมาก พวกนกอื่นๆ ที่พบเป็นพวกนกภูเขาที่มีสีสรรแปลกตา ได้แก่ นกตี๊ดแก้มเหลือง (*Parus spilonotus*) นกปรอดภูเขา (*Hypsiprtes mcclellandii*) นกกะลิงเขียดสีเทา (*Dendrocitta formosa*) เป็นต้น

3) สัตว์เลื้อยคลาน จะมีอยู่ไม่น้อยกว่า 50 ชนิด ที่สำคัญได้แก่ เต่าปูลู (*Platysternon megacephalum*) เต่าदीอย (*Manouria impressa*) เป็นต้น

4) สัตว์ครึ่งบกครึ่งน้ำ มีอยู่ไม่น้อยกว่า 28 ชนิด ที่สำคัญได้แก่ กระต่าย หรือกิ้งก่า น้ำ ซึ่งเป็นสลาแมนเดอร์ (Salamander) ชนิดเดียวที่พบในประเทศไทย และเขียดดอยสุเทพ หรือ เขียดงูม่วง (*Ichthyopsis youngorum*) ซึ่งเป็นสัตว์หายาก เป็นต้น.

5) แมลงจำพวกผีเสื้อมีอยู่ไม่น้อยกว่า 500 ชนิด และมีผีเสื้อกลางคืนไม่น้อยกว่า 300 ชนิด

2.5.9 ชุมชนท้องถิ่น

1) สภาพเศรษฐกิจ เนื่องจากที่ตั้งชุมชนเป็นแหล่งท่องเที่ยวมีนักท่องเที่ยวเข้ามาเยี่ยมชมมาก โดยเฉพาะหมู่บ้านดอยสุเทพ มีผู้ประกอบการร้านค้า จำหน่ายของที่ระลึก และอาหารเฉลี่ยรายได้ต่อครัวเรือน ปีละ 100,000 บาท รองลงมาได้แก่หมู่บ้านดอยปุย และหมู่บ้านภูพิงค์ โดยมีนักท่องเที่ยวเข้ามาเยี่ยมชมอุทยานแห่งชาติ สูงกว่า 1,000,000 คน ต่อปี ชุมชนที่มีรายได้ต่ำ เป็นชุมชนที่ประกอบอาชีพด้านการเกษตร เฉลี่ยต่อปี ค่อนข้างน้อย โดยเฉพาะบ้านแม่สาใหม่ มีรายได้เฉลี่ยต่ำสุด เพียงปีละ 5,000 บาท

2) สังคม ชุมชนที่อาศัยในเขตอุทยานแห่งชาติ ส่วนใหญ่ประกอบกิจกรรมด้านการเกษตร ค้าขาย อื่นๆ มีหมู่บ้านที่อยู่ในเขตอุทยานแห่งชาติมีทั้งหมด จำนวน 16 หมู่บ้าน ในเขตอำเภอเมือง 6 หมู่บ้าน อำเภอแมริม 9 หมู่บ้าน อำเภอแม่แตง 1 หมู่บ้าน โดยเป็นชาวไทยพื้นราบร้อยละ 69 ชาวเขาเผ่าม้งร้อยละ 25 ชาวเขาเผ่าลีซอร้อยละ 6 มีจำนวนครัวเรือนทั้งหมด 1,135 ครัวเรือน จำนวนประชากร 6,460 คน ชุมชนที่เป็นชาวไทยภูเขา อยู่ในสภาพพื้นที่ห่างกัน ทั่วกันดาร มีเพียงร้อยละ 44 ของชุมชนที่มีโรงเรียนประถม และมีโรงเรียนมัธยมศึกษา 1 แห่ง ตั้งอยู่บ้านดอยสุเทพ ตำบลสุเทพ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ปัจจุบันชาวเขาได้รับโอกาสการศึกษามากขึ้น มีแนวโน้มที่จะเปลี่ยนแปลงอาชีพจากเกษตรกรรมไปสู่กิจกรรมอื่น มีโอกาสการศึกษามากกว่าชุมชนในอุทยานแห่งชาติอีกหลายแห่งที่สามารถต่อในระดับการศึกษาที่สูงขึ้นในจังหวัดเชียงใหม่

3) การพึงพิงทรัพยากรธรรมชาติ การพึงพิงทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญ ในเขตอุทยานแห่งชาติ ได้แก่การใช้ที่ดินในกิจกรรมต่างๆโดยเฉพาะเพื่อการเกษตร และที่อยู่อาศัย จากข้อมูลที่สำคัญภายใต้การผ่อนผันการอยู่อาศัยและการทำกินตามมติคณะรัฐมนตรีวันที่ 30 มิถุนายน 2541 อุทยานฯ อยู่ระหว่างการตรวจสอบข้อมูลและสำรวจเพิ่มเติม ทั้งนี้ จากข้อมูล พ.ศ. 2537 มีการสำรวจไว้ 10 หมู่บ้านในท้องที่อำเภอเมืองเชียงใหม่ อำเภอแมริม อำเภอแม่แตง จำนวน 10 หมู่บ้าน รวมการใช้ที่ดินประมาณ 20,000 ไร่ โดยเฉลี่ยหมู่บ้านละ 2,000 ไร่

4) ประเพณีและวัฒนธรรม เนื่องจากอุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ-ปุย มีราษฎรซึ่งอาศัยอยู่ในพื้นที่ที่แตกต่างกัน หลายชาติพันธุ์ ได้แก่ ชาวไทยพื้นราบ ชาวเขาเผ่าม้ง ชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยง และชาวเขาเผ่าลีซอ ทำให้มีประเพณีและวัฒนธรรมที่แตกต่างกันไป ซึ่งเป็นเอกลักษณ์และวิถีชีวิตเฉพาะของ แต่ละชนเผ่า

2.5.10 แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ

1) น้ำตกห้วยแก้ว เป็นน้ำตกเล็ก ๆ สูงประมาณ 10 เมตร เกิดจากลำน้ำห้วยแก้ว อยู่บริเวณเชิงดอยใกล้ทางขึ้นดอยสุเทพ เหนือน้ำตกห้วยแก้วขึ้นไปเล็กน้อย จะเป็น “วังบัวบาน” เป็นสถานที่ที่กล่าวถึงตำนานรักอันอมตะที่ชื่อของสาวเหนือ และผาเงิบ ซึ่งเป็นสถานที่พักผ่อนซึ่งอยู่เหนือวังบัวบานประมาณ 100 เมตร

2) น้ำตกมณฑาธาร หรือน้ำตกสันปายาง เป็นน้ำตกที่สวยงามแห่งหนึ่งในเขตอุทยานฯ สูงกว่าระดับน้ำทะเล 730 กิโลเมตร มีทั้งหมด 9 ชั้น โดยมีน้ำตกไทรย้อย เป็นน้ำตกชั้นสูงสุด ที่ไหลมาจากห้วยคอกม้า แล้วไหลไปสมทบกับน้ำตกมณฑาธาร ผ่านผาเงิบ วังบัวบาน น้ำตกห้วยแก้ว ก่อนจะไหลลงสู่แม่น้ำปิง ที่มาของน้ำตกนั้นมาจากต้นมณฑา ซึ่งเป็นไม้ยืนต้น ดอกสีขาว ใบใหญ่ สีเขียวจัด เห็นได้ทั่วไปตามข้างทาง ลักษณะของน้ำที่ตกลงมาแยกออกเป็น 2 สายเล็ก ๆ แล้วไหลลงสู่แอ่ง ก่อนจะผ่านลานหินลงไปชั้นที่ 1 อยู่ห่างจากน้ำตกห้วยแก้วประมาณ 3 กิโลเมตร

3) น้ำตกแม่สา เป็นน้ำตกที่สวยงาม มีน้ำไหลตลอดปี มีทั้งหมด 10 ชั้นแต่ละชั้นห่างกันประมาณ 100-500 เมตร จากตัวเมืองเชียงใหม่ เดินทางไปตามถนนสายแมริม-สะเมิง ระยะทางประมาณ 12 กิโลเมตร น้ำตกแม่สา เป็นน้ำตกที่มีชื่อเสียงมากแห่งหนึ่งของจังหวัดเชียงใหม่ ปกคลุมด้วยต้นไม้ใหญ่ทั่วบริเวณ ทำให้สภาพอากาศร่มรื่นเย็นสบายตลอดปี ทำให้ได้รับความนิยมมาก

4) น้ำตกตาดหมอก - วังฮ้าง เป็นน้ำตกขนาดกลาง เกิดจากลำห้วยแม่แรม อยู่ห่างจาก อ.แมริม ประมาณ 12 กิโลเมตร ตามเส้นทางสายแมริม-สะเมิง แล้วแยกไปอีกประมาณ 9 กิโลเมตร

5) น้ำตกหมอกฟ้า เป็นน้ำตกที่สวยงามอีกแห่งของอุทยานแห่งชาติ มีน้ำไหลตลอดปี ตั้งอยู่ในเขต อ.แม่แตง โดยเดินทางไปตามเส้นทางสายเชียงใหม่-ฝาง (ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 107) ถึงทางแยกบ้านแม่มาลัย อำเภอแม่แตง เลี้ยวซ้ายตามถนนสายแม่มาลัย-ปาย (ทางหลวงจังหวัดหมายเลข 1095) รวมระยะทางประมาณ 58 กิโลเมตร นอกเหนือจากน้ำตกที่สวยงาม ยังมีถ้ำหมอกฟ้า และเส้นทางเดินศึกษาธรรมชาติ สำหรับผู้ที่รักธรรมชาติด้วย

6) น้ำตกศรีสังวาลย์ เป็นน้ำตกขนาดกลาง เกิดจากลำห้วยแม่ปานตอนบน อยู่ในพื้นที่ อำเภอหางดง สามารถเดินทางโดยใช้เส้นทางถนนสายหางดง-สะเมิง (ทางหลวงจังหวัดหมายเลข 1096)

7) ลานกางเต็นท์ยอดดอยปุย ลานกางเต็นท์ยอดดอยปุย เป็นสถานที่ที่จัดสร้างขึ้น สำหรับผู้สนใจและรักธรรมชาติ ได้สัมผัสธรรมชาติอย่างใกล้ชิด ทั้งยังสามารถชมทิวทัศน์รอบเมืองเชียงใหม่ได้หลากหลายมุมมอง

2.5.11 แหล่งท่องเที่ยวทางศิลปวัฒนธรรม

1) พระตำหนักภูพิงคราชนิเวศน์ เป็นสถานที่ที่มีชื่อเสียงในด้านความสวยงาม และมีความสำคัญยิ่งคือ ใช้เป็นที่ประทับแปรพระราชฐานของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชฯ สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ฯ พระบรมราชินีนาถ และพระบรมวงศานุวงศ์ พระตำหนักนี้ สร้างขึ้นเมื่อปี พ.ศ.2503 บริเวณใกล้ดอยบวกห้า ลักษณะเป็นแบบสถาปัตยกรรมไทย ภายในบริเวณพระตำหนัก ได้รักษาสภาพธรรมชาติไว้ รวมทั้งมีการปลูกพันธุ์ไม้ดอกชนิดต่างๆ ไว้อย่างสวยงาม พระตำหนักนี้ จะอยู่ห่างจากที่ทำการอุทยานแห่งชาติประมาณ 4 กิโลเมตร และเปิดให้ประชาชนเข้าชมทุกวัน ไม่เว้นวันหยุดราชการ

2) วัดพระธาตุดอยสุเทพ เป็นสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ที่มีความสำคัญทางศาสนาและทางประวัติศาสตร์ของนครเชียงใหม่ ตั้งอยู่บนดอยสุเทพ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ สร้างขึ้นเมื่อ พ.ศ.1927 มีบันไดนาถทอดยาวขึ้นไปสู่วัด 306 ขั้น ภายในวัด เป็นที่ประดิษฐานขององค์เจดีย์ทรงมอญ ที่ได้ฐานพระเจดีย์มีพระบรมสารีริกธาตุของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบรรจุอยู่ วัดพระธาตุดอยสุเทพมีชื่อเต็มว่า “วัดพระบรมธาตุดอยสุเทพวรวิหาร” ซึ่งจัดได้ว่า เป็นปูชนียสถานที่แสดงออกถึงศิลปกรรมล้านนาไทยที่สำคัญคู่เมืองเชียงใหม่

3) อนุสาวรีย์พระครูบาศรีวิชัย นักบุญแห่งล้านนา ซึ่งเป็นบุคคลแรกที่บุกเบิกสร้างถนนขึ้นไปบนดอยสุเทพ เมื่อปี พ.ศ.2477 พระครูบาศรีวิชัย ขณะที่จำพรรษาอยู่ที่วัดศรีโสดา ได้ชักชวนประชาชนสร้างทางจากเชิงดอยถึงวัดพระธาตุดอยสุเทพ รวมระยะทางประมาณ 11 กิโลเมตร โดยใช้เวลาสร้างประมาณ 6 เดือน ต่อมา ชาวเชียงใหม่จึงได้สร้างอนุสาวรีย์พระครูบาศรีวิชัยไว้เป็นอนุสรณ์สถานที่สักการบูชาสืบไป

2.5.12 การจำแนกเขตการจัดการ

การจำแนกเขตการจัดการอุทยานแห่งชาติอุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ-ปุย ได้มีการแบ่งเขตพื้นที่จัดการอุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ-ปุย ออกเป็น 5 เขต ดังนี้ (รุ่งอรุณ ปานมงคล, 2540)

1) เขตบริการ (intensive use zone)

ก) เขตบริการ เป็นพื้นที่ที่กำหนดไว้เพื่อรองรับการใช้ประโยชน์จากนันทนาการและการท่องเที่ยวและการเรียนรู้คุณค่าของอุทยานฯ ในด้านต่างๆ เช่นบริเวณที่ทำการอุทยานแห่งชาติ หน่วยพิทักษ์อุทยานแห่งชาติ บางหน่วยเช่นที่ น้ำตกแม่สา บริเวณน้ำตกต่างๆ ฯลฯ เป็นพื้นที่ที่มีการพัฒนาสิ่งก่อสร้างต่างๆ เช่นที่พักแรม ลานจอดรถ ห้องน้ำห้องสุขา ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว ที่ทำการอุทยานฯ เพื่อส่งเสริมและอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยวและแก่เจ้าหน้าที่ของอุทยานแห่งชาติ และเป็นพื้นที่จะได้รับผลกระทบจากการใช้บริการของนักท่องเที่ยวมากที่สุด

ข) บริเวณเร่งด่วนที่จำเป็นจัดทำผังบริเวณ (site plan) เป็นการปรับปรุงภูมิทัศน์ แก้ไขปัญหาร้านค้าผู้ประกอบการที่จะต้องมีการจัดระเบียบชุมชน ปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกบริการนักท่องเที่ยว ได้แก่ บริเวณอนุสาวรีย์ครูบาศรีวิชัย บริเวณบ้านสุเทพ (หน้าวัดพระธาตุดอยสุเทพ) บริเวณผาดำ บ้านพุงพิงค์(หน้าพระตำหนักภูพิงศ์ราชนิเวศน์) และบริเวณหน่วยพิทักษ์อุทยานแห่งชาติ (หน่วยศรีสังวาลย์)

2) เขตนันทนาการและการท่องเที่ยว (outdoor recreation zone)

เขตนันทนาการและการท่องเที่ยว เป็นพื้นที่ที่กำหนดไว้เพื่อการรักษาทรัพยากรธรรมชาติและในขณะเดียวกันก็ใช้ประโยชน์เพื่อนันทนาการและการท่องเที่ยวและการศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับธรรมชาติ หลายรูปแบบ เช่นพื้นที่เพื่อการเดินป่า (nature trail) รวมทั้งเป็นกันชนป้องกันการกระทบกระเทือนที่เกิดขึ้นในเขตบริการที่มากเกินไป ซึ่งเป็นการระบายความแออัดของการใช้พื้นที่ในเขตบริการให้กระจายตัวออกไปในช่วงเวลาที่มีนักท่องเที่ยวมาใช้บริการเป็นจำนวนมาก ทั้งนี้โดยจัดให้มีสิ่งอำนวยความสะดวกตามสมควร เขตนี้ได้แก่ บริเวณยอดดอยสุเทพ สันกู่ ยอดดอยปุย ฯลฯ

3) เขตการใช้ประโยชน์เพื่อวัตถุประสงค์พิเศษ (special use zone)

ก) เขตการใช้ประโยชน์เพื่อวัตถุประสงค์พิเศษ เป็นพื้นที่ที่มีกิจกรรมของประชาชนหรือของทางราชการ ที่เกิดขึ้นก่อนการประกาศจัดตั้งเป็นอุทยานแห่งชาติ หรือพื้นที่ที่ใช้ประโยชน์อื่นๆ นอกเหนือจากวัตถุประสงค์หลักของอุทยานฯ โดยกิจกรรมเหล่านั้นอาจสอดคล้องหรือขัดแย้งต่อการจัดการอุทยานแห่งชาติ เช่นบริเวณพื้นที่กันออก พื้นที่หน่วยงานราชการอื่นๆ พื้นที่หมู่บ้านและที่ทำกินของชาวบ้าน ฯลฯ โดยกิจกรรมเหล่านี้เกิดขึ้นภายหลังการประกาศจัดตั้งเป็นอุทยานแห่งชาติ และหรืออยู่ระหว่างดำเนินการกันออกจากเขตอุทยานแห่งชาติ การกำหนดเขตนี้ขึ้นเพื่อให้กิจกรรมเหล่านั้นสอดคล้องกับการดำเนินงานของอุทยานแห่งชาติ

ข) เขตซ้อนทับที่อยู่อาศัยและที่ทำกินของราษฎรหมู่บ้านข้างเคียง เป็นบริเวณที่มีปัญหาการไม่ยอมรับแนวเขตอุทยานแห่งชาติ ปัจจุบันได้มีการแก้ไขปัญหาโดยการจัดตั้งคณะกรรมการร่วมระหว่างราษฎร อุทยานแห่งชาติ และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องเพื่อการพิสูจน์แนวเขตอุทยานฯ มีผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงใหม่เป็นประธาน อยู่ระหว่างดำเนินการแก้ไขปัญหา

4) เขตป่าเปลี่ยว (primitive zone)

เขตป่าเปลี่ยว เป็นพื้นที่ธรรมชาติที่นอกเหนือจากการใช้ประโยชน์ด้านอื่นๆ เป็นพื้นที่ที่อนุรักษ์ไว้เพื่อรักษาสภาพของสังคมพืชและทรัพยากรธรรมชาติอื่นๆ เช่นพื้นที่ป่าชนิดต่างๆ พื้นที่ต้นน้ำลำธาร พื้นที่ที่มีการลักษณะโดดเด่นทั้งทางกายภาพและชีวภาพและหายาก ซึ่งทำให้เกิดจุดเด่นที่สำคัญของอุทยานแห่งชาติ การเข้าไปใช้ประโยชน์พื้นที่ดังกล่าวจะอนุญาตให้เฉพาะเพื่อการศึกษาและวิจัยและกิจกรรมเพื่อนันทนาการและการท่องเที่ยวที่จะทำให้เกิดผลกระทบต่อสภาพพื้นที่น้อยที่สุด เช่น กิจกรรมการส่องดูนก การเดินป่า ฯลฯ เขตนี้จะไม่อนุญาตให้มีการเข้าไปพักแรมหรือทำการก่อสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ

5) เขตฟื้นฟูสภาพ (recovery zone)

ก) เขตฟื้นฟูสภาพ เป็นพื้นที่ทั้งหมดของอุทยานแห่งชาติ ที่ได้ถูกบุกรุกแผ้วถางหรือทำลายทั้งก่อนหน้าและภายหลังการประกาศพื้นที่อุทยานฯ วัตถุประสงค์ของการกำหนดพื้นที่ในเขตฟื้นฟูสภาพเพื่อที่จะยับยั้งการบุกรุกทำลายต่อ และเร่งทำการฟื้นฟูพื้นที่ เช่นทำการป้องกันและการเจริญทดแทนตามธรรมชาติ (natural regeneration) ของพื้นที่ การช่วยปลูกเสริมป่า (enrichment planting) และการปลูกสร้างสวนป่าใหม่ (reforestation) ในบริเวณพื้นที่ตามสภาพของการถูกทำลายและตามศักยภาพและความสามารถในการฟื้นตัวตามธรรมชาติของพื้นที่นั้นๆ

ข) ไม้ต่างถิ่น (exotic species) หลายชนิดบนยอดดอยปุยที่ถูกทดลองมานานก่อนการประกาศจัดตั้งเป็นอุทยานแห่งชาติ ปัจจุบันมีความจำเป็นต้องศึกษาและฟื้นฟูป่าด้วยไม้ท้องถิ่นทดแทนไม้ดังกล่าว

2.6 ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

Tanakanjana, Noppawan (1996) ศึกษาพฤติกรรมที่ไม่ปฏิบัติตามกฎระเบียบอุทยานแห่งชาติของราษฎรในชุมชนท้องถิ่นที่อาศัยอยู่ในเขตและรอบเขตอุทยานแห่งชาติ 5 แห่งคือ อุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ-ปุย อุทยานแห่งชาติเขาแหลม อุทยานแห่งชาติทับลาน อุทยานแห่งชาติภูสระดอกบัว และอุทยานแห่งชาติเขาปู่-เขาย่า โดยมีกลุ่มตัวอย่างรวมกันทั้งสิ้น 1,038 คน ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมที่ไม่ปฏิบัติตามกฎระเบียบอุทยานแห่งชาติประกอบด้วย ระดับการพึงพิงทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่อนุรักษ์ ค่านิยมเกี่ยวกับความมั่งคั่ง ค่านิยมด้านการรักษาสีเขียวแวดล้อม ความรู้สึกเป็นเจ้าของอุทยานแห่งชาติ บรรทัดฐานเชิงคุณธรรม ความคาดหวังเกี่ยวกับผลประโยชน์ที่จะได้จากการจัดการอุทยานแห่งชาติ ระยะเวลาในการอยู่อาศัย ที่ตั้งของหมู่บ้าน อาชีพหลัก การรับรู้เกี่ยวกับการบังคับใช้กฎระเบียบ ความรู้เกี่ยวกับกฎระเบียบ และจำนวนผู้ที่ไม่ปฏิบัติตามกฎระเบียบจริง ส่วนปัจจัยที่ไม่มีอิทธิพลได้แก่ รายได้และค่านิยมด้านการปฏิบัติตามกฎระเบียบ

คมเชษฐา จรุงพันธ์ (2545) ทำการศึกษาลักษณะพฤติกรรมการไม่ปฏิบัติตามกฎระเบียบของนักท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติเอราวัณ พบว่า รูปแบบพฤติกรรมการไม่ปฏิบัติตามกฎระเบียบของนักท่องเที่ยวที่ปรากฏมากที่สุดคือ การให้อาหารปลาในลำน้ำ สำหรับปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการไม่ปฏิบัติตามกฎระเบียบอุทยานแห่งชาติของนักท่องเที่ยว คือ ความรู้เกี่ยวกับกฎระเบียบอุทยานแห่งชาติ การรับรู้เกี่ยวกับความรุนแรงของกฎระเบียบอุทยานแห่งชาติ การรับรู้เกี่ยวกับความเข้มงวดในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่อุทยาน การรับรู้เกี่ยวกับการไม่ปฏิบัติตามกฎระเบียบของนักท่องเที่ยวอื่น แรงจูงใจในการเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการ รูปแบบการท่องเที่ยว และระยะทางจากแหล่งที่อยู่อาศัยไปยังอุทยานแห่งชาติ

ปราณี ไพบูลย์สมบัติ (2546) ทำการศึกษา ชนิด ปริมาณขยะ และพฤติกรรมทิ้งขยะของนักท่องเที่ยว และผู้ประกอบการในอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ พบว่า นักท่องเที่ยวและผู้ประกอบการส่วนใหญ่มีการแยกขวดแก้ว/เศษแก้ว เก็บรวบรวมเศษอาหารใส่ถุง และมัดปากถุงก่อนทิ้งขยะ ไม่ได้นำเศษอาหารกลับไปเลี้ยงสัตว์ และผู้ประกอบการส่วนใหญ่ทำการแยกขยะเปียกกับขยะแห้ง มีการทำให้ขยะเล็กลงก่อนทิ้งถังขยะ ในขณะที่นักท่องเที่ยวไม่มีพฤติกรรมนี้นอกจากนี้นักท่องเที่ยวไม่ทิ้งขยะ/ล้างภาชนะในน้ำตก นอกจากนั้นยังพบว่า นักท่องเที่ยวที่มีกลุ่มในการเดินทางและการพักผ่อนต่างกัน มีพฤติกรรมทิ้งขยะแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติและจำนวนสมาชิกในการเดินทางของนักท่องเที่ยว มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมทิ้งขยะอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

นิภารัตน์ สายประเสริฐ (2547) ทำการศึกษารับรู้สภาพแวดล้อมทางกายภาพและประสบการณ์นันทนาการของนักท่องเที่ยวที่ไปเยือนอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ พบว่านักท่องเที่ยวที่มีเชื้อชาติ ประสบการณ์ในการมาเยือนพื้นที่ รูปแบบกิจกรรมนันทนาการ และประสบการณ์ที่พึงปรารถนาเกี่ยวกับความสะดวกสบายในการไปเยือนและประกอบกิจกรรมแตกต่างกัน มีการรับรู้สภาพแวดล้อมทางกายภาพแตกต่างกัน และการรับรู้สภาพแวดล้อมทางกายภาพที่มนุษย์สร้างขึ้นมีความสัมพันธ์กับคุณภาพประสบการณ์นันทนาการของการท่องเที่ยวในทิศทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

กมล สังข์เฉย (2548) ทำการศึกษาการรับรู้ของนักท่องเที่ยวต่อผลกระทบสิ่งแวดล้อมในแหล่งนันทนาการทางธรรมชาติ พบว่านักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ที่ไปเยือนแหล่งนันทนาการทั้ง 9 ประเภท รับรู้ว่าแหล่งนันทนาการเกิดผลกระทบสิ่งแวดล้อมในระดับปานกลาง และส่วนใหญ่รู้สึกว่าการผลกระทบสิ่งแวดล้อมดังกล่าวส่งผลเสียต่อประสบการณ์นันทนาการ อย่างไรก็ตาม นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ยังรู้สึกพึงพอใจและต้องการกลับมาเยือนแหล่งนันทนาการเดิมอีกในอนาคต โดยปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้ผลกระทบสิ่งแวดล้อมประกอบด้วย ระยะเวลาที่นักท่องเที่ยวใช้ประกอบกิจกรรมนันทนาการ ความคาดหวังต่อสภาพแวดล้อม การได้ศึกษาเรียนรู้เกี่ยวกับระบบนิเวศ การได้พักผ่อนในบรรยากาศที่สงบ การได้ใช้พลกำลังในการประกอบกิจกรรมนันทนาการ การได้ผจญภัย/เสี่ยงภัย และการได้เยือนแหล่งนันทนาการใหม่ที่ไม่เคยเยือนมาก่อน การรับรู้ผลกระทบมีความสัมพันธ์กับการเปลี่ยนแปลงประสบการณ์นันทนาการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความต้องการกลับมาเยือนของนักท่องเที่ยว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่ การรับรู้ต่อผลกระทบสิ่งแวดล้อมและความพึงพอใจโดยรวม และงานวิจัยนี้ผู้ศึกษาชี้แนะว่านักจัดการพื้นที่นันทนาการควรเอาปัจจัยด้านการรับรู้ผลกระทบสิ่งแวดล้อมของนักท่องเที่ยวในการประเมินขีดความสามารถในการรองรับของแหล่งนันทนาการ

แสงจันทร์ วายทุกข์ (2548) ทำการศึกษาการรับรู้ของนักท่องเที่ยวต่อความแออัดในแหล่งนันทนาการทางธรรมชาติ พบว่านักท่องเที่ยวส่วนใหญ่รับรู้ว่าแหล่งนันทนาการไม่มีความแออัด และส่วนใหญ่ไม่มีบรรทัดฐานเกี่ยวกับจำนวนนักท่องเที่ยวที่ยอมรับได้ อีกทั้งยังพบว่า เชื้อชาติ จำนวนนักท่องเที่ยว ขณะตอบแบบสอบถาม จำนวนนักท่องเที่ยวที่รับรู้ ความคาดหวังเกี่ยวกับจำนวนนักท่องเที่ยว ประสบการณ์ที่พึงปรารถนา ประสบการณ์ในการมาเยือน บรรทัดฐานส่วนบุคคล และความขัดแย้งระหว่างพฤติกรรม มีอิทธิพลต่อการรับรู้ต่อความแออัดของนักท่องเที่ยว อย่างมีนัยสำคัญ และจากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ความแออัดกับความพึงพอใจโดยรวมและการเปลี่ยนแปลงประสบการณ์นันทนาการพบว่า ความรู้สึกแออัดมีความสัมพันธ์กับการเปลี่ยนแปลงประสบการณ์นันทนาการและความพึงพอใจในการมาเยือน

นิภาพร ไพศาล (2551) ทำการศึกษาพฤติกรรมตอบสนองของนักท่องเที่ยวที่มีต่อป้ายเตือนในอุทยานแห่งชาติภูกระดึง จังหวัดเลย พบว่า พฤติกรรมอ่านป้ายเตือนมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับพฤติกรรมตอบสนองของนักท่องเที่ยว โดยนักท่องเที่ยวที่อ่านป้ายมีพฤติกรรมตอบสนองเชิงบวกมากกว่านักท่องเที่ยวที่ไม่ได้อ่านป้าย ปัจจัยภูมิหลังที่มีความสัมพันธ์

กับการอ่านป้ายเตือนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ คือ อายุ ระดับการศึกษา และขนาดกลุ่ม ส่วนความสัมพันธ์ระหว่างภูมิหลังของนักท่องเที่ยงที่ได้อ่านป้ายเตือนกับความคิดเห็นที่มีต่อป้ายข้อความต่างๆ พบว่า มีเพียงปัจจัยเรื่องเพศที่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยงต่อป้ายข้อความอธิบายเหตุผลของการห้าม และข้อความเชิงบังคับระบุโทษตามกฎหมาย

2.7 สรุป

ในส่วนนี้ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการรับรู้ซึ่งกล่าวถึงกระบวนการแปลหรือตีความหมายจากสิ่งเร้าที่บุคคลได้สัมผัส และแสดงออกมาเป็นพฤติกรรม ผ่านกระบวนการรับรู้โดย สุชา จันทรโสม (2519) ได้แบ่งองค์ประกอบของกระบวนการรับรู้ออกเป็น 3 ด้าน คือธรรมชาติและชนิดของสิ่งเร้า การรู้สึก/ความสัมผัส และการตีความ นอกจากนี้ โสภา ชูพิกุลชัย (2521) ยังได้ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้ของแต่ละบุคคล ถึงแม้ว่าสิ่งที่มากระตุ้นจะซับซ้อนเพียงใดก็ตามการแปลความรู้สึกที่เกิดขึ้นไม่ว่าจะเป็นการเห็นภาพ การได้ยินเสียงหรือการได้กลิ่นจากการทำงานของร่างกายและจิตใจร่วมกัน ทำให้แต่ละบุคคลสามารถตีความส่วนที่ได้รับการกระตุ้นนั้นๆ ได้ว่าเป็นอะไร และควรปฏิบัติตอบโต้อย่างไร ซึ่งต้องอาศัยปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้หลายประการ ได้แก่ ความต้องการและความปรารถนา สภาวะอารมณ์ในขณะรับรู้ ความเชื่อ ความคาดหวัง สติปัญญา การคล้อยตามผู้อื่น และการให้คุณค่า ดังนั้นการรับรู้จึงเป็นการแสดงให้เห็นถึงอิทธิพลของสิ่งเร้าที่มีต่อพฤติกรรมของมนุษย์ และแสดงให้เห็นกระบวนการของจิตใจ ความรู้สึกนึกคิด และสภาพร่างกายรวมทั้งประสบการณ์ของบุคคลด้วยที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้สิ่งเร้าของบุคคล ด้วยเหตุนี้บุคคลแต่ละคนจะต้องพัฒนาตัวสิ่งเร้าและตัวของผู้รับรู้ทั้งนี้เพื่อก่อให้เกิดการรับรู้ที่มีประสิทธิภาพ

นอกจากนี้ยังได้ศึกษาพฤติกรรมเบี่ยงเบน หรือพฤติกรรมฝืนสังคม (deviant behaviors) หมายถึง พฤติกรรมที่แตกต่างไปจากพฤติกรรมของคนส่วนใหญ่ในสังคม เป็นพฤติกรรมที่แตกต่างไปจากบรรทัดฐานของสังคม ทั้งยังเป็นพฤติกรรมที่ขัดต่อความพึงพอใจของสังคม โดย (พรชัย ชันดี และคณะ, 2543) กล่าวว่า การจะตัดสินว่าพฤติกรรมใดเป็นพฤติกรรมเบี่ยงเบนหรือไม่นั้น ไม่มีกฎที่เป็นสากลหรือตายตัว และแตกต่างกันออกไปตามสถานการณ์ และการจะตัดสินว่าพฤติกรรมใดเป็นพฤติกรรมเบี่ยงเบนหรือไม่นั้นจะเป็นไปไม่ได้ จนกว่าเราจะทราบถึงความคิดและความรู้สึกของผู้คนเกี่ยวกับพฤติกรรมดังกล่าว พฤติกรรมเบี่ยงเบนบางอย่างเป็นที่รู้จักกันอยู่

โดยทั่วไป แต่พฤติกรรมเบี่ยงเบนบางอย่างก็อาจไม่ถูกแสดงออกอย่างเปิดเผยจนได้รับการตำหนิตะเยียน หรือการลงโทษจากสังคม นอกจากนั้นทฤษฎีต่างๆ ได้กล่าวถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อการเกิดพฤติกรรมเบี่ยงเบนว่ามาจาก 1) กระบวนการพัฒนาทางจิตบกพร่อง ทำให้คนมีพฤติกรรมที่เป็นไปเพื่อตอบสนองความต้องการของตนเอง 2) การขัดเกลาทางสังคมที่ไม่ถูกต้องทำให้รับค่านิยม และเกิดการเรียนรู้ในทางที่ผิด 3) บรรทัดฐานทางสังคมอ่อนแอ ทำให้เกิดการคล้อยตามกันในทางที่ผิด เป็นต้น จากการศึกษาแนวคิดและทฤษฎีดังกล่าว ทำให้ผู้วิจัยสามารถนำมากำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยได้ครอบคลุมทุกปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้และการตอบสนองของผู้มาเยือนต่อกฎระเบียบ และมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์อุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ – ปุย

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย

3.1 บทนำ

การวิจัยในครั้งนี้เพื่อให้ได้คำตอบตรงตามวัตถุประสงค์ ทางผู้วิจัยจึงได้กำหนดกรอบแนวคิดและสมมติฐาน ระเบียบวิธีวิจัย ซึ่งประกอบด้วย ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล การเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

3.2 กรอบแนวคิดและสมมติฐาน

จากการตรวจสอบทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดดังภาพที่ 4 และกำหนดสมมติฐานการวิจัยได้ดังนี้

การรับรู้ต่อภาวะเปื้อนและมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ด้านนันทนาการ อิทธิพลของป้ายสื่อความหมายเกี่ยวกับภาวะเปื้อนและมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ ความรู้เกี่ยวกับภาวะเปื้อนและมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ ความรู้เกี่ยวกับผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม ประสพการณ์ในการประกอบกิจกรรมนันทนาการในอุทยานแห่งชาติ ภูมิสำเนา รูปแบบการประกอบกิจกรรมนันทนาการ แรงจูงใจในการเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการ ระยะเวลาในการประกอบกิจกรรมนันทนาการ การบังคับใช้ภาวะเปื้อนของเจ้าหน้าที่และการตรวจตรา ค่านิยมด้านการปฏิบัติตามภาวะเปื้อนและมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ พฤติกรรมของนักท่องเที่ยวอื่น มีอิทธิพลต่อการตอบสนองต่อภาวะเปื้อนและมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์อุทยานแห่งชาติ

ตัวแปรอิสระ (X)

- การรับรู้ต่อกฎระเบียบและมาตรการจัดการ
- อิทธิพลของป้ายสื่อความหมายเกี่ยวกับกฎระเบียบและมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์
- ความรู้เกี่ยวกับกฎ ระเบียบ และ มาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์
- ความรู้เกี่ยวกับผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม
- ประสบการณ์ในการประกอบกิจกรรมนันทนาการในอุทยานแห่งชาติ
- ภูมิสำเนา
- รูปแบบการประกอบกิจกรรมนันทนาการ
- แรงจูงใจในการเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการ
- ระยะเวลาในการประกอบกิจกรรมนันทนาการ
- การบังคับใช้กฎระเบียบของเจ้าหน้าที่ และการตรวจตรา
- ค่านิยมด้านการปฏิบัติตามกฎระเบียบ และมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์
- พฤติกรรมของนักท่องเที่ยวอื่น

ตัวแปรตาม (Y)

การตอบสนองต่อกฎระเบียบ
และมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์

ภาพที่ 4 กรอบแนวคิดในการวิจัย

3.3 ระเบียบวิธีวิจัย

3.3.1 วัสดุและอุปกรณ์

1) อุปกรณ์เครื่องเขียน

2) แบบสอบถามผู้มาเยือนที่สร้างจากแนวคิด ทฤษฎีและวัตถุประสงค์ในการศึกษา ซึ่งแบ่งออกได้เป็น 5 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะทั่วไปในการเดินทางมาเยือน และการประกอบกิจกรรมนันทนาการของผู้มาเยือน

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับความรู้ของผู้มาเยือนต่อกฎระเบียบและมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ด้านนันทนาการในอุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ – ปุย และผลกระทบสิ่งแวดล้อม

ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับการรับรู้ของผู้มาเยือนต่อกฎระเบียบและมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ด้านนันทนาการในอุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ – ปุย

ตอนที่ 4 ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับกฎระเบียบและมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ด้านนันทนาการในอุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ – ปุย

ตอนที่ 5 ภูมิหลังของผู้มาเยือน

3) แบบบันทึกพฤติกรรมของผู้มาเยือน

4) กล้องถ่ายรูป

5) คอมพิวเตอร์และโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ เครื่องพิมพ์และอุปกรณ์สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูล

3.3.2 การเก็บรวบรวมข้อมูลทฤษฎี

การศึกษาข้อมูลทฤษฎี ทำการตรวจสอบเอกสารและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการรับรู้และการตอบสนองของผู้มาเยือนต่อกฎระเบียบและมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ด้านนันทนาการในอุทยานแห่งชาติ แนวคิดเกี่ยวกับพฤติกรรมเบี่ยงเบน พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. 2504 และกฎระเบียบและมาตรการจัดการที่เกี่ยวข้องกับงานอุทยานแห่งชาติ เพื่อกำหนดกรอบแนวคิดและสร้างเครื่องมือในการศึกษาวิจัย

3.3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิ

1) การคัดเลือกพื้นที่ศึกษา

ทำการคัดเลือกพื้นที่ศึกษาโดยเริ่มจากการรวบรวมข้อมูลสถิติจำนวนนักท่องเที่ยวจากอุทยานแห่งชาติทั่วประเทศ โดยใช้ข้อมูลสถิติจำนวนนักท่องเที่ยวย้อนหลัง 10 ปี ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2542-2551 ได้พื้นที่ๆ มีจำนวนนักท่องเที่ยวสูงสุด 5 ลำดับ รายละเอียดดังปรากฏในตารางภาคผนวก จ คือ อุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ - ปุย อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ อุทยานแห่งชาติดอยอินทนนท์ อุทยานแห่งชาติเอราวัณ และอุทยานแห่งชาติห้วยน้ำดัง จากนั้นใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (simple random sampling) โดยการจับสลาก ได้พื้นที่ตัวแทน คือ อุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ - ปุย

2) การกำหนดประชากรเป้าหมาย

ประชากรเป้าหมายในการวิจัยครั้งนี้คือ ผู้มาเยือนอุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ - ปุย ทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ ทั้งชายหญิงที่มีอายุตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไป ที่เดินทางมาเยือนพื้นที่ศึกษาและประกอบกิจกรรมนันทนาการ เป็นประชากรเป้าหมาย โดยหน่วยในการวิเคราะห์สำหรับงานวิจัยครั้งนี้คือปัจเจกบุคคล (individual)

3) การกำหนดขนาดตัวอย่าง

ทำการกำหนดขนาดตัวอย่าง โดยใช้สถิติจำนวนนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาเยือนอุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ-ปุย ย้อนหลัง 10 ปี ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2542-2551 รายละเอียดดังปรากฏในตารางภาคผนวก จ รวมทั้งสิ้น 26,371,040 เฉลี่ยรายปี 2,637,104 คน เป็นฐานในการสุ่มตัวอย่าง ใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (simple random sampling) คำนวณขนาดตัวอย่างโดยใช้สูตรของ Yamane (1973) กำหนดให้ค่าระดับความเชื่อมั่นอยู่ที่ 95% ดังนี้

$$n = \frac{N}{[1+N(e)^2]}$$

โดย n หมายถึง ขนาดตัวอย่าง

N หมายถึง จำนวนประชากรทั้งหมด

e หมายถึง ค่าความคลาดเคลื่อนเนื่องจากการสุ่มตัวอย่างซึ่งกำหนดไว้ที่ 0.05

$$\begin{aligned} \text{ขนาดตัวอย่าง}(n) &= \frac{2,637,104}{[1+2,637,104(0.05)^2]} \\ &= 399.99 \approx 400 \end{aligned}$$

จากการคำนวณตามสูตรดังกล่าว ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้คือ 399.99 คน ดังนั้นควรเก็บข้อมูลผู้มาเยือนอุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ – ปุย อย่างน้อย 400 คน และเพื่อให้ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ครอบคลุมกลุ่มผู้มาเยือนอุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ – ปุย ทุกกลุ่ม จึงนำมาคำนวณสัดส่วนของผู้มาเยือนชาวไทยและชาวต่างประเทศตามสัดส่วนจริงที่ไปเยือนอุทยานแห่งชาติ ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างผู้มาเยือนชาวไทย 356 คน และกลุ่มผู้มาเยือนชาวต่างชาติจำนวน 44 คน

4) การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ก) สร้างแบบสอบถามสำหรับผู้มาเยือนโดยการศึกษาตำรา เอกสาร ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเป็นพื้นฐาน โดยแบบสอบถามจะใช้ทั้งคำถามปลายเปิดและปลายปิด เกี่ยวกับความรู้ การรับรู้ ความพึงพอใจ และการตอบสนองต่อกฎระเบียบและมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์อุทยานแห่งชาติ

ข) สร้างแบบบันทึกพฤติกรรมของผู้มาเยือน จากการศึกษาดำรง เอกสาร ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

5) การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

ผู้วิจัยตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (content validity) และทดสอบความเชื่อมั่น (reliability) ของแบบสอบถาม ดังนี้

ก) การตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (content validity) ผู้วิจัยนำแบบสอบถามและแบบบันทึกพฤติกรรมที่สร้างขึ้น ให้คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา และความเหมาะสมของภาษาที่ใช้ เพื่อนำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบแล้วไปปรับปรุงแก้ไข

ข) การทดสอบความยาก (difficulty) ของแบบสอบถาม ผู้วิจัยทำการทดสอบความยากของแบบสอบถามในส่วนของความรู้ของผู้มาเยือนต่อกฎระเบียบ มาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ในอุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ-ปุย และความรู้เกี่ยวกับผลกระทบสิ่งแวดล้อม โดยแจกแบบสอบถามแก่ผู้มาเยือนอุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ – ปุย ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 ชุด และคำนวณตามสูตรดังนี้ (พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2540)

$$P = \frac{R}{N}$$

โดย P หมายถึง ค่าความยากของคำถามแต่ละข้อ
 R หมายถึง จำนวนผู้ตอบคำถามถูกในแต่ละข้อ
 N หมายถึง จำนวนผู้ตอบคำถามทั้งหมด

ซึ่งกำหนดค่าความยาก ดังนี้

คำถามที่มีค่า P เท่ากับ 0.50 แสดงว่า คำถามข้อนั้นมีความยากปานกลาง
 คำถามที่มีค่า P ต่ำกว่า 0.50 แสดงว่า คำถามข้อนั้นค่อนข้างยาก
 คำถามที่มีค่า P สูงกว่า 0.50 แสดงว่า คำถามข้อนั้นค่อนข้างง่าย
 คำถามที่มีค่า P ต่ำกว่า 0.20 แสดงว่า คำถามข้อนั้นยากเกินไป
 คำถามที่มีค่า P สูงกว่า 0.80 แสดงว่า คำถามข้อนั้นง่ายเกินไป

จากการคำนวณตามสูตรดังกล่าว ได้ค่าความยากรายข้อ รายละเอียดดังปรากฏในตารางภาคผนวก ข1 และภาคผนวก ข2 ตามลำดับ และนำค่าความยากรายข้อมาหาค่าเฉลี่ยของคำถามวัดความรู้ของผู้มาเยือนต่อกฎระเบียบและมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์เท่ากับ 0.63 แสดงว่าคำถามค่อนข้างง่าย และค่าเฉลี่ยของคำถามวัดความรู้เกี่ยวกับผลกระทบสิ่งแวดล้อมเท่ากับ 0.61 แสดงว่าคำถามค่อนข้างง่ายเช่นกัน

ค) การทดสอบความเชื่อมั่น (reliability) ของแบบสอบถาม ผู้วิจัยทำการทดสอบความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยแจกแบบสอบถามแก่ผู้มาเยือนอุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ – ปุย ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 ชุด แล้วนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์หาความเชื่อมั่น (reliability) โดยวิธีการของ Cronbach ซึ่งคำนวณตามสูตรได้ดังนี้ (พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2540)

$$\alpha = \frac{n}{n-1} \left\{ 1 - \frac{\sum s_i^2}{s_t^2} \right\}$$

เมื่อ α หมายถึง สัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่น

n หมายถึง จำนวนข้อ

s_i^2 หมายถึง คะแนนแปรปรวนแต่ละข้อ

s_t^2 หมายถึง คะแนนความแปรปรวนทั้งฉบับ

จากการคำนวณตามสูตรดังกล่าว ได้ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของคำถามวัดการรับรู้ต่อกฎระเบียบ และมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ในอุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ – ปุยเท่ากับ 0.845

สำหรับการทดสอบความเชื่อมั่นของคำถามวัดความรู้ของผู้มาเยือนต่อกฎระเบียบและมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ และความรู้เกี่ยวกับผลกระทบสิ่งแวดล้อมโดยวิธีการของ Kuder Richardson (KR.21) ซึ่งคำนวณตามสูตรได้ดังนี้ (พวงรัตน์, 2540)

$$r_{tt} = \left(\frac{k}{k-1} \right) \left(1 - \frac{\bar{x}(k-\bar{x})}{\sum s_i^2} \right)$$

เมื่อ	r_{tt}	แทน	ความเที่ยงของแบบทดสอบ
	k	แทน	จำนวนข้อของแบบทดสอบ
	$\bar{x}$	แทน	ค่าเฉลี่ยของคะแนนทั้งฉบับ
	s^2	แทน	ความแปรปรวนของคะแนนรวมทั้งฉบับ

จากการคำนวณตามสูตรดังกล่าว ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.657 และ 0.535 ตามลำดับ และทำการปรับแก้แบบสอบถามตามผลการวิเคราะห์ความเชื่อมั่นก่อนการนำไปใช้ในการเก็บข้อมูลจริงในพื้นที่ รายละเอียดดังปรากฏในตารางภาคผนวกที่ ๓

6) การเก็บข้อมูลภาคสนาม

นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพไปเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจริงอย่างน้อยจำนวน 400 คน ณ อุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ - ปุย โดยแบ่งช่วงระยะเวลาในการเก็บข้อมูลออกเป็น 2 ช่วง คือ ช่วงฤดูการท่องเที่ยว ตั้งแต่ 1 พ.ย. 2552 ถึง 30 ม.ค. 2553 และช่วงนอกฤดูการท่องเที่ยวตั้งแต่ 1 ส.ค. 2552 ถึง 31 ต.ค. 2552 พร้อมทั้งสังเกตและบันทึกพฤติกรรมของผู้มาเยือนต่อกฎระเบียบและมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์อุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ - ปุย

3.3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

1) การให้ค่าคะแนนตัวแปร

ก) การตอบสนองต่อกฎระเบียบและมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ในอุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ - ปุย ใช้ค่าคะแนนจริงตามพฤติกรรมที่ผู้มาเยือนปฏิบัติ ซึ่งมีจำนวน 20 ข้อ ซึ่งผู้วิจัยกำหนดค่าคะแนนไว้ดังนี้

ทำ	ให้ค่าคะแนนเท่ากับ	1
ไม่ทำ	ให้ค่าคะแนนเท่ากับ	0

ข) การรับรู้ต่อกฎระเบียบ และมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ในอุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ - ปุย: ใช้ค่าคะแนนจริงตามระดับของการรับรู้ ซึ่งมีจำนวน 10 ข้อ โดยกำหนดการให้คะแนนแบบมาตราส่วนค่าของลิเคิร์ต (Likert Scale) ซึ่งผู้วิจัยกำหนดค่าคะแนนไว้ดังนี้

จริงอย่างยิ่ง	ให้ค่าคะแนนเท่ากับ	5
จริง	ให้ค่าคะแนนเท่ากับ	4
ไม่แน่ใจ	ให้ค่าคะแนนเท่ากับ	3
ไม่จริง	ให้ค่าคะแนนเท่ากับ	2
ไม่จริงอย่างยิ่ง	ให้ค่าคะแนนเท่ากับ	1

การกำหนดเกณฑ์การแปลผลคะแนนการรับรู้ต่อกฎระเบียบ และ
มาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ในอุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ – ปุย ซึ่งผู้วิจัยได้แบ่งออกเป็น 3
ระดับ โดยใช้ค่าคะแนนรวมสูงสุด ลบด้วยค่าคะแนนรวมต่ำสุดหารด้วยจำนวนระดับการรับรู้ ตาม
สูตร ดังนี้

$$\begin{aligned}\text{ความกว้างของอันตรภาคชั้น} &= \frac{\text{คะแนนรวมสูงสุด} - \text{คะแนนรวมต่ำสุด}}{\text{จำนวนระดับการรับรู้}} \\ \text{เมื่อแทนค่าแล้วจะได้ผลลัพธ์ ดังนี้} \\ \text{ความกว้างของอันตรภาคชั้น} &= \frac{5 - 1}{3} \\ &= 1.33\end{aligned}$$

ดังนั้น สามารถแบ่งระดับการรับรู้ของผู้มาเยือน ได้ดังนี้

คะแนน 1.00 – 2.33 หมายถึง การรับรู้กฎระเบียบและมาตรการจัดการ
ผู้ใช้ประโยชน์น้อย

คะแนน 2.34 – 3.66 หมายถึง การรับรู้กฎระเบียบและมาตรการจัดการ
ผู้ใช้ประโยชน์ปานกลาง

คะแนน 3.67 – 5.00 หมายถึง การรับรู้กฎระเบียบและมาตรการจัดการ
ผู้ใช้ประโยชน์มาก

ค) อิทธิพลของป้ายสื่อความหมายเกี่ยวกับกฎระเบียบและมาตรการจัดการ
ผู้ใช้ประโยชน์: ใช้ค่าคะแนนจริงตามระดับอิทธิพลของป้ายสื่อความหมาย ซึ่งผู้วิจัยกำหนดค่า
คะแนนไว้ดังนี้

มีอิทธิพลมากที่สุด	ให้ค่าคะแนนเท่ากับ	5
มีอิทธิพลมาก	ให้ค่าคะแนนเท่ากับ	4
มีอิทธิพลปานกลาง	ให้ค่าคะแนนเท่ากับ	3
มีอิทธิพลน้อย	ให้ค่าคะแนนเท่ากับ	2

มีอิทธิพลน้อยที่สุด	ให้ค่าคะแนนเท่ากับ	1
ไม่มีอิทธิพล	ให้ค่าคะแนนเท่ากับ	0

ง) ความรู้เกี่ยวกับกฎระเบียบและมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์: ใช้ค่าคะแนนจริงที่ผู้มาเยือนตอบคำถาม โดยประเมินเป็นตอบถูกหรือตอบผิดในแต่ละข้อย่อย ซึ่งมีจำนวน 15 ข้อ ข้อที่ตอบถูกได้ 1 คะแนน ข้อที่ตอบผิดได้ 0 คะแนน และกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนและแปลผลคะแนน ซึ่งผู้วิจัยได้แบ่งระดับความรู้ออกเป็น 3 ระดับ โดยใช้ค่าคะแนนรวมสูงสุด ลบด้วยค่าคะแนนรวมต่ำสุดหารด้วยจำนวนระดับความรู้ตามสูตร ดังนี้

$$\begin{aligned} \text{ความกว้างของอันตรภาคชั้น} &= \frac{\text{คะแนนรวมสูงสุด} - \text{คะแนนรวมต่ำสุด}}{\text{จำนวนระดับความรู้}} \\ \text{เมื่อแทนค่าแล้วจะได้ผลลัพธ์ ดังนี้} \\ \text{ความกว้างของอันตรภาคชั้น} &= \frac{15 - 0}{3} \\ &= 5 \end{aligned}$$

ดังนั้น สามารถแบ่งระดับการความรู้ของผู้มาเยือน ได้ดังนี้

คะแนน 0.00 – 5.00 หมายถึง ความรู้เกี่ยวกับกฎระเบียบและมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์น้อย
 คะแนน 5.01 – 10.00 หมายถึง ความรู้เกี่ยวกับกฎระเบียบและมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ปานกลาง
 คะแนน 10.01 – 15.00 หมายถึง ความรู้เกี่ยวกับกฎระเบียบและมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์มาก

จ) ความรู้เกี่ยวกับผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม: ใช้ค่าคะแนนจริงที่ผู้มาเยือนตอบคำถาม โดยประเมินเป็นตอบถูกหรือตอบผิดในแต่ละข้อย่อย ซึ่งมีจำนวน 15 ข้อ ข้อที่ตอบถูกได้ 1 คะแนน ข้อที่ตอบผิดได้ 0 คะแนน และกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนและแปลผลคะแนน ซึ่งผู้วิจัยได้แบ่งระดับความรู้ออกเป็น 3 ระดับ โดยใช้ค่าคะแนนรวมสูงสุด ลบด้วยค่าคะแนนรวมต่ำสุดหารด้วยจำนวนระดับความรู้ ตามสูตร ดังนี้

$$\begin{aligned} \text{ความกว้างของอันตรภาคชั้น} &= \frac{\text{คะแนนรวมสูงสุด} - \text{คะแนนรวมต่ำสุด}}{\text{จำนวนระดับความรู้}} \\ \text{เมื่อแทนค่าแล้วจะได้ผลลัพธ์ ดังนี้} \\ \text{ความกว้างของอันตรภาคชั้น} &= \frac{15 - 0}{3} \\ &= 5 \end{aligned}$$

ดังนั้น สามารถแบ่งระดับการรับรู้ของผู้มาเยือน ได้ดังนี้

คะแนน 0.00 – 5.00 หมายถึง ความรู้เกี่ยวกับผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม
น้อย

คะแนน 5.01 – 10.00 หมายถึง ความรู้เกี่ยวกับผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม
ปานกลาง

คะแนน 10.01 – 15.00 หมายถึง ความรู้เกี่ยวกับผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม
มาก

ฉ) ประสิทธิภาพในการประกอบกิจกรรมนันทนาการในอุทยานแห่งชาติ: ใช้จำนวนจริงจากจำนวนครั้งที่ผู้มาเยือน เคยเดินทางมาเยือนแหล่งนันทนาการที่เป็นพื้นที่ศึกษา โดยไม่ต้องจัดกระทำกับข้อมูลก่อนการวิเคราะห์

ช) ภูมิสำเนา: ทำการจัดกระทำกับข้อมูลเดิมที่เป็นข้อมูลเชิงคุณภาพ (qualitative) ให้เป็นข้อมูลเชิงปริมาณ (quantitative) ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดค่าคะแนน ดังนี้

เชียงใหม่	ให้ค่าคะแนนเท่ากับ	1
ภาคเหนือ	ให้ค่าคะแนนเท่ากับ	2
ภาคกลาง	ให้ค่าคะแนนเท่ากับ	3
ภาคใต้	ให้ค่าคะแนนเท่ากับ	4
ภาคตะวันออก	ให้ค่าคะแนนเท่ากับ	5
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	ให้ค่าคะแนนเท่ากับ	6
ทวีปเอเชีย	ให้ค่าคะแนนเท่ากับ	7
ทวีปยุโรป	ให้ค่าคะแนนเท่ากับ	8
ทวีปอเมริกา	ให้ค่าคะแนนเท่ากับ	9
ทวีปอเมริกา	ให้ค่าคะแนนเท่ากับ	10
ทวีปออสเตรเลีย	ให้ค่าคะแนนเท่ากับ	11
ทวีปแอฟริกา	ให้ค่าคะแนนเท่ากับ	12

ข) รูปแบบการประกอบกิจกรรมนันทนาการ: ให้ค่าคะแนนจริงที่ผู้มาเยือนตอบคำถาม ซึ่งผู้มาเยือนสามารถเลือกตอบได้ทุกข้อตามที่ได้ประกอบกิจกรรมนันทนาการจริง โดยกำหนดจำนวนตัวแปรเท่ากับจำนวนทางเลือก จากนั้นจัดกระทำกับข้อมูลออกมาในรูปของตัวแปรหุ่น ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดค่าคะแนน ดังนี้

ไม่ได้ประกอบกิจกรรมนั้นๆ	ให้ค่าคะแนนเท่ากับ	0
ประกอบกิจกรรมนั้นๆ	ให้ค่าคะแนนเท่ากับ	1

ค) แรงจูงใจในการเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการ: ให้ค่าคะแนนจริงตามที่ผู้มาเยือนระบุ โดยประเมินค่าคะแนนตามระดับความสำคัญของแรงจูงใจในการเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการ ซึ่งมีจำนวน 29 ข้อ ซึ่งผู้วิจัยกำหนดค่าคะแนนไว้ดังนี้

แรงจูงใจเข้าร่วมกิจกรรมมากที่สุด	ให้ค่าคะแนนเท่ากับ	5
แรงจูงใจเข้าร่วมกิจกรรมมาก	ให้ค่าคะแนนเท่ากับ	4
แรงจูงใจเข้าร่วมกิจกรรมปานกลาง	ให้ค่าคะแนนเท่ากับ	3
แรงจูงใจเข้าร่วมกิจกรรมน้อย	ให้ค่าคะแนนเท่ากับ	2
แรงจูงใจเข้าร่วมกิจกรรมน้อยที่สุด	ให้ค่าคะแนนเท่ากับ	1

ญ) ระยะเวลาในการประกอบกิจกรรมนันทนาการ: ใช้ระยะเวลาจริงที่ผู้มาเยือนประกอบกิจกรรมนันทนาการบริเวณแหล่งนันทนาการที่เป็นพื้นที่ศึกษา โดยไม่ต้องจัดกระทำกับข้อมูลก่อนการวิเคราะห์

ฎ) การบังคับใช้กฎระเบียบของเจ้าหน้าที่และการตรวจตรา: ให้ค่าคะแนนจริงตามระดับความคิดเห็นของผู้มาเยือนเกี่ยวกับการบังคับใช้กฎระเบียบของเจ้าหน้าที่และการตรวจตรา ซึ่งผู้วิจัยกำหนดค่าคะแนนไว้ดังนี้

เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ให้ค่าคะแนนเท่ากับ	5
เห็นด้วย	ให้ค่าคะแนนเท่ากับ	4
ไม่แน่ใจ	ให้ค่าคะแนนเท่ากับ	3
ไม่เห็นด้วย	ให้ค่าคะแนนเท่ากับ	2
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ให้ค่าคะแนนเท่ากับ	1

ฏ) ค่านิยมด้านการปฏิบัติตามกฎระเบียบและมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์: ให้ค่าคะแนนจริงตามที่ผู้มาเยือนระบุ โดยประเมินค่าคะแนนตามระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับค่านิยมการปฏิบัติตามกฎระเบียบและมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ ซึ่งมีจำนวน 3 ข้อ ซึ่งผู้วิจัยกำหนดค่าคะแนนไว้ดังนี้

เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ให้ค่าคะแนนเท่ากับ	5
เห็นด้วย	ให้ค่าคะแนนเท่ากับ	4
ไม่แน่ใจ	ให้ค่าคะแนนเท่ากับ	3
ไม่เห็นด้วย	ให้ค่าคะแนนเท่ากับ	2
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ให้ค่าคะแนนเท่ากับ	1

ฐ) พฤติกรรมของผู้มาเยือนกลุ่มอื่น: ให้ค่าคะแนนจริงตามระดับการพบเห็นพฤติกรรมของผู้มาเยือนกลุ่มอื่น ซึ่งผู้วิจัยกำหนดค่าคะแนนไว้ดังนี้

มากที่สุด	ให้ค่าคะแนนเท่ากับ	5
มาก	ให้ค่าคะแนนเท่ากับ	4
ปานกลาง	ให้ค่าคะแนนเท่ากับ	3
น้อย	ให้ค่าคะแนนเท่ากับ	2
น้อยที่สุด	ให้ค่าคะแนนเท่ากับ	1

ท) การประเมินพฤติกรรมของผู้มาเยือน: ให้ค่าคะแนนจริงตามระดับการพบเห็นพฤติกรรมของผู้มาเยือนขณะประกอบกิจกรรมนันทนาการ ซึ่งผู้วิจัยกำหนดค่าคะแนนไว้ดังนี้

มากที่สุด	ให้ค่าคะแนนเท่ากับ	5
มาก	ให้ค่าคะแนนเท่ากับ	4
ปานกลาง	ให้ค่าคะแนนเท่ากับ	3
น้อย	ให้ค่าคะแนนเท่ากับ	2
น้อยที่สุด	ให้ค่าคะแนนเท่ากับ	1

2) การใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล แบ่งออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

ก) การวิเคราะห์เชิงพรรณนา (descriptive statistic) ใช้ค่าสถิติพื้นฐานในการแจกแจงความถี่ อัตราส่วนร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ในการอธิบายข้อมูล

ทุกส่วนของกลุ่มตัวอย่างตามตัวแปรที่กำหนดในกรอบแนวคิดการวิจัย จากนั้นนำเสนอในรูปแบบของตารางประกอบการอธิบายข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะทั่วไปเกี่ยวกับการเดินทาง การมาเยือน การประกอบกิจกรรมนันทนาการ แรงจูงใจในการเข้าร่วมกิจกรรม ความรู้เกี่ยวกับกฎระเบียบและมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ด้านนันทนาการ ความรู้เกี่ยวกับผลกระทบสิ่งแวดล้อม การรับรู้ต่อกฎระเบียบและมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ด้านนันทนาการ พฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับกฎระเบียบและมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ด้านนันทนาการ อิทธิพลของป้ายสื่อความหมายเกี่ยวกับกฎระเบียบและมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ด้านนันทนาการ ค่านิยมด้านการปฏิบัติตามกฎระเบียบและมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ด้านนันทนาการ พฤติกรรมผู้มาเยือนกลุ่มอื่น และลักษณะพื้นฐานทางสังคมประชากรของผู้มาเยือน

ข) การทดสอบสมมติฐาน (hypothesis testing) ใช้สถิติวิเคราะห์สหสัมพันธ์ (correlation analysis) ประกอบการวิเคราะห์ถดถอยเชิงพหุ (multiple regression analysis) ในการทดสอบสมมติฐานการวิจัยโดยกำหนดนัยสำคัญทางสถิติในการทดสอบไว้ที่ระดับ 0.05

(1) การวิเคราะห์สหสัมพันธ์ (correlation analysis) เป็นการวิเคราะห์ความสัมพันธ์สหสัมพันธ์ โดยมุ่งที่จะตรวจสอบความมากน้อยของความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่างๆ โดยไม่ต้องทราบว่าเป็นเหตุ หรือตัวแปรใดเป็นผล และเป็นการวัดว่าสมการถดถอยที่ศึกษานั้นเป็นสมการที่เหมาะสมกับข้อมูลหรือไม่ โดยใช้สัญลักษณ์ r แทนค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ซึ่ง r มีค่าตั้งแต่ -1 ถึง 1 ซึ่งเครื่องหมายที่แสดงจะเป็นตัวบ่งบอกทิศทางความสัมพันธ์ และยิ่งค่า r เข้าใกล้ 1 ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรจะยิ่งสูงขึ้น

(2) การวิเคราะห์ถดถอยพหุ (multiple regression analysis) เป็นวิธีการทางสถิติที่ใช้ในการอธิบายอิทธิพลของตัวแปรอิสระหลายตัวกับตัวแปรตาม 1 ตัว กล่าวคือ การรับรู้ต่อกฎระเบียบและมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ด้านนันทนาการ อิทธิพลของป้ายสื่อความหมาย ความรู้เกี่ยวกับกฎระเบียบและมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ ความรู้เกี่ยวกับผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมประสบการณ์นันทนาการ ภูมิลำเนา รูปแบบการประกอบกิจกรรม แรงจูงใจด้านการพัฒนาศักยภาพและเสริมสร้างความภาคภูมิใจในตนเอง แรงจูงใจด้านความเป็นอิสระ/การได้หลีกหนีสภาพแวดล้อมที่จำเจและได้สัมผัสบรรยากาศที่เป็นธรรมชาติ แรงจูงใจด้าน

การได้พัฒนาทักษะทางกายภาพ การผจญภัย และความท้าทาย แรงจูงใจด้านการได้พบเห็นสิ่งแปลกใหม่ และได้ทำกิจกรรมที่หลากหลาย แรงจูงใจด้านการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ วิถีชีวิต และวัฒนธรรมท้องถิ่น แรงจูงใจด้านการได้อยู่ท่ามกลางธรรมชาติและได้ใช้เวลาร่วมกับคนใกล้ชิด ระยะเวลาในการประกอบกิจกรรมนั้นหนากการ การบังคับใช้กฎระเบียบ ค่านิยมด้านการปฏิบัติ ตามกฎระเบียบพฤติกรรมของผู้มาเยือนอื่น กับการตอบสนองต่อกฎระเบียบและมาตรการจัดการ ผู้ใช้ประโยชน์ด้านนั้นหนากการ ซึ่งผลการทดสอบสมมติฐานโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปจะได้ค่าสถิติต่างๆ ซึ่งสามารถอธิบายได้ดังนี้

- Significant คือ ระดับนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งกำหนดไว้ที่ 0.05 โดยถ้าหากค่า Significant ที่ได้จากสมการมีค่าน้อยกว่า 0.05 แสดงว่าเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

- ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยที่ปรับเป็นค่ามาตรฐาน (Beta) โดยมีค่าเฉลี่ยเป็น 0 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเป็น 1 เท่ากันทุกข้อมูล แทนค่าด้วย Beta ของแต่ละปัจจัยซึ่งระบุว่าปัจจัยนั้นๆ (X) มีอิทธิพลต่อตัวแปรตาม (Y) มากน้อยเพียงใด

- ค่าสัมประสิทธิ์ของตัวกำหนด หรือค่าสัมประสิทธิ์ในการพยากรณ์ (coefficient of determination) แทนค่าด้วย R^2 หาได้จากสูตร

$$R^2 = \frac{SSR}{SST}$$

โดยที่

SSR คือ ผลรวมกำลังสองของการกระจายที่อธิบายได้

SST คือ ผลรวมกำลังสองของการกระจายที่อธิบายทั้งหมด

SSE คือ ผลรวมกำลังสองของการกระจายที่อธิบายไม่ได้

SSR คือ SST – SSE

ในทางปฏิบัติใช้ R^2 แสดงอิทธิพลของตัวแปรอิสระ (X) ทุกตัวรวมกัน ที่มีต่อตัวแปรตาม (Y) โดยคูณด้วย 100 เพื่อคำนวณออกมาในรูปแบบร้อยละและไม่มีหน่วย เพราะเป็นอัตราส่วนระหว่างค่าการกระจาย 2 ค่า คือ R^2 บอกให้ทราบว่า การกระจายของข้อมูลทั้งหมดนั้นสามารถอธิบายจากค่า X ได้ร้อยละเท่าใด หรือ X มีอิทธิพลต่อ Y ร้อยละเท่าใด

- การทดสอบความมีนัยสำคัญของสมการถดถอย โดยใช้ค่าสถิติ F ดังนี้

$$F = \frac{MS. \text{Re gression}}{MS. \text{Re sidual}}$$

โดยที่

MS. Regression คือ ความแปรปรวนที่เป็นผลมาจากตัวแปรอิสระ

MS. Residual คือ ความแปรปรวนที่เป็นผลมาจากตัวแปรอื่นๆ

นอกเหนือจากตัวแปรอิสระ

3.4 สรุป

การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยทำการศึกษาการรับรู้และการตอบสนองต่อกฎระเบียบและมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ด้านนันทนาการของผู้มาเยือนอุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ – ปุยและศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการตอบสนองต่อกฎระเบียบและมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ด้านนันทนาการ ประกอบด้วยอิทธิพลของปัจจัยสื่อความหมายเกี่ยวกับกฎระเบียบและมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ ความรู้เกี่ยวกับกฎระเบียบและมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ ความรู้เกี่ยวกับผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม ประสพการณ์ในการประกอบกิจกรรมนันทนาการในอุทยานแห่งชาติ ภูมิสำเนา รูปแบบการประกอบกิจกรรมนันทนาการ แรงจูงใจในการเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการ ระยะเวลาในการประกอบกิจกรรมนันทนาการ การบังคับใช้กฎระเบียบของเจ้าหน้าที่และการตรวจตรา ค่านิยมด้านการปฏิบัติตามกฎระเบียบและมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ พฤติกรรมของนักท่องเที่ยวอื่น โดยใช้วิธีเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างคือ ผู้มาเยือนอุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ – ปุย ทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ จำนวน 400 ตัวอย่าง โดยใช้แบบสอบถาม และแบบบันทึกพฤติกรรมของผู้มาเยือน เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวม และใช้

สถิติเชิงพรรณนา (descriptive statistics) ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน อธิบายลักษณะของกลุ่มตัวอย่างตามตัวแปรที่ศึกษาทุกตัว และใช้การวิเคราะห์สหสัมพันธ์ (correlation analysis) ประกอบการวิเคราะห์ถดถอยเชิงพหุ (multiple regression analysis) ในการวิเคราะห์ข้อมูล

บทที่ 4 ผลการศึกษา และการอภิปรายผล

4.1 บทนำ

การศึกษารับรู้และการตอบสนองต่อภาวะเปียบและมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ด้านนันทนาการของผู้มาเยือนอุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ - ปุย ครี้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารับรู้ภาวะเปียบและมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ด้านนันทนาการในอุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ - ปุย ของผู้มาเยือน เพื่อศึกษาพฤติกรรมการตอบสนองต่อภาวะเปียบ และมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ด้านนันทนาการของผู้มาเยือนอุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ - ปุย และเพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตอบสนองต่อภาวะเปียบของผู้มาเยือนอุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ - ปุย ซึ่งทำการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสุ่มตัวอย่างจากผู้มาเยือนอุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ-ปุย จำนวน 400 ตัวอย่าง ด้วยแบบสอบถาม และแบบบันทึกพฤติกรรมของผู้มาเยือน และทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา การวิเคราะห์ปัจจัย การวิเคราะห์สหสัมพันธ์ และการวิเคราะห์ถดถอยพหุ โดยผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ซึ่งผลการวิเคราะห์จำแนกเป็น 7 ส่วน ดังนี้

1. ลักษณะพื้นฐานทางสังคมประชากรของผู้มาเยือน
2. ลักษณะทั่วไปเกี่ยวกับการเดินทาง ประสบการณ์ในการมาเยือนพื้นที่ และรูปแบบการประกอบกิจกรรม
3. แรงจูงใจในการเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการของผู้มาเยือน
4. ความรู้เกี่ยวกับภาวะเปียบและมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ด้านนันทนาการ และความรู้เกี่ยวกับผลกระทบสิ่งแวดล้อม
5. การรับรู้ภาวะเปียบและมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ ด้านนันทนาการของผู้มาเยือนอุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ-ปุย

6. พฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับกฎระเบียบและมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ในอุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ-ปุย และปัจจัยอื่นๆ

7. คำถามการวิจัยข้อที่ 1 - 3

4.2 ผลการศึกษา

4.2.1 ลักษณะพื้นฐานทางสังคมประชากรของผู้มาเยือน

ผลการศึกษาลักษณะพื้นฐานทางสังคมประชากรของผู้มาเยือนอุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ – ปุย จำนวน 420 คน พบว่าผู้มาเยือนเป็นชาวไทย คิดเป็นร้อยละ 92.60 ชาวต่างชาติ คิดเป็นร้อยละ 7.40 โดยในส่วนของผู้มาเยือนชาวไทยเป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 53.20 และ 46.80 ตามลำดับ ผู้มาเยือนส่วนใหญ่มีอายุอยู่ในช่วง 21 – 30 ปี คิดเป็นร้อยละ 55.30 มากที่สุด รองลงมาคือ ต่ำกว่า 20 ปี คิดเป็นร้อยละ 24.70 โดยมีอายุเฉลี่ย 26.12 ปี (SD = 7.999) โดยจบการศึกษาระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 58.40 รองลงมาคือ มัธยมศึกษาตอนปลาย คิดเป็นร้อยละ 13.40 และร้อยละ 45.00 ของผู้มาเยือนเป็นนักเรียน/นักศึกษา รองลงมาคือ พนักงานบริษัทเอกชน คิดเป็นร้อยละ 21.60 ซึ่งผู้มาเยือนส่วนใหญ่เดินทางมาจากจังหวัดเชียงใหม่และภาคกลาง คิดเป็นร้อยละ 46.80 และ 30.30 ตามลำดับ

สำหรับลักษณะพื้นฐานทางสังคมประชากรของผู้มาเยือนอุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ-ปุย ที่เป็นชาวต่างชาติ พบว่าเป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิงคิดเป็นร้อยละ 58.10 และ 41.90 ตามลำดับ ผู้มาเยือนส่วนใหญ่มีอายุอยู่ในช่วง 21 – 30 ปี และ 31 – 40 ปี คิดเป็นร้อยละ 32.30 รองลงมาคือ สูงกว่า 50 ปี คิดเป็นร้อยละ 19.40 โดยมีอายุเฉลี่ย 37.16 ปี (SD = 12.320) โดยจบการศึกษาระดับสูงกว่าปริญญาตรีคิดเป็นร้อยละ 29.00 รองลงมาคือ มัธยมศึกษาตอนปลาย และ ปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 22.60 และร้อยละ 22.60 ของผู้มาเยือนเป็นพนักงานบริษัทเอกชนและประกอบกิจการส่วนตัว รองลงมาคือ พ่อค้า/นักธุรกิจ คิดเป็นร้อยละ 19.40 และผู้มาเยือนส่วนใหญ่เดินทางมาจากทวีปยุโรปคิดเป็นร้อยละ 51.60 รองลงมาคือ ทวีปออสเตรเลีย คิดเป็นร้อยละ 29.ร้อยละเอ็ดดั่งแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวน และร้อยละของผู้มาเยือน จำแนกตามลักษณะพื้นฐานทางสังคมประชากร

(n = 420)

ลักษณะพื้นฐานทางสังคมประชากร	ชาวไทย		ชาวต่างชาติ	
	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
<u>เพศ</u>				
ชาย	182	46.80	18	58.10
หญิง	207	53.20	13	41.90
<u>อายุ</u>				
ต่ำกว่า 20 ปี	96	24.70	1	3.20
21 – 30 ปี	215	55.30	10	32.30
31 – 40 ปี	51	13.10	10	32.30
41 – 50 ปี	22	5.70	4	12.90
มากกว่า 50 ปี	5	1.30	6	19.40
ชาวไทย $\bar{X} = 26.12$ SD = 7.999				
ชาวต่างชาติ $\bar{X} = 37.16$ SD = 12.320				
<u>การศึกษาสูงสุด</u>				
ประถมศึกษา	2	0.50	1	3.20
มัธยมศึกษาตอนต้น	13	3.30	2	6.50
มัธยมศึกษาตอนปลาย	52	13.40	7	22.60
อาชีวศึกษาหรือเทียบเท่า	26	6.70	1	3.20
อนุปริญญาหรือเทียบเท่า	30	7.70	4	12.90
ปริญญาตรี	227	58.40	7	22.60
สูงกว่าปริญญาตรี	39	10	9	29

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ลักษณะพื้นฐานทางสังคมประชากร	ชาวไทย		ชาวต่างชาติ	
	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
<u>อาชีพ</u>				
รับราชการ	47	12.10	5	16.10
พนักงานบริษัทเอกชน	84	21.60	7	22.60
กิจการส่วนตัว	53	13.60	7	22.60
นักเรียน/นักศึกษา	175	45.00	5	16.10
พนักงานรัฐวิสาหกิจ	9	2.30	-	-
พ่อค้า/นักธุรกิจ	6	1.50	6	19.40
เกษตรกร	2	0.50	-	-
มัคคุเทศก์	2	0.50	-	-
แม่บ้าน	5	1.30	-	-
รับจ้างทั่วไป	2	0.50	-	-
ลูกจ้าง	2	0.50	-	-
นักวิจัย	1	0.30	-	-
ช่างภาพ	1	0.30	-	-
<u>ที่อยู่อาศัยปัจจุบัน(ประเทศไทย/ต่างประเทศ)</u>				
เชียงใหม่	182	46.80	-	-
ภาคเหนือ	49	12.60	-	-
ภาคกลาง	118	30.30	-	-
ภาคใต้	15	3.90	-	-
ภาคตะวันออก	8	2.10	-	-
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	17	4.40	-	-

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ลักษณะพื้นฐานทางสังคมประชากร	ชาวไทย		ชาวต่างชาติ	
	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ทวีปเอเชีย	-	-	2	6.50
ทวีปยุโรป	-	-	16	51.60
ทวีปอเมริกา	-	-	3	9.70
ทวีปออสเตรเลีย	-	-	9	29
ทวีปแอฟริกา	-	-	1	3.20

4.2.2 ลักษณะทั่วไปเกี่ยวกับประสบการณ์ในการมาเยือนพื้นที่ การเดินทาง และรูปแบบการประกอบกิจกรรมของผู้มาเยือน

1) ลักษณะทั่วไปเกี่ยวกับประสบการณ์ในการมาเยือนพื้นที่ การเดินทาง ของผู้มาเยือน

ผลการศึกษาประสบการณ์ในการมาเยือนพื้นที่ การเดินทาง ของผู้มาเยือนชาวไทย โดยภาพรวมพบว่าผู้มาเยือนอุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ – ปุย ส่วนใหญ่ไม่เคยเดินทางมาเยือนอุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ – ปุย คิดเป็นร้อยละ 37.30 รองลงมาคือ เคยมาเยือน 1 – 2 ครั้ง และเคยมาเยือนมากกว่า 4 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 24.90 และ 23.10 ตามลำดับ มีประสบการณ์ในการมาเยือนเฉลี่ย 3.98 (SD = 8.990) สำหรับประเภทกลุ่มในการเดินทางมาเยือนมากที่สุดคือ กลุ่มเพื่อน คิดเป็นร้อยละ 58.10 รองลงมาคือ กลุ่มครอบครัว คิดเป็นร้อยละ 24.40 ซึ่งจำนวนสมาชิกในการเดินทางส่วนใหญ่อยู่ระหว่าง 4 – 6 คน คิดเป็นร้อยละ 35.70 รองลงมาคือ ระหว่าง 1 – 3 คน คิดเป็นร้อยละ 35.50 โดยจำนวนสมาชิกในการเดินทางเฉลี่ย 9.70 (SD = 20.799) และร้อยละ 87.40 ไม่พักค้าง รองลงมาคือ พักค้าง 1 คืน คิดเป็นร้อยละ 9.30 โดยระยะเวลาการพักค้างเฉลี่ย 0.21 (SD = 0.919) ตามลำดับ

สำหรับผลการศึกษาประสบการณ์ในการมาเยือนพื้นที่ การเดินทาง ของผู้มาเยือนชาวต่างชาติ โดยภาพรวมพบว่าผู้มาเยือนอุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ – ปุย ส่วนใหญ่ไม่เคยเดินทางมาเยือนอุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ – ปุย คิดเป็นร้อยละ 93.50 รองลงมาคือ เคยมาเยือน 1 – 2 ครั้ง และเคยมาเยือน 3 – 4 คิดเป็นร้อยละ 3.20 โดยประสบการณ์ในการมาเยือนเฉลี่ย 0.16 (SD = 0.734) สำหรับประเภทกลุ่มในการเดินทางมาเยือนมากที่สุดคือ กลุ่มเพื่อน คิดเป็นร้อยละ 41.90 รองลงมาคือ กลุ่มครอบครัว คิดเป็นร้อยละ 38.70 ซึ่งจำนวนสมาชิกในการเดินทางส่วนใหญ่อยู่ระหว่าง 1 – 3 คน คิดเป็นร้อยละ 80.60 รองลงมาคือ ระหว่าง 4 – 6 คน คิดเป็นร้อยละ 19.40 โดยจำนวนสมาชิกในการเดินทางเฉลี่ย 2.35 (SD = 0.877) และร้อยละ 96.80 ไม่พักค้าง รองลงมาคือ พักค้างมากกว่า 2 คืน คิดเป็นร้อยละ 3.20 โดยระยะเวลาการพักค้างเฉลี่ย 0.32 (SD = 1.796) รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 จำนวน และร้อยละของผู้มาเยือนจำแนกตามประสบการณ์ในการมาเยือนพื้นที่ และลักษณะทั่วไปเกี่ยวกับการเดินทาง

(n = 420)				
ประสบการณ์ในการมาเยือนพื้นที่ และลักษณะทั่วไปเกี่ยวกับการเดินทาง	ชาวไทย		ชาวต่างชาติ	
	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ประสบการณ์ในการมาเยือน				
ไม่เคยมาเยือน	145	37.30	29	93.50
เคย 1 – 2 ครั้ง	97	24.90	1	3.20
เคย 3 – 4 ครั้ง	57	14.70	1	3.20
เคยมากกว่า 4 ครั้ง	90	23.10	-	-
ผู้มาเยือนชาวไทย $\bar{X} = 3.98$ SD = 8.990				
ผู้มาเยือนชาวต่างชาติ $\bar{X} = 0.16$ SD = 0.734				
ประเภทกลุ่มในการเดินทาง				
กลุ่มเพื่อน	226	58.10	13	41.90
กลุ่มครอบครัว	95	24.40	12	38.70
กลุ่มผสมระหว่างเพื่อนและครอบครัว	59	15.20	2	6.50

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ประสบการณ์ในการมาเยือนพื้นที่ และลักษณะ ทั่วไปเกี่ยวกับการเดินทาง	ชาวไทย		ชาวต่างชาติ	
	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เดินทางมากับบริษัททัวร์	2	0.50	-	-
เดินทางมาเองคนเดียว	7	1.80	4	12.90
จำนวนสมาชิกในการเดินทาง				
1 – 3	138	35.50	25	80.60
4 – 6	139	35.70	6	19.40
7 – 9	41	10.50	-	-
9 คนขึ้นไป	71	18.30	-	-
ผู้มาเยือนชาวไทย $\bar{X} = 9.70$ SD = 20.799				
ผู้มาเยือนชาวต่างชาติ $\bar{X} = 2.35$ SD = 0.877				
ระยะเวลาในการพักค้าง				
ไม่พักค้าง	340	87.40	30	96.80
1 คืน	36	9.30	-	-
2 คืน	7	1.80	-	-
มากกว่า 2 คืน	6	1.50	1	3.20
ชาวไทย $\bar{X} = 0.21$ SD = 0.919				
ชาวต่างชาติ $\bar{X} = 0.32$ SD = 1.79				

2) รูปแบบการประกอบกิจกรรมนันทนาการของผู้มาเยือน

เมื่อพิจารณารูปแบบการประกอบกิจกรรมนันทนาการของผู้มาเยือนอุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ – ปุย ซึ่งผู้มาเยือนสามารถเลือกตอบได้ในทุกกิจกรรมนันทนาการที่ได้กระทำนั้น พบว่าผู้มาเยือนชาวไทยส่วนใหญ่ประกอบกิจกรรมชมวิว/ชมทิวทัศน์ที่สวยงาม คิดเป็นร้อยละ 68.10 รองลงมาคือ ประกอบกิจกรรมพักผ่อนในบรรยากาศที่สงบ คิดเป็นร้อยละ 54.40 กิจกรรมถ่ายภาพ คิดเป็นร้อยละ 55.30 กิจกรรมเที่ยวชม/เล่นน้ำตก คิดเป็นร้อยละ 50.40 นอกจากนี้ พบว่าผู้มาเยือนประกอบกิจกรรมปิกนิก คิดเป็นร้อยละ 22.60 กิจกรรมเดินป่าศึกษาธรรมชาติ คิดเป็นร้อยละ 13.10 กิจกรรมตั้งแคมป์พักแรม คิดเป็นร้อยละ 9 กิจกรรมดูนก คิดเป็นร้อยละ 4.90 กิจกรรมส่องสัตว์ คิดเป็นร้อยละ 2.80 และกิจกรรมนันทนาการที่ผู้มาเยือนเลือกกระทำน้อยที่สุดคือ กิจกรรมไหว้พระธาตุดอยสุเทพ คิดเป็นร้อยละ 2.60 ตามลำดับ

สำหรับผู้มาเยือนชาวต่างชาติส่วนใหญ่ประกอบกิจกรรมถ่ายภาพ คิดเป็นร้อยละ 87.10 รองลงมาคือ กิจกรรมชมวิว/ชมทิวทัศน์ที่สวยงาม คิดเป็นร้อยละ 71 กิจกรรมเที่ยวชม/เล่นน้ำตก คิดเป็นร้อยละ 61.30 กิจกรรมพักผ่อนในบรรยากาศที่สงบ คิดเป็นร้อยละ 45.20 กิจกรรมเดินป่าศึกษาธรรมชาติ คิดเป็นร้อยละ 25.80 กิจกรรมดูนกและกิจกรรมส่องสัตว์ คิดเป็นร้อยละ 12.90 และกิจกรรมปิกนิก คิดเป็นร้อยละ 9.70 โดยกิจกรรมนันทนาการที่ผู้มาเยือนกระทำน้อยที่สุดคือ กิจกรรมตั้งแคมป์พักแรม คิดเป็นร้อยละ 3.20 และกิจกรรมไหว้พระธาตุดอยสุเทพ เป็นกิจกรรมนันทนาการที่ผู้มาเยือนไม่เลือกกระทำ รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 จำนวน และร้อยละของผู้มาเยือนจำแนกตามรูปแบบการประกอบกิจกรรม นันทนาการ
(n = 420)

รูปแบบการประกอบกิจกรรมนันทนาการ	ชาวไทย		ชาวต่างชาติ	
	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน(คน)	ร้อยละ
กิจกรรมปิกนิก				
ประกอบกิจกรรม	88	22.60	3	9.70
ไม่ได้ประกอบกิจกรรม	301	77.40	28	90.30
กิจกรรมตั้งแคมป์พักแรม				
ประกอบกิจกรรม	35	9	1	3.20
ไม่ได้ประกอบกิจกรรม	354	91	30	96.80
กิจกรรมเที่ยวชม/เล่นน้ำตก				
ประกอบกิจกรรม	196	50.40	19	61.30
ไม่ได้ประกอบกิจกรรม	193	49.60	12	38.70
กิจกรรมเดินป่าศึกษาธรรมชาติ				
ประกอบกิจกรรม	51	13.10	8	25.80
ไม่ได้ประกอบกิจกรรม	338	86.90	23	74.20
กิจกรรมดูนก				
ประกอบกิจกรรม	19	4.90	4	12.90
ไม่ได้ประกอบกิจกรรม	370	95.10	27	87.10
กิจกรรมชมวิว/ชมทิวทัศน์ที่สวยงาม				
ประกอบกิจกรรม	265	68.10	22	71
ไม่ได้ประกอบกิจกรรม	124	31.90	9	29

ตารางที่ 3 (ต่อ)

รูปแบบการประกอบกิจกรรมนันทนาการ	ชาวไทย		ชาวต่างชาติ	
	จำนวน(คน)	ร้อยละ	จำนวน(คน)	ร้อยละ
กิจกรรมถ่ายภาพ				
ประกอบกิจกรรม	215	55.30	27	87.10
ไม่ได้ประกอบกิจกรรม	174	44.70	4	12.90
กิจกรรมส่องสัตว์				
ประกอบกิจกรรม	11	2.80	4	12.90
ไม่ได้ประกอบกิจกรรม	378	97.20	27	87.10
กิจกรรมพักผ่อนในบรรยากาศที่สงบ				
ประกอบกิจกรรม	218	54.40	14	45.20
ไม่ได้ประกอบกิจกรรม	171	42.60	17	54.80
กิจกรรมไหว้พระธาตุดอยสุเทพ				
ประกอบกิจกรรม	10	2.60	-	-
ไม่ได้ประกอบกิจกรรม	379	97.40	31	100

เมื่อพิจารณาพื้นฐานทางสังคมประชากร ลักษณะการเดินทาง ประสบการณ์ในการมาเยือน รูปแบบการประกอบกิจกรรม พบว่าผู้มาเยือนชาวไทยส่วนใหญ่เป็นเพศชายและเพศหญิงในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน ทั้งนี้อาจเนื่องจากผู้มาเยือนเดินทางมาในรูปแบบของกลุ่มเพื่อนที่มีขนาดกลุ่มในการเดินทาง 4 – 6 คน จึงทำให้จำนวนผู้มาเยือนเพศชายและเพศหญิงมีสัดส่วนที่ไม่แตกต่างกันมากเท่าที่ควร ซึ่งผู้มาเยือนส่วนใหญ่เป็นนักเรียน/นักศึกษา ที่เดินทางมาจากจังหวัดเชียงใหม่ จึงทำให้ผู้มาเยือนเลือกที่จะไม่พักค้าง ดังนั้นกิจกรรมที่สามารถทำได้ โดยไม่ก่อให้เกิดความเหนื่อยล้า และ

สอดคล้องกับช่วงระยะเวลาในการประกอบกิจกรรมนั้นธนาคารจึงเป็นกิจกรรมชมวิว/ชมทิวทัศน์ที่สวยงาม และพักผ่อนในบรรยากาศที่สงบ สำหรับผู้มาเยือนชาวต่างชาติ ส่วนใหญ่เป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง และนิยมเดินทางมาท่องเที่ยวในรูปแบบของกลุ่มเพื่อน ที่มีขนาดกลุ่มในการเดินทาง 1 - 3 คน โดยผู้มาเยือนชาวต่างชาติส่วนใหญ่เดินทางมาจากทวีปยุโรป ซึ่งมีลักษณะของภูมิประเทศ ภูมิอากาศ และทรัพยากรทางการท่องเที่ยวต่างๆ ค่อนข้างแตกต่างจากประเทศไทย และคนยุโรปส่วนใหญ่จะชื่นชอบการท่องเที่ยวที่ได้สัมผัสกับธรรมชาติค่อนข้างสูง ดังนั้นรูปแบบการประกอบกิจกรรมนั้นธนาคารส่วนใหญ่จึงเป็นกิจกรรมถ่ายภาพ เพื่อเก็บความประทับใจ และกิจกรรมชมวิว/ชมทิวทัศน์ที่สวยงาม นอกจากนั้นผู้มาเยือนส่วนใหญ่ไม่มีการพักค้าง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าอุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ - ปุย มีพื้นที่อยู่ติดเขตอำเภอเมืองเชียงใหม่จึงทำให้การเดินทางสะดวก และมีช่องทางในการเลือกที่พักเพิ่มมากขึ้น

4.2.3 แรงจูงใจในการเข้าร่วมกิจกรรมนั้นธนาคารของผู้มาเยือน

ผลการศึกษาแรงจูงใจในการเข้าร่วมกิจกรรมนั้นธนาคารของผู้มาเยือนอุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ - ปุย ซึ่งก็คือประสบการณ์นั้นธนาคารที่ผู้มาเยือนปรารถนา ซึ่งพิจารณาจากการให้ระดับความสำคัญของตัวแปรแรงจูงใจในการเข้าร่วมกิจกรรมนั้นธนาคารของผู้มาเยือนจำนวน 29 ตัว โดยทำการวิเคราะห์เฉพาะกลุ่มตัวอย่างของผู้มาเยือนชาวไทยจำนวน 389 คน ทั้งนี้เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างของผู้มาเยือนชาวต่างชาติมีจำนวนน้อยมาก พบว่าแรงจูงใจในการเข้าร่วมกิจกรรมนั้นธนาคารที่ผู้มาเยือนให้ความสำคัญมากที่สุดคือ การได้รับอากาศบริสุทธิ์ ($\bar{X} = 4.419$; $SD = 0.781$) รองลงมาคือ การได้ใกล้ชิดธรรมชาติ ($\bar{X} = 4.282$; $SD = 0.655$) และการผ่อนคลายจากความเครียด ความวิตกกังวล ($\bar{X} = 4.272$; $SD = 0.758$) สำหรับแรงจูงใจในการเข้าร่วมกิจกรรมนั้นธนาคารที่ผู้มาเยือนให้ความสำคัญน้อยที่สุดคือ การพัฒนาทักษะในการประกอบกิจกรรม และฝึกฝนการใช้อุปกรณ์ต่างๆ ($\bar{X} = 2.827$; $SD = 1.059$) รองลงมาคือ การศึกษาและเรียนรู้ประวัติศาสตร์ ($\bar{X} = 2.994$; $SD = 0.949$) และการผจญภัย เสี่ยงภัย และความท้าทาย ($\bar{X} = 3.000$; $SD = 1.055$) รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของแรงงูใจในการเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการของผู้มาเยือน

(n = 389)

แรงงูใจในการเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการของผู้มาเยือน	$\bar{X}$	SD
1. การได้ใกล้ชิด สัมผัส และอยู่ท่ามกลางธรรมชาติ	4.282	0.655
2. การได้ทำกิจกรรม/ใช้เวลาร่วมกับคนใกล้ชิด	4.038	0.763
3. การได้พบปะ ผูกมิตรกับผู้อื่น/ผู้คนแปลกหน้า	3.100	1.024
4. การผจญภัย เสี่ยงภัย และความท้าทาย	3.000	1.055
5. การพัฒนาทักษะในการประกอบกิจกรรม และฝึกฝนการใช้ อุปกรณ์ต่างๆ	2.827	1.059
6. การได้ใช้พลังกำลังและสมรรถภาพร่างกาย	3.449	0.963
7. การเรียนรู้และศึกษาธรรมชาติ พรรณไม้ และสัตว์ป่า	3.318	0.969
8. การมีโอกาสไปเยือนสถานที่ที่ใฝ่ฝันประทับใจ	3.653	0.976
9. การศึกษาและเรียนรู้ประวัติศาสตร์	2.994	0.949
10. การศึกษาและเรียนรู้วิถีชีวิตและวัฒนธรรมท้องถิ่น	3.213	0.948
11. การหลีกเลี่ยงจากสภาพแวดล้อมที่จำเจในชีวิตประจำวัน ชั่วคราว	4.100	0.829
12. การผ่อนคลายจากความเครียด ความวิตกกังวล	4.272	0.758
13. การพักผ่อนในบรรยากาศที่สงบเงียบ/สันโดษ	4.025	0.913
14. การได้บุกเบิก/สำรวจสถานที่ใหม่ๆ	3.524	1.003
15. การใช้เวลาเป็นส่วนตัว	3.884	0.896
16. การเป็นอิสระ/ปราศจากการควบคุม	4.020	0.890
17. การแสดงออกถึงความชอบส่วนบุคคล และ/หรือสะท้อน ค่านิยมของตนเอง	3.856	0.837
18. การได้รับอากาศบริสุทธิ์	4.419	0.781
19. ความสำเร็จและความภาคภูมิใจจากการได้กระทำการที่ ต้องการ	3.794	0.918
20. การมีโอกาสแบ่งปันและช่วยเหลือผู้อื่น	3.419	0.923

ตารางที่ 4 (ต่อ)

แรงจูงใจในการเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการของผู้มาเยือน	$\bar{X}$	SD
21. การได้ฟื้นฟูสุขภาพกายและ/หรือสุขภาพจิตจากความ กดดันต่างๆ	3.848	0.855
22. การได้แสดงออกถึงความคิดสร้างสรรค์	3.383	0.938
23. การได้พบเห็น/สัมผัสความโดดเด่นเป็นเอกลักษณ์ของ ธรรมชาติ	3.976	0.841
24. การได้หลีกเลี่ยงจากภาระหน้าที่ในชีวิตประจำวัน	4.095	0.904
25. การได้พบเห็นสิ่งแปลกใหม่	3.892	0.898
26. ความสนุกสนาน/เพลิดเพลิน	4.169	0.800
27. การได้ทำกิจกรรมที่หลากหลาย	3.560	0.986
28. การได้เป็นผู้นำ หรือสอนผู้อื่นในการประกอบกิจกรรม	3.100	0.970
29. การพึ่งพาตนเอง/ทดสอบความสามารถของตนเอง	3.552	1.040

จากตัวแปรแรงจูงใจในการเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการของผู้มาเยือนจำนวน 29 ตัวแปร สามารถจัดกลุ่มตัวแปรด้วยเทคนิคการวิเคราะห์ปัจจัย (factor analysis) ในการเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการของผู้มาเยือนโดยสามารถจำแนกแรงจูงใจได้ 6 กลุ่ม อธิบายค่าความแปรปรวนได้ร้อยละ 59.93 (cumulative percentage of variance = 59.93) กลุ่มที่ 1 แรงจูงใจด้านการพัฒนาศักยภาพและเสริมสร้างความภาคภูมิใจในตนเอง สามารถอธิบายค่าความแปรปรวนได้มากที่สุด คือ ร้อยละ 14.04 (percentage of variance = 14.04) รองลงมาคือ กลุ่มที่ 2 แรงจูงใจด้านความเป็นอิสระ การได้หลีกเลี่ยงจากสภาพแวดล้อมที่จำเจ และได้สัมผัสบรรยากาศที่เป็นธรรมชาติ สามารถอธิบายค่าความแปรปรวนได้ร้อยละ 11.83 (percentage of variance = 11.83) กลุ่มที่ 3 แรงจูงใจด้านการได้พัฒนาทักษะทางกายภาพ การผจญภัย และความท้าทาย สามารถอธิบายค่าความแปรปรวนได้ร้อยละ 11.34 (percentage of variance = 11.34) กลุ่มที่ 4 แรงจูงใจด้านการได้พบเห็นสิ่งแปลกใหม่ และได้ทำกิจกรรมที่หลากหลาย สามารถอธิบายค่าความแปรปรวนได้ร้อยละ 8.53 (percentage of variance = 8.53) กลุ่มที่ 5 แรงจูงใจด้านการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ วิถีชีวิต และวัฒนธรรมท้องถิ่น สามารถอธิบายค่าความแปรปรวนได้ร้อยละ 7.69 (percentage of variance = 7.69) และกลุ่มที่ 6 แรงจูงใจด้านการได้อยู่ท่ามกลางธรรมชาติ

และได้ใช้เวลาร่วมกับคนใกล้ชิด สามารถอธิบายค่าความแปรปรวนได้น้อยที่สุด ร้อยละ 6.49 (percentage of variance = 6.49) รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ 5

ตารางที่ 5 ค่า Factor loading ของแรงจูงใจในการเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการของผู้มาเยือน

แรงจูงใจของผู้มาเยือน	Factor loading ของแต่ละกลุ่มแรงจูงใจ					
	1	2	3	4	5	6
1. การได้ทำกิจกรรมที่หลากหลาย	.725					
2. การได้เป็นผู้นำ หรือสอนผู้อื่นในการประกอบกิจกรรม	.691					
3. การได้แสดงออกถึงความคิดสร้างสรรค์	.624					
4. การมีโอกาสแบ่งปันและช่วยเหลือผู้อื่น	.617					
5. การพึ่งพาตนเอง/ทดสอบความสามารถของตนเอง	.605					
6. การได้พบเห็นสิ่งแปลกใหม่	.577					
7. ความสำเร็จและความภาคภูมิใจจากการได้กระทำสิ่งที่ต้องการ	.511					
8. ความสนุกสนาน/เพลิดเพลิน	.479					
9. การพักผ่อนในบรรยากาศที่สงบเงียบ/สันโดษ		.725				
10. การผ่อนคลายจากความเครียด ความวิตกกังวล		.685				
11. การหลีกเลี่ยงจากสภาพแวดล้อมที่จำเจในชีวิตประจำวันชั่วคราว		.611				
12. การได้หลีกเลี่ยงจากภาระหน้าที่ในชีวิตประจำวัน		.601				
13. การใช้เวลาเป็นส่วนตัว	.551					
14. การได้บุกเบิก/สำรวจสถานที่ใหม่ๆ	.474					

ตารางที่ 5 (ต่อ)

แรงจูงใจของผู้มาเยือน	Factor loading ของแต่ละกลุ่มแรงจูงใจ					
	1	2	3	4	5	6
15. การพัฒนาทักษะในการประกอบกิจกรรม และฝึกฝนการใช้อุปกรณ์ต่างๆ			.767			
16. การได้ใช้พลังกำลังและสมรรถภาพร่างกาย			.730			
17. การผจญภัย เสี่ยงภัย และความท้าทาย			.659			
18. การเรียนรู้และศึกษาธรรมชาติ พรรณไม้/ สัตว์ป่า			.589			
19. การได้พบปะ ผูกมิตรกับผู้อื่น/ผู้คนแปลก หน้า			.560			
20. การได้รับอากาศบริสุทธิ์				.667		
21. การได้ฟื้นฟูสุขภาพกายและสุขภาพจิตจาก ความกดดันต่างๆ				.634		
22. การได้พบเห็น/สัมผัสความโดดเด่นเป็น เอกลักษณ์ของธรรมชาติ				.603		
23. การได้ทำกิจกรรม/ใช้เวลาร่วมกับคนใกล้ชิด				.712		
24. การได้ใกล้ชิดธรรมชาติ				.627		
25. การแสดงออกถึงความชอบส่วนบุคคล และ หรือ/สะท้อนค่านิยมของตนเอง				.603		
26. การเป็นอิสระ/ปราศจากการควบคุม				.397		
27. การศึกษาและเรียนรู้ประวัติศาสตร์					.690	
28. การศึกษาเรียนรู้วิถีชีวิตและวัฒนธรรม ท้องถิ่น					.618	
29. การมีโอกาสไปเยือนสถานที่ที่ใฝ่ฝัน ประทับใจ					.535	
หมายเหตุ	Eigenvalues ของ factor 1 แรงจูงใจด้านการพัฒนาศักยภาพและเสริมสร้าง ความภาคภูมิใจในตนเอง เท่ากับ 10.080					

Eigenvalues ของ factor 2 แรงจูงใจด้านความเป็นอิสระ การได้หลักหนีจากสภาพแวดล้อมที่จำเจ และได้สัมผัสบรรยากาศที่เป็นธรรมชาติ เท่ากับ 2.493

Eigenvalues ของ factor 3 แรงจูงใจด้านการได้พัฒนาทักษะทางกายภาพ การผจญภัยและความท้าทาย เท่ากับ 1.467

Eigenvalues ของ factor 4 แรงจูงใจด้านการได้พบเห็นสิ่งแปลกใหม่ และได้ทำกิจกรรมที่หลากหลาย เท่ากับ 1.229

Eigenvalues ของ factor 5 แรงจูงใจด้านการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ วิถีชีวิต และวัฒนธรรมท้องถิ่น เท่ากับ 1.082

Eigenvalues ของ factor 6 แรงจูงใจด้านการได้อยู่ท่ามกลางธรรมชาติและได้ใช้เวลาร่วมกับคนใกล้ชิด เท่ากับ 1.029

Cumulative Percentage of Variance = 59.93

เมื่อพิจารณาการจัดกลุ่มตัวแปรแรงจูงใจในการเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการของผู้มาเยือน ซึ่งก็คือประสบการณ์นันทนาการที่ผู้มาเยือนปรารถนา พบว่าสามารถจัดกลุ่มตัวแปรแรงจูงใจในการเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการของผู้มาเยือนได้ 6 กลุ่ม ซึ่งตัวแปรแต่ละกลุ่มส่วนใหญ่จะเกี่ยวข้องกับการได้ทำกิจกรรมที่หลากหลาย การได้พบเห็นสิ่งแปลกใหม่ การพักผ่อนในบรรยากาศที่สงบเงียบ/สันโดษ การเรียนรู้และศึกษาธรรมชาติ พรรณไม้/สัตว์ป่า และการได้อยู่ท่ามกลางธรรมชาติและได้ใช้เวลาร่วมกับคนใกล้ชิด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยเรื่อง “ระบบสนับสนุนการวางแผนการจัดการแหล่งนันทนาการทางธรรมชาติอย่างยั่งยืน ระยะที่ 1” (นภวรรณ สุวานะกาญจน์ และคณะ, 2549) ได้ทำการศึกษาแหล่งนันทนาการทางธรรมชาติ 119 แหล่ง จากกลุ่มตัวอย่าง 1,550 คน ซึ่งผลการศึกษาในส่วนของประสบการณ์นันทนาการที่พึงปรารถนาพบว่าสามารถจัดกลุ่มประสบการณ์นันทนาการที่พึงปรารถนาได้ 5 กลุ่ม จากตัวแปรประสบการณ์นันทนาการจำนวน 18 ตัวแปร ประกอบด้วย กลุ่มที่ 1 ประสบการณ์นันทนาการที่พึงปรารถนาด้านการพัฒนาทักษะทางกายภาพและการพึ่งพาตนเอง กลุ่มที่ 2 ประสบการณ์นันทนาการที่พึงปรารถนาด้านความสงบและสันโดษ กลุ่มที่ 3 ประสบการณ์นันทนาการที่พึงปรารถนาด้านความสะดวกสบายและการปฏิสัมพันธ์ทางสังคม กลุ่มที่ 4 ประสบการณ์นันทนาการที่พึงปรารถนาด้านการได้พบเห็นสิ่งสวยงามตามธรรมชาติและได้สัมผัสและเรียนรู้จากธรรมชาติ และกลุ่มที่ 5 ประสบการณ์นันทนาการที่พึงปรารถนาด้านการได้หลักหนีจากภาระหน้าที่ประจำวันและได้เรียนรู้วิถีชีวิตของชุมชน และงานวิจัยเรื่อง “การวิเคราะห์รูปแบบนันทนาการและประสบการณ์

นันทนาการของผู้มาเยือนแหล่งนันทนาการทางธรรมชาติในจังหวัดแม่ฮ่องสอน” (กาญจนา จันทบุ
ผา, 2551) ได้ทำการศึกษาแหล่งนันทนาการทางธรรมชาติ 5 แหล่ง จากกลุ่มตัวอย่าง 500 คน ซึ่ง
ผลการศึกษาในส่วนของประสบการณ์นันทนาการที่พึงปรารถนาพบว่า สามารถจัดกลุ่ม
ประสบการณ์นันทนาการที่พึงปรารถนาได้ 5 กลุ่ม จากตัวแปรประสบการณ์นันทนาการจำนวน 28
ตัวแปร ประกอบด้วยกลุ่มที่ 1 ประสบการณ์ด้านความเป็นอิสระ การผ่อนคลายความเครียด และ
พัฒนาจิตใจ กลุ่มที่ 2 ประสบการณ์ด้านการผจญภัย ความท้าทาย การบุกเบิกสิ่งใหม่ และพัฒนา
สมรรถภาพร่างกาย กลุ่มที่ 3 ประสบการณ์ด้านความสนุกสนาน การได้พบเห็นสิ่งใหม่และหลีกเลี่ยง
จากสภาพที่จำเจ กลุ่มที่ 4 ประสบการณ์ในการแสดงออกซึ่งความสามารถและความคิดสร้างสรรค์
และกลุ่มที่ 5 ประสบการณ์ในการปฏิสัมพันธ์ทางสังคม ซึ่งถึงแม้จะต่างกันในส่วนของการจัดกลุ่ม
แต่ในรายละเอียดของตัวแปรไม่ต่างกัน นอกจากนี้พบว่าตัวแปรแรงจูงใจในการเข้าร่วมกิจกรรม
นันทนาการของผู้มาเยือน (ประสบการณ์นันทนาการที่ผู้มาเยือนปรารถนา) เกี่ยวกับการศึกษา
และเรียนรู้ประวัติศาสตร์ วิถีชีวิตและวัฒนธรรมท้องถิ่น มีความแตกต่างจากผลงานวิจัยที่กล่าวมา
ในข้างต้น

4.2.4 ความรู้เกี่ยวกับกฎระเบียบและมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ด้าน นันทนาการ และความรู้เกี่ยวกับผลกระทบสิ่งแวดล้อม

1) ความรู้เกี่ยวกับกฎระเบียบและมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ด้านนันทนาการ
ของผู้มาเยือน

ผลการศึกษาความรู้เกี่ยวกับกฎระเบียบและมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์
ด้านนันทนาการของผู้มาเยือนชาวไทยจากคำถามจำนวนทั้งสิ้น 15 ข้อ พบว่าประเด็นคำถามที่ผู้
มาเยือนตอบถูกมากที่สุดคือ ข้อที่ 5 ผู้มาเยือนสามารถปิดประกาศ โฆษณา บนป้ายประกาศของ
อุทยานแห่งชาติได้ ซึ่งผู้มาเยือนส่วนใหญ่ควรตอบว่าไม่ถูก คิดเป็นร้อยละ 92 รองลงมาคือคำถาม
ข้อที่ 10 อุทยานแห่งชาติอนุโลมให้จับสัตว์น้ำในแหล่งน้ำธรรมชาติ ในพื้นที่ได้ ซึ่งผู้มาเยือนส่วนใหญ่
ควรตอบว่าไม่ถูก คิดเป็นร้อยละ 88.20 และคำถามข้อที่ 4 การปล่อยสิ่งปฏิกูลอาทิ ปัสสาวะ
อุจจาระ ลงในแหล่งน้ำในอุทยานแห่งชาติมีโทษปรับ 500 บาท ซึ่งผู้มาเยือนส่วนใหญ่ควรตอบว่า
ถูกคิดเป็นร้อยละ 81.20 สำหรับประเด็นคำถามที่ผู้มาเยือนตอบผิดมากที่สุดคือ ข้อที่ 1 กิ่งไม้ที่ตก
หล่น สามารถนำมาทำเป็นฟืนเพื่อใช้ในการประกอบอาหารได้ ซึ่งผู้มาเยือนส่วนใหญ่ควรตอบว่า
ไม่ถูก คิดเป็นร้อยละ 66.80 รองลงมาคือคำถามข้อที่ 11 ก่อนเวลา 22.00 น. ผู้มาเยือนสามารถ

เล่นดนตรี และร้องเพลง เพื่อสร้างความบันเทิงขณะพักผ่อนในอุทยานแห่งชาติได้ ซึ่งผู้มาเยือนส่วนใหญ่ควรตอบว่าไม่ถูก คิดเป็นร้อยละ 49.60 และคำถามข้อที่ 14 อุทยานแห่งชาติไม่อนุญาตให้ผู้มาเยือนพกกองไฟ ทั้งเพื่อให้ความอบอุ่นแก่ร่างกาย หรือประกอบอาหาร ซึ่งผู้มาเยือนส่วนใหญ่ควรตอบว่าถูก คิดเป็นร้อยละ 35

ทั้งนี้ ผลการศึกษาความรู้เกี่ยวกับกฎระเบียบและมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ด้านนันทนาการของผู้มาเยือนชาวไทย จากคำถามจำนวนทั้งสิ้น 15 ข้อ พบว่าผู้มาเยือนส่วนใหญ่มีความรู้เกี่ยวกับกฎระเบียบและมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ด้านนันทนาการในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 51.40 รองลงมาคือมีความรู้เกี่ยวกับกฎระเบียบและมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ด้านนันทนาการในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 45.80 และมีความรู้เกี่ยวกับกฎระเบียบและมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ด้านนันทนาการในระดับน้อย คิดเป็นร้อยละ 2.80

สำหรับผลการศึกษาความรู้เกี่ยวกับกฎระเบียบและมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ด้านนันทนาการของผู้มาเยือนชาวต่างชาติจากคำถามจำนวนทั้งสิ้น 15 ข้อ พบว่าประเด็นคำถามที่ผู้มาเยือนตอบถูกมากที่สุดคือ ข้อที่ 3 การนำขยะ หรือเศษอาหารที่เหลือ ผังกลบลงดิน ไม่ขัดต่อกฎระเบียบ อุทยานแห่งชาติ ซึ่งผู้มาเยือนส่วนใหญ่ควรตอบว่าไม่ถูก คิดเป็นร้อยละ 96.80 รองลงมาคือคำถามข้อที่ 6 ผู้มาเยือนสามารถนำยานพาหนะเข้าออกทุกพื้นที่ๆ อุทยานแห่งชาติเปิดให้ประกอบกิจกรรมนันทนาการ และคำถามข้อที่ 10 อุทยานแห่งชาติอนุญาตให้จับสัตว์น้ำในแหล่งน้ำธรรมชาติ ในพื้นที่ได้ซึ่งผู้มาเยือนส่วนใหญ่ควรตอบว่าไม่ถูก คิดเป็นร้อยละ 90.30 และคำถามข้อที่ 2 การขีดเขียน ทำสัญลักษณ์ต่างๆ ตามโขดหิน และต้นไม้ เพื่อหมายถึงเส้นทางเดินป่าไม่ขัดต่อกฎระเบียบอุทยานแห่งชาติ ซึ่งผู้มาเยือนส่วนใหญ่ควรตอบว่าไม่ถูก และคำถามข้อที่ 14 อุทยานแห่งชาติไม่อนุญาตให้ผู้มาเยือนพกกองไฟ ทั้งเพื่อให้ความอบอุ่นแก่ร่างกาย หรือประกอบอาหาร ซึ่งผู้มาเยือนส่วนใหญ่ควรตอบว่าถูก คิดเป็นร้อยละ 87.10 รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ 6

ทั้งนี้ ผลการศึกษาความรู้เกี่ยวกับกฎระเบียบและมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ด้านนันทนาการของผู้มาเยือนชาวต่างชาติ จากคำถามจำนวนทั้งสิ้น 15 ข้อ พบว่าผู้มาเยือนส่วนใหญ่มีความรู้เกี่ยวกับกฎระเบียบและมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ด้านนันทนาการใน

ระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 71 รองลงมาคือมีความรู้เกี่ยวกับกฎระเบียบและมาตรการจัดการผู้ใช้
ประโยชน์ด้านนันทนาการในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 29

ตารางที่ 6 จำนวน และร้อยละของผู้มาเยือนจำแนกตามความรู้เกี่ยวกับกฎระเบียบและมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ด้านนันทนาการ

(n = 420)

ประเด็นความรู้เกี่ยวกับกฎระเบียบและมาตรการจัดการผู้ใช้ ประโยชน์ด้านนันทนาการ	ชาวไทย				ชาวต่างชาติ			
	ตอบถูก		ตอบผิด		ตอบถูก		ตอบผิด	
	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. กิ่งไม้ที่ตกหล่น สามารถนำมาทำเป็นฟืนเพื่อใช้ในการ ประกอบอาหารได้	129	33.20	260	66.80	17	54.80	14	45.20
2. การขีดเขียน ทำสัญลักษณ์ต่างๆ ตามเขตกิน และต้นไม้ เพื่อหมายเส้นทางเดินป่าไม่ขัดต่อกฎระเบียบอุทยาน แห่งชาติ	289	74.30	100	25.70	27	87.10	4	12.90
3. การนำขยะ หรือเศษอาหารที่เหลือ ผังกลบลงดิน ไม่ขัด ต่อกฎระเบียบอุทยานแห่งชาติ	274	70.40	115	29.60	30	96.80	1	3.20
4. การปล่อยสิ่งปฏิกูลอาทิ ปัสสาวะ อุจจาระ ลงในแหล่ง น้ำในอุทยานแห่งชาติมีโทษปรับ 500 บาท	316	81.20	73	18.80	24	77.40	7	22.60
5. ผู้มาเยือนสามารถปิดประกาศ โฆษณา บนป้ายประกาศ ของอุทยานแห่งชาติได้	358	92.00	31	8.00	26	83.90	5	16.10

ตารางที่ 6 (ต่อ)

ประเด็นความรู้เกี่ยวกับกฎระเบียบและมาตรการจัดการผู้ใช้ ประโยชน์ด้านนันทนาการ	ชาวไทย				ชาวต่างชาติ			
	ตอบถูก		ตอบผิด		ตอบถูก		ตอบผิด	
	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
6. ผู้มาเยือนสามารถนำยานพาหนะเข้าออกทุกพื้นที่ๆ อุทยานแห่งชาติเปิดให้ประกอบกิจกรรมนันทนาการ	256	65.80	133	34.20	28	90.30	3	9.70
7. การเก็บหาของป่าอาทิ เห็ด ผักหวาน หน่อไม้ ดอกไม้ ลูกไม้ ต่างๆ เพื่อมาประกอบอาหาร หรือ ของที่ระลึก เพียงเล็กน้อยนั้นสามารถทำได้	288	74.00	101	26.00	26	83.90	5	16.10
8. เมื่อพบว่าข้อมูลในแผ่นป้าย ในอุทยานแห่งชาติเป็น ข้อมูลเก่า ยังไม่ได้รับการปรับปรุง ผู้มาเยือนสามารถทำ การปรับปรุงแก้ไขได้	296	76.10	93	23.90	17	54.80	14	45.20
9. ใบไม้ กรวด ก้อนหิน หินงอก หินย้อย ตามธรรมชาติ แม้ จะร่วงหล่นตามพื้น ก็ไม่สามารถเก็บเพื่อนำมาเป็นของที่ ระลึกได้	257	66.10	132	33.90	25	80.60	6	19.40

ตารางที่ 6 (ต่อ)

ประเด็นความรู้เกี่ยวกับกฎระเบียบและมาตรการจัดการผู้ใช้ ประโยชน์ด้านนันทนาการ	ชาวไทย				ชาวต่างชาติ			
	ตอบถูก		ตอบผิด		ตอบถูก		ตอบผิด	
	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
10. อุทยานแห่งชาติอนุโลมให้จับสัตว์น้ำในแหล่งน้ำ ธรรมชาติ ในพื้นที่ได้	343	88.20	46	11.80	28	90.30	3	9.70
11. ก่อนเวลา 22.00 น. ผู้มาเยือนสามารถเล่นดนตรี และ ร้องเพลง เพื่อสร้างความบันเทิงขณะพักผ่อนในอุทยาน แห่งชาติได้	196	50.40	193	49.60	18	58.10	13	41.90
12. การนำสัตว์เลี้ยงเข้าไปในอุทยานแห่งชาติ เป็นการ กระทำที่ขัดต่อกฎระเบียบของพื้นที่	271	69.70	118	30.30	21	67.70	10	32.30
13. การให้อาหารสัตว์ป่า ในปริมาณไม่มาก ไม่ขัดต่อ กฎระเบียบอุทยานแห่งชาติ	259	66.60	130	33.40	26	83.90	5	16.10
14. อุทยานแห่งชาติไม่อนุญาตให้ผู้มาเยือนก่อกองไฟ ทั้ง เพื่อให้ความอบอุ่นแก่ร่างกาย หรือประกอบอาหาร	253	65.00	136	35.00	27	87.10	4	12.90

ตารางที่ 6 (ต่อ)

ประเด็นความรู้เกี่ยวกับกฎระเบียบและมาตรการจัดการผู้ใช้ ประโยชน์ด้านนันทนาการ	ชาวไทย				ชาวต่างชาติ			
	ตอบถูก		ตอบผิด		ตอบถูก		ตอบผิด	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
	(คน)		(คน)		(คน)		(คน)	
15. อุทยานแห่งชาติไม่อนุญาตให้นำเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เข้า มาในพื้นที่อุทยานแห่งชาติ	271	69.70	118	30.30	22	71.00	9	29.00
คะแนนเฉลี่ยรวมของความรู้ ($\bar{X}$)					0.69		0.77	
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD)					0.435		0.390	
หมายเหตุ: คะแนน 0.00 – 5.00 หมายถึง ความรู้อยู่ในระดับน้อย								
คะแนน 5.01 – 10.00 หมายถึง ความรู้อยู่ในระดับปานกลาง								
คะแนน 10.01 – 15.00 หมายถึง ความรู้อยู่ในระดับมาก								

2) ความรู้เกี่ยวกับผลกระทบสิ่งแวดล้อมของผู้มาเยือนชาวไทย

ผลการศึกษาความรู้เกี่ยวกับผลกระทบสิ่งแวดล้อมของผู้มาเยือนชาวไทย จากคำถามจำนวนทั้งสิ้น 15 ข้อ พบว่าประเด็นคำถามที่ผู้มาเยือนตอบถูกมากที่สุดคือ คำถามข้อที่ 14 การกำหนดเขตพื้นที่ประกอบกิจกรรมนันทนาการ ช่วยป้องกันผลกระทบสิ่งแวดล้อมในอุทยานแห่งชาติ ซึ่งผู้มาเยือนส่วนใหญ่ควรตอบว่าถูก คิดเป็นร้อยละ 87.70 รองลงมาคือคำถามข้อที่ 10 อัตราการซาบซึมน้ำของดินเป็นตัวชี้วัดหนึ่งของผลกระทบจากกิจกรรมนันทนาการบริเวณเส้นทางศึกษาธรรมชาติ ซึ่งผู้มาเยือนส่วนใหญ่ควรตอบว่าถูก คิดเป็นร้อยละ 85.60 และคำถามข้อที่ 4 พฤติกรรมของผู้มาเยือน ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมในพื้นที่ ซึ่งผู้มาเยือนส่วนใหญ่ควรตอบว่าถูก คิดเป็นร้อยละ 85.10 สำหรับประเด็นคำถามที่ผู้มาเยือนชาวไทยตอบผิดมากที่สุดคือ คำถามข้อที่ 1 ผลกระทบสิ่งแวดล้อม คือ การเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมทั้งขนาดและทิศทางอันเนื่องมาจากการกระทำของมนุษย์ ซึ่งผู้มาเยือนส่วนใหญ่ควรตอบว่าไม่ถูก คิดเป็นร้อยละ 94.10 รองลงมาคือ คำถามข้อที่ 5 สัตว์ป่าต่างชนิดกันอาจมีความทนทานต่อการรบกวนของมนุษย์ไม่แตกต่างกัน ซึ่งผู้มาเยือนส่วนใหญ่ควรตอบว่าไม่ถูก คิดเป็นร้อยละ 56.60 และ คำถามข้อที่ 6 การกำหนดขีดความสามารถในการรองรับจำนวนนักท่องเที่ยวของแหล่งนันทนาการ ไม่สามารถป้องกันผลกระทบสิ่งแวดล้อมได้ ซึ่งผู้มาเยือนส่วนใหญ่ควรตอบว่าไม่ถูก คิดเป็นร้อยละ

44

ทั้งนี้ ผลการศึกษาความรู้เกี่ยวกับผลกระทบสิ่งแวดล้อมของผู้มาเยือนชาวไทย จากคำถามจำนวนทั้งสิ้น 15 ข้อ พบว่าผู้มาเยือนส่วนใหญ่มีความรู้เกี่ยวกับผลกระทบสิ่งแวดล้อมในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 49.50 รองลงมาคือมีความรู้เกี่ยวกับผลกระทบสิ่งแวดล้อมในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 43.80 และมีความรู้เกี่ยวกับผลกระทบสิ่งแวดล้อมในระดับน้อย คิดเป็นร้อยละ 2.70

สำหรับผลการศึกษาความรู้เกี่ยวกับผลกระทบสิ่งแวดล้อมของผู้มาเยือนชาวต่างชาติจากคำถามจำนวนทั้งสิ้น 15 ข้อ พบว่าประเด็นคำถามที่ผู้มาเยือนตอบถูกมากที่สุดคือ คำถามข้อที่ 12 การขยายพื้นที่ทางเดินเท้า ส่งผลกระทบต่อแหล่งน้ำธรรมชาติ ซึ่งผู้มาเยือนส่วนใหญ่ควรตอบว่าถูก คิดเป็นร้อยละ 100 รองลงมาคือ คำถามข้อที่ 4 พฤติกรรมของผู้มาเยือน ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมในพื้นที่ และคำถามข้อที่ 11 น้ำตกที่มีตะกอนมาก ส่งผล

ต่อการเจริญเติบโตของพืชและสัตว์น้ำ ซึ่งผู้มาเยือนส่วนใหญ่ควรตอบว่าถูก คิดเป็นร้อยละ 93.50 และคำถามข้อที่ 14 การกำหนดเขตพื้นที่ประกอบกิจกรรมนันทนาการ ช่วยป้องกันผลกระทบสิ่งแวดล้อมในอุทยานแห่งชาติ และคำถามข้อที่ 15 ผลกระทบสิ่งแวดล้อมในแหล่งนันทนาการผันแปรตามช่วงเวลา ซึ่งผู้มาเยือนส่วนใหญ่ควรตอบว่าถูก คิดเป็นร้อยละ 90.30 ตามลำดับ สำหรับประเด็นคำถามที่ผู้มาเยือนชาวต่างชาติตอบผิดมากที่สุดคือ คำถามข้อที่ 1 ผลกระทบสิ่งแวดล้อม คือ การเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมทั้งขนาดและทิศทางอันเนื่องมาจากการกระทำของมนุษย์ ซึ่งผู้มาเยือนส่วนใหญ่ควรตอบว่าไม่ถูก คิดเป็นร้อยละ 90.30 รองลงมาคือ คำถามข้อที่ 5 สัตว์ป่าต่างชนิดกันอาจมีความทนทานต่อการรบกวนของมนุษย์ไม่แตกต่างกัน ซึ่งผู้มาเยือนส่วนใหญ่ควรตอบว่าไม่ถูก คิดเป็นร้อยละ 67.70 และคำถามข้อที่ 13 การทิ้งขยะหรือเศษอาหารที่ย่อยสลายได้ทุกชนิดลงบนพื้นดิน ช่วยเพิ่มปริมาณธาตุอาหารให้กับดิน ซึ่งผู้มาเยือนส่วนใหญ่ควรตอบว่าไม่ถูก คิดเป็นร้อยละ 54.80 รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ 7

ทั้งนี้ ผลการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับผลกระทบสิ่งแวดล้อมของผู้มาเยือนชาวต่างชาติ จากคำถามจำนวนทั้งสิ้น 15 ข้อ พบว่าผู้มาเยือนส่วนใหญ่มีความรู้เกี่ยวกับผลกระทบสิ่งแวดล้อมในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 61.30 รองลงมาคือมีความรู้เกี่ยวกับผลกระทบสิ่งแวดล้อมในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 38.70

ตารางที่ 7 จำนวน และร้อยละของผู้มาเยือนจำแนกตามความรู้เกี่ยวกับผลกระทบสิ่งแวดล้อม

(n = 420)

ประเด็นความรู้เกี่ยวกับผลกระทบสิ่งแวดล้อม	ชาวไทย				ชาวต่างชาติ			
	ตอบถูก		ตอบผิด		ตอบถูก		ตอบผิด	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
	(คน)		(คน)		(คน)		(คน)	
1. ผลกระทบสิ่งแวดล้อม คือ การเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมทั้งขนาดและทิศทางอันเนื่องมาจากการกระทำของมนุษย์	23	5.90	366	94.10	3	9.70	28	90.30
2. ผลกระทบทางนันทนาการคือ การเปลี่ยนแปลงของสังคมพืชและสัตว์ป่าจากการประกอบกิจกรรมนันทนาการของผู้มาเยือนพื้นที่	320	82.30	69	17.70	24	77.40	7	22.60
3. การขยายพื้นที่ประกอบกิจกรรมนันทนาการ ไม่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสัตว์ป่า เนื่องจากสัตว์ป่าไม่มีถิ่นอาศัยที่ถาวร	278	71.50	111	28.50	27	87.10	4	12.90
4. พฤติกรรมของผู้มาเยือน ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมในพื้นที่	331	85.10	58	14.90	29	93.50	2	6.50

ตารางที่ 7 (ต่อ)

ประเด็นความรู้เกี่ยวกับผลกระทบสิ่งแวดล้อม	ชาวไทย				ชาวต่างชาติ			
	ตอบถูก		ตอบผิด		ตอบถูก		ตอบผิด	
	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
5. สัตว์ป่าต่างชนิดกันอาจมีความทนทานต่อการรบกวน ของมนุษย์ไม่แตกต่างกัน	169	43.40	220	56.60	10	32.30	21	67.70
6. การกำหนดขีดความสามารถในการรองรับจำนวน นักท่องเที่ยวของแหล่งนันทนาการ ไม่สามารถป้องกัน ผลกระทบสิ่งแวดล้อมได้	218	56.00	171	44.00	15	48.40	16	51.60
7. การให้อาหารแก่สัตว์ป่า ส่งผลต่อการดำรงชีวิตของสัตว์ ป่าตามธรรมชาติ	312	80.20	77	19.80	27	87.10	4	12.90
8. สังคมพืชคลุมดินทุกชนิดสามารถฟื้นตัวจากการเหยียบ ย่ำของผู้มาเยือนได้ในเวลาไม่นาน	226	58.10	163	41.90	21	67.70	10	32.30
9. กิจกรรมนันทนาการทุกรูปแบบ ส่งผลกระทบต่อแหล่ง นันทนาการ	323	83.00	66	17.00	24	77.40	7	22.60

ตารางที่ 7 (ต่อ)

ประเด็นความรู้เกี่ยวกับผลกระทบสิ่งแวดล้อม	ชาวไทย				ชาวต่างชาติ			
	ตอบถูก		ตอบผิด		ตอบถูก		ตอบผิด	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
	(คน)		(คน)		(คน)		(คน)	
10. อัตราการข่าบซึมน้ำของดินเป็นตัวชี้วัดหนึ่งของผลกระทบจากกิจกรรมนันทนาการบริเวณเส้นทางศึกษาธรรมชาติ	333	85.60	56	14.40	25	80.60	6	9.40
11. น้ำตกที่มีตะกอนมาก ส่งผลต่อการเจริญเติบโตของพืชและสัตว์น้ำ	301	77.40	88	22.60	29	93.50	2	6.50
12. การขยายพื้นที่ทางเดินที่ส่งผลกระทบต่อแหล่งน้ำธรรมชาติ	321	82.50	68	17.50	31	100.00	-	-
13. การทิ้งขยะหรือเศษอาหารที่ย่อยสลายได้ทุกชนิดลงบนพื้นดิน ช่วยเพิ่มปริมาณธาตุอาหารให้กับดิน	243	62.50	146	37.50	14	45.20	17	54.80
14. การกำหนดเขตพื้นที่ประกอบกิจกรรมนันทนาการ ช่วยป้องกันผลกระทบสิ่งแวดล้อมในอุทยานแห่งชาติ	341	87.70	48	12.30	28	90.30	3	9.70

ตารางที่ 7 (ต่อ)

ประเด็นความรู้เกี่ยวกับผลกระทบสิ่งแวดล้อม	ชาวไทย				ชาวต่างชาติ			
	ตอบถูก		ตอบผิด		ตอบถูก		ตอบผิด	
	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
15. ผลกระทบสิ่งแวดล้อมในแหล่งนันทนาการผันแปรตาม								
ช่วงเวลา	315	81.00	73	18.80	28	90.30	3	9.70
คะแนนเฉลี่ยรวมของความรู้ ($\bar{X}$)				0.69				0.66
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD)				0.435				0.352
หมายเหตุ: คะแนน 0.00 – 5.00 หมายถึง ความรู้อยู่ในระดับน้อย								
คะแนน 5.01 – 10.00 หมายถึง ความรู้อยู่ในระดับปานกลาง								
คะแนน 10.01 – 15.00 หมายถึง ความรู้อยู่ในระดับมาก								

เมื่อพิจารณาผลการศึกษาคำถามเกี่ยวกับกฎระเบียบและมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ด้านนันทนาการ และความรู้เกี่ยวกับผลกระทบสิ่งแวดล้อม ของผู้มาเยือนทั้งชาวไทย และชาวต่างชาติ พบว่าผู้มาเยือนมีความรู้ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องจากผู้มาเยือนส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 21 – 30 ปี และจบการศึกษาในระดับปริญญาตรีและสูงกว่าปริญญาตรี จึงทำให้ผู้มาเยือนนั้นมีความรู้สูงสมอยู่มาก ซึ่งสอดคล้องกับความหมายของความรู้ คือ สิ่งที่สูงสมมาจากการศึกษาเล่าเรียน การค้นคว้าหรือประสบการณ์ รวมทั้งความสามารถเชิงปฏิบัติและทักษะความเข้าใจ หรือสารสนเทศที่ได้รับมาจากการประสบการณ์ สิ่งที่ได้รับมาจากการได้ยิน ได้ฟัง การคิดหรือการปฏิบัติของวิชาในแต่ละสาขา (โสภา ชูพิกุลชัย, 2521)

4.2.5 การรับรู้กฎระเบียบและมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ ด้านนันทนาการ ของผู้มาเยือนอุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ – ปุย

ผลการศึกษาการรับรู้กฎระเบียบและมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ ด้านนันทนาการของผู้มาเยือนชาวไทย ซึ่งมีประเด็นคำถามจำนวน 10 ข้อ โดยให้ผู้มาเยือนระบุตามระดับการรับรู้ซึ่งแบ่งออกเป็น 5 ระดับ ตั้งแต่จริงอย่างยิ่งไปจนถึงไม่จริงอย่างยิ่ง พบว่า ผู้มาเยือนส่วนใหญ่รับรู้ในระดับจริงว่า นอกจากเป็นแนวทางปฏิบัติสำหรับผู้มาเยือนในการประกอบกิจกรรมนันทนาการแล้ว กฎระเบียบ และมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ในอุทยานแห่งชาติ ยังครอบคลุมถึงการปกป้องทรัพยากรธรรมชาติจากปัจจัยคุกคามอื่นๆ คิดเป็นร้อยละ 63.20 รองลงมาคือ รับรู้ว่าผู้มาเยือนมีพฤติกรรมที่เหมาะสมขึ้นเมื่อมีเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติคอยควบคุมและบังคับใช้กฎระเบียบ คิดเป็นร้อยละ 51.40 และรับรู้ว่ากฎระเบียบ และมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ในอุทยานแห่งชาติ สร้างขึ้นมาเพื่อใช้ควบคุมพฤติกรรมของผู้มาเยือนโดยเฉพาะ คิดเป็นร้อยละ 49.60 ตามลำดับ สำหรับผู้มาเยือนที่ไม่แน่ใจว่า บทลงโทษสำหรับผู้ฝ่าฝืนกฎระเบียบในอุทยานแห่งชาติมีความรุนแรงนั้น คิดเป็นร้อยละ 47.00 รองลงมาคือ ไม่แน่ใจว่าอุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ-ปุย มีการตกแต่ง/จับ/ปรับ ผู้มาเยือนที่กระทำผิดกฎระเบียบ และฝ่าฝืนมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ในอุทยานแห่งชาติ อยู่เสมอ คิดเป็นร้อยละ 46.50 และรับรู้ว่ากฎระเบียบ และมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ในอุทยานแห่งชาติ มีเนื้อหาครอบคลุมการประกอบกิจกรรมนันทนาการในพื้นที่อุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ-ปุยทุกประเภท คิดเป็นร้อยละ 43.70 ตามลำดับ ผู้มาเยือนรับรู้ในระดับจริงอย่างยิ่งว่า กฎระเบียบ และมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ในอุทยานแห่งชาติ ช่วยสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติให้กับผู้มาเยือน คิดเป็นร้อยละ 45.80 รองลงมาคือ รับรู้ว่านอกจากเป็นแนวทางปฏิบัติสำหรับผู้มาเยือนในการประกอบกิจกรรมนันทนาการแล้ว

กฎระเบียบ และมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ในอุทยานแห่งชาติ ยังครอบคลุมถึงการปกป้องทรัพยากรธรรมชาติจากปัจจัยคุกคามอื่นๆ คิดเป็นร้อยละ 22.90 และผู้มาเยือนมีพฤติกรรมที่เหมาะสมขึ้นเมื่อมีเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติคอยควบคุมและบังคับใช้กฎระเบียบ คิดเป็นร้อยละ 20.10 ตามลำดับ ผู้มาเยือนที่รับรู้ในระดับไม่จริงว่าอุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ-ปุยมีการประชาสัมพันธ์เผยแพร่กฎระเบียบ และข้อควรปฏิบัติในการมาเยือนอุทยานแห่งชาติผ่านสื่อประเภทต่างๆ ให้ผู้มาเยือนได้ทราบอย่างทั่วถึง คิดเป็นร้อยละ 15.70 รองลงมาคือ รับรู้ว่ามีบทลงโทษสำหรับผู้ฝ่าฝืนกฎระเบียบ ในอุทยานแห่งชาติมีความรุนแรง คิดเป็นร้อยละ 13.10 และกฎระเบียบ และมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ในอุทยานแห่งชาติ สร้างขึ้นมาเพื่อใช้ควบคุมพฤติกรรมของผู้มาเยือนโดยเฉพาะ คิดเป็นร้อยละ 8.70 ตามลำดับ และผู้มาเยือนที่รับรู้ในระดับไม่จริงอย่างยิ่งว่า อุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ-ปุยมีการประชาสัมพันธ์เผยแพร่กฎระเบียบ และข้อควรปฏิบัติในการมาเยือนอุทยานแห่งชาติผ่านสื่อประเภทต่างๆ ให้ผู้มาเยือนได้ทราบอย่างทั่วถึง คิดเป็นร้อยละ 2.30 รองลงมาคือ รับรู้ว่าการระเบียบที่ใช้ควบคุมผู้ใช้ประโยชน์ในอุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ-ปุย มีความชัดเจน คิดเป็นร้อยละ 1.80 และบทลงโทษสำหรับผู้ฝ่าฝืนกฎระเบียบ ในอุทยานแห่งชาติมีความรุนแรง คิดเป็นร้อยละ 1.30 ตามลำดับ รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ 8

ทั้งนี้เมื่อนำค่าเฉลี่ยของคะแนนรวมการรับรู้กฎระเบียบและมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ ด้านนันทนาการของผู้มาเยือนชาวไทย มาจัดกลุ่มการรับรู้ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 กลุ่มคือ กลุ่มที่ได้คะแนนระหว่าง 1.00 – 2.33 เป็นกลุ่มที่มีการรับรู้ในระดับน้อย กลุ่มที่ได้คะแนนระหว่าง 2.34 – 3.67 เป็นกลุ่มที่มีการรับรู้ในระดับปานกลาง และกลุ่มที่ได้คะแนนระหว่าง 3.68 – 5.01 เป็นกลุ่มที่มีการรับรู้ในระดับมาก โดยพบว่าผู้มาเยือนชาวไทยส่วนใหญ่มีค่าเฉลี่ยรวมการรับรู้กฎระเบียบและมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ด้านนันทนาการของผู้มาเยือนอุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ – ปุยเท่ากับ 3.646 (SD = 0.417) อยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 51.40

สำหรับผลการศึกษารับรู้กฎระเบียบและมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ ด้านนันทนาการของผู้มาเยือนชาวต่างชาติ ซึ่งมีประเด็นคำถามจำนวน 10 ข้อ โดยให้ผู้มาเยือนระบุตามระดับการรับรู้ซึ่งแบ่งออกเป็น 5 ระดับ ตั้งแต่จริงอย่างยิ่งไปจนถึงไม่จริงอย่างยิ่ง พบว่า ผู้มาเยือนส่วนใหญ่รับรู้ในระดับที่ไม่แน่ใจว่า อุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ-ปุยมีการประชาสัมพันธ์เผยแพร่กฎระเบียบ และข้อควรปฏิบัติในการมาเยือนอุทยานแห่งชาติผ่านสื่อประเภทต่างๆ ให้ผู้มาเยือนได้ทราบอย่างทั่วถึง คิดเป็นร้อยละ 71 รองลงมาคือ รับรู้ว่าการระเบียบ และมาตรการจัดการ

ผู้ใช้ประโยชน์ในอุทยานแห่งชาติ มีเนื้อหาครอบคลุมการประกอบกิจกรรมนันทนาการในพื้นที่อุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ-ปุย ทุกประเภท คิดเป็นร้อยละ 64.50 และรับรู้ว่าบทลงโทษสำหรับผู้ฝ่าฝืนกฎระเบียบในอุทยานแห่งชาติมีความรุนแรง คิดเป็นร้อยละ 58.10 สำหรับผู้มาเยือนที่รับรู้ในระดับจริงอย่างยิ่งว่า กฎระเบียบและมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ในอุทยานแห่งชาติ ช่วยสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติให้กับผู้มาเยือน คิดเป็นร้อยละ 61.30 รองลงมาคือ รับรู้ว่าคุณมาเยือนมีพฤติกรรมที่เหมาะสมขึ้นเมื่อมีเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติคอยควบคุมและบังคับใช้กฎระเบียบ คิดเป็นร้อยละ 19.40 และรับรู้ว่านอกจากเป็นแนวทางปฏิบัติสำหรับผู้มาเยือนในการประกอบกิจกรรมนันทนาการแล้วกฎระเบียบและมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ในอุทยานแห่งชาติ ยังครอบคลุมถึงการปกป้องทรัพยากรธรรมชาติจากปัจจัยคุกคามอื่นๆ คิดเป็นร้อยละ 12.90 ตามลำดับ นอกจากนี้ผู้มาเยือนรับรู้ในระดับจริงว่า กฎระเบียบที่ใช้ควบคุมผู้ใช้ประโยชน์ในอุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ-ปุย มีความชัดเจน คิดเป็นร้อยละ 54.80 รองลงมาคือ กฎระเบียบ และมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ในอุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ-ปุย ให้ความสำคัญกับพฤติกรรมของผู้มาเยือนเพื่อประกอบกิจกรรมนันทนาการมากกว่าผู้ใช้ประโยชน์กลุ่มอื่น คิดเป็นร้อยละ 51.60 และกฎระเบียบ และมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ในอุทยานแห่งชาติสร้างขึ้นมาเพื่อใช้ควบคุมพฤติกรรมของผู้มาเยือนโดยเฉพาะ คิดเป็นร้อยละ 48.40 ตามลำดับ ผู้มาเยือนที่รับรู้ในระดับไม่จริงว่า บทลงโทษสำหรับผู้ฝ่าฝืนกฎระเบียบในอุทยานแห่งชาติมีความรุนแรง และอุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ-ปุย มีการตักเตือน/จับ/ปรับ ผู้มาเยือนที่กระทำความผิดกฎระเบียบ และฝ่าฝืนมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ในอุทยานแห่งชาติ อยู่เสมอ คิดเป็นร้อยละ 16.10 รองลงมาคือ อุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ-ปุยมีการประชาสัมพันธ์เผยแพร่กฎระเบียบ และข้อควรปฏิบัติในการมาเยือนอุทยานแห่งชาติผ่านสื่อประเภทต่างๆ ให้ผู้มาเยือนได้ทราบอย่างทั่วถึง นอกจากนี้เป็นแนวทางปฏิบัติสำหรับผู้มาเยือนในการประกอบกิจกรรมนันทนาการแล้วกฎระเบียบ และมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ในอุทยานแห่งชาติ ยังครอบคลุมถึงการปกป้องทรัพยากรธรรมชาติจากปัจจัยคุกคามอื่นๆ และผู้มาเยือนมีพฤติกรรมที่เหมาะสมขึ้นเมื่อมีเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติคอยควบคุมและบังคับใช้กฎระเบียบ คิดเป็นร้อยละ 9.70 และกฎระเบียบ และมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ในอุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ-ปุย ให้ความสำคัญกับพฤติกรรมของผู้มาเยือนเพื่อประกอบกิจกรรมนันทนาการมากกว่าผู้ใช้ประโยชน์กลุ่มอื่น คิดเป็นร้อยละ 3.20 รวมถึงผู้มาเยือนที่รับรู้ในระดับที่ไม่จริงอย่างยิ่งว่า บทลงโทษสำหรับผู้ฝ่าฝืนกฎระเบียบในอุทยานแห่งชาติมีความรุนแรง คิดเป็นร้อยละ 12.90 รองลงมาคือ อุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ-ปุยมีการประชาสัมพันธ์เผยแพร่กฎระเบียบ และข้อควรปฏิบัติในการมาเยือนอุทยาน

แห่งชาติผ่านสื่อประเภทต่างๆ ให้ผู้มาเยือนได้ทราบอย่างทั่วถึง คิดเป็นร้อยละ 3.20 รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ 9

ทั้งนี้เมื่อนำค่าเฉลี่ยของคะแนนรวมการรับรู้กฎระเบียบและมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ ด้านนันทนาการของผู้มาเยือนชาวต่างชาติ มาจัดกลุ่มการรับรู้ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มที่ได้คะแนนระหว่าง 1.00 – 2.33 เป็นกลุ่มที่มีการรับรู้ในระดับน้อย กลุ่มที่ได้คะแนนระหว่าง 2.34 – 3.67 เป็นกลุ่มที่มีการรับรู้ในระดับปานกลาง และกลุ่มที่ได้คะแนนระหว่าง 3.68 – 5.01 เป็นกลุ่มที่มีการรับรู้ในระดับมาก โดยพบว่าผู้มาเยือนชาวต่างชาติส่วนใหญ่มีค่าเฉลี่ยรวมการรับรู้กฎระเบียบและมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ด้านนันทนาการของผู้มาเยือนอุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ – ปุยเท่ากับ 3.529 (SD = 0.324) อยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 67.70

ตารางที่ 8 จำนวน และร้อยละของผู้มาเยือนชาวไทยจำแนกตามการรับรู้ภาวะเปื้อนและมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ ด้านนันทนาการของ
ผู้มาเยือนอุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ – ปุย

(n = 389)

ประเด็น/ระดับของการรับรู้	จริงอย่างยิ่ง		จริง		ไม่แน่ใจ		ไม่จริง		ไม่จริงอย่างยิ่ง		$\bar{X}$	SD
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ		
	(คน)	ละ	(คน)	ละ	(คน)	ละ	(คน)	ละ	(คน)	ละ		
1. ภาวะเปื้อน และมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ ในอุทยานแห่งชาติ ช่วยสร้างจิตสำนึกในการ อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติให้กับผู้มาเยือน	178	45.80	170	43.70	32	8.20	7	1.80	2	0.500	4.323	0.744
2. ภาวะเปื้อน และมาตรการจัดการผู้ใช้ ประโยชน์ในอุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ-ปุย ให้ความสำคัญกับพฤติกรรมของผู้มาเยือน เพื่อประกอบกิจกรรมนันทนาการมากกว่า ผู้ใช้ประโยชน์กลุ่มอื่น	75	19.30	184	47.30	107	27.50	22	5.70	1	0.30	3.796	0.823
3. ภาวะเปื้อนที่ใช้ควบคุมผู้ใช้ประโยชน์ในอุทยาน แห่งชาติดอยสุเทพ-ปุย มีความชัดเจน	51	13.10	187	48.10	129	33.20	15	3.90	7	1.80	3.668	0.818
4. บทลงโทษสำหรับผู้ฝ่าฝืนภาวะเปื้อน ในอุทยานแห่งชาติมีความรุนแรง	40	10.30	110	28.30	183	47.00	51	13.10	5	1.30	3.331	0.876

ตารางที่ 8 (ต่อ)

ประเด็น/ระดับของการรับรู้	จริงอย่างยิ่ง		จริง		ไม่แน่ใจ		ไม่จริง		ไม่จริงอย่างยิ่ง		$\bar{X}$	SD
	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ		
5. อุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ-ปุยมีการประชาสัมพันธ์เผยแพร่กฎระเบียบ และข้อควรปฏิบัติในการมาเยือนอุทยานแห่งชาติผ่านสื่อประเภทต่างๆ ให้ผู้มาเยือนได้ทราบอย่างทั่วถึง	43	11.10	143	36.80	133	34.20	61	15.70	9	2.30	3.385	0.955
6. กฎระเบียบ และมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ในอุทยานแห่งชาติ มีเนื้อหาครอบคลุมการประกอบกิจกรรมนันทนาการในพื้นที่อุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ-ปุยทุกประเภท	41	10.50	151	38.80	170	43.70	23	5.90	4	1.00	3.519	0.801
7. นอกจากเป็นแนวทางปฏิบัติสำหรับผู้มาเยือนในการประกอบกิจกรรมนันทนาการแล้ว กฎระเบียบ และมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ในอุทยานแห่งชาติ ยังครอบคลุมถึงการปกป้องทรัพยากรธรรมชาติจากปัจจัยคุกคามอื่นๆ	89	22.90	249	63.20	52	13.40	2	0.50	-	-	4.084	0.613

ตารางที่ 8 (ต่อ)

ประเด็น/ระดับของการรับรู้	จริงอย่างยิ่ง		จริง		ไม่แน่ใจ		ไม่จริง		ไม่จริงอย่างยิ่ง		$\bar{X}$	SD
	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ		
8. อุทยานแห่งชาติคอยสุเทพ-ปุย มีการตกแต่ง/จัด/ปรับ ผู้มาเยือนที่กระทำผิดกฎระเบียบและฝ่าฝืนมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ในอุทยานแห่งชาติ อยู่เสมอ	32	8.20	145	37.30	181	46.50	27	6.90	4	1.00	3.447	0.783
9. กฎระเบียบ และมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ในอุทยานแห่งชาติ สร้างขึ้นมาเพื่อใช้ควบคุมพฤติกรรมของผู้มาเยือนโดยเฉพาะ	58	14.90	193	49.60	104	26.70	34	8.70	-	-	3.706	0.825
10. ผู้มาเยือนมีพฤติกรรมที่เหมาะสมขึ้นเมื่อมีเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติคอยควบคุมและบังคับใช้กฎระเบียบ	78	20.10	200	51.40	94	24.20	15	3.90	2	0.50	3.866	0.791
คะแนนเฉลี่ยรวมของการรับรู้ ($\bar{X}$)	3.646											
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD)	0.417											

หมายเหตุ: คะแนน 1.00 – 2.33 หมายถึง การรับรู้ในระดับน้อย

คะแนน 2.34 – 3.67 หมายถึง การรับรู้ในระดับปานกลาง

คะแนน 3.68 – 5.00 หมายถึง การรับรู้ในระดับมาก

ตารางที่ 9 จำนวน และร้อยละของผู้มาเยือนชาวต่างชาติจำแนกตามการรับรู้ภาวะเปียบและมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ ด้านนันทนาการ
ของผู้มาเยือนอุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ – ปุย

(n = 31)

ประเด็น/ระดับของการรับรู้	จริงอย่างยิ่ง		จริง		ไม่แน่ใจ		ไม่จริง		ไม่จริงอย่างยิ่ง		$\bar{X}$	SD
	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ		
1. ภาวะเปียบ และมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ ในอุทยานแห่งชาติ ช่วยสร้างจิตสำนึกในการ อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติให้กับผู้มาเยือน	19	61.30	6	19.40	6	19.40	-	-	-	-	4.419	0.807
2. ภาวะเปียบ และมาตรการจัดการผู้ใช้ ประโยชน์ในอุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ-ปุย ให้ความสำคัญกับพฤติกรรมของผู้มาเยือน เพื่อประกอบกิจกรรมนันทนาการมากกว่า ผู้ใช้ประโยชน์กลุ่มอื่น	1	3.20	16	51.60	13	41.90	1	3.20	-	-	3.548	0.623
3. ภาวะเปียบที่ใช้ควบคุมผู้ใช้ประโยชน์ในอุทยาน แห่งชาติดอยสุเทพ-ปุย มีความชัดเจน	2	6.50	17	54.80	11	35.50	1	3.20	-	-	3.645	0.660
4. บทลงโทษสำหรับผู้ฝ่าฝืนภาวะเปียบ ในอุทยานแห่งชาติมีความรุนแรง	1	3.20	3	9.70	18	58.10	5	16.10	4	12.90	2.741	0.929

ตารางที่ 9 (ต่อ)

ประเด็น/ระดับของการรับรู้	จริงอย่างยิ่ง		จริง		ไม่แน่ใจ		ไม่จริง		ไม่จริงอย่างยิ่ง		$\bar{X}$	SD
	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ		
5. อุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ-ปุยมีการประชาสัมพันธ์เผยแพร่กฎระเบียบ และข้อควรปฏิบัติในการมาเยือนอุทยานแห่งชาติผ่านสื่อประเภทต่างๆ ให้ผู้มาเยือนได้ทราบอย่างทั่วถึง	-	-	5	16.10	22	71.00	3	9.70	1	3.20	3.000	0.632
6. กฎระเบียบ และมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ในอุทยานแห่งชาติ มีเนื้อหาครอบคลุมการประกอบกิจกรรมนันทนาการในพื้นที่อุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ-ปุยทุกประเภท	-	-	11	35.50	20	64.50	-	-	-	-	3.354	0.486
7. นอกจากเป็นแนวทางปฏิบัติสำหรับผู้มาเยือนในการประกอบกิจกรรมนันทนาการแล้ว กฎระเบียบ และมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ในอุทยานแห่งชาติ ยังครอบคลุมถึงการปกป้องทรัพยากรธรรมชาติจากปัจจัยคุกคามอื่นๆ	4	12.90	13	41.90	11	35.50	3	9.70	-	-	3.580	0.847

ตารางที่ 9 (ต่อ)

ประเด็น/ระดับของการรับรู้	จริงอย่างยิ่ง		จริง		ไม่แน่ใจ		ไม่จริง		ไม่จริงอย่างยิ่ง		$\bar{X}$	SD
	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ		
8. อุทยานแห่งชาติคอยสุเทพ-ปุย มีการตกแต่ง/จัด/ปรับ ผู้มาเยือนที่กระทำผิดกฎระเบียบและฝ่าฝืนมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ในอุทยานแห่งชาติ อยู่เสมอ	2	6.50	8	25.80	15	48.40	5	16.10	1	3.20	3.161	0.898
9. กฎระเบียบ และมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ในอุทยานแห่งชาติ สร้างขึ้นมาเพื่อใช้ควบคุมพฤติกรรมของผู้มาเยือนโดยเฉพาะ	3	9.70	15	48.40	12	38.70	-	-	1	3.20	3.612	0.803
10. ผู้มาเยือนมีพฤติกรรมที่เหมาะสมขึ้นเมื่อมีเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติคอยควบคุมและบังคับใช้กฎระเบียบ	6	19.40	13	41.90	9	29.00	3	9.70	-	-	3.709	0.901
คะแนนเฉลี่ยรวมของการรับรู้ ($\bar{X}$)	3.529											
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD)	.324											

หมายเหตุ: คะแนน 1.00 – 2.33 หมายถึง การรับรู้ในระดับน้อย
คะแนน 2.34 – 3.67 หมายถึง การรับรู้ในระดับปานกลาง
คะแนน 3.68 – 5.00 หมายถึง การรับรู้ในระดับมาก

4.2.6 พฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับกฎระเบียบและมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ในอุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ-ปุย และปัจจัยอื่นที่เกี่ยวข้อง

1) พฤติกรรมการตอบสนองต่อกฎระเบียบและมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ด้านนันทนาการของผู้มาเยือน

ผลการศึกษาพฤติกรรมการตอบสนองต่อกฎระเบียบและมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ด้านนันทนาการของผู้มาเยือนชาวไทย จำนวน 20 ข้อ พบว่าพฤติกรรมเชิงบวกที่ผู้มาเยือนชาวไทยปฏิบัติมากที่สุด คือ หยุดรถเมื่อพบเห็นสัตว์ป่ากำลังข้ามถนน คิดเป็นร้อยละ 54.50 รองลงมาคือ แวะศูนย์บริการนักท่องเที่ยวเพื่อสอบถามข้อมูลและ/หรือศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับพื้นที่ คิดเป็นร้อยละ 56 และให้คำแนะนำในการปฏิบัติที่ถูกต้องแก่ผู้มาเยือนกลุ่มอื่น คิดเป็นร้อยละ 33.20 ตามลำดับ สำหรับพฤติกรรมเชิงลบที่ผู้มาเยือนชาวไทยปฏิบัติมากที่สุด คือ ร้องเพลง/เล่นดนตรี เพื่อการพักผ่อนหย่อนใจ คิดเป็นร้อยละ 24.20 รองลงมาคือ นำเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เข้ามาในพื้นที่อุทยานแห่งชาติเพื่อสังสรรค์กับผู้ร่วมกลุ่มเดินทาง คิดเป็นร้อยละ 16.20 และส่งเสียงดังขณะเดินศึกษาธรรมชาติ คิดเป็นร้อยละ 15.90 ตามลำดับ

ทั้งนี้เมื่อนำผลคะแนนทั้งหมดของพฤติกรรมการตอบสนองต่อกฎระเบียบและมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ด้านนันทนาการของผู้มาเยือนชาวไทยมาหาค่ากลางซึ่งได้เท่ากับ 16 คะแนน จึงสามารถแบ่งกลุ่มพฤติกรรมการตอบสนองต่อกฎระเบียบและมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ ด้านนันทนาการได้เป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่มีพฤติกรรมค่อนข้างดีได้คะแนนตั้งแต่ 0 – 15 คะแนน และกลุ่มที่มีพฤติกรรมค่อนข้างดีได้คะแนนตั้งแต่ 16 – 20 คะแนน ซึ่งจากการพิจารณาพบว่าผู้มาเยือนชาวไทยมีพฤติกรรมการตอบสนองต่อกฎระเบียบและมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ ด้านนันทนาการค่อนข้างดีได้คะแนน คิดเป็นร้อยละ 53.70

สำหรับผลการศึกษาพฤติกรรมการตอบสนองต่อกฎระเบียบและมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ ด้านนันทนาการของผู้มาเยือนชาวต่างชาติ จำนวน 20 ข้อ พบว่าพฤติกรรมเชิงบวกที่ผู้มาเยือนชาวต่างชาติปฏิบัติมากที่สุด คือ แวะศูนย์บริการนักท่องเที่ยวเพื่อสอบถามข้อมูลและ/หรือศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับพื้นที่ คิดเป็นร้อยละ 80.60 รองลงมาคือ ให้คำแนะนำในการปฏิบัติที่ถูกต้องแก่ผู้มาเยือนกลุ่มอื่น คิดเป็นร้อยละ 77.40 รวมถึงกางเต็นท์พักแรมในบริเวณที่อุทยานแห่งชาติจัดไว้ให้ และแจ้งเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติเมื่อพบผู้กระทำการขัดต่อกฎระเบียบ

และมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ คิดเป็นร้อยละ 71 ตามลำดับ สำหรับพฤติกรรมเชิงลบที่ผู้มาเยือนชาวต่างชาติปฏิบัติมากที่สุด คือ ชื้อของป่าอาทิ เห็ด ผักหวาน กล้วยไม้ เนื้อสัตว์ต่างๆ ที่ชาวบ้านนำมาขาย คิดเป็นร้อยละ 25.80 รองลงมาคือ ร้องเพลง/เล่นดนตรี เพื่อการพักผ่อนหย่อนใจ คิดเป็นร้อยละ 19.40 รวมถึงการนำสัตว์เลี้ยงเข้ามาในพื้นที่อุทยานแห่งชาติ และเดินออกนอกเส้นทางศึกษาธรรมชาติที่กำหนดไว้ เพื่อสัมผัสธรรมชาติอย่างใกล้ชิดและพบเห็นสิ่งแปลกใหม่ คิดเป็นร้อยละ 12.90 ตามลำดับ รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ 10

ทั้งนี้เมื่อนำผลคะแนนทั้งหมดของพฤติกรรมการตอบสนองต่อกฎระเบียบและมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ ด้านนันทนาการของผู้มาเยือนชาวต่างชาติมาหาค่ากลางซึ่งได้เท่ากับ 18 คะแนน จึงสามารถแบ่งกลุ่มพฤติกรรมการตอบสนองต่อกฎระเบียบและมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ ด้านนันทนาการได้เป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่มีพฤติกรรมค่อนข้างดีได้คะแนนตั้งแต่ 0 – 17 คะแนน และกลุ่มที่มีพฤติกรรมค่อนข้างดีได้คะแนนตั้งแต่ 18 – 20 คะแนน ซึ่งจากการพิจารณาพบว่าผู้มาเยือนชาวต่างชาติมีพฤติกรรมการตอบสนองต่อกฎระเบียบและมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ ด้านนันทนาการค่อนข้างดี คิดเป็นร้อยละ 61.30

ตารางที่ 10 จำนวน และร้อยละของผู้มาเยือนจำแนกตามพฤติกรรมการตอบสนองต่อ กฎระเบียบ
และมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ ด้านนันทนาการ

(n = 420)

พฤติกรรมการตอบสนองต่อ กฎระเบียบและ มาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ ด้านนันทนาการ	ชาวไทย		ชาวต่างชาติ	
	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ส่งเสียงดังขณะเดินศึกษาธรรมชาติ				
ปฏิบัติ	62	15.90	1	3.20
ไม่ปฏิบัติ	327	84.10	30	96.80
เก็บใบไม้มาทำเป็นของที่ระลึก				
ปฏิบัติ	18	4.60	1	3.20
ไม่ปฏิบัติ	371	95.40	30	96.80
สลักชื่อตามต้นไม้ในแหล่งท่องเที่ยวเพื่อเป็นที่ระลึก				
ปฏิบัติ	8	2.10	1	3.20
ไม่ปฏิบัติ	381	97.90	30	96.80
นำสัตว์เลี้ยงเข้ามาในพื้นที่อุทยานแห่งชาติ				
ปฏิบัติ	14	3.60	4	12.90
ไม่ปฏิบัติ	375	96.40	27	87.10
ขับถ่ายของเสียลงสู่แหล่งน้ำ ขณะประกอบกิจกรรม นันทนาการ				
ปฏิบัติ	13	3.30	2	6.50
ไม่ปฏิบัติ	376	96.70	29	93.50

ตารางที่ 10 (ต่อ)

พฤติกรรมการตอบสนองต่อ กฎระเบียบและ มาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ ด้านนันทนาการ	ชาวไทย		ชาวต่างชาติ	
	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เดินออกนอกเส้นทางศึกษาธรรมชาติที่กำหนดไว้ เพื่อ สัมผัสธรรมชาติอย่างใกล้ชิดและพบเห็นสิ่งแปลกใหม่				
ปฏิบัติ	39	10.00	4	12.90
ไม่ปฏิบัติ	350	90.00	27	87.10
นำเสื้อผ้า สิ่งของเครื่องใช้ แวนบนบกกิ่งไม้				
ปฏิบัติ	20	5.10	2	6.50
ไม่ปฏิบัติ	369	94.90	29	93.50
แสดงความตื่นเต้น ส่งเสียงดีใจเมื่อได้พบเห็นสัตว์ป่า				
ปฏิบัติ	51	13.10	3	9.70
ไม่ปฏิบัติ	338	86.90	28	90.30
หยุดรถ เมื่อพบเห็นสัตว์ป่ากำลังข้ามถนน				
ปฏิบัติ	212	54.50	5	83.90
ไม่ปฏิบัติ	177	45.50	26	16.10
แวะศูนย์บริการนักท่องเที่ยวเพื่อสอบถามข้อมูลและ/ หรือศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับพื้นที่				
ปฏิบัติ	218	56.00	25	80.60
ไม่ปฏิบัติ	171	44.00	6	19.40

ตารางที่ 10 (ต่อ)

พฤติกรรมตอบสนองต่อ กฎระเบียบและ มาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ ด้านนันทนาการ	ชาวไทย		ชาวต่างชาติ	
	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ทิ้งเศษอาหารลงบนพื้นดิน				
ปฏิบัติ	24	6.20	1	3.20
ไม่ปฏิบัติ	365	93.80	30	96.80
นำเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เข้ามาในพื้นที่อุทยาน แห่งชาติเพื่อสังสรรค์กับผู้ร่วมกลุ่มเดินทาง				
ปฏิบัติ	63	16.20	-	-
ไม่ปฏิบัติ	326	83.80	31	100
ให้อาหารแก่สัตว์ป่า เพื่อช่วยการดำรงชีพของสัตว์				
ปฏิบัติ	34	8.70	2	6.50
ไม่ปฏิบัติ	355	91.30	29	93.50
ร้องเพลง/เล่นดนตรี เพื่อการพักผ่อนหย่อนใจ				
ปฏิบัติ	94	24.20	6	19.40
ไม่ปฏิบัติ	295	75.80	25	80.60
ซื้อของป่าอาทิเห็ด ผักหวาน กัลว้ายไม้ เนื้อสัตว์ต่างๆ ที่ชาวบ้านนำมาขาย				
ปฏิบัติ	41	10.50	8	25.80
ไม่ปฏิบัติ	348	89.50	23	74.20

ตารางที่ 10 (ต่อ)

พฤติกรรม การตอบสนองต่อ กฎระเบียบและ มาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ ด้านนันทนาการ	ชาวไทย		ชาวต่างชาติ	
	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
การเดินทางพักผ่อนในบริเวณที่อุทยานแห่งชาติจัดไว้ให้				
ปฏิบัติ	116	29.80	22	71.00
ไม่ปฏิบัติ	273	70.20	9	29.00
ให้คำแนะนำในการปฏิบัติที่ถูกต้อง แก่ผู้มาเยือนกลุ่มอื่น				
ปฏิบัติ	129	33.20	24	77.40
ไม่ปฏิบัติ	260	66.80	7	22.60
แจ้งเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติเมื่อพบผู้กระทำการขัด ต่อกฎระเบียบ และมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์				
ปฏิบัติ	128	32.90	22	71.00
ไม่ปฏิบัติ	261	67.10	9	29.00
นำยานพาหนะเข้าไปในพื้นที่ป่าปิด				
ปฏิบัติ	10	2.60	-	-
ไม่ปฏิบัติ	379	97.40	31	100
ใช้แฟลชถ่ายรูปสัตว์ป่าในระยะใกล้ชิด				
ปฏิบัติ	18	4.60	1	3.20
ไม่ปฏิบัติ	371	95.40	30	96.80

2) การสังเกตพฤติกรรมการตอบสนองต่อกฎระเบียบและมาตรการจัดการผู้ใช้ ประโยชน์ด้านนันทนาการของผู้มาเยือน

ผลจากการสังเกตพฤติกรรมการตอบสนองต่อกฎระเบียบและมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ด้านนันทนาการของผู้มาเยือน ซึ่งแบ่งช่วงเวลาทำการสังเกตพฤติกรรมของผู้มาเยือนออกเป็น 2 ช่วง ๆ ละ 3 ชั่วโมง คือ ช่วงแรก 09.00 ถึง 12.00 นาฬิกา และช่วงที่สอง 13.00 ถึง 16.00 นาฬิกา จำนวน 28 ช่วง ซึ่งมีประเด็นสังเกตจำนวน 16 ข้อ โดยแบ่งออกเป็น 5 ระดับ ตั้งแต่มากที่สุดไปจนถึงน้อยที่สุด พบว่าพฤติกรรมที่ผู้มาเยือนปฏิบัติน้อยที่สุดขณะประกอบกิจกรรมนันทนาการคือ ซื้อของป่าอาทิเห็ด ผักหวาน กล้วยไม้ เนื้อสัตว์ต่างๆ ที่ชาวบ้านนำมาขาย การนำยานพาหนะเข้าไปในพื้นที่ป่าปิด และใช้แฟลตถ่ายรูปลสัตว์ป่าในระยะใกล้ชิด คิดเป็นร้อยละ 92.90 ตามลำดับ รองลงมาคือ ให้อาหารแก่สัตว์ป่า คิดเป็นร้อยละ 85.70 และสลักชื่อตามต้นไม้ในแหล่งท่องเที่ยวเพื่อเป็นที่ระลึก คิดเป็นร้อยละ 60.70 ส่วนพฤติกรรมที่ผู้มาเยือนปฏิบัติน้อยขณะประกอบกิจกรรมนันทนาการคือ นำเสื้อผ้า สิ่งของเครื่องใช้ แหวนบนกิ่งไม้ คิดเป็นร้อยละ 60.70 รองลงมาคือ ทิ้งเศษอาหารลงบนพื้นดิน คิดเป็นร้อยละ 57.10 และเก็บใบไม้มาทำเป็นของที่ระลึก คิดเป็นร้อยละ 46.40 ตามลำดับ พฤติกรรมที่ผู้มาเยือนปฏิบัติปานกลางขณะประกอบกิจกรรมนันทนาการคือ นำสัตว์เลี้ยงเข้ามาในพื้นที่อุทยานแห่งชาติ คิดเป็นร้อยละ 53.60 รองลงมาคือ นำเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เข้ามาในพื้นที่อุทยานแห่งชาติเพื่อสังสรรค์กับผู้ร่วมกลุ่มเดินทาง คิดเป็นร้อยละ 42.90 รวมถึงการส่งเสียงดังขณะประกอบกิจกรรมนันทนาการและเดินออกนอกเส้นทางศึกษาธรรมชาติที่กำหนดไว้เพื่อสัมผัสธรรมชาติอย่างใกล้ชิดและพบเห็นสิ่งแปลกใหม่ คิดเป็นร้อยละ 39.30 พฤติกรรมที่ผู้มาเยือนปฏิบัติมากขณะประกอบกิจกรรมนันทนาการคือ ส่งเสียงดังขณะประกอบกิจกรรมนันทนาการ คิดเป็นร้อยละ 42.90 รองลงมาคือ นำเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เข้ามาในพื้นที่อุทยานแห่งชาติเพื่อสังสรรค์กับผู้ร่วมกลุ่มเดินทางและร้องเพลงเล่นดนตรีเพื่อการพักผ่อนหย่อนใจ คิดเป็นร้อยละ 39.30 และนำสัตว์เลี้ยงเข้ามาในพื้นที่อุทยานแห่งชาติ คิดเป็นร้อยละ 28.60 สำหรับพฤติกรรมที่ผู้มาเยือนปฏิบัติมากที่สุดขณะประกอบกิจกรรมนันทนาการคือ นำเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เข้ามาในพื้นที่อุทยานแห่งชาติเพื่อสังสรรค์กับผู้ร่วมกลุ่มเดินทาง คิดเป็นร้อยละ 10.70 รองลงมาคือ ร้องเพลงเล่นดนตรีเพื่อการพักผ่อนหย่อนใจ คิดเป็นร้อยละ 3.60 ตามลำดับ รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ 11

ตารางที่ 11 จำนวน และร้อยละของผู้มาเยือนจำแนกตามพฤติกรรมการตอบสนองต่อภาวะเปื้อนและมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ด้าน
นันทนาการจากการสังเกตของผู้วิจัย

ประเด็น	มากที่สุด		มาก		ปานกลาง		น้อย		น้อยที่สุด		$\bar{X}$	SD
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ		
	(คน)	ละ	(คน)	ละ	(คน)	ละ	(คน)	ละ	(คน)	ละ		
1. ส่งเสียงดังขณะประกอบกิจกรรมนันทนาการ	-	-	12	42.90	11	39.30	5	17.90	-	-	3.250	0.751
2. เก็บใบไม้มาทำเป็นของที่ระลึก	-	-	-	-	-	-	13	46.40	15	53.60	1.464	0.507
3. สลักชื่อตามต้นไม้ในแหล่งท่องเที่ยวเพื่อเป็น ที่ระลึก	-	-	-	-	-	-	11	39.30	17	60.70	1.392	0.497
4. นำสัตว์เลี้ยงเข้ามาในพื้นที่อุทยานแห่งชาติ	-	-	8	28.60	15	53.60	5	17.90	-	-	3.107	0.685
5. เดินออกนอกเส้นทางศึกษาธรรมชาติที่ กำหนดไว้ เพื่อสัมผัสธรรมชาติอย่างใกล้ชิด และพบเห็นสิ่งแปลกใหม่	-	-	-	-	11	39.30	15	53.60	2	7.10	2.321	0.611
6. นำเสื้อผ้า สิ่งของเครื่องใช้ แวนอนบิงไม้	-	-	-	-	4	14.30	17	60.70	7	25.00	1.892	0.628
7. แสดงความตื่นเต้น ส่งเสียงดีใจเมื่อได้พบเห็น สัตว์ป่า	-	-	-	-	-	-	14	50.00	14	50.00	1.500	0.509
8. แวะศูนย์บริการนักท่องเที่ยวเพื่อสอบถาม ข้อมูลและ/หรือศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับพื้นที่	-	-	-	-	6	21.40	10	5.70	12	42.90	1.785	0.786
9. ทิ้งเศษอาหารลงบนพื้นดิน	-	-	-	-	2	7.10	10	35.70	16	57.10	1.500	0.638

ตารางที่ 11 (ต่อ)

ประเด็น	มากที่สุด		มาก		ปานกลาง		น้อย		น้อยที่สุด		$\bar{X}$	SD
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ		
	(คน)	ละ	(คน)	ละ	(คน)	ละ	(คน)	ละ	(คน)	ละ		
10. นำเครื่องมือแอลกอฮอล์เข้ามาในพื้นที่ อุทยานแห่งชาติเพื่อสังสรรค์กับผู้ร่วมกลุ่ม เดินทาง	3	10.70	11	39.30	12	42.90	2	7.10	-	-	3.535	0.792
11. ให้อาหารแก่สัตว์ป่า	-	-	-	-	-	-	4	14.30	24	85.70	1.142	0.356
12. ร้องเพลง/เล่นดนตรี เพื่อการพักผ่อนหย่อน ใจ	1	3.60	11	39.30	10	35.70	6	21.40	-	-	3.250	0.844
13. ซื้อของป่าอาทิเห็ด ผักหวาน กล้วยไม้ เนื้อสัตว์ต่างๆ ที่ชาวบ้านนำมาขาย	-	-	-	-	-	-	2	7.10	26	92.90	1.071	0.262
14. กางเต็นท์พักแรมนอกบริเวณที่อุทยาน แห่งชาติจัดไว้ให้	-	-	4	14.30	2	7.10	6	21.40	16	57.10	1.785	1.100
15. นำยานพาหนะเข้าไปในพื้นที่ป่าปิด	-	-	-	-	-	-	2	7.10	26	92.90	1.071	0.262
16. ใช้แฟลชถ่ายรูปสัตว์ป่าในระยะใกล้ชิด	-	-	-	-	-	-	2	7.10	26	92.90	1.071	0.262

3) อิทธิพลของป้ายสื่อความหมายเกี่ยวกับกฎระเบียบและมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ด้านนันทนาการของผู้มาเยือน

ผลการศึกษาอิทธิพลของป้ายสื่อความหมายเกี่ยวกับกฎระเบียบและมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ด้านนันทนาการของผู้มาเยือนชาวไทย ซึ่งมีประเด็นคำถามจำนวน 1 ข้อ โดยให้ผู้มาเยือนระบุตามระดับความจริงซึ่งแบ่งออกเป็น 6 ระดับ ตั้งแต่ไม่มีอิทธิพลไปจนถึงมีอิทธิพลมากที่สุด พบว่าส่วนใหญ่ป้ายสื่อความหมายเกี่ยวกับกฎระเบียบและมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ด้านนันทนาการมีอิทธิพลต่อผู้มาเยือนชาวไทยในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 38 รองลงมาคือ ป้ายสื่อความหมายเกี่ยวกับกฎระเบียบและมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ด้านนันทนาการมีอิทธิพลต่อผู้มาเยือนชาวไทยในระดับมาก ระดับน้อย ระดับมากที่สุด ระดับน้อยที่สุด และไม่มีอิทธิพลเลย คิดเป็นร้อยละ 31.90 14.10 9.30 3.90 และ 2.80 ตามลำดับ

สำหรับอิทธิพลของป้ายสื่อความหมายเกี่ยวกับกฎระเบียบและมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ด้านนันทนาการของผู้มาเยือนชาวต่างชาติ พบว่าส่วนใหญ่ป้ายสื่อความหมายเกี่ยวกับกฎระเบียบและมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ด้านนันทนาการมีอิทธิพลต่อผู้มาเยือนชาวต่างชาติในระดับปานกลางและระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 35.50 รองลงมาคือป้ายสื่อความหมายเกี่ยวกับกฎระเบียบและมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ด้านนันทนาการมีอิทธิพลต่อผู้มาเยือนชาวไทยในระดับมากที่สุด ระดับน้อย และไม่มีอิทธิพล คิดเป็นร้อยละ 9.70 ตามลำดับ รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ 12

ตารางที่ 12 จำนวน และร้อยละของผู้มาเยือนจำแนกตามอิทธิพลของป้ายสื่อความหมายเกี่ยวกับกฎระเบียบและมาตรการจัดการผู้ใช้
ประโยชน์ด้านนันทนาการ

(n = 420)

ประเด็น	อิทธิพลมาก ที่สุด		อิทธิพลมาก		อิทธิพลปาน กลาง		อิทธิพลน้อย		อิทธิพลน้อย ที่สุด		ไม่มีอิทธิพล	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
	(คน)		(คน)		(คน)		(คน)		(คน)		(คน)	
<u>ผู้มาเยือนชาวไทย</u>												
ป้ายสื่อความหมายเกี่ยวกับกฎระเบียบและมาตรการ												
จัดการผู้ใช้ประโยชน์อุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ-ปุย มี												
อิทธิพลต่อพฤติกรรมในการประกอบกิจกรรม												
นันทนาการของท่านในระดับใด	36	9.30	124	31.90	148	38.00	55	14.10	15	3.90	11	2.80
$\overline{X}$ = 3.200, SD = 1.096												
<u>ผู้มาเยือนชาวต่างชาติ</u>												
ป้ายสื่อความหมายเกี่ยวกับกฎระเบียบและมาตรการ												
จัดการผู้ใช้ประโยชน์อุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ-ปุย มี												
อิทธิพลต่อพฤติกรรมในการประกอบกิจกรรม												
นันทนาการของท่านในระดับใด	3	9.70	11	35.50	11	35.50	3	9.70	3	9.70	-	-
$\overline{X}$ = 3.161, SD = 1.319												

4) การบังคับใช้กฎระเบียบของเจ้าหน้าที่ และการตรวจตราของผู้มาเยือน

ผลการศึกษาการบังคับใช้กฎระเบียบของเจ้าหน้าที่ และการตรวจตรา ของผู้มาเยือนชาวไทย ซึ่งมีประเด็นคำถามจำนวน 1 ข้อ โดยให้ผู้มาเยือนระบุตามระดับความคิดเห็นซึ่งแบ่งออกเป็น 5 ระดับ ตั้งแต่เห็นด้วยอย่างยิ่งไปจนถึงไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง พบว่าผู้มาเยือนชาวไทย ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าการบังคับใช้กฎระเบียบ และมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ในอุทยานแห่งชาติ ยังไม่เข้มงวด จึงทำให้ผู้มาเยือนละเลยในการปฏิบัติอยู่ในระดับเห็นด้วย คิดเป็นร้อยละ 40.60 รองลงมาคือผู้มาเยือนมีความคิดเห็นอยู่ในระดับไม่แน่ใจ คิดเป็นร้อยละ 28.50 และผู้มาเยือนมีความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วยอย่างยิ่ง ไม่เห็นด้วย และไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง คิดเป็นร้อยละ 16.70 11.10 และ 3.10 ตามลำดับ

สำหรับผลการศึกษาการบังคับใช้กฎระเบียบของเจ้าหน้าที่ และการตรวจตรา ของผู้มาเยือนชาวต่างชาติ พบว่าผู้มาเยือนชาวต่างชาติส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าการบังคับใช้กฎระเบียบ และมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ในอุทยานแห่งชาติ ยังไม่เข้มงวด จึงทำให้ผู้มาเยือนละเลยในการปฏิบัติอยู่ในระดับไม่แน่ใจ คิดเป็นร้อยละ 54.80 รองลงมาคือผู้มาเยือนมีความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วย คิดเป็นร้อยละ 22.60 และผู้มาเยือนมีความคิดเห็นอยู่ในระดับไม่เห็นด้วย เห็นด้วยอย่างยิ่ง และไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง คิดเป็นร้อยละ 12.90 6.50 และ 3.20 ตามลำดับ รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ 13

ตารางที่ 13 จำนวน และร้อยละของผู้มาเยือนจำแนกตามการบังคับใช้กฎระเบียบของเจ้าหน้าที่ และการตรวจตรา

(n = 420)

ประเด็น	เห็นด้วยอย่าง ยิ่ง		เห็นด้วย		ไม่แน่ใจ		ไม่เห็นด้วย		ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง		$\overline{X}$	SD	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ			
	(คน)	ละ	(คน)	ละ	(คน)	ละ	(คน)	ละ	(คน)	ละ			
<u>ผู้มาเยือนชาวไทย</u>													
การบังคับใช้กฎระเบียบ และมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ในอุทยานแห่งชาติ ยังไม่เข้มงวด จึงทำให้ผู้มาเยือนละเลยในการปฏิบัติ													
	65	16.70	158	40.60	111	28.50	43	11.10	12	3.10	3.568	0.994	
<u>ผู้มาเยือนชาวต่างชาติ</u>													
การบังคับใช้กฎระเบียบ และมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ในอุทยานแห่งชาติ ยังไม่เข้มงวด จึงทำให้ผู้มาเยือนละเลยในการปฏิบัติ													
	2	6.50	7	22.60	17	54.80	4	12.90	1	3.20	3.161	0.860	

5) ค่านิยมด้านการปฏิบัติตามกฎระเบียบและมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ของ ผู้มาเยือน

ผลการศึกษาค่านิยมด้านการปฏิบัติตามกฎระเบียบและมาตรการจัดการ
ผู้ใช้ประโยชน์ด้านนันทนาการของผู้มาเยือนชาวไทย ซึ่งมีประเด็นคำถามจำนวน 3 ข้อ โดยให้ผู้มา
เยือนระบุตามระดับความคิดเห็นซึ่งแบ่งออกเป็น 5 ระดับ ตั้งแต่เห็นด้วยอย่างยิ่งไปจนถึงไม่เห็น
ด้วยอย่างยิ่ง พบว่าผู้มาเยือนชาวไทยส่วนใหญ่มีความเห็นด้วยว่า ผู้มาเยือนอุทยานแห่งชาติส่วนใหญ่
มีพฤติกรรมการเล่นแบบผู้มาเยือนกลุ่มอื่นๆ โดยไม่คำนึงว่าการแสดงออกซึ่งพฤติกรรมนั้น
จะขัดต่อกฎระเบียบ และมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ คิดเป็นร้อยละ 47.60 รองลงมาคือผู้มา
เยือนไม่แน่ใจว่า ความเชื่อส่วนบุคคลของผู้มาเยือนมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมในการปฏิบัติตาม
กฎระเบียบและมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ในอุทยานแห่งชาติ คิดเป็นร้อยละ 34.20 สำหรับผู้
มาเยือนที่ไม่เห็นด้วยว่าการปฏิบัติตามกฎระเบียบและมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ในอุทยาน
แห่งชาติ ขึ้นอยู่กับความพึงพอใจของผู้มาเยือนแต่ละคน คิดเป็นร้อยละ 17.20 รวมถึงผู้มาเยือนที่
เห็นด้วยอย่างยิ่งว่าผู้มาเยือนอุทยานแห่งชาติส่วนใหญ่จะมีการพฤติกรรมการเล่นแบบผู้มาเยือนกลุ่ม
อื่นๆ โดยไม่คำนึงว่าการแสดงออกซึ่งพฤติกรรมนั้นจะขัดต่อกฎระเบียบ และมาตรการจัดการผู้ใช้
ประโยชน์ คิดเป็นร้อยละ 10 และผู้มาเยือนไม่เห็นด้วยอย่างยิ่งว่าการปฏิบัติตามกฎระเบียบและ
มาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ในอุทยานแห่งชาติ ขึ้นอยู่กับความพึงพอใจของผู้มาเยือนแต่ละคน
คิดเป็นร้อยละ 6.90 ตามลำดับ รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ 14

สำหรับผลการศึกษาค่านิยมด้านการปฏิบัติตามกฎระเบียบและมาตรการ
จัดการผู้ใช้ประโยชน์ด้านนันทนาการของผู้มาเยือนชาวต่างชาติ พบว่าส่วนใหญ่ไม่แน่ใจว่า ผู้มา
เยือนอุทยานแห่งชาติส่วนใหญ่จะมีพฤติกรรมการเล่นแบบผู้มาเยือนกลุ่มอื่นๆ โดยไม่คำนึงว่า
การแสดงออกซึ่งพฤติกรรมนั้นจะขัดต่อกฎระเบียบ และมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ คิดเป็นร้อย
ละ 54.80 รองลงมาคือผู้มาเยือนเห็นด้วยว่าการปฏิบัติตามกฎระเบียบและมาตรการจัดการผู้ใช้
ประโยชน์ในอุทยานแห่งชาติ ขึ้นอยู่กับความพึงพอใจของผู้มาเยือนแต่ละคน คิดเป็นร้อยละ 38.70
ส่วนผู้มาเยือนที่ไม่เห็นด้วยว่าการปฏิบัติตามกฎระเบียบและมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ใน
อุทยานแห่งชาติ ขึ้นอยู่กับความพึงพอใจของผู้มาเยือนแต่ละคน คิดเป็นร้อยละ 19.40 สำหรับผู้มา
เยือนที่เห็นด้วยอย่างยิ่งว่า ความเชื่อส่วนบุคคลของผู้มาเยือนมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมในการปฏิบัติ
ตามกฎระเบียบและมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ในอุทยานแห่งชาติ คิดเป็นร้อยละ 12.90 และผู้

มาเยือนชาวต่างชาติไม่เห็นด้วยอย่างยิ่งว่าการปฏิบัติตามกฎระเบียบและมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ในอุทยานแห่งชาติ ขึ้นอยู่กับความพึงพอใจของผู้มาเยือนแต่ละคน และความเชื่อส่วนบุคคลของผู้มาเยือนมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมในการปฏิบัติตามกฎระเบียบและมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ในอุทยานแห่งชาติ คิดเป็นร้อยละ 6.50 ตามลำดับ รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ 15

ตารางที่ 14 จำนวน และร้อยละของผู้มาเยือนชาวไทยจำแนกตามค่านิยมด้านการปฏิบัติตามกฎระเบียบและมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์

(n = 389)

ประเด็น	เห็นด้วยอย่างยิ่ง		เห็นด้วย		ไม่แน่ใจ		ไม่เห็นด้วย		ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง		$\bar{X}$	SD
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ		
	(คน)	ละ	(คน)	ละ	(คน)	ละ	(คน)	ละ	(คน)	ละ		
1. ผู้มาเยือนอุทยานแห่งชาติส่วนใหญ่จะมีการ พฤติกรรมเลียนแบบผู้มาเยือนกลุ่มอื่นๆ โดยไม่ คำนึงว่าการแสดงออกซึ่งพฤติกรรมนั้นจะขัดต่อ กฎระเบียบ และมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์	39	10.00	185	47.60	109	28.00	39	10.00	17	4.40	3.488	0.956
2. การปฏิบัติตามกฎระเบียบและมาตรการจัดการ ผู้ใช้ประโยชน์ในอุทยานแห่งชาติ ขึ้นอยู่กับ ความพึงพอใจของผู้มาเยือนแต่ละคน	23	5.90	150	38.60	122	31.40	67	17.20	27	6.90	3.192	1.018
3. ความเชื่อส่วนบุคคลของผู้มาเยือนมีอิทธิพล ต่อพฤติกรรมในการปฏิบัติตามกฎระเบียบ และมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ในอุทยาน แห่งชาติ	36	9.30	165	42.40	133	34.20	37	9.50	18	4.60	3.421	0.948

ตารางที่ 15 จำนวน และร้อยละของผู้มาเยือนชาวต่างชาติจำแนกตามค่านิยมด้านการปฏิบัติตามกฎระเบียบและมาตรการจัดการ
ผู้ใช้ประโยชน์

(n = 31)

ประเด็น	เห็นด้วยอย่าง ยิ่ง		เห็นด้วย		ไม่แน่ใจ		ไม่เห็นด้วย		ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง		$\bar{X}$	SD
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ		
	(คน)	ละ	(คน)	ละ	(คน)	ละ	(คน)	ละ	(คน)	ละ		
1. ผู้มาเยือนอุทยานแห่งชาติส่วนใหญ่จะมีการ พฤติกรรมเลียนแบบผู้มาเยือนกลุ่มอื่นๆ โดยไม่ คำนึงว่าการแสดงออกซึ่งพฤติกรรมนั้นจะขัดต่อ กฎระเบียบ และมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์	1	3.20	8	25.80	17	54.80	5	16.10	-	-	3.161	0.734
2. การปฏิบัติตามกฎระเบียบและมาตรการจัดการ ผู้ใช้ประโยชน์ในอุทยานแห่งชาติ ขึ้นอยู่กับ ความพึงพอใจของผู้มาเยือนแต่ละคน	-	-	12	38.70	11	35.50	6	19.40	2	6.50	3.064	0.928
3. ความเชื่อส่วนบุคคลของผู้มาเยือนมีอิทธิพล ต่อพฤติกรรมในการปฏิบัติตามกฎระเบียบ และมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ในอุทยาน แห่งชาติ	4	12.90	11	35.50	10	32.30	4	12.90	2	6.50	3.354	1.081

10) พฤติกรรมของผู้มาเยือนกลุ่มอื่น

ผลการศึกษาพฤติกรรมของผู้มาเยือนกลุ่มอื่นของผู้มาเยือนชาวไทย ซึ่งมีประเด็นคำถามจำนวน 1 ข้อ โดยให้ผู้มาเยือนระบุตามระดับความจริงซึ่งแบ่งออกเป็น 6 ระดับ ตั้งแต่ไม่พบเห็นไปจนถึงพบเห็นมากที่สุด พบว่าผู้มาเยือนชาวไทยส่วนใหญ่ขณะประกอบกิจกรรมนันทนาการในอุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ-ปุย ไม่พบเห็นผู้มาเยือนกลุ่มอื่นมีพฤติกรรมที่ขัดต่อกฎระเบียบ และมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ที่ทางอุทยานแห่งชาติกำหนด คิดเป็นร้อยละ 67.60 รองลงมาคือขณะประกอบกิจกรรมนันทนาการในอุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ-ปุย พบเห็นผู้มาเยือนกลุ่มอื่นมีพฤติกรรมที่ขัดต่อกฎระเบียบ และมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ที่ทางอุทยานแห่งชาติกำหนด ในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 14.10 และขณะประกอบกิจกรรมนันทนาการในอุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ-ปุย พบเห็นผู้มาเยือนกลุ่มอื่นมีพฤติกรรมที่ขัดต่อกฎระเบียบ และมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ที่ทางอุทยานแห่งชาติกำหนด ในระดับน้อย พบเห็นในระดับมาก พบเห็นในระดับน้อยที่สุด และพบเห็นมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 9.30 4.90 3.10 และ 1.00 ตามลำดับ

สำหรับผลการศึกษาพฤติกรรมของผู้มาเยือนกลุ่มอื่นของผู้มาเยือนชาวต่างชาติ พบว่าผู้มาเยือนชาวต่างชาติส่วนใหญ่ขณะประกอบกิจกรรมนันทนาการในอุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ-ปุย ไม่พบเห็นผู้มาเยือนกลุ่มอื่นมีพฤติกรรมที่ขัดต่อกฎระเบียบ และมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ที่ทางอุทยานแห่งชาติกำหนด คิดเป็นร้อยละ 71.00 รองลงมาคือขณะประกอบกิจกรรมนันทนาการในอุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ-ปุย พบเห็นผู้มาเยือนกลุ่มอื่นมีพฤติกรรมที่ขัดต่อกฎระเบียบ และมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ที่ทางอุทยานแห่งชาติกำหนด ในระดับน้อย ในระดับปานกลาง และในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 9.70 รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ 16

ตารางที่ 16 จำนวน และร้อยละของผู้มาเยือนจำแนกตามการพบเห็นพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของผู้มาเยือนกลุ่มอื่น

(n = 420)

ประเด็น	พบเห็นมาก ที่สุด		พบเห็นมาก กลาง		พบเห็นปาน กลาง		พบเห็นน้อย		พบเห็นน้อย ที่สุด		ไม่พบเห็น	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
	(คน)	ละ	(คน)	ละ	(คน)	ละ	(คน)	ละ	(คน)	ละ	(คน)	ละ
<u>ผู้มาเยือนชาวไทย</u>												
ขณะประกอบกิจกรรมนันทนาการในอุทยาน												
แห่งชาติดอยสุเทพ-ปุยท่านพบเห็นผู้มาเยือนกลุ่มอื่น												
มีพฤติกรรมที่ขัดต่อกฎระเบียบ และมาตรการจัดการ												
ผู้ใช้ประโยชน์ที่ทางอุทยานแห่งชาติกำหนดไว้												
หรือไม่ ในระดับใด												
	4	1.00	19	4.90	55	14.10	36	9.30	12	3.10	263	67.60
$\bar{X} = 0.886, SD = 1.389$												
<u>ผู้มาเยือนชาวต่างชาติ</u>												
ขณะประกอบกิจกรรมนันทนาการในอุทยาน												
แห่งชาติดอยสุเทพ-ปุยท่านพบเห็นผู้มาเยือนกลุ่มอื่น												
มีพฤติกรรมที่ขัดต่อกฎระเบียบ และมาตรการจัดการ												
ผู้ใช้ประโยชน์ที่ทางอุทยานแห่งชาติกำหนดไว้												
หรือไม่ ในระดับใด												
	-	-	3	9.70	3	9.70	3	9.70	-	-	22	71.00
$\bar{X} = 0.871, SD = 1.454$												

เมื่อพิจารณาผลการศึกษาพฤติกรรมการตอบสนองต่อกฎระเบียบและมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ด้านนันทนาการ พบว่าพฤติกรรมเชิงบวกที่ผู้มาเยือนชาวไทยปฏิบัติมากที่สุด คือ หยุดรถเมื่อพบเห็นสัตว์ป่ากำลังข้ามถนน ทั้งนี้อาจเนื่องจากอุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ – ปุย ได้จัดทำป้ายเตือนบริเวณที่พบเห็นสัตว์ป่าออกมาหากินหรือใช้เป็นเส้นทางผ่านบ่อยครั้ง หรืออาจมีการออกกฎระเบียบสำหรับการจำกัดความเร็วของการใช้ยานพาหนะในเขตอุทยานแห่งชาติ รองลงมาคือ ผู้มาเยือนแวะศูนย์บริการนักท่องเที่ยวเพื่อสอบถามข้อมูลและ/หรือศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับพื้นที่ ทั้งนี้เนื่องมาจากผู้เยือนส่วนใหญ่เดินทางมาเยือนอุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ – ปุย เป็นครั้งแรก จึงจำเป็นต้องแวะศูนย์บริการนักท่องเที่ยวเพื่อสอบถามข้อมูลรายละเอียดเกี่ยวกับพื้นที่และแหล่งประกอบกิจกรรมนันทนาการ รวมถึงการศึกษาข้อควรปฏิบัติสำหรับการท่องเที่ยวในพื้นที่อุทยานแห่งชาติ สำหรับพฤติกรรมเชิงลบที่ผู้มาเยือนชาวไทยปฏิบัติมากที่สุด คือ ร้องเพลง/เล่นดนตรี เพื่อการพักผ่อนหย่อนใจ ทั้งนี้เนื่องจากผู้มาเยือนชาวไทยส่วนใหญ่มีลักษณะเดินทางมาเยือนอุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ – ปุย เป็นกลุ่มเพื่อน ที่มีขนาดกลุ่ม 4 – 6 คน จึงส่งผลให้รูปแบบการประกอบกิจกรรมนันทนาการนั้นขัดต่อวัตถุประสงค์และกฎระเบียบในการมาเยือนพื้นที่อุทยานแห่งชาติ ซึ่งจากการสังเกตพฤติกรรมของผู้มาเยือนจึงทราบว่าสาเหตุของการร้องเพลง/เล่นดนตรี เพื่อการพักผ่อนหย่อนใจ ในพื้นที่อุทยานแห่งชาติส่วนใหญ่นั้น มาจากการนำแอลกอฮอล์เข้ามาในพื้นที่ดังกล่าว โดยปราศจากการบังคับใช้กฎระเบียบ และมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ในอุทยานแห่งชาติ อย่างเข้มงวด

สำหรับพฤติกรรมการตอบสนองต่อกฎระเบียบและมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ด้านนันทนาการของผู้มาเยือนชาวต่างชาติ พบว่าพฤติกรรมเชิงบวกที่ผู้มาเยือนชาวต่างชาติปฏิบัติมากที่สุด คือ แวะศูนย์บริการนักท่องเที่ยวเพื่อสอบถามข้อมูลและ/หรือศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับพื้นที่ รองลงมาคือให้คำแนะนำในการปฏิบัติที่ถูกต้องแก่ผู้มาเยือนกลุ่มอื่น และพฤติกรรมเชิงลบที่ผู้มาเยือนชาวต่างชาติปฏิบัติมากที่สุด คือ ชื้อของป่าอาทิ เห็ด ผักหวาน กล้วยไม้ เนื้อสัตว์ต่างๆ ที่ชาวบ้านนำมาขาย ทั้งนี้อาจเนื่องจากผู้มาเยือนชาวต่างชาติส่วนใหญ่ไม่เคยพบเห็นสิ่งต่างๆ เหล่านี้มาก่อน จึงนิยมที่จะซื้อไปเป็นของที่ระลึก หรือประกอบอาหารที่แปลกใหม่ จนมิได้ตระหนักว่าสิ่งของต่างๆ เหล่านี้ที่ชาวบ้านนำมาขายนั้น ส่วนหนึ่งอาจไปเก็บ/หา มาจากพื้นที่อุทยานแห่งชาติ ซึ่งการกระทำดังกล่าวถือเป็นการส่งเสริมผู้กระทำความผิดทางอ้อม และเมื่อจัดกลุ่มพฤติกรรมการตอบสนองต่อกฎระเบียบและมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ด้านนันทนาการ พบว่าผู้มาเยือนทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติมีพฤติกรรมค่อนข้างไปในทางบวก ทั้งนี้เนื่องจากผู้มาเยือน

อุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ – ปุย ทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ มีพื้นฐานความรู้เกี่ยวกับกฎระเบียบและมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ด้านนันทนาการในระดับมาก และการรับรู้เกี่ยวกับกฎระเบียบและมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ด้านนันทนาการในระดับปานกลาง ด้วยเหตุนี้จึงส่งผลให้พฤติกรรม การตอบสนองโดยรวมของผู้มาเยือนค่อนข้างดี

4.2.7 คำถามการวิจัยข้อที่ 1 ผู้มาเยือนอุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ – ปุย มีการรับรู้และการตอบสนองอย่างไรบ้างต่อกฎระเบียบและมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ด้านนันทนาการในพื้นที่

ผลการศึกษาสำหรับตอบคำถามการวิจัยข้อที่ 1 ผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้มาเยือนอุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ – ปุย จำนวน 420 ตัวอย่าง ด้วยแบบสอบถามและทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ซึ่งผลการศึกษาที่ได้สามารถสรุปได้ดังข้อที่ 1 และข้อที่ 2 โดยผลการศึกษาสรุปได้ดังนี้

การรับรู้กฎระเบียบและมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ด้านนันทนาการของผู้มาเยือนชาวไทย พบว่าผู้มาเยือนส่วนใหญ่รับรู้ในระดับจริงว่า นอกจากเป็นแนวทางปฏิบัติสำหรับผู้มาเยือนในการประกอบกิจกรรมนันทนาการแล้ว กฎระเบียบและมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ในอุทยานแห่งชาติ ยังครอบคลุมถึงการปกป้องทรัพยากรธรรมชาติจากปัจจัยคุกคามอื่นๆ คิดเป็นร้อยละ 63.20 รองลงมาคือ รับรู้ว่าผู้มาเยือนมีพฤติกรรมที่เหมาะสมขึ้นเมื่อมีเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติคอยควบคุมและบังคับใช้กฎระเบียบ คิดเป็นร้อยละ 51.40 และรับรู้ว่ากฎระเบียบ และมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ในอุทยานแห่งชาติ สร้างขึ้นมาเพื่อใช้ควบคุมพฤติกรรมของผู้มาเยือนโดยเฉพาะ คิดเป็นร้อยละ 49.60 ตามลำดับ สำหรับการรับรู้กฎระเบียบและมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ด้านนันทนาการของผู้มาเยือนชาวต่างชาติ พบว่า ผู้มาเยือนส่วนใหญ่รับรู้ในระดับที่ไม่แน่ใจว่า อุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ-ปุยมีการประชาสัมพันธ์เผยแพร่กฎระเบียบ และข้อควรปฏิบัติในการมาเยือนอุทยานแห่งชาติผ่านสื่อประเภทต่างๆ ให้ผู้มาเยือนได้ทราบอย่างทั่วถึง คิดเป็นร้อยละ 71 รองลงมาคือ รับรู้ว่ากฎระเบียบ และมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ในอุทยานแห่งชาติ มีเนื้อหาครอบคลุมการประกอบกิจกรรมนันทนาการในพื้นที่อุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ-ปุย ทุกประเภท คิดเป็นร้อยละ 64.50 และรับรู้ว่าบทลงโทษสำหรับผู้ฝ่าฝืนกฎระเบียบในอุทยานแห่งชาติมีความรุนแรง คิดเป็นร้อยละ 58.10 ตามลำดับ ทั้งนี้เมื่อนำค่าเฉลี่ยของคะแนนรวมการรับรู้กฎระเบียบและมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ ด้านนันทนาการของผู้มาเยือนชาวไทยและ

ชาวต่างชาติ มาจัดกลุ่มการรับรู้ พบว่าผู้มาเยือนชาวไทยส่วนใหญ่มีค่าเฉลี่ยรวมการรับรู้กฎระเบียบและมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ด้านนันทนาการของผู้มาเยือนอุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ – ปุยเท่ากับ 3.646 ($SD = 0.417$) อยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 51.40 และผู้มาเยือนชาวต่างชาติส่วนใหญ่มีค่าเฉลี่ยรวมการรับรู้กฎระเบียบและมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ด้านนันทนาการของผู้มาเยือนอุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ – ปุยเท่ากับ 3.529 ($SD = 0.324$) อยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 67.70 ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาผลการศึกษาการรับรู้กฎระเบียบและมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ด้านนันทนาการของผู้มาเยือน พบว่าผู้มาเยือนชาวไทยส่วนใหญ่รับรู้ในระดับจริงว่า นอกจากเป็นแนวทางปฏิบัติสำหรับผู้มาเยือนในการประกอบกิจกรรมนันทนาการแล้ว กฎระเบียบและมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ในอุทยานแห่งชาติ ยังครอบคลุมถึงการปกป้องทรัพยากรธรรมชาติจากปัจจัยคุกคามอื่นๆ ผู้มาเยือนมีการรับรู้ที่ไม่แน่ใจว่า บทลงโทษสำหรับผู้ฝ่าฝืนกฎระเบียบในอุทยานแห่งชาติมีความรุนแรง ผู้มาเยือนรับรู้ในระดับจริงอย่างยิ่งว่า กฎระเบียบ และมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ในอุทยานแห่งชาติ ช่วยสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติให้กับผู้มาเยือน สำหรับผู้มาเยือนรับรู้ในระดับไม่จริงว่าและไม่จริงอย่างยิ่งว่าอุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ-ปุยมีการประชาสัมพันธ์เผยแพร่กฎระเบียบ และข้อควรปฏิบัติในการมาเยือนอุทยานแห่งชาติผ่านสื่อประเภทต่างๆ ให้ผู้มาเยือนได้ทราบอย่างทั่วถึง สำหรับผู้มาเยือนชาวต่างชาติส่วนใหญ่รับรู้ในระดับที่ไม่แน่ใจว่า อุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ-ปุยมีการประชาสัมพันธ์เผยแพร่กฎระเบียบ และข้อควรปฏิบัติในการมาเยือนอุทยานแห่งชาติผ่านสื่อประเภทต่างๆ ให้ผู้มาเยือนได้ทราบอย่างทั่วถึง ผู้มาเยือนที่รับรู้ในระดับจริงอย่างยิ่งว่า กฎระเบียบและมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ในอุทยานแห่งชาติ ช่วยสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติให้กับผู้มาเยือน นอกจากนั้นผู้มาเยือนรับรู้ในระดับจริงว่า กฎระเบียบที่ใช้ควบคุมผู้ใช้ประโยชน์ในอุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ – ปุยมีความชัดเจน และผู้มาเยือนรับรู้ในระดับไม่จริงว่าและไม่จริงอย่างยิ่งว่าบทลงโทษสำหรับผู้ฝ่าฝืนกฎระเบียบในอุทยานแห่งชาติมีความรุนแรง และเมื่อจัดกลุ่มการรับรู้ของผู้มาเยือนทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติพบว่าส่วนใหญ่มีค่าเฉลี่ยรวมการรับรู้กฎระเบียบและมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ด้านนันทนาการของผู้มาเยือนอุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ – ปุย อยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเนื่องจากผู้มาเยือนส่วนใหญ่มีพื้นฐานความรู้เกี่ยวกับกฎระเบียบและมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ด้านนันทนาการ ประสบการณ์ และความสนใจที่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับ (ลักขณา สิริวัฒน์, 2530) กล่าวไว้ว่ามนุษย์เราสามารถรับรู้สิ่งต่างๆ ได้ โดยอาศัยอวัยวะรับสัมผัสต่างๆ ของร่างกายที่

มีอยู่ และการที่มนุษย์จะสามารถรับรู้หรือมีปฏิกิริยาตอบสนองต่อสิ่งเร้าได้มากน้อยเพียงใดนั้น ย่อมขึ้นอยู่กับประสบการณ์ที่ผ่านมา ความต้องการและความสนใจในขณะนั้น รวมถึงสภาพแวดล้อมและลักษณะของสิ่งเร้าด้วย นอกจากนั้นแล้ว(จำนงค์ อติวัฒน์สิทธิ์, 2537) กล่าวไว้ว่าการให้คุณค่าต่อสิ่งที่รับรู้มีผลให้เกิดความแตกต่างในการรับรู้เพราะบุคคลที่เห็นคุณค่าจะเพิ่มความสนใจ และความใส่ใจต่อการรับรู้ ซึ่งบุคคลแต่ละคนจะมีระดับของการเห็นคุณค่าในสิ่งต่างๆ แตกต่างกันไป ดังนั้นจึงทำให้การรับรู้เกี่ยวกับกฎระเบียบและมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ด้านนันทนาการมีความแตกต่างกัน และเพื่อให้กระบวนการรับรู้มีประสิทธิภาพมากขึ้นทางอุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ – ปุย และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องควรจัดทำสื่อต่างๆ ให้เกิดความหลากหลายและตรงกับความต้องการของผู้มาเยือนทุกกลุ่ม

4.2.8 คำถามการวิจัยข้อที่ 2 สมมติฐานทางวิชาการที่ว่า การรับรู้ส่งผลต่อพฤติกรรมการตอบสนองเป็นจริงหรือไม่ในกรณีของการรับรู้และการตอบสนองต่อกฎระเบียบด้านนันทนาการของผู้มาเยือนอุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ – ปุย และ คำถามการวิจัยข้อที่ 3 ปัจจัยใดบ้างที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการตอบสนองต่อกฎระเบียบและมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ด้านนันทนาการของผู้มาเยือนอุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ – ปุย

ผลการศึกษาสำหรับตอบคำถามการวิจัยข้อที่ 2 และ 3 ผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้มาเยือนอุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ-ปุย จำนวน 420 ตัวอย่าง ด้วยแบบสอบถาม ควบคู่ไปกับการสังเกตและบันทึกพฤติกรรมการตอบสนองต่อกฎระเบียบและมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ด้านนันทนาการของผู้มาเยือน และทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติวิเคราะห์ถดถอยเชิงพหุ ประกอบการวิเคราะห์สหสัมพันธ์ ซึ่งผลการศึกษาที่ได้สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 โดยผลการศึกษาสรุปได้ดังนี้

จากการตรวจสอบทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องสามารถกำหนดสมมติฐานการวิจัยครั้งนี้ได้ว่าการรับรู้ต่อกฎระเบียบและมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ด้านนันทนาการ อิทธิพลของป้ายสื่อความหมายเกี่ยวกับกฎระเบียบและมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ ความรู้เกี่ยวกับกฎระเบียบ และมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ ความรู้เกี่ยวกับผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม ประสบการณ์ในการประกอบกิจกรรมนันทนาการในอุทยานแห่งชาติ ภูมิลำเนา รูปแบบการประกอบกิจกรรมนันทนาการ แรงจูงใจในการเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการ ระยะเวลาในการ

ประกอบกิจกรรมนันทนาการ การบังคับใช้กฎระเบียบของเจ้าหน้าที่ และการตรวจตรา คำนึงม ด้านการปฏิบัติตามกฎระเบียบและมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ พฤติกรรมของนักท่องเที่ยวอื่น ส่งผลต่อการตอบสนองต่อกฎระเบียบและมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์อุทยานแห่งชาติ โดยทำ การทดสอบสมมติฐานเฉพาะกลุ่มตัวอย่างของผู้มาเยือนชาวไทยจำนวน 389 คน ทั้งนี้เนื่องจาก กลุ่มตัวอย่างของผู้มาเยือนชาวต่างชาติมีจำนวนน้อยมาก ซึ่งผลการทดสอบสมมติฐาน ประกอบด้วยรายละเอียดดังนี้

ผลการวิเคราะห์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ 17 ตัว กับการตอบสนองต่อ กฎระเบียบและมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ด้านนันทนาการ พบว่ามีตัวแปรอิสระจำนวน 7 ตัว แปรคือ ความรู้เกี่ยวกับกฎระเบียบและมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ ความรู้เกี่ยวกับผลกระทบ ด้านสิ่งแวดล้อม ภูมิสำเนา แรงจูงใจด้านความเป็นอิสระ การได้หลีกหนีจากสภาพแวดล้อมที่จำเจ และได้สัมผัสบรรยากาศที่เป็นธรรมชาติ แรงจูงใจด้านการได้พัฒนาทักษะทางกายภาพ การผจญ ภัย และความท้าทาย ระยะเวลาในการประกอบกิจกรรมนันทนาการ และการบังคับใช้กฎระเบียบ ซึ่งมีความสัมพันธ์กับการตอบสนองต่อกฎระเบียบและมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ด้าน นันทนาการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r = 0.268$, $P\text{-Value} = 0.01$; $r = 0.212$, $P\text{-Value} = 0.01$; $r = -0.184$, $P\text{-Value} = 0.01$; $r = 0.147$, $P\text{-Value} = 0.01$; $r = -0.084$, $P\text{-Value} = 0.05$; $r = 0.156$, $P\text{-Value} = 0.01$ และ $r = 0.240$, $P\text{-Value} = 0.01$ ตามลำดับ) โดยปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ กันมากที่สุดคือ ความรู้เกี่ยวกับกฎระเบียบและมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์กับการตอบสนองต่อ กฎระเบียบและมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ ด้วยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน (r) 0.268 และมีค่าเป็นบวก (+) หรือมีทิศทางเดียวกัน กล่าวคือ ผู้มาเยือนที่มีความรู้เกี่ยวกับกฎระเบียบและ มาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์มากก็จะมี การตอบสนองต่อกฎระเบียบและมาตรการจัดการผู้ใช้ ประโยชน์ด้านนันทนาการมากตามไปด้วย ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้ รายละเอียดดัง แสดงในตารางที่ 17

ตารางที่ 17 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) ของตัวแปรอิสระ 17 ตัว กับการตอบสนองต่อ
กฎระเบียบและมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ด้านนันทนาการ

(n = 389)

ตัวแปรอิสระ	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) กับการตอบสนอง
การรับรู้ต่อกฎระเบียบและมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ด้าน นันทนาการ	-0.022
อิทธิพลของป้ายสื่อความหมาย	0.045
ความรู้เกี่ยวกับกฎระเบียบและมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์	0.268**
ความรู้เกี่ยวกับผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม	0.212**
ประสบการณ์นันทนาการ	-0.021
ภูมิสำเนา	-0.184**
รูปแบบการประกอบกิจกรรม	0.065
แรงจูงใจด้านการพัฒนาศักยภาพและเสริมสร้างความ ภาคภูมิใจในตนเอง	0.035
แรงจูงใจด้านความเป็นอิสระ/การได้หลีกหนีสภาพแวดล้อมที่ จำเจ และได้สัมผัสบรรยากาศที่เป็นธรรมชาติ	0.147**
แรงจูงใจด้านการได้พัฒนาทักษะทางกายภาพ การผจญภัย และความท้าทาย	-0.084*
แรงจูงใจด้านการได้พบเห็นสิ่งแปลกใหม่ และได้ทำกิจกรรมที่ หลากหลาย	0.048
แรงจูงใจด้านการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ วิถีชีวิต และ วัฒนธรรมท้องถิ่น	0.001
แรงจูงใจด้านการได้อยู่ท่ามกลางธรรมชาติและได้ใช้เวลา ร่วมกับคนใกล้ชิด	0.054
ระยะเวลาในการประกอบกิจกรรมนันทนาการ	0.156**

ตารางที่ 17 (ต่อ)

ตัวแปรอิสระ	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) กับการตอบสนอง
การบังคับใช้กฎระเบียบ	0.240**
ค่านิยมด้านการปฏิบัติตามกฎระเบียบ	0.079
พฤติกรรมของผู้มาเยือนอื่น	-0.044

หมายเหตุ ** P - Value $\leq .01$ * P - Value $\leq .05$

เมื่อทำการทดสอบความมีอิทธิพลของตัวแปรอิสระทั้ง 17 ตัว กับตัวแปรตามคือ การตอบสนองต่อกฎระเบียบและมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ด้านนันทนาการ ด้วยวิธีการวิเคราะห์ถดถอยพหุ พบว่าตัวแปรอิสระทุกตัวรวมกันมีอิทธิพลต่อตัวแปรตามอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยปัจจัยดังกล่าวส่งผลให้เกิดความผันแปรในตัวแปรตามร้อยละ 20 ($F = 5.459$; $P\text{-Value} = 0.000$; Multiple $R = 0.447$; $R^2 = 0.200$) แต่เมื่อพิจารณาถึงอิทธิพลของตัวแปรอิสระพบว่า มีเพียง 5 ตัวแปร ที่มีอิทธิพลต่อการตอบสนองต่อกฎระเบียบและมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ด้านนันทนาการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ คือความรู้เกี่ยวกับกฎระเบียบและมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ ($Beta = 0.227$; $t = 4.319$; $P\text{-Value} = 0.000$) แรงจูงใจด้านการได้พัฒนาทักษะทางกายภาพ การผจญภัย และความท้าทาย ($Beta = -0.385$; $t = -2.022$; $P\text{-Value} = 0.044$) ระยะเวลาในการประกอบกิจกรรมนันทนาการ ($Beta = 0.332$; $t = 2.719$; $P\text{-Value} = 0.007$) การบังคับใช้กฎระเบียบ ($Beta = 0.649$; $t = 4.453$; $P\text{-Value} = 0.000$) และค่านิยมด้านการปฏิบัติตามกฎระเบียบ ($Beta = -0.142$; $t = -2.296$; $P\text{-Value} = 0.022$) โดยตัวแปรที่มีอิทธิพลมากที่สุด คือ การบังคับใช้กฎระเบียบ ด้วยค่าสัมประสิทธิ์ความถดถอยมาตรฐาน ($Beta$) เท่ากับ 0.694 รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ 18

ตารางที่ 18 ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุเพื่อทดสอบสมมติฐาน

(n = 389)

ตัวแปรอิสระ	$\bar{X}$	SD	Beta	t	P-Value
1. ความรู้เกี่ยวกับกฎระเบียบและมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์	10.426	2.334	0.227	4.319	0.000
2. แรงจูงใจด้านการได้พัฒนาทักษะทางกายภาพ การผจญภัย และความท้าทาย	3.149	0.788	-0.385	-2.022	0.044
3. ระยะเวลาในการประกอบกิจกรรมนันทนาการ	0.215	0.919	0.332	2.719	0.007
4. การบังคับใช้กฎระเบียบ	3.568	0.994	0.649	4.453	0.000
5. ค่านิยมด้านการปฏิบัติตามกฎระเบียบ	10.102	2.301	-0.142	-2.296	0.022

หมายเหตุ F = 5.459; P-Value = 0.000; Multiple R = 0.447; $R^2 = 0.200$

ซึ่งเมื่อพิจารณาถึงอิทธิพลของตัวแปรอิสระแต่ละตัวกับการตอบสนองต่อกฎระเบียบและมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ด้านนันทนาการสามารถอธิบายได้ดังนี้

1) ความรู้เกี่ยวกับกฎระเบียบและมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ มีอิทธิพลต่อการตอบสนองต่อกฎระเบียบและมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ด้านนันทนาการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ด้วยค่าสัมประสิทธิ์ความถดถอยมาตรฐาน (Beta) เท่ากับ 0.227 และมีอิทธิพลในเชิงบวก กล่าวคือ ถ้าผู้มาเยือนมีความรู้เกี่ยวกับกฎระเบียบและมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์มาก จะทำให้การตอบสนองต่อกฎระเบียบและมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ด้านนันทนาการมาก

2) แรงจูงใจด้านการได้พัฒนาทักษะทางกายภาพ การผจญภัย และความท้าทาย มีอิทธิพลต่อการตอบสนองต่อกฎระเบียบและมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ด้านนันทนาการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ด้วยค่าสัมประสิทธิ์ความถดถอยมาตรฐาน (Beta) เท่ากับ -0.385 และมีอิทธิพลในเชิงลบ กล่าวคือ ถ้าผู้มาเยือนมีแรงจูงใจด้านการได้พัฒนาทักษะทางกายภาพ การผจญภัย และความท้าทายมาก จะทำให้การตอบสนองต่อกฎระเบียบและมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ด้านนันทนาการน้อย

3) ระยะเวลาในการประกอบกิจกรรมนั้นหนาการ มีอิทธิพลต่อการตอบสนองต่อกฎระเบียบและมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ด้านนั้นหนาการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ด้วยค่าสัมประสิทธิ์ความถดถอยมาตรฐาน (Beta) เท่ากับ 0.332 และมีอิทธิพลในเชิงบวก กล่าวคือ ถ้าที่ผู้มาเยือนมีระยะเวลาในการประกอบกิจกรรมนั้นหนาการมาก จะทำให้การตอบสนองต่อกฎระเบียบและมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ด้านนั้นหนาการมาก

4) การบังคับใช้กฎระเบียบ มีอิทธิพลต่อการตอบสนองต่อกฎระเบียบและมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ด้านนั้นหนาการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ด้วยค่าสัมประสิทธิ์ความถดถอยมาตรฐาน (Beta) เท่ากับ 0.649 และมีอิทธิพลในเชิงบวก กล่าวคือ ถ้ามีการบังคับใช้กฎระเบียบมากจะทำให้การตอบสนองต่อกฎระเบียบและมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ด้านนั้นหนาการมาก

5) ค่านิยมด้านการปฏิบัติตามกฎระเบียบ มีอิทธิพลต่อการตอบสนองต่อกฎระเบียบและมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ด้านนั้นหนาการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ด้วยค่าสัมประสิทธิ์ความถดถอยมาตรฐาน (Beta) เท่ากับ -0.142 และมีอิทธิพลในเชิงลบ กล่าวคือ ถ้าผู้มาเยือนมีค่านิยมด้านการปฏิบัติตามกฎระเบียบมาก จะทำให้การตอบสนองต่อกฎระเบียบและมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ด้านนั้นหนาการน้อย ทั้งนี้เนื่องจากค่านิยมของผู้มาเยือนอุทยานแห่งชาติส่วนใหญ่จะมีพฤติกรรมการเล่นแบบผู้มาเยือนกลุ่มอื่นๆ โดยไม่คำนึงว่าการแสดงออกซึ่งพฤติกรรมนั้นจะขัดต่อกฎระเบียบ และมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์

เมื่อพิจารณาจากผลการศึกษาพบว่าการรับรู้ไม่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการตอบสนองต่อกฎระเบียบและมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ เนื่องจากตามทฤษฎีการรับรู้ (เดมคักต์, 2546) กล่าวว่าเมื่อสิ่งเร้าทั้งหลายได้รับการกระตุ้นผ่านอวัยวะรับสัมผัสไปยังสมอง สมองจะสั่งการให้เกิดการรับรู้ นั้น แต่จะเห็นว่ากระบวนการดังกล่าวยังไม่ผ่านการนึกคิดไตร่ตรอง ซึ่งต่างจากความรู้ที่มีกระบวนการจัดการอย่างเป็นลำดับขั้นตอนโดยกระบวนการที่สำคัญคือประมวลและกลั่นกรองความรู้ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าเมื่อสิ่งเร้าได้รับการกระตุ้นสั่งการไปยังสมองให้เกิดการนึกคิดไตร่ตรอง ประมวลผลและกลั่นกรอง ก่อนจะทำการแปลผลและแสดงผลออกมา (วิชัย, 2539) ด้วยเหตุนี้ความรู้เกี่ยวกับกฎระเบียบและมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์จึงมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการตอบสนองต่อกฎระเบียบและมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ ดังนั้นทางอุทยานแห่งชาติดอยสุ

เทพ – ปุ๋ยควรมีสื่อดแทรกความรู้เกี่ยวกับกฎระเบียบและมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ ในรูปแบบต่างๆ ที่สามารถทำให้ผู้มาเยือนได้มีการนึกคิด ไตร่ตรอง ก่อนที่จะแสดงพฤติกรรมในทางที่ไม่เหมาะสมออกมา

4.3 สรุป

การศึกษาในครั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสุ่มตัวอย่างจากผู้มาเยือนจำนวน 420 คน เป็นชาวไทย 389 คน และชาวต่างชาติ 31 คน ผลการศึกษพบว่าผู้มาเยือนชาวไทยมีความรู้เกี่ยวกับกฎระเบียบและมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ด้านนันทนาการ และความรู้เกี่ยวกับผลกระทบสิ่งแวดล้อมในระดับมาก และส่วนใหญ่มีการรับรู้กฎระเบียบและมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ด้านนันทนาการของผู้มาเยือนอุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ – ปุย อยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 51.40 สำหรับผู้มาเยือนชาวต่างชาติ พบว่ามีความรู้เกี่ยวกับกฎระเบียบและมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ด้านนันทนาการ และความรู้เกี่ยวกับผลกระทบสิ่งแวดล้อมในระดับปานกลาง และส่วนใหญ่มีค่าเฉลี่ยรวมการรับรู้กฎระเบียบและมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ด้านนันทนาการของผู้มาเยือนอุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ – ปุย อยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 67.70 ตามลำดับ และจากการทดสอบสมมติฐานพบว่า มีเพียง 5 ตัวแปร ที่มีอิทธิพลต่อการตอบสนองต่อกฎระเบียบและมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ด้านนันทนาการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ คือ ความรู้เกี่ยวกับกฎระเบียบและมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ ภูมิสำเนาระยะเวลาในการประกอบกิจกรรมนันทนาการ การบังคับใช้กฎระเบียบ ค่านิยมด้านการปฏิบัติตามกฎระเบียบ

บทที่ 5 บทสรุป

5.1 บทนำ

การศึกษาการรับรู้และการตอบสนองต่อกฎระเบียบและมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ด้านนันทนาการของผู้มาเยือนอุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ-ปุย ผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลและทำการวิเคราะห์ข้อมูล ได้ผลการศึกษาดังกล่าวโดยละเอียดไว้ในบทที่ 4 และเพื่อให้เกิดความเข้าใจอย่างชัดเจน จึงได้สรุปสาระสำคัญ ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

5.2 บทสรุป

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการรับรู้กฎระเบียบและมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ด้านนันทนาการในอุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ - ปุย ของผู้มาเยือน เพื่อศึกษาพฤติกรรมการตอบสนองต่อกฎระเบียบ และมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ด้านนันทนาการของผู้มาเยือนอุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ-ปุย และเพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตอบสนองต่อกฎระเบียบของผู้มาเยือนอุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ-ปุย โดยเก็บข้อมูลจากผู้มาเยือนอุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ - ปุย จำนวน 400 คน ด้วยแบบสอบถาม และทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา การวิเคราะห์ปัจจัย การวิเคราะห์สหสัมพันธ์ และการวิเคราะห์ถดถอยพหุ ผลการศึกษสรุปได้ดังนี้

ผู้มาเยือนอุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ - ปุย จำนวน 420 คน พบว่าผู้มาเยือนเป็นชาวไทย คิดเป็นร้อยละ 92.60 เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย ส่วนใหญ่มีอายุอยู่ในช่วง 21 - 30 ปี จบการศึกษาระดับปริญญาตรี ประกอบอาชีพพนักงานเรียน/นักศึกษา ส่วนใหญ่เดินทางมาจากจังหวัดเชียงใหม่และภาคกลาง ซึ่งไม่เคยเดินทางมาเยือนอุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ - ปุยมาก่อน โดยกลุ่มในการเดินทางมาเยือนมากที่สุดคือ กลุ่มเพื่อน ซึ่งมีสมาชิกในการเดินทางส่วนใหญ่อยู่ระหว่าง 4 - 6 คน และไม่มีการพักค้าง ผู้มาเยือนโดยมากเลือกประกอบกิจกรรมชมวิว/ชมทิวทัศน์ที่สวยงาม สำหรับผู้มาเยือนชาวต่างชาติ คิดเป็นร้อยละ 7.40 เป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง ส่วนใหญ่มีอายุอยู่ในช่วง 21 - 30 ปี และ 31 - 40 ปี จบการศึกษาระดับสูงกว่าปริญญาตรี ประกอบอาชีพพนักงานบริษัทเอกชนและประกอบกิจการส่วนตัว ส่วนใหญ่เดินทางมาจากทวีปยุโรป ซึ่งไม่เคยเดินทางมาเยือนอุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ - ปุยมาก่อน โดยกลุ่มในการเดินทางมาเยือนมาก

ที่สุดคือ กลุ่มเพื่อน ซึ่งมีสมาชิกในการเดินทางอยู่ระหว่าง 1 – 3 คน และไม่พักค้าง ผู้มาเยือนโดยมากเลือกประกอบกิจกรรมถ่ายภาพ

สำหรับการศึกษาแรงจูงใจในการเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการของผู้มาเยือนอุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ – ปุย ซึ่งก็คือประสบการณ์นันทนาการที่ผู้มาเยือนปรารถนา และจากตัวแปรแรงจูงใจในการเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการของผู้มาเยือนจำนวน 29 ตัวแปร สามารถอธิบายค่าความแปรปรวนได้ร้อยละ 59.93 (cumulative percentage of variance = 59.93) และจำแนกกลุ่มแรงจูงใจในการเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการของผู้มาเยือนได้เป็น 6 กลุ่ม ซึ่งกลุ่มที่ 1 แรงจูงใจด้านการพัฒนาศักยภาพและเสริมสร้างความภาคภูมิใจในตนเอง สามารถอธิบายค่าความแปรปรวนได้มากที่สุด ในส่วนของความรู้เกี่ยวกับกฎระเบียบและมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ด้านนันทนาการ และความรู้เกี่ยวกับผลกระทบสิ่งแวดล้อม พบว่าผู้มาเยือนชาวไทยและชาวต่างชาติมีความรู้เกี่ยวกับกฎระเบียบและมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ด้านนันทนาการ และความรู้เกี่ยวกับผลกระทบสิ่งแวดล้อมในระดับมาก ซึ่งผู้มาเยือนชาวไทยและชาวต่างชาติมีการรับรู้กฎระเบียบและมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ด้านนันทนาการในระดับปานกลาง และมีพฤติกรรมตอบสนองต่อกฎระเบียบและมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ ด้านนันทนาการค่อนข้างดี

ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่าความรู้เกี่ยวกับกฎระเบียบและมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ ความรู้เกี่ยวกับผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม ภูมิสำเนา แรงจูงใจด้านความเป็นอิสระ การได้หลีกเลี่ยงจากสภาพแวดล้อมที่จำเจ และได้สัมผัสบรรยากาศที่เป็นธรรมชาติ แรงจูงใจด้านการได้พัฒนาทักษะทางกายภาพ การผจญภัย และความท้าทาย ระยะเวลาในการประกอบกิจกรรมนันทนาการ และการบังคับใช้กฎระเบียบ ซึ่งมีความสัมพันธ์กับการตอบสนองต่อกฎระเบียบและมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ด้านนันทนาการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และ 0.05 โดยปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กันมากที่สุดคือ ความรู้เกี่ยวกับกฎระเบียบและมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์กับการตอบสนองต่อกฎระเบียบและมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ ด้วยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน (r) 0.268 เมื่อทำการทดสอบความมีอิทธิพลของตัวแปรอิสระ พบว่าความรู้เกี่ยวกับกฎระเบียบและมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ แรงจูงใจด้านการได้พัฒนาทักษะทางกายภาพ การผจญภัย และความท้าทาย ระยะเวลาในการประกอบกิจกรรมนันทนาการ การบังคับใช้กฎระเบียบ และค่านิยมด้านการปฏิบัติตามกฎระเบียบ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

และ 0.05 โดยตัวแปรที่มีอิทธิพลมากที่สุดคือ การบังคับใช้กฎระเบียบ ด้วยค่าสัมประสิทธิ์ความถดถอยมาตรฐาน (Beta) เท่ากับ 0.649

5.3 ข้อเสนอแนะ

5.3.1 ข้อเสนอแนะจากการทำวิจัยในครั้งนี้

1) อุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ – ปุย ควรเพิ่มความเข้มงวดในการบังคับใช้กฎระเบียบสำหรับผู้ที่จะทำการฝ่าฝืน เพื่อเป็นแบบอย่างแก่ผู้มาเยือนกลุ่มอื่น และป้องกันมิให้เกิดพฤติกรรมที่ผิด

2) อุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ – ปุย ควรเพิ่มเจ้าหน้าที่ประจำแหล่งประกอบกิจกรรมนันทนาการ เพื่อให้ข้อมูลและคำแนะนำสำหรับการท่องเที่ยวในพื้นที่อุทยานแห่งชาติที่ถูกต้องแก่ผู้มาเยือนได้อย่างทั่วถึง

3) อุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ – ปุย ควรมีการส่งเสริมและสนับสนุนการจัดกิจกรรมการให้ความรู้เกี่ยวกับกฎระเบียบและมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ด้านนันทนาการผ่านโปรแกรมสื่อความหมายประเภทต่าง ๆ เช่น ป้ายให้ข้อมูล นิทรรศการ รวมทั้งควรปรับปรุงระบบสื่อความหมายภายในศูนย์บริการนักท่องเที่ยวให้มีความน่าสนใจ เพื่อดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเข้ามาใช้บริการและเกิดความรู้ความเข้าใจมากยิ่งขึ้น พร้อมทั้งควรจัดทำป้ายสื่อความหมายทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ทั้งนี้เพื่อเอื้อประโยชน์ต่อผู้มาเยือนชาวต่างชาติ

4) อุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ – ปุย ควรให้ความสำคัญต่อกลุ่มผู้มาเยือนที่มีภูมิลำเนาอยู่ในพื้นที่และ/หรือบริเวณใกล้เคียงกับพื้นที่อุทยานแห่งชาติฯ โดยการชักชวนให้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการพื้นที่อุทยานแห่งชาติ ฯ ตลอดจนปลูกฝังในเรื่องของการเคารพต่อกฎระเบียบและมาตรการจัดการ ทั้งนี้เนื่องจากผลการศึกษาพบว่าภูมิลำเนาที่มีอิทธิพลต่อการตอบสนองต่อกฎระเบียบและมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ด้านนันทนาการ ประกอบกับการสังเกตพฤติกรรมของผู้มาเยือน ซึ่งพบว่ากลุ่มผู้มาเยือนที่เป็นนักเรียน/นักศึกษา บริเวณใกล้เคียงนั้นมีการปฏิบัติที่ขัดต่อกฎระเบียบเป็นจำนวนมาก

5) จากผลการศึกษาพบว่า ผู้มาเยือนส่วนใหญ่มีพฤติกรรมการนำเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เข้ามาในพื้นที่อุทยานแห่งชาติเพื่อสังสรรค์กับผู้ร่วมกลุ่มเดินทาง และยังพบว่าร้านค้าต่างๆที่ตั้งอยู่บริเวณทางเข้าแหล่งประกอบกิจกรรมนันทนาการนั้น มีการนำเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ประเภทต่างๆ เข้ามาจำหน่าย ดังนั้นทางอุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ – ปุย ควรซื้อความร่วมมือกับทางร้านค้าให้งดจำหน่ายเครื่องดื่มประเภทดังกล่าว พร้อมทั้งมีการตกแต่งเตือนและบังคับใช้กฎระเบียบต่อผู้มาเยือนกลุ่มดังกล่าว

5.3.2 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในครั้งต่อไป

1) ควรทำการศึกษาถึงกระบวนการเพิ่มระดับการตอบสนองต่อกฎระเบียบและมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ด้านนันทนาการของผู้มาเยือนอุทยานแห่งชาติในเชิงบวก

2) ควรทำการศึกษาเพิ่มเติมในส่วนของปัจจัยอื่นๆ ที่มีอิทธิพลต่อการตอบสนองต่อกฎระเบียบและมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ด้านนันทนาการของผู้มาเยือนอุทยานแห่งชาติ เพื่อความละเอียดและชัดเจนในการเสนอแนะแนวทางจัดการพื้นที่ได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม

3) ควรขยายพื้นที่ศึกษาไปยังอุทยานแห่งชาติอื่นๆ เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาเปรียบเทียบและเสนอแนะแนวทางในการจัดการผู้ใช้ประโยชน์พื้นที่อุทยานแห่งชาติทั้งระบบได้อย่างเหมาะสมต่อไป

4) ควรทำการสังเกตพฤติกรรมการตอบสนองต่อกฎระเบียบและมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ด้านนันทนาการของผู้มาเยือนที่ทำการตอบแบบสอบถามเป็นรายบุคคลในขณะที่ประกอบกิจกรรมนันทนาการ ทั้งนี้เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องและสมบูรณ์

บรรณานุกรม

- กมล สังข์เคย. 2548. การรับรู้ของนักท่องเที่ยวต่อผลกระทบสิ่งแวดล้อมในแหล่ง
นันทนาการทางธรรมชาติ. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช. 2551. ข้อมูลสถิตินักท่องเที่ยว 10 ปีย้อนหลัง.
แหล่งที่มา: http://www.dnp.go.th/NPRD/develop/data/stat51/fthai_51.pdf,
10 ธันวาคม 2551
- กาญจนา จันทนุผา. 2551. การวิเคราะห์รูปแบบนันทนาการและประสบการณ์
นันทนาการของผู้มาเยือนแหล่งนันทนาการทางธรรมชาติในจังหวัดแม่ฮ่องสอน.
วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. 2552. ข้อมูลสถิตินักท่องเที่ยว. แหล่งที่มา:
http://www2.tat.or.th/stat/web/static_index.php, 24 มีนาคม 2552
- คณะวนศาสตร์. 2530. รายงานการประเมินสถานภาพอุทยานแห่งชาติ พื้นที่อนุรักษ์สัตว์
ป่าและพื้นที่คุ้มครองอื่น ๆ ในประเทศไทย. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- คมเชษฐา จรุงพันธ์. 2545. พฤติกรรมการไม่ปฏิบัติตามกฎระเบียบของนักท่องเที่ยวใน
อุทยานแห่งชาติ : กรณีศึกษาอุทยานแห่งชาติเอราวัณ จังหวัดกาญจนบุรี.
วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- จำนงค์ อติวัฒนสิทธิ์, เฉลียว ฤกษ์จุฬิมล, ประไพร์ วิริยะสมบูรณ์, เสาวคนธ์ สุดสวาท, สุดา
ภิรมย์แก้ว และสุรพันธ์ เพชรภา. 2540. สังคมวิทยา. พิมพ์ครั้งที่ 8. สำนักพิมพ์
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- จำนงค์ อติวัฒนสิทธิ์. 2537. สังคมวิทยาเบื้องต้น. โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย:
กรุงเทพฯ.

จำเนียร ช่างโชติ. 2532. **จิตวิทยาการรับรู้และการเรียนรู้**. พิมพ์ครั้งที่ 7. มหาวิทยาลัยรามคำแหง, กรุงเทพฯ.

จำรอง เงินดี, บังอร ชินกุลกิจนิวัฒน์, บัวทอง สว่างโสภาคกุล, พวงเพชร วัชรอยู่, วิภา ภัคดี, ศิริรณภา จามรमान, สุปาณี สนธิรัตน์, เสาวภา วัชรกิตติ และอารี เพชรผุด. 2529. **จิตวิทยาทั่วไป**. พิมพ์ครั้งที่ 3. ภาควิชาจิตวิทยา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.

ชูดา จิตพิทักษ์. 2525. **พฤติกรรมศาสตร์เบื้องต้น (Introduction to behavioral science)**. พิมพ์ครั้งที่ 2. โครงการตำราวิชาการ มวลวิชาวามฤนิธมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ อันดับี่ 4, กรุงเทพฯ.

ดรรชนี เอมพันธุ์ และ สุรเชษฐ์ เชษฐมาส. 2539. **อุทยานแห่งชาติกับการอนุรักษ์**. ภาควิชาอนุรักษ์วิทยา คณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.

ดรรชนี เอมพันธุ์. 2549. **เอกสารอ่านประกอบวิชา 308431 การจัดการอุทยานและพื้นที่นันทนาการ**. คณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ. (อัดสำเนา)

ดวงกมล เวชบรรยงรัตน์. 2531. **เอกสารการสอนชุดวิชาจิตวิทยาทั่วไป**, สาขาวิชาคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, กรุงเทพฯ.

เดิมศักดิ์ คทวนิช. 2546. **จิตวิทยาทั่วไป**. สำนักพิมพ์ซีเอ็ดดูเคชั่น, กรุงเทพฯ.

ธีระพร อุวรรณโณ. 2534. **จิตวิทยากับการสร้างเสริมสันติภาพ**. สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.

นภวรรณ สุวานะกาญจน์, วันชัย อรุณประภารัตน์, นันทชัย พงศ์พัฒนานุรักษ์, รติกร น่วมภักดี และธีระพงษ์ ชุมแสงศรี. 2549. รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ โครงการ “ระบบสนับสนุนการวางแผนการจัดการแหล่งนันทนาการทางธรรมชาติอย่างยั่งยืน ระยะที่ 1”. คณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.

นภวรรณ สุวานะกาญจน์. 2548. เอกสารประกอบการสอนวิชามนุษยมิติในการจัดการอุทยาน และพื้นที่นันทนาการ. คณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ. (อัดสำเนา)

นภวรรณ สุวานะกาญจน์. 2549. เอกสารประกอบการสอนวิชามนุษยมิติในการจัดการอุทยาน และพื้นที่นันทนาการ. คณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ. (อัดสำเนา)

นภวรรณ สุวานะกาญจน์. 2550. เอกสารประกอบการสอนวิชามนุษยมิติในการจัดการอุทยาน และพื้นที่นันทนาการ. คณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ. (อัดสำเนา)

นภวรรณ สุวานะกาญจน์. 2542. เอกสารประกอบการสอนวิชาการวางแผนและการออกแบบอุทยานแห่งชาติและพื้นที่นันทนาการขั้นสูง. คณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.

นิภาพร ไพศาล. 2551. พฤติกรรมตอบสนองของนักท่องเที่ยวที่มีต่อป้ายเตือนในอุทยานแห่งชาติภูกระดึง จังหวัดเลย. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

นิภารัตน์ สายประเสริฐ. 2547. การรับรู้สภาพแวดล้อมทางกายภาพและประสบการณ์นันทนาการของนักท่องเที่ยวที่ไปเยือนอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ประภาเพ็ญ สุวรรณ. 2526. **ทัศนคติ : การวัด การเปลี่ยนแปลง และพฤติกรรมอนามัย.**
พิมพ์ครั้งที่ 2. พีระพัทธนา, กรุงเทพฯ.

ปราณี ไพบูลย์สมบัติ. 2546. **ชนิด ปริมาณขยะ และพฤติกรรมกาทิ้งขยะของ
นักท่องเที่ยว และผู้ประกอบการในอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่.** วิทยานิพนธ์ปริญญาโท,
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ปราณี รามสูต. 2542. **จิตวิทยาทั่วไป.** สถาบันราชภัฏธนบุรี, กรุงเทพฯ.

พรชัย ชันดี, ธัชชัย ปิตะนิละบุตร และอัศวิน วัฒนวิบูลย์. 2543. **ทฤษฎีและงานวิจัยทาง
อาชญาวิทยา.** บั๊คเนท, กรุงเทพฯ.

พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2540. **วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์.** พิมพ์ครั้งที่
7. สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสาน
มิตร, กรุงเทพฯ.

มัลลิกา คณานุรักษ์. 2547. **จิตวิทยาการสื่อสารของมนุษย์.** สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์,
กรุงเทพฯ.

รุ่งอรุณ ปานมงคล. 2540. **การศึกษาการยึดถือกรอบครองที่ดินในเขตอุทยานแห่งชาติ
ดอยสุเทพ -ปุย จังหวัดเชียงใหม่.** ส่วนอุทยานแห่งชาติ กรมป่าไม้, กรุงเทพฯ.

ลักขณา สรวิวัฒน์. 2530. **จิตวิทยาเบื้องต้น(จิต 101).** คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ. โอเดียนสโตร์, กรุงเทพฯ.

วิเชียร มุริจันท์. 2541. **พฤติกรรมของผู้ขับขี่ยานยนต์ส่วนบุคคลที่ก่อให้เกิดอุบัติเหตุ
จราจรในกรุงเทพมหานคร.** วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ศูนย์วิจัยป่าไม้. 2536. **แผนแม่บทการจัดการอุทยานแห่งชาติเอราวัณ จังหวัดกาญจนบุรี.**
รายงานฉบับสมบูรณ์ข้อมูลพื้นฐาน กรมป่าไม้, กรุงเทพฯ.

สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย. 2540. **ประมวลความรู้เรื่อง อุทยานแห่งชาติดอย
สุเทพ – ปุย.** กรมป่าไม้, กรุงเทพฯ.

สุธิตา หงษาชาติ. 2539. **ความสัมพันธ์ระหว่างสภาพแวดล้อมในสถาบัน บุคลิกภาพ
และพฤติกรรมการรับข่าวสารกับความรู้ และการตอบสนองต่อภาวะวิกฤตทาง
สังคมและสิ่งแวดล้อม ของนักศึกษาพยาบาล. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท,
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.**

สัญญา สัญญาวิวัฒน์. 2539. **สังคมวิทยาปัญหาสังคม.** เจ้าพระยาการพิมพ์, กรุงเทพฯ.

สำนักฟื้นฟูและพัฒนาพื้นที่อนุรักษ์. 2552. **แผนที่อุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ – ปุยและ
แผนที่การใช้ประโยชน์ที่ดินในอุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ – ปุย.** กรมอุทยาน
แห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืช กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, กรุงเทพฯ

สำนักอุทยานแห่งชาติ. 2547. **พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. 2504 และ
กฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับงานอุทยานแห่งชาติ.** พิมพ์ครั้งที่ 2. กรมอุทยานแห่งชาติ
สัตว์ป่า และพันธุ์พืช. กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, กรุงเทพฯ.

สำนักอุทยานแห่งชาติ. 2549. **อุทยานแห่งชาติ ธรรมชาติ และนันทนาการ.** กรมอุทยาน
แห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช. กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, กรุงเทพฯ.

สุชา จันทน์เอม. 2519. **จิตวิทยากับการดำรงชีวิตประจำวัน.** สำนักพิมพ์แพรวพิทยา, กรุงเทพฯ.

สุรเชษฐ์ เชษฐมาศ. 2535. **เอกสารการสอนการป่าไม้ชุมชน หน่วยที่ 8-15 นันทนาการกับ
การป่าไม้ชุมชน. สาขาวิชาการส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, กรุงเทพฯ.**

เสรีณ ปุณณะหิตานนท์. 2523. **การกระทำผิดในสังคม สังคมวิทยาอาชญากรรมและพฤติกรรมเบี่ยงเบน**. เดอะบิริสซิเสนเพรสจำกัด, กรุงเทพฯ.

เสรี เวชชบุษกร. 2525. **ครบรอบ 10 ปี อุทยานแห่งชาติตะรุเตา**. กรมป่าไม้, กรุงเทพฯ.

แสงจันทร์ วายทุกข์. 2548. **การรับรู้ของนักท่องเที่ยวต่อความแออัดในแหล่งนันทนาการทางธรรมชาติ**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

โสภา ชูพิกุลชัย. 2521. **จิตวิทยาทั่วไป**. ไทยวัฒนาพานิช, กรุงเทพฯ.

Christense, H.H. and R.N. Clark. 1983. Increasing public involvement to reduce depreciative behavior in recreation setting. **Leisure Science** 5(4): 359 – 379.

Goode, E. 1990. **Deviant Behavior**. Englewood Cliffs, New Jersey

Hammit W.E. and D.N. Cole. 1998. **Wildland Recreation: Ecology and Management**. 2nd ed. John Wiley & Sons, Inc., United States of America. Island Press, Washington, DC.

IUCN. 1990. **United Nation List of National Park and Protected Areas**. International Union for Conservation of Nature and Natural Resources, Gland, Switzerland.

Manfredo, M.J. 1992. **Influencing Human Behavior : Theory and Applications in Recreation, Tourism and Natural Resources Management**. Sagamore Publishing Co.,Inc, Illinois, USA.

McBurney, D.H. and V.B. Collings. 1984. **Introduction to Sensation Perception.**
2nd ed. Englewood Cliffs, New Jersey

Schaefer, R.T. 2003. **Sociology.** McGraw-Hill, New York

Shiffman, L.G. and L.K. Leslie. 1978. **Consumer Behavior.** Englewood Cliffs,
New Jersey

Tanakanjana N. 1996. **Analysis of Nonconforming Behaviors of Local People in The
National Park System of Thailand.** Colorado State University Fort Collins,
Colorado.

The World Conservation Union [IUCN]. 1994. **Guidelines for Protected Area
Management Categories.** IUCN, Gland, Switzerland and Cambridge, United of
Kingdom.

Washburne, R.F. and D.N. Cole. 1983. Problems and Practices in Wilderness
Management : A Survey of Manager. **USDA Forest Service Research Paper INT,**
United States of America.
of America.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
บทความวิจัย

การตอบสนองต่อกฎระเบียบและมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ด้านนันทนาการของผู้มา
เยือนอุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ-ปุย จังหวัดเชียงใหม่

Responses toward Regulations and Recreational User Management Measures of
Visitors to Doi Suthep-Pui National Park Chiang Mai Province

หทัยรัตน์ จันโทวาท

Hathairat Jantowat

นภวรรณ สุวานะกาญจน์พงษ์เขียว

Noppawan Tanakanjana Phongkhieo

สันต์ เกตุปราณีต

San Kaitpraneet

คณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ จตุจักร กรุงเทพฯ 10900

Faculty of Forestry, Kasetsart University, Chatuchak, Bangkok 10900

Tel. 081-3213212 E-mail: j_hathairat@hotmail.com

ABSTRACT

The objectives of this research were to study the perception and responses toward regulations and recreational user management measures of visitors to Doi Suthep-Pui national park and to determine factors influencing those responses. Visitor survey by questionnaire was conducted and 400 visitors participated in the survey. Observation method was also employed in order to obtain detailed information on visitors' behavior. The survey data was analyzed using descriptive statistics, factor analysis, correlation analysis and multiple regression analysis. The study results revealed that the visitors' average score of perception toward the regulations and recreational user management measures was moderate and most visitors responded positively to the regulations and management measures. Correlation analysis found 6 independent variables from 17 variables significantly correlated to visitors' responses toward regulations and recreational management measures. These included knowledge toward the regulations and management measures ($r = 0.312$; $P\text{-value} = 0.01$), knowledge toward environmental impacts from recreational uses of natural areas ($r = 0.221$; $P\text{-value} = 0.01$), users' residence ($r = -0.219$; $P\text{-value} = 0.01$), motivation for

physical development, challenges and adventure ($r = -0.109$; $P\text{-Value} = 0.05$), time period engaging in recreational activities ($r = 0.138$; $P\text{-value} = 0.01$), and park regulation enforcement ($r = 0.213$; $P\text{-value} = 0.01$). However, multiple regression analysis found only 5 independent variables significantly influenced the responses of visitors toward regulations and recreational management measures and accounted for 21.70% of variances in the responses ($F = 6.536$; $P\text{-value} = 0.000$; $R^2 = 0.217$). The most influencing variable was park regulation enforcement ($\text{Beta} = 0.255$; $P\text{-value} = 0.000$).

Keywords : Responses, Regulations and Recreational User Management Measures,
Doi Suthep-Pui National Park

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการรับรู้กฎระเบียบและมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ด้านนันทนาการในอุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ - ปุย ของผู้มาเยือน เพื่อศึกษาพฤติกรรมการตอบสนองต่อกฎระเบียบ และมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ด้านนันทนาการของผู้มาเยือนอุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ-ปุย และเพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตอบสนองต่อกฎระเบียบของผู้มาเยือนอุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ-ปุย โดยเก็บข้อมูลจากผู้มาเยือนอุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ - ปุย จำนวน 400 คน ด้วยแบบสอบถาม และแบบสังเกตพฤติกรรมของผู้มาเยือน และทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา การวิเคราะห์ปัจจัย การวิเคราะห์สหสัมพันธ์ และการวิเคราะห์ถดถอยพหุ ผลการศึกษาพบว่า ผู้มาเยือนส่วนใหญ่ทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติมีค่าเฉลี่ยรวมการรับรู้กฎระเบียบและมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ด้านนันทนาการของผู้มาเยือนอุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ - ปุย อยู่ในระดับปานกลาง และมีพฤติกรรมการตอบสนองต่อกฎระเบียบและมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ด้านนันทนาการค่อนข้างไปในทางบวก โดยผลการวิเคราะห์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ 17 ตัวกับการตอบสนองต่อกฎระเบียบและมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ด้านนันทนาการพบว่ามีตัวแปรอิสระจำนวน 6 ตัวแปรคือ ความรู้เกี่ยวกับกฎระเบียบและมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ ความรู้เกี่ยวกับผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม ภูมิสำเนา แรงจูงใจด้านการได้พัฒนาทักษะทางกายภาพ การผจญภัย และความท้าทาย ระยะเวลาในการประกอบกิจกรรมนันทนาการ และการบังคับใช้กฎระเบียบ มีความสัมพันธ์กับการตอบสนองต่อกฎระเบียบและ

มาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ด้านนันทนาการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r = 0.312$, $P\text{-value} = 0.01$; $r = 0.221$, $P\text{-value} = 0.01$; $r = -0.219$, $P\text{-value} = 0.01$; $r = -0.109$, $P\text{-value} = 0.05$; $r = 0.138$, $P\text{-value} = 0.01$ และ $r = 0.213$, $P\text{-value} = 0.01$ ตามลำดับ) เมื่อทดสอบความมีอิทธิพลของตัวแปรอิสระทั้ง 17 ตัว กับตัวแปรตามคือ การตอบสนองต่อกฎระเบียบและมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ด้านนันทนาการ ด้วยวิธีการวิเคราะห์ถดถอยพหุ พบว่าตัวแปรอิสระทุกตัวรวมกันมีอิทธิพลต่อตัวแปรตามอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยปัจจัยดังกล่าวส่งผลให้เกิดการแปรผันในตัวแปรตามร้อยละ 21.70 ($F = 6.536$; $P\text{-value} = 0.000$; Multiple $R = 0.465$; $R^2 = 0.217$) โดยตัวแปรที่มีอิทธิพลมากที่สุดคือ การบังคับใช้กฎระเบียบ ($Beta = 0.255$; $P\text{-value} = 0.000$)

คำสำคัญ: การตอบสนอง กฎระเบียบและมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์

อุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ – ปุย

คำนำ

ปัจจุบันการท่องเที่ยวทางธรรมชาติได้รับความนิยมเป็นอย่างมาก โดยจากข้อมูลนักท่องเที่ยวที่เดินทางไปเยือนอุทยานแห่งชาติต่างๆ พบว่านักท่องเที่ยวที่เดินทางไปเยือนอุทยานแห่งชาติย้อนหลัง 5 ปี มีจำนวนไม่ต่ำกว่า 10 ล้านคนต่อปี (กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช, 2551) ปริมาณการท่องเที่ยวที่ค่อนข้างสูงนี้ส่งผลให้พื้นที่ธรรมชาติได้รับผลกระทบจากการประกอบกิจกรรมในรูปแบบต่างๆ อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ โดยที่สาเหตุของปัญหาผลกระทบในแหล่งนันทนาการส่วนหนึ่งเกิดจากพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม ไม่ปฏิบัติตามกฎระเบียบของนักท่องเที่ยว (Hammitt and Cole, 1998) และการแสดงออกซึ่งพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของนักท่องเที่ยว ก็มีที่มาจากหลายเหตุปัจจัย ดังนั้นการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับพฤติกรรมตอบสนองของนักท่องเที่ยวต่อกฎระเบียบจึงมีความสำคัญต่อการจัดการแหล่งนันทนาการทางธรรมชาติทุกแหล่ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งแหล่งนันทนาการที่ตั้งอยู่ในพื้นที่อนุรักษ์ ที่มีเป้าหมายสูงสุดในการรักษาความสมดุลของระบบนิเวศทางธรรมชาติให้คงอยู่อย่างยั่งยืน โดยงานวิจัยเกี่ยวกับพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับกฎระเบียบของผู้มาเยือนแหล่งนันทนาการทางธรรมชาติในประเทศไทยยังถือว่ามียุ่่น้อยเมื่อเทียบกับระดับการใช้ประโยชน์พื้นที่อุทยานแห่งชาติเพื่อนันทนาการและการท่องเที่ยวในปัจจุบัน การศึกษาวิจัยเชิงลึกในเรื่องนี้เพิ่มขึ้นจึงเป็นสิ่งจำเป็น โดยพื้นที่ๆ เหมาะสมในการศึกษาวิจัยควรเป็นพื้นที่ๆ มีปริมาณการใช้ประโยชน์เข้มข้น (นาวรรณ, 2548; 2550) ซึ่งอุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ-ปุย จังหวัดเชียงใหม่ก็เป็นหนึ่งในพื้นที่ๆ เข้าลักษณะดังกล่าว

โดยการศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 3 ข้อ คือ 1) เพื่อศึกษาการรับรู้ภาวะเปียบและมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ด้านนันทนาการในอุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ-ปุย ของผู้มาเยือน 2) เพื่อศึกษาพฤติกรรมการตอบสนองต่อภาวะเปียบและมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ด้านนันทนาการของผู้มาเยือนอุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ-ปุย และ 3) เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตอบสนองต่อภาวะเปียบและมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ด้านนันทนาการของผู้มาเยือนอุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ-ปุย โดยกำหนดสมมติฐานการวิจัยไว้ดังนี้ คือ การรับรู้ต่อภาวะเปียบและมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ อิทธิพลของป้ายสื่อความหมาย ความรู้เกี่ยวกับภาวะเปียบและมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ ความรู้เกี่ยวกับผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม ประสพการณ์นันทนาการ ภูมิลำเนา รูปแบบการประกอบกิจกรรม แรงจูงใจ ระยะเวลาในการประกอบกิจกรรม การบังคับใช้ภาวะเปียบของเจ้าหน้าที่ ค่านิยมด้านการปฏิบัติตามภาวะเปียบ และพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวอื่น มีอิทธิพลต่อการตอบสนองต่อภาวะเปียบและมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์อุทยานแห่งชาติของผู้มาเยือน

อุปกรณ์และวิธีการ

การศึกษาในครั้งนี้ใช้อุปกรณ์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ 1) แบบสอบถามผู้มาเยือน 2) แบบบันทึกพฤติกรรมของผู้มาเยือน ที่สร้างจากแนวคิด ทฤษฎี และวัตถุประสงค์การวิจัย 3) โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ โดยมีวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลโดยสรุปได้ ดังนี้

การศึกษาข้อมูลทฤษฎี:

ทำการตรวจสอบเอกสารและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการรับรู้และการตอบสนองของผู้มาเยือนต่อภาวะเปียบและมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ด้านนันทนาการในอุทยานแห่งชาติ แนวคิดเกี่ยวกับพฤติกรรมเบี่ยงเบน พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. 2504 และภาวะเปียบและมาตรการจัดการที่เกี่ยวข้องกับผู้มาเยือนอุทยานแห่งชาติ เพื่อกำหนดกรอบแนวคิดและสร้างเครื่องมือในการศึกษาวิจัย

การเก็บข้อมูลปฐมภูมิ:

ศึกษาข้อมูลผู้มาเยือนอุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ-ปุย ที่มีอายุตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไป ที่เดินทางมาเยือนพื้นที่ศึกษา โดยหน่วยในการวิเคราะห์ (unit of analysis) สำหรับงานวิจัยครั้งนี้คือปัจเจกบุคคล (individual) โดยใช้สถิติจำนวนนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาเยือนอุทยานแห่งชาติดอย

สุเทพ-ปุย ย้อนหลัง 10 ปี ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2542-2551 รวมทั้งสิ้น 26,371,040 เฉลี่ยรายปี 2,637,104 คน เป็นฐานในการกำหนดขนาดตัวอย่าง ใช้วิธีสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (sample random sampling) และคำนวณขนาดตัวอย่างโดยใช้สูตรของ Yamane (1973) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน โดยทำการแบ่งช่วงระยะเวลาในการเก็บข้อมูลออกเป็น 2 ช่วง คือ ช่วงนอกฤดูกาลท่องเที่ยวตั้งแต่ 1 ส.ค. 2552 ถึง 31 ต.ค. 2552 ช่วงฤดูกาลท่องเที่ยว ตั้งแต่ 1 พ.ย. 2552 ถึง 30 ม.ค. 2553 ด้วยแบบสอบถาม และแบบสังเกตพฤติกรรมของผู้มาเยือน ทั้งนี้แบบสอบถามที่ใช้ผ่านการทดสอบค่าความเชื่อมั่น (reliability) โดยวิธีการของ Cronbach (พวงรัตน์, 2540) ซึ่งได้ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของคำถามวัดการรับรู้เท่ากับ 0.845 และความเชื่อมั่น Kuder – Richardson (K.R. 21) ของคำถามวัดความรู้ของผู้มาเยือนต่อกฎระเบียบและมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ และความรู้เกี่ยวกับผลกระทบสิ่งแวดล้อมเท่ากับ 0.657 และ 0.535 ตามลำดับ

วิเคราะห์และประมวลผลข้อมูล:

โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ใช้สถิติพรรณนา (descriptive statistics) ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน อธิบายลักษณะของกลุ่มตัวอย่างตามตัวแปรที่ศึกษาทุกตัว และใช้การวิเคราะห์ปัจจัย (factor analysis) การวิเคราะห์สหสัมพันธ์ (correlation analysis) ประกอบการวิเคราะห์ถดถอยพหุ (multiple regression analysis) ในการทดสอบสมมติฐานการวิจัย โดยกำหนดนัยสำคัญทางสถิติในการทดสอบไว้ที่ระดับ 0.05

ผลและวิจารณ์

ลักษณะพื้นฐานทางสังคมประชากรและแรงจูงใจของผู้มาเยือน

จากการวิเคราะห์ลักษณะพื้นฐานทางสังคมประชากร พบว่า ผู้มาเยือนอุทยานแห่งชาติ ดอยสุเทพ – ปุย ส่วนใหญ่เป็นผู้มาเยือนชาวไทย คิดเป็นร้อยละ 92.60 ส่วนใหญ่มีอายุอยู่ในช่วง 21 – 30 ปี โดยมีอายุเฉลี่ย 26.12 ปี (SD = 7.999) โดยจบการศึกษาระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 58.40 ส่วนใหญ่เดินทางมาจากจังหวัดเชียงใหม่และภาคกลาง คิดเป็นร้อยละ 46.80 และ 30.30 ตามลำดับ ทั้งนี้เพื่อประกอบกิจกรรมชมวิว/ชมทิวทัศน์ที่สวยงาม สำหรับผู้มาเยือนชาวต่างชาติ คิดเป็นร้อยละ 7.40 ของจำนวนผู้มาเยือนทั้งหมด ส่วนใหญ่มีอายุอยู่ในช่วง 21 – 30 ปี และ 31 – 40 ปี โดยมีอายุเฉลี่ย 37.16 ปี (SD = 12.320) โดยจบการศึกษาระดับสูงกว่าปริญญาตรีคิดเป็นร้อยละ 29.00 ส่วนใหญ่เดินทางมาจากทวีปยุโรป คิดเป็นร้อยละ 51.60 เพื่อประกอบกิจกรรมถ่ายภาพ สำหรับผลการวิเคราะห์แรงจูงใจในการเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการของ

ผู้มาเยือนอุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ – ปุย ซึ่งก็คือ ประสพการณ์นันทนาการที่ผู้มาเยือนปรารถนา พบว่า จากตัวแปรแรงจูงใจในการเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการของผู้มาเยือนจำนวน 29 ตัวแปร สามารถจัดกลุ่มตัวแปรด้วยเทคนิคการวิเคราะห์ปัจจัย (factor analysis) ในการเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการของผู้มาเยือนโดยสามารถจำแนกแรงจูงใจได้ 6 กลุ่ม อธิบายค่าความแปรปรวนได้ร้อยละ 60.77 (cumulative percentage of variance = 60.77) กลุ่มที่ 1 แรงจูงใจด้านการพัฒนาศักยภาพและเสริมสร้างความภาคภูมิใจในตนเอง สามารถอธิบายค่าความแปรปรวนได้มากที่สุดคือ ร้อยละ 15.15 (percentage of variance = 15.15) รองลงมาคือ กลุ่มที่ 2 แรงจูงใจด้านความเป็นอิสระ การได้หลีกหนีจากสภาพแวดล้อมที่จำเจ และได้สัมผัสบรรยากาศที่เป็นธรรมชาติ สามารถอธิบายค่าความแปรปรวนได้ร้อยละ 13.78 (percentage of variance = 13.78) กลุ่มที่ 3 แรงจูงใจด้านการได้พัฒนาทักษะทางกายภาพ การผจญภัย และความท้าทาย สามารถอธิบายค่าความแปรปรวนได้ร้อยละ 9.76 (percentage of variance = 9.76) กลุ่มที่ 4 แรงจูงใจด้านการได้พบเห็นสิ่งแปลกใหม่ และได้ทำกิจกรรมที่หลากหลาย สามารถอธิบายค่าความแปรปรวนได้ร้อยละ 9.48 (percentage of variance = 9.48) กลุ่มที่ 5 แรงจูงใจด้านการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ วิถีชีวิต และวัฒนธรรมท้องถิ่น สามารถอธิบายค่าความแปรปรวนได้ร้อยละ 7.04 (percentage of variance = 7.04) และกลุ่มที่ 6 แรงจูงใจด้านการได้อยู่ท่ามกลางธรรมชาติและได้ใช้เวลาร่วมกับคนใกล้ชิด สามารถอธิบายค่าความแปรปรวนได้น้อยที่สุด ร้อยละ 5.54 (percentage of variance = 5.54)

การรับรู้ภาวะเบียบและมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ด้านนันทนาการในอุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ-ปุย ของผู้มาเยือน

ผลการศึกษาการรับรู้ภาวะเบียบและมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ ด้านนันทนาการของผู้มาเยือนชาวไทย ซึ่งมีประเด็นคำถามจำนวน 10 ข้อ พบว่า ผู้มาเยือนชาวไทยส่วนใหญ่รับรู้ในระดับจริงว่า นอกจากเป็นแนวทางปฏิบัติสำหรับผู้มาเยือนในการประกอบกิจกรรมนันทนาการแล้ว กฎระเบียบ และมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ในอุทยานแห่งชาติ ยังครอบคลุมถึงการปกป้องทรัพยากรธรรมชาติจากปัจจัยคุกคามอื่นๆ คิดเป็นร้อยละ 63.20 รองลงมาคือ รับรู้ว่าผู้มาเยือนมีพฤติกรรมที่เหมาะสมเมื่อมีเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติคอยควบคุมและบังคับใช้กฎระเบียบ คิดเป็นร้อยละ 51.40 และรับรู้ว่ากฎระเบียบ และมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ในอุทยานแห่งชาติ สร้างขึ้นมาเพื่อใช้ควบคุมพฤติกรรมของผู้มาเยือนโดยเฉพาะ คิดเป็นร้อยละ 49.60 ตามลำดับ สำหรับการรับรู้ภาวะเบียบและมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ ด้านนันทนาการของผู้มาเยือนชาวต่างชาติ พบว่า ผู้มาเยือนส่วนใหญ่รับรู้ในระดับที่ไม่แน่ใจว่า อุทยานแห่งชาติ

ดอยสุเทพ-ปุยมีการประชาสัมพันธ์เผยแพร่กฎระเบียบ และข้อควรปฏิบัติในการมาเยือนอุทยานแห่งชาติผ่านสื่อประเภทต่างๆ ให้ผู้มาเยือนได้ทราบอย่างทั่วถึง คิดเป็นร้อยละ 71 รองลงมาคือ ระบุว่ากฎระเบียบ และมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ในอุทยานแห่งชาติ มีเนื้อหาครอบคลุมการประกอบกิจกรรมนันทนาการในพื้นที่อุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ-ปุย ทุกประเภท คิดเป็นร้อยละ 64.50 และรับรู้ว่าบทลงโทษสำหรับผู้ฝ่าฝืนกฎระเบียบในอุทยานแห่งชาติมีความรุนแรง คิดเป็นร้อยละ 58.10 ตามลำดับ ทั้งนี้เมื่อนำค่าเฉลี่ยของคะแนนรวมการรับรู้กฎระเบียบและมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ ด้านนันทนาการของผู้มาเยือนชาวไทยและชาวต่างชาติ มาจัดกลุ่มการรับรู้ ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มที่ได้คะแนนระหว่าง 1.00 – 2.33 เป็นกลุ่มที่มีการรับรู้ในระดับน้อย กลุ่มที่ได้คะแนนระหว่าง 2.34 – 3.67 เป็นกลุ่มที่มีการรับรู้ในระดับปานกลาง และกลุ่มที่ได้คะแนนระหว่าง 3.68 – 5.01 เป็นกลุ่มที่มีการรับรู้ในระดับมาก โดยพบว่า ผู้มาเยือนชาวไทยและชาวต่างชาติส่วนใหญ่มีค่าเฉลี่ยรวมการรับรู้กฎระเบียบและมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ด้านนันทนาการของผู้มาเยือนอุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ – ปุย เท่ากับ 3.646 (SD = 0.417) และ 3.529 (SD = 0.324) จัดอยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 51.40 และ 67.70 ตามลำดับ

พฤติกรรม การตอบสนองต่อกฎระเบียบและมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ด้านนันทนาการของผู้มาเยือนอุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ-ปุย

ผลการศึกษาพฤติกรรม การตอบสนองต่อกฎระเบียบและมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ด้านนันทนาการของผู้มาเยือนชาวไทย จำนวน 20 ข้อ พบว่า พฤติกรรมเชิงบวกที่ผู้มาเยือนชาวไทยปฏิบัติมากที่สุด คือ หยุดรถเมื่อพบเห็นสัตว์ป่ากำลังข้ามถนน คิดเป็นร้อยละ 54.50 สำหรับพฤติกรรมเชิงลบที่ผู้มาเยือนชาวไทยปฏิบัติมากที่สุด คือ ร้องเพลง/เล่นดนตรี เพื่อการพักผ่อนหย่อนใจ คิดเป็นร้อยละ 24.20 สำหรับผู้มาเยือนชาวต่างชาติ พบว่า พฤติกรรมเชิงบวกที่ผู้มาเยือนชาวต่างชาติปฏิบัติมากที่สุด คือ แวะศูนย์บริการนักท่องเที่ยวเพื่อสอบถามข้อมูลและ/หรือศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับพื้นที่ คิดเป็นร้อยละ 80.60 สำหรับพฤติกรรมเชิงลบที่ผู้มาเยือนชาวต่างชาติปฏิบัติมากที่สุด คือ ชื้อของป่า อาทิเช่น เห็ด ผักหวาน กล้วยไม้ เนื้อสัตว์ต่างๆ ที่ชาวบ้านนำมาขาย คิดเป็นร้อยละ 25.80 ทั้งนี้เมื่อนำผลคะแนนทั้งหมดของพฤติกรรม การตอบสนองต่อกฎระเบียบและมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ ด้านนันทนาการของผู้มาเยือนชาวไทยและชาวต่างชาติ มาหาค่ามัธยฐาน (median) ซึ่งได้เท่ากับ 18 คะแนน จึงสามารถแบ่งกลุ่มพฤติกรรม การตอบสนองต่อกฎระเบียบและมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ ด้านนันทนาการได้เป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่มีพฤติกรรมค่อนข้างดีได้คะแนนตั้งแต่ 0 – 17 คะแนน และกลุ่มที่มีพฤติกรรมค่อนข้างดีได้คะแนนตั้งแต่ 18 – 20 คะแนน ซึ่งจากการพิจารณาพบว่า ผู้มาเยือนชาวไทยและชาวต่างชาติมี

พฤติกรรม การตอบสนองต่อกฎระเบียบและมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ ด้านนันทนาการค่อนข้างไปทางบวก คิดเป็นร้อยละ 53.70 และ 61.30

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตอบสนองต่อกฎระเบียบและมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ด้านนันทนาการของผู้มาเยือนอุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ-ปุย

ทำการทดสอบสมมติฐานเฉพาะกลุ่มตัวอย่างของผู้มาเยือนชาวไทยจำนวน 420 คน ทั้งนี้เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างของผู้มาเยือนชาวต่างชาติมีจำนวนน้อยมาก ซึ่งผลการทดสอบสมมติฐานประกอบด้วยรายละเอียดดังนี้ ผลการวิเคราะห์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ 17 ตัว กับการตอบสนองต่อกฎระเบียบและมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ด้านนันทนาการ พบว่า มีตัวแปรอิสระจำนวน 6 ตัวแปร คือ ความรู้เกี่ยวกับกฎระเบียบและมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ ความรู้เกี่ยวกับผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม ภูมิสำเนา แรงจูงใจด้านการได้พัฒนาทักษะทางกายภาพ การผจญภัย และความท้าทาย ระยะเวลาในการประกอบกิจกรรมนันทนาการ และการบังคับใช้กฎระเบียบ ซึ่งมีความสัมพันธ์กับการตอบสนองต่อกฎระเบียบและมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ด้านนันทนาการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r = 0.312$, $P\text{-value} = 0.01$; $r = 0.221$, $P\text{-value} = 0.01$; $r = -0.219$, $P\text{-value} = 0.01$; $r = 0.109$, $P\text{-value} = 0.05$; $r = 0.138$, $P\text{-value} = 0.01$ และ $r = 0.213$, $P\text{-value} = 0.01$ ตามลำดับ) โดยปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กันมากที่สุดคือ ความรู้เกี่ยวกับกฎระเบียบและมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์กับการตอบสนองต่อกฎระเบียบและมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ ด้วยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน (r) 0.312 และมีค่าเป็นบวก (+) หรือมีทิศทางเดียวกัน กล่าวคือ ผู้มาเยือนที่มีความรู้เกี่ยวกับกฎระเบียบและมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์มากก็จะมี การตอบสนองต่อกฎระเบียบและมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ด้านนันทนาการมากตามไปด้วย ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้ เมื่อทำการทดสอบความมีอิทธิพลของตัวแปรอิสระทั้ง 17 ตัว กับตัวแปรตามคือ การตอบสนองต่อกฎระเบียบและมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ด้านนันทนาการ ด้วยวิธีการวิเคราะห์ถดถอยพหุ พบว่า ตัวแปรอิสระทุกตัวรวมกันมีอิทธิพลต่อตัวแปรตามอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยปัจจัยดังกล่าวส่งผลให้เกิดความผันแปรในตัวแปรตามร้อยละ 21.70 ($F = 6.536$; $P\text{-value} = 0.000$; Multiple $R = 0.465$; $R^2 = 0.217$) แต่เมื่อพิจารณาถึงอิทธิพลของตัวแปรอิสระพบว่า มีเพียง 5 ตัวแปร ที่มีอิทธิพลต่อการตอบสนองต่อกฎระเบียบและมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ด้านนันทนาการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ คือ ความรู้เกี่ยวกับกฎระเบียบและมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ ($Beta = 0.251$; $t = 4.980$; $P\text{-value} = 0.000$) ภูมิสำเนา ($Beta = -0.109$; $t = -2.230$; $P\text{-value} = 0.026$) ระยะเวลาในการประกอบกิจกรรมนันทนาการ ($Beta = 0.123$; $t = 2.734$; $P\text{-value} = 0.007$) การบังคับใช้

กฎระเบียบ (Beta = 0.255; t = 4.455; P-value = 0.000) และค่านิยมด้านการปฏิบัติตามกฎระเบียบ (Beta = -0.145; t = -2.576; P-value = 0.010) โดยตัวแปรที่มีอิทธิพลมากที่สุดคือการบังคับใช้กฎระเบียบ ด้วยค่าสัมประสิทธิ์ความถดถอยมาตรฐาน (Beta) เท่ากับ 0.255 รายละเอียดดังแสดงใน Table 1

Table 1 Results from regression analysis testing the influence of independent variables on visitors' responses toward regulations and recreational user management measures

(n = 420)					
Independent variables	$\bar{X}$	SD	Beta	t	P-value
1. Knowledge toward regulations and user management measures	10.542	2.420	0.251	4.980	0.000
2. Users' residence	0.433	0.496	-0.109	-2.230	0.026
3. Time period engaging in recreational activities	0.223	1.007	0.123	2.734	0.007
4. Regulation enforcement	3.538	0.989	0.255	4.455	0.000
5. Conformity value	10.064	2.298	-0.145	-2.576	0.010

Remark: F = 6.536; P-value = 0.000; Multiple R = 0.465; $R^2 = 0.217$

ซึ่งเมื่อพิจารณาถึงอิทธิพลของตัวแปรอิสระแต่ละตัวกับการตอบสนองต่อกฎระเบียบและมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ด้านนันทนาการสามารถอธิบายได้ดังนี้

1) ความรู้เกี่ยวกับกฎระเบียบและมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ มีอิทธิพลต่อการตอบสนองต่อกฎระเบียบและมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ด้านนันทนาการในเชิงบวก กล่าวคือ ถ้าผู้มาเยือนมีความรู้เกี่ยวกับกฎระเบียบและมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์มาก จะมีการตอบสนองต่อกฎระเบียบและมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ด้านนันทนาการมาก เนื่องจากความรู้คือ สิ่งที่สั่งสมมาจากการศึกษาเล่าเรียน การค้นคว้าหรือประสบการณ์ รวมทั้งความสามารถเชิงปฏิบัติและทักษะความเข้าใจ หรือสารสนเทศที่ได้รับมาจากการประสบการณ์ สิ่งที่ได้รับมาจากการได้ยิน ได้ฟัง การคิด หรือการปฏิบัติของศิวิไลซ์ในแต่ละสาขา (โสภา, 2521)

2) แรงจูงใจด้านการได้พัฒนาทักษะทางกายภาพ การผจญภัย และความท้าทาย มีอิทธิพลต่อการตอบสนองต่อกฎระเบียบและมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ด้านนันทนาการในเชิงลบ กล่าวคือ ถ้าผู้มาเยือนมีแรงจูงใจด้านการได้พัฒนาทักษะทางกายภาพ การผจญภัย และความท้าทายมาก จะมีการตอบสนองต่อกฎระเบียบและมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ด้านนันทนาการน้อย เนื่องจากแรงจูงใจเป็นพลังที่จะกระตุ้น (arouse) ให้บุคคลแสดงพฤติกรรม (นภวรรณ, 2550) โดยเฉพาะพฤติกรรมที่แสดงออกเพื่อประกอบกิจกรรมนันทนาการในรูปแบบของการผจญภัย และความท้าทาย ซึ่งอาจมีความเสี่ยงสูงต่อการละเมิดกฎระเบียบและมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ด้านนันทนาการ

3) ระยะเวลาในการประกอบกิจกรรมนันทนาการ มีอิทธิพลต่อการตอบสนองต่อกฎระเบียบและมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ด้านนันทนาการในเชิงบวก กล่าวคือ ถ้าผู้มาเยือนมีระยะเวลาในการประกอบกิจกรรมนันทนาการมาก จะตอบสนองต่อกฎระเบียบและมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ด้านนันทนาการมาก ทั้งนี้เนื่องจากการที่ผู้มาเยือนมีระยะเวลาประกอบกิจกรรมนันทนาการในพื้นที่เป็นเวลานานยิ่งส่งผลให้มีพฤติกรรมตอบสนองที่เข้มข้นขึ้น

4) การบังคับใช้กฎระเบียบ มีอิทธิพลต่อการตอบสนองต่อกฎระเบียบและมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ด้านนันทนาการในเชิงบวก กล่าวคือ ถ้ามีการบังคับใช้กฎระเบียบมากจะทำให้การตอบสนองต่อกฎระเบียบและมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ด้านนันทนาการมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ คมเชษฐา (2545) ซึ่งทำการศึกษาลักษณะพฤติกรรมที่ไม่ปฏิบัติตามกฎระเบียบของนักท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติเอราวัณ โดยพบว่า เข้มงวดในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่เป็นปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมที่ไม่ปฏิบัติตามกฎระเบียบอุทยานแห่งชาติของนักท่องเที่ยว ทั้งนี้เนื่องจากการที่ผู้มาเยือนแสดงพฤติกรรมตอบสนองในทางบวก เมื่อมีเจ้าหน้าที่นั้นสอดคล้องกับทฤษฎีการคล้อยตามที่กล่าวไว้ว่า “บุคคลส่วนใหญ่ยอมที่จะปฏิบัติตามกฎระเบียบ และกฎเกณฑ์ของสังคม ทั้งที่จริงแล้วนั้นไม่เห็นด้วยหรือเกิดความรู้สึกขัดแย้ง ทั้งนี้เพียงเพราะเลื่องการถูกลงโทษ” (นภวรรณ, 2550)

5) ค่านิยมด้านการปฏิบัติตามกฎระเบียบ มีอิทธิพลต่อการตอบสนองต่อกฎระเบียบและมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ด้านนันทนาการในเชิงลบ กล่าวคือ ถ้าผู้มาเยือนมีค่านิยมด้านการปฏิบัติตามกฎระเบียบมาก จะทำให้การตอบสนองต่อกฎระเบียบและมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ด้านนันทนาการน้อย ทั้งนี้เนื่องจาก ค่านิยม คือ ความเชื่อว่าอะไรดี ไม่ดี อะไรควร ไม่ควร และยังเป็นสิ่งที่บุคคลพอใจหรือเห็นว่าเป็นสิ่งที่มีคุณค่า แล้วยอมรับไว้เป็นความเชื่อ หรือ

ความรู้สึกนึกคิดของตนเอง (จำรอง และคณะ, 2529) ซึ่งอาจไม่จำเป็นที่จะต้องแสดงออกมาในรูปแบบของพฤติกรรม หรือการปฏิบัติเสมอไป

ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Tanakanjana (1996) ศึกษาพฤติกรรมที่ไม่ปฏิบัติตามกฎระเบียบอุทยานแห่งชาติของราษฎรในชุมชนท้องถิ่นที่อาศัยอยู่ในเขตและรอบเขตอุทยานแห่งชาติ โดยพบว่า ค่านิยมเกี่ยวกับความมั่งคั่ง ค่านิยมด้านการรักษาสิ่งแวดล้อม นั้นมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมที่ไม่ปฏิบัติตามกฎระเบียบอุทยานแห่งชาติ ทั้งนี้เนื่องจากค่านิยมของผู้มาเยือนอุทยานแห่งชาติส่วนใหญ่จะมีพฤติกรรมเปลี่ยนแปลงแบบผู้มาเยือนกลุ่มอื่นๆ โดยไม่คำนึงว่าการแสดงออกซึ่งพฤติกรรมนั้นจะขัดต่อกฎระเบียบ และมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์

ทั้งนี้การรับรู้ไม่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมตอบสนองต่อกฎระเบียบและมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ เนื่องจากตามทฤษฎีการรับรู้ (เทมส์คัต, 2546) กล่าวว่า เมื่อสิ่งเร้าทั้งหลายได้รับการกระตุ้นผ่านอวัยวะรับสัมผัสไปยังสมอง สมองจะสั่งการให้เกิดการรับรู้ นั้น แต่จะเห็นว่าการกระบวนการดังกล่าวยังไม่ผ่านการนึกคิดไตร่ตรอง ซึ่งต่างจากความรู้ที่มีกระบวนการจัดการอย่างเป็นลำดับขั้นตอนโดยกระบวนการที่สำคัญคือ ประมวลและกลั่นกรองความรู้ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าเมื่อสิ่งเร้าได้รับการกระตุ้นสั่งการไปยังสมองให้เกิดการนึกคิดไตร่ตรอง ประมวลผลและกลั่นกรองก่อนจะทำการแปลผลและแสดงผลออกมา (วิชัย, 2537) ด้วยเหตุนี้ความรู้เกี่ยวกับกฎระเบียบและมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์จึงมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมตอบสนองต่อกฎระเบียบและมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ ดังนั้นทางอุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ – ปุยควรมีสอดแทรกความรู้เกี่ยวกับกฎระเบียบและมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ ในรูปแบบต่างๆ ที่สามารถทำให้ผู้มาเยือนได้มีการนึกคิด ไตร่ตรอง ก่อนที่จะแสดงพฤติกรรมในทางที่ไม่เหมาะสมออกมา

สรุป

ผลการศึกษาจากผู้มาเยือนอุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ – ปุย จำนวน 420 คน พบว่า ผู้มาเยือนเป็นชาวไทยและชาวต่างชาติ คิดเป็นร้อยละ 92.60 และ 7.40 ตามลำดับ ซึ่งผู้มาเยือนชาวไทยส่วนใหญ่เลือกประกอบกิจกรรมชมวิว/ชมทิวทัศน์ที่สวยงาม และผู้มาเยือนชาวต่างชาติส่วนใหญ่เลือกประกอบกิจกรรมถ่ายภาพ สำหรับการศึกษาแรงจูงใจในการเข้าร่วมกิจกรรมนั้นพบว่าการของผู้มาเยือนอุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ – ปุย ซึ่งก็คือประสบการณ์นันทนาการที่ผู้มาเยือนปรารถนา พบว่าสามารถจำแนกออกได้เป็น 6 กลุ่ม โดยแรงจูงใจด้านการพัฒนาศักยภาพและเสริมสร้างความภาคภูมิใจในตนเอง สามารถอธิบายค่าความแปรปรวนได้มากที่สุด นอกจากนั้น

ยังพบว่า ผู้มาเยือนชาวไทยและชาวต่างชาติมีการรับรู้กฎระเบียบและมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ด้านนันทนาการในระดับปานกลาง และมีพฤติกรรมการตอบสนองต่อกฎระเบียบและมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ ด้านนันทนาการค่อนข้างต่ำ และจากผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า ความรู้เกี่ยวกับกฎระเบียบและมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ ภูมิสำนาระยะเวลาในการประกอบกิจกรรมนันทนาการ การบังคับใช้กฎระเบียบ และค่านิยมด้านการปฏิบัติตามกฎระเบียบ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และ 0.05 โดยตัวแปรที่มีอิทธิพลมากที่สุดคือ การบังคับใช้กฎระเบียบ ด้วยค่าสัมประสิทธิ์ความถดถอยมาตรฐาน (Beta) เท่ากับ 0.255

คำนิยาม

การวิจัยครั้งนี้ สำเร็จได้ด้วยการสนับสนุนของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ที่จัดสรรทุนอุดหนุนและส่งเสริมการวิจัยภายใต้ชุดโครงการ “เชื่อมโยงเครือข่ายภาคีประเด็นการท่องเที่ยวระดับปริญญาโท”

เอกสารและสิ่งอ้างอิง

- กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช. 2551. **ข้อมูลสถิตินักท่องเที่ยว 10 ปีย้อนหลัง**. แหล่งที่มา: http://www.dnp.go.th/NPRD/develop/data/stat51/fthai_51.pdf, 10 ธันวาคม 2551
- คมเชษฐา จรุงพันธ์. 2545. **พฤติกรรมการไม่ปฏิบัติตามกฎระเบียบของนักท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติ : กรณีศึกษาอุทยานแห่งชาติเอราวัณ จังหวัดกาญจนบุรี**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- จำรอง เงินดี, บัณฑิต ชินกุลกิจนิวัฒน์, บัณฑิต สว่างใสภากุล, พวงเพชร วัชรอยู่ วิภา ภักดี, ศิริภา จามรมาน, สุภาณี สนธิรัตน์, เสาวภา วัชรกิตติ และอารี เพชรผุด. 2529. **จิตวิทยาทั่วไป**. พิมพ์ครั้งที่ 3. ภาควิชาจิตวิทยา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- เต็มศักดิ์ คทวนิช. 2546. **จิตวิทยาทั่วไป**. สำนักพิมพ์ซีเอ็ดดูเคชั่น, กรุงเทพฯ.

- นภวรรณ ฐานะกาญจน์. 2548. เอกสารประกอบการสอนวิชามนุษยมิติในการจัดการ
อุทยาน และพื้นที่นันทนาการ. คณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.
(อัดสำเนา)
- นภวรรณ ฐานะกาญจน์. 2549. เอกสารประกอบการสอนวิชามนุษยมิติในการจัดการ
อุทยาน และพื้นที่นันทนาการ. คณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.
(อัดสำเนา)
- นภวรรณ ฐานะกาญจน์. 2550. เอกสารประกอบการสอนวิชามนุษยมิติในการจัดการ
อุทยาน และพื้นที่นันทนาการ. คณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.
(อัดสำเนา)
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2540. วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่
7. สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสาน
มิตร, กรุงเทพฯ.
- วิชัย วงศ์ใหญ่. 2537. กระบวนการพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอน. สุวีริยาสาส์น
จัดพิมพ์, กรุงเทพฯ.
- โสภา ชูพิกุลชัย. 2521. จิตวิทยาทั่วไป. ไทยวัฒนาพานิช, กรุงเทพฯ.
- Hammit W.E. and D.N. Cole. 1998. Wildland Recreation: ecology and management.
2nd ed. John Wiley & Sons, Inc., United States of America. Island Press,
Washington, DC.
- Yamane T. 1973. Statistic: An Introductory Analysis. 3rd ed. New York: Harper and
Row.

ภาคผนวก ข

ตารางเปรียบเทียบวัตถุประสงค์ กิจกรรมที่วางแผนไว้ และกิจกรรมที่ดำเนินการมาและ
ผลที่ได้ที่ได้รับตลอดโครงการ

ตารางเปรียบเทียบวัตถุประสงค์ กิจกรรมที่วางไว้ และกิจกรรมที่ดำเนินการมาและ ผลที่ได้รับ

1. วัตถุประสงค์ของโครงการ

1. เพื่อศึกษาการรับรู้กฎระเบียบและมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ด้านนันทนาการของ
ผู้มาเยือนอุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ – ปุย
2. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการตอบสนองต่อกฎระเบียบและมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์
ด้านนันทนาการของผู้มาเยือนอุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ - ปุย
3. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตอบสนองต่อกฎระเบียบของผู้มาเยือนอุทยาน
แห่งชาติดอยสุเทพ – ปุย

2. กิจกรรมที่วางไว้ และกิจกรรมที่ดำเนินการมาและผลที่ได้รับ

ตามแผนงาน		ปฏิบัติจริง	สนับสนุน วัตถุประสงค์ ข้อที่	ร้อยละ ความพึง พอใจต่อ ผลสำเร็จ
กิจกรรม	ผลที่คาดว่าจะ ได้รับ	ผลที่ได้จริง		
1. นำแบบสอบถาม ไปเก็บข้อมูลจาก ผู้มาเยือนอุทยาน แห่งชาติดอยสุเทพ- ปุย 2. บันทึกพฤติกรรม ผู้มาเยือนอุทยานแห่ง ชาติดอยสุเทพ – ปุย 3. ตรวจสอบและ บันทึกข้อมูล 4. วิเคราะห์และ ประมวลผลจาก แบบสอบถาม	1. ผลการศึกษารับ รู้กฎระเบียบและ มาตรการจัดการผู้ ใช้ ประโยชน์ด้าน นันทนาการของผู้มา เยือนอุทยานแห่งชาติ ดอยสุเทพ – ปุย	1. ทราบการรับรู้กฎ ระเบียบและมาตรการ จัดการผู้ใช้ประโยชน์ ด้านนันทนาการของผู้มา เยือนอุทยานแห่งชาติ ดอยสุเทพ – ปุย	ข้อที่ 1	100 %
	2. ผลการศึกษ พฤติกรรมการตอบ สนองต่อกฎระเบียบ และมาตรการจัดการ ผู้ใช้ประโยชน์ด้าน นันทนาการของผู้มา เยือนอุทยานแห่งชาติ ดอยสุเทพ – ปุย	2. ทราบพฤติกรรมการ ตอบสนองต่อกฎระเบียบ และมาตรการจัดการผู้ ใช้ ประโยชน์ด้าน นันทนาการของผู้มา เยือนอุทยานแห่งชาติ ดอยสุเทพ – ปุย	ข้อที่ 2	100 %
	3. ผลการศึกษ ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการ ตอบสนองต่อกฎระเบียบ ของผู้มาเยือนอุทยาน แห่งชาติดอยสุเทพ – ปุย	3. ทราบปัจจัยที่มีอิทธิ พลต่อการตอบสนองต่อ กฎระเบียบและมาตรการ จัดการผู้ใช้ประโยชน์ด้าน นันทนาการของผู้มา เยือนอุทยานแห่งชาติ ดอยสุเทพ – ปุย	ข้อที่ 3	100 %

ตามแผนงาน		ปฏิบัติจริง	สนับสนุน วัตถุประสงค์ ข้อที่	ร้อยละ ความพึง พอใจต่อ ผลสำเร็จ
กิจกรรม	ผลที่คาดว่าจะ ได้รับ	ผลที่ได้จริง		
	4. แนวทางการจัดการ ผู้ใช้ประโยชน์ด้าน นันทนาการในอุทยาน แห่งชาติดอยสุเทพ – ปุย	4. ทราบแนวทางการ จัดการผู้ใช้ประโยชน์ ด้านนันทนาการใน อุทยานแห่งชาติดอยสุ เทพ – ปุย		100 %
5. จัดทำรายงาน ความก้าวหน้า	รายงานความก้าวหน้า	รายงานความก้าวหน้า		100 %
6. จัดทำร่างรายงาน ฉบับสมบูรณ์	ร่างรายงานฉบับ สมบูรณ์	ร่างรายงานฉบับ สมบูรณ์		100 %
7. จัดทำรายงาน ฉบับสมบูรณ์	รายงานฉบับสมบูรณ์	รายงานฉบับสมบูรณ์		100 %

ตารางเปรียบเทียบ Output ที่เสนอในข้อเสนอโครงการ และที่ได้จริง

Output		ในกรณีล่าช้า (ผลสำเร็จไม่ถึง 100 %) ระบุสาเหตุและการแก้ไขที่ท่านดำเนินการ
กิจกรรมในข้อเสนอโครงการ	ผลสำเร็จ (%)	
1. ศึกษาแนวคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับการตอบสนองต่อภาวะเปื้อนและมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ด้านนันทนาการของผู้มาเยือนอุทยานแห่งชาติ	100	
2. ออกแบบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	100	
3. นำแบบสอบถามไปเก็บข้อมูลจากผู้มาเยือนอุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ - ปุย	100	
4. บันทึกพฤติกรรมผู้มาเยือนอุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ - ปุย	100	
5. ตรวจสอบและบันทึกข้อมูล	100	
6. วิเคราะห์และประมวลผลจากแบบสอบถาม	100	
7. รายงานความก้าวหน้า	100	
8. ร่างรายงานฉบับสมบูรณ์	100	
9. รายงานฉบับสมบูรณ์	100	

ลงนาม

ม.....

(หัวหน้าโครงการวิจัยผู้รับทุน)

วันที่.....

ภาคผนวก ค

แบบสอบถาม

--	--	--

หมายเลขแบบสอบถาม

การศึกษาวิจัยเรื่อง

การรับรู้และการตอบสนองต่อกฎระเบียบและมาตรการจัดการ

ผู้ใช้ประโยชน์ด้านนันทนาการของผู้มาเยือนอุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ-ปุย

คำชี้แจง

แบบสอบถามฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการเก็บข้อมูลการวิจัยในหัวข้อ “การรับรู้และการตอบสนองต่อกฎระเบียบและมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ด้านนันทนาการของผู้มาเยือนอุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ-ปุย” ซึ่งเป็นการวิจัยประกอบวิทยานิพนธ์ของนิสิตปริญญาโท สาขาอุทยาน นันทนาการและการท่องเที่ยว ภาควิชาอนุรักษ์วิทยา คณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ผู้วิจัยขอความกรุณาท่านตอบคำถามทุกข้อในแบบสอบถามนี้ คำตอบของท่านไม่มีถูกหรือผิด และผู้วิจัยรับรองว่า ข้อมูลต่าง ๆ ที่ท่านตอบในแบบสอบถามจะไม่มีผลกระทบหรือก่อให้เกิดความเสียหายต่อตัวท่านหรือบุคคลใด ๆ

แบบสอบถามฉบับนี้มี 5 ตอน ดังนี้

- ตอนที่ 1: ข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะทั่วไปในการเดินทางมาเยือน และการประกอบกิจกรรมนันทนาการของผู้มาเยือน
- ตอนที่ 2: ข้อมูลเกี่ยวกับความรู้ของผู้มาเยือนต่อกฎระเบียบ มาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ในอุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ-ปุย และผลกระทบสิ่งแวดล้อม
- ตอนที่ 3: ข้อมูลเกี่ยวกับการรับรู้ของผู้มาเยือนต่อกฎระเบียบ และมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ในอุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ-ปุย
- ตอนที่ 4: ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับกฎระเบียบ และมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ในอุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ-ปุย
- ตอนที่ 5: ภูมิหลังของผู้มาเยือน

โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน ☐ หรือเติมลงในช่องว่างที่เว้นไว้ (.....) ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่า จะได้รับความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามเป็นอย่างดี พร้อมทั้งขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ผู้วิจัย : นางสาวหทัยรัตน์ จันทิมา

นิสิตสาขาวิชาอุทยาน นันทนาการ และการท่องเที่ยว

คณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตอนที่ 1: ลักษณะทั่วไปเกี่ยวกับการเดินทางมาเยือน และการประกอบกิจกรรมนันทนาการของผู้มาเยือน

1. ท่านเคยเดินทางมาเยือนอุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ-ปุยมาก่อนหรือไม่

- ☐ เคย จำนวน.....ครั้ง (ไม่รวมครั้งนี้)
☐ ไม่เคย ครั้งนี้เป็นครั้งแรก

2. ลักษณะกลุ่มที่ท่านเดินทางมาเยือนอุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ-ปุยในครั้งนี้ คือ (โปรดเลือกเพียงคำตอบเดียว)

- ☐ กลุ่มเพื่อน ☐ กลุ่มครอบครัว
☐ กลุ่มผสมระหว่างเพื่อนและสมาชิกครอบครัว ☐ เดินทางมากับบริษัทนำเที่ยว
☐ เดินทางมาเองคนเดียว ☐ อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

3. จำนวนสมาชิกกลุ่มในการเดินทางครั้งนี้ (รวมตัวท่านด้วย) จำนวน.....คน

4. ในการเดินทางมาเยือนอุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ-ปุยครั้งนี้ ท่านได้พักแรมในอุทยานแห่งชาติหรือไม่

- ☐ ไม่พักค้าง ☐ พักค้าง จำนวน.....คืน

5. กิจกรรมที่ท่านประกอบในการมาเยือนอุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ-ปุยในครั้งนี้ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ☐ ปิกนิก ☐ ตั้งแคมป์พักแรม ☐ เที่ยวชม/เล่นน้ำตก
☐ เดินป่าศึกษาธรรมชาติ ☐ ดูนก ☐ ชมวิว/ชมทิวทัศน์ที่สวยงาม
☐ ถ่ายภาพ ☐ ส่องสัตว์ ☐ พักผ่อนในบรรยากาศที่สงบ
☐ อื่น ๆ ระบุ

6. เหตุผลต่อไปนี้ มีความสำคัญต่อท่านในระดับใด สำหรับการเดินทางมาเยือนอุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ-ปุยในครั้งนี้ โปรดใส่เครื่องหมาย ✓ ในช่องตัวเลือกที่ตรงกับระดับความสำคัญสำหรับท่านมากที่สุด

เหตุผล	ระดับความสำคัญ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. การได้ใกล้ชิด สัมผัส และอยู่ท่ามกลางธรรมชาติ					
2. การได้ทำกิจกรรม/ใช้เวลาร่วมกับคนใกล้ชิด					
3. การได้พบปะ ผูกมิตรกับผู้อื่น/ผู้คนแปลกหน้า					
4. การผจญภัย เสี่ยงภัย และความท้าทาย					
5. การพัฒนาทักษะในการประกอบกิจกรรม และฝึกฝนการใช้อุปกรณ์ต่างๆ					
6. การได้ใช้พลกำลังและสมรรถภาพร่างกาย					

เหตุผล	ระดับความสำคัญ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
7. การเรียนรู้และศึกษาธรรมชาติ พรรณไม้ และสัตว์ป่า					
8. การมีโอกาสไปเยือนสถานที่ที่ใฝ่ฝันประทับใจ					
9. การศึกษาและเรียนรู้ประวัติศาสตร์					
10. การศึกษาและเรียนรู้วิถีชีวิตและวัฒนธรรมท้องถิ่น					
11. การหลีกเลี่ยงจากสภาพแวดล้อมที่จำเจในชีวิตประจำวันชั่วคราว					
12. การผ่อนคลายจากความเครียด ความวิตกกังวล					
13. การพักผ่อนในบรรยากาศที่สงบเงียบ/สันโดษ					
14. การได้บุกเบิก/สำรวจสถานที่ใหม่ๆ					
15. การใช้เวลาเป็นส่วนตัว					
16. การเป็นอิสระ/ปราศจากการควบคุม					
17. การแสดงออกถึงความชอบส่วนบุคคล และ/หรือสะท้อนค่านิยมของตนเอง					
18. การได้รับอากาศบริสุทธิ์					
19. ความสำเร็จและความภาคภูมิใจจากการได้กระทำการที่ต้องการ					
20. การมีโอกาสแบ่งปันและช่วยเหลือผู้อื่น					
21. การได้ฟื้นฟูสุขภาพกายและ/หรือสุขภาพจิตจากความกดดันต่างๆ					
22. การได้แสดงออกถึงความคิดสร้างสรรค์					
23. การได้พบเห็น/สัมผัสความโดดเด่นเป็นเอกลักษณ์ของธรรมชาติ					
24. การได้หลีกเลี่ยงจากภาระหน้าที่ในชีวิตประจำวัน					
25. การได้พบเห็นสิ่งแปลกใหม่					
26. ความสนุกสนาน/เพลิดเพลิน					
27. การได้ทำกิจกรรมที่หลากหลาย					
28. การได้เป็นผู้นำ หรือสอนผู้อื่นในการประกอบกิจกรรม					
29. การพึ่งพาตนเอง/ทดสอบความสามารถของตนเอง					
30. อื่นๆ โปรดระบุ.....					

ตอนที่ 2: ความรู้ของผู้มาเยือนต่อกฎระเบียบ มาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ในอุทยานแห่งชาติ และผลกระทบสิ่งแวดล้อม

7. ข้อความเกี่ยวกับกฎระเบียบ และมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ในอุทยานแห่งชาติต่อไปนี้ ถูก หรือ ผิด ตามความคิดของท่าน

ข้อความ	ถูก	ผิด
1. กิ่งไม้ที่ตกหล่น สามารถนำมาทำเป็นฟืนเพื่อใช้ในการประกอบอาหารได้		
2. การขีดเขียน ทำสัญลักษณ์ต่างๆ ตามโขดหิน และต้นไม้ เพื่อหมายเส้นทางเดินป่าไม่ขัดต่อกฎระเบียบอุทยานแห่งชาติ		
3. การนำขยะ หรือเศษอาหารที่เหลือ ฝังกลบลงดิน ไม่ขัดต่อกฎระเบียบ อุทยานแห่งชาติ		
4. การปล่อยสิ่งปฏิกูลอาทิ ปัสสาวะ อุจจาระ ลงในแหล่งน้ำในอุทยานแห่งชาติมีโทษปรับ 500 บาท		
5. ผู้มาเยือนสามารถปิดประกาศ โฆษณา บนป้ายประกาศของอุทยานแห่งชาติได้		
6. ผู้มาเยือนสามารถนำยานพาหนะเข้าออกทุกพื้นที่ อุทยานแห่งชาติเปิดให้ประกอบกิจกรรม นันทนาการ		
7. การเก็บหาของป่าอาทิ เห็ด ผักหวาน หน่อไม้ ดอกไม้ ลูกไม้ ต่างๆ เพื่อมาประกอบอาหาร หรือ ของที่ระลึก เพียงเล็กน้อยนั้นสามารถกระทำได้		
8. เมื่อพบว่าข้อมูลในแผ่นป้าย ในอุทยานแห่งชาติเป็นข้อมูลเก่า ยังไม่ได้รับการปรับปรุง ผู้มาเยือนสามารถทำการ ปรับปรุงแก้ไขได้		
9. ใบไม้ กรวด ก้อนหิน หินงอก หินย้อย ตามธรรมชาติ แม้จะร่วงหล่นตามพื้น ก็ไม่สามารถเก็บเพื่อนำมาเป็นของที่ระลึกได้		
10. อุทยานแห่งชาติอนุโลมให้จับสัตว์น้ำในแหล่งน้ำธรรมชาติ ในพื้นที่ได้		
11. ก่อนเวลา 22.00 น. ผู้มาเยือนสามารถเล่นดนตรี และร้องเพลง เพื่อสร้างความบันเทิง ขณะพักผ่อนในอุทยานแห่งชาติได้		
12. การนำสัตว์เลี้ยงเข้าไปในอุทยานแห่งชาติ เป็นการกระทำที่ขัดต่อกฎระเบียบของพื้นที่		
13. การให้อาหารสัตว์ป่า ในปริมาณไม่มาก ไม่ขัดต่อกฎระเบียบอุทยานแห่งชาติ		
14. อุทยานแห่งชาติไม่อนุญาตให้ผู้มาเยือนก่อกองไฟ ทั้งเพื่อให้ความอบอุ่นแก่ร่างกาย หรือ ประกอบอาหาร		
15. อุทยานแห่งชาติไม่อนุญาตให้นำเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เข้ามาในพื้นที่อุทยานแห่งชาติ		

8. ข้อความเกี่ยวกับผลกระทบสิ่งแวดล้อมต่อไปนี้ ถูก หรือ ผิด ตามความคิดของท่าน

ข้อความ	ถูก	ผิด
1. ผลกระทบสิ่งแวดล้อม คือ การเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมทั้งขนาดและทิศทางอันเนื่องมาจากการกระทำของมนุษย์		
2. ผลกระทบทางนันทนาการคือ การเปลี่ยนแปลงของสังคมพืชและสัตว์ป่าจากการประกอบกิจกรรมนันทนาการของผู้มาเยือนพื้นที่		
3. การขยายพื้นที่ประกอบกิจกรรมนันทนาการ ไม่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสัตว์ป่า เนื่องจากสัตว์ป่าไม่มีถิ่นอาศัยที่ถาวร		
4. พฤติกรรมของผู้มาเยือน ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมในพื้นที่		
5. สัตว์ป่าต่างชนิดกันอาจมีความทนทานต่อการรบกวนของมนุษย์ไม่แตกต่างกัน		
6. การกำหนดขีดความสามารถในการรองรับจำนวนนักท่องเที่ยวของแหล่งนันทนาการ ไม่สามารถป้องกันผลกระทบสิ่งแวดล้อมได้		
7. การให้อาหารแก่สัตว์ป่า ส่งผลต่อการดำรงชีวิตของสัตว์ป่าตามธรรมชาติ		
8. สังคมพืชคลุมดินทุกชนิดสามารถฟื้นตัวจากการเหยียบย่ำของผู้มาเยือนได้ในเวลาไม่นาน		
9. กิจกรรมนันทนาการทุกรูปแบบ ส่งผลกระทบต่อแหล่งนันทนาการ		
10. อัตราการซาบซึมน้ำของดินเป็นตัวชี้วัดหนึ่งของผลกระทบจากกิจกรรมนันทนาการบริเวณเส้นทางศึกษาธรรมชาติ		
11. น้ำตกที่มีตะกอนมาก ส่งผลต่อการเจริญเติบโตของพืชและสัตว์น้ำ		
12. การขยายพื้นที่กางเต็นท์ ส่งผลกระทบต่อแหล่งน้ำธรรมชาติ		
13. การทิ้งขยะหรือเศษอาหารที่ย่อยสลายได้ทุกชนิดลงบนพื้นดิน ช่วยเพิ่มปริมาณธาตุอาหารให้กับดิน		
14. การกำหนดเขตพื้นที่ประกอบกิจกรรมนันทนาการ ช่วยป้องกันผลกระทบสิ่งแวดล้อมในอุทยานแห่งชาติ		
15. ผลกระทบสิ่งแวดล้อมในแหล่งนันทนาการผันแปรตามช่วงเวลา		

ตอนที่ 3: การรับรู้ของผู้มาเยือนต่อกฎระเบียบ และมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ในอุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ-ปุย

9. โปรดใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความรู้สึกของท่านที่มีต่อกฎระเบียบ และมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ในอุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ-ปุย

ข้อความ	จริงอย่างยิ่ง	จริง	ไม่แน่ใจ	ไม่จริง	ไม่จริงอย่างยิ่ง
1. กฎระเบียบ และมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ในอุทยานแห่งชาติช่วยสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติให้กับผู้มาเยือน					
2. กฎระเบียบ และมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ในอุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ-ปุย มีความสำคัญกับพฤติกรรมของผู้มาเยือนเพื่อประกอบกิจกรรมนันทนาการมากกว่าผู้ใช้ประโยชน์กลุ่มอื่น					
3. กฎระเบียบที่ใช้ควบคุมผู้ใช้ประโยชน์ในอุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ-ปุย มีความชัดเจน					
4. บทลงโทษสำหรับผู้ฝ่าฝืนกฎระเบียบ ในอุทยานแห่งชาติมีความรุนแรง					
5. อุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ-ปุยมีการประชาสัมพันธ์เผยแพร่กฎระเบียบ และข้อควรปฏิบัติในการมาเยือนอุทยานแห่งชาติผ่านสื่อประเภทต่างๆ ให้ผู้มาเยือนได้ทราบอย่างทั่วถึง					
6. กฎระเบียบ และมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ในอุทยานแห่งชาติมีเนื้อหาครอบคลุมการประกอบกิจกรรมนันทนาการในพื้นที่อุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ-ปุยทุกประเภท					
7. นอกจากเป็นแนวทางปฏิบัติสำหรับผู้มาเยือนในการประกอบกิจกรรมนันทนาการแล้ว กฎระเบียบ และมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ในอุทยานแห่งชาติ ยังครอบคลุมถึงการปกป้องทรัพยากรธรรมชาติจากปัจจัยคุกคามอื่นๆ					
8. อุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ-ปุย มีการดักเตือน/จับ/ปรับ ผู้มาเยือนที่กระทำความผิดกฎระเบียบ และฝ่าฝืนมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ในอุทยานแห่งชาติ อยู่เสมอ					
9. กฎระเบียบ และมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ในอุทยานแห่งชาติ สร้างขึ้นมาเพื่อใช้ควบคุมพฤติกรรมของผู้มาเยือน โดยเฉพาะ					
10. ผู้มาเยือนมีพฤติกรรมที่เหมาะสมขึ้นเมื่อมีเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติคอยควบคุมและบังคับใช้กฎระเบียบ					

ตอนที่ 4: ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับกระเปียบ และมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ใน

อุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ-ปุย

10. ในการมาเยือนอุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ-ปุยในครั้งนี้ท่านปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ต่อไปนี้หรือไม่ โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความเป็นจริง

ข้อความ	การปฏิบัติกิจกรรม	
	ทำ	ไม่ได้ทำ
1. ส่งเสียงดังขณะเดินศึกษาธรรมชาติ		
2. เก็บใบไม้มาทำเป็นของที่ระลึก		
3. สลักชื่อตามต้นไม้ในแหล่งท่องเที่ยวเพื่อเป็นที่ระลึก		
4. นำสัตว์เลี้ยงเข้ามาในพื้นที่อุทยานแห่งชาติ		
5. จับถ่ายของเสียลงสู่แหล่งน้ำ ขณะประกอบกิจกรรมนันทนาการ		
6. เดินออกนอกเส้นทางศึกษาธรรมชาติที่กำหนดไว้ เพื่อสัมผัสธรรมชาติอย่างใกล้ชิดและพบเห็นสิ่งแปลกใหม่		
7. นำเสื้อผ้า สิ่งของเครื่องใช้ แวนบนกิ่งไม้		
8. แสดงความตื่นเต้น ส่งเสียงดีใจเมื่อได้พบเห็นสัตว์ป่า		
9. หยูครถ เมื่อพบเห็นสัตว์ป่ากำลังข้ามถนน		
10. แวะศูนย์บริการนักท่องเที่ยวเพื่อสอบถามข้อมูลและ/หรือศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับพื้นที่		
11. ทิ้งเศษอาหารลงบนพื้นดิน		
12. นำเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เข้ามาในพื้นที่อุทยานแห่งชาติเพื่อสังสรรค์กับผู้ร่วมกลุ่มเดินทาง		
13. ให้อาหารแก่สัตว์ป่า เพื่อช่วยการดำรงชีพของสัตว์		
14. ร้องเพลง/เล่นดนตรี เพื่อการพักผ่อนหย่อนใจ		
15. ซื้อของป่าอาทิเห็ด ผักหวาน กล้วยไม้ เนื้อสัตว์ต่างๆ ที่ชาวบ้านนำมาขาย		
16. กางเต็นท์พักแรมในบริเวณที่อุทยานแห่งชาติจัดไว้ให้		
17. ให้คำแนะนำในการปฏิบัติที่ถูกต้อง แก่ผู้มาเยือนกลุ่มอื่น		
18. แจ้งเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติเมื่อพบผู้กระทำการขัดต่อกระเปียบ และมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์		
19. นำยานพาหนะเข้าไปในพื้นที่ป่าปิด		
20. ใช้แฟลชถ่ายรูปสัตว์ป่าในระยะใกล้ชิด		

11. ขณะประกอบกิจกรรมนันทนาการในอุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ-ปุยท่านพบเห็นผู้มาเยือนกลุ่มอื่นมีพฤติกรรมที่ขัดต่อกฎระเบียบ และมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ที่ทางอุทยานแห่งชาติกำหนดไว้หรือไม่ในระดับใด

☐ ไม่พบเห็น

☐ พบเห็น (โปรดระบุระดับ โดย X ตรงกับตัวเลขที่สอดคล้องกับความรู้สึกของท่าน)

มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
5	4	3	2	1

12. ขณะประกอบกิจกรรมนันทนาการในอุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ-ปุยท่านพบเห็นป้ายสื่อความหมายเกี่ยวกับกฎระเบียบ และมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์อุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ-ปุย ตามแหล่งประกอบกิจกรรมนันทนาการหรือไม่ ในระดับใด

☐ ไม่พบเห็น

☐ พบเห็น (โปรดระบุระดับ โดย X ตรงกับตัวเลขที่สอดคล้องกับความรู้สึกของท่าน)

มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
5	4	3	2	1

13. ป้ายสื่อความหมายเกี่ยวกับกฎระเบียบและมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์อุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ-ปุย มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมในการประกอบกิจกรรมนันทนาการของท่านในระดับใด

มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	ไม่มีอิทธิพล
5	4	3	2	1	0

14. ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรต่อข้อความต่อไปนี้

ข้อความ	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง
1. การบังคับใช้กฎระเบียบและมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ในอุทยานแห่งชาติ ยังไม่เข้มงวด จึงทำให้ผู้มาเยือนละเลยในการปฏิบัติ					
2. ผู้มาเยือนอุทยานแห่งชาติส่วนใหญ่จะมีการพฤติกรรมเลียนแบบผู้มาเยือนกลุ่มอื่นๆ โดยไม่คำนึงว่าการแสดงออกซึ่งพฤติกรรมนั้นจะขัดต่อกฎระเบียบ และมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์					

ข้อความ	เห็น ด้วย อย่างยิ่ง	เห็น ด้วย	ไม่ แน่ใจ	ไม่เห็น ด้วย	ไม่เห็น ด้วย อย่างยิ่ง
3. การปฏิบัติตามกฎระเบียบและมาตรการจัดการผู้ใช้ ประโยชน์ในอุทยานแห่งชาติ ขึ้นอยู่กับความพึงพอใจ ของ ผู้มาเยือนแต่ละคน					
4. ความเชื่อส่วนบุคคลของผู้มาเยือนมีอิทธิพลต่อ พฤติกรรมในการปฏิบัติตามกฎระเบียบและมาตรการ จัดการผู้ใช้ประโยชน์ในอุทยานแห่งชาติ					

ตอนที่ 5: ภูมิหลังของผู้มาเยือน

15. เพศ

☐ ชาย

☐ หญิง

16. อายุ.....ปี

17. ระดับการศึกษาสูงสุด

☐ ประถมศึกษา

☐ มัธยมศึกษาตอนต้น

☐ มัธยมศึกษาตอนปลาย

☐ อาชีวศึกษาหรือเทียบเท่า

☐ อนุปริญญาหรือเทียบเท่า

☐ ปริญญาตรี

☐ สูงกว่าปริญญาตรี

18. อาชีพ

☐ รับราชการ

☐ พนักงานรัฐวิสาหกิจ

☐ พนักงานบริษัทเอกชน

☐ พ่อค้า/นักธุรกิจ

☐ กิจการส่วนตัว

☐ เกษตรกร

☐ นักเรียน/นักศึกษา

☐ อื่น ๆ โปรดระบุ.....

19. ที่อยู่ปัจจุบัน จังหวัด.....

ภาคผนวก ง

แบบบันทึกพฤติกรรมของผู้มาเยือน

แบบบันทึกพฤติกรรมของผู้มาเยือน

ข้อความ	เวลา 09.00–12.00 น.			เวลา 13.00-16.00 น.		
	มาก	ปานกลาง	น้อย	มาก	ปานกลาง	น้อย
1. ส่งเสียงดังขณะประกอบกิจกรรมนันทนาการ						
2. เก็บใบไม้มาทำเป็นของที่ระลึก						
3. สลักชื่อตามต้นไม้ในแหล่งท่องเที่ยวเพื่อเป็นที่ระลึก						
4. นำสัตว์เลี้ยงเข้ามาในพื้นที่อุทยานแห่งชาติ						
5. เดินออกนอกเส้นทางศึกษาธรรมชาติที่กำหนดไว้เพื่อสัมผัสธรรมชาติอย่างใกล้ชิดและพบเห็นสิ่งแปลกใหม่						
6. นำเสื้อผ้า สิ่งของเครื่องใช้ แวนบนกิ่งไม้						
7. แสดงความตื่นเต้น ส่งเสียงดีใจเมื่อได้พบเห็นสัตว์ป่า						
8. แวะศูนย์บริการนักท่องเที่ยวเพื่อสอบถามข้อมูลและ/หรือศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับพื้นที่						
9. ทิ้งเศษอาหารลงบนพื้นดิน						
10. นำเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เข้ามาในพื้นที่อุทยานแห่งชาติเพื่อสังสรรค์กับผู้ร่วมกลุ่มเดินทาง						
11. ให้อาหารแก่สัตว์ป่า						
12. ร้องเพลง/เล่นดนตรี เพื่อการพักผ่อนหย่อนใจ						
13. ซื้อของป่าอาทิเห็ด ผักหวาน กล้วยไม้ เนื้อสัตว์ต่างๆ ที่ชาวบ้านนำมาขาย						
14. กางเต็นท์พักแรมนอกบริเวณที่อุทยานแห่งชาติจัดไว้ให้						
15. นำยานพาหนะเข้าไปในพื้นที่ป่าปิด						
16. ใช้แฟลชถ่ายรูปสัตว์ป่าในระยะใกล้ชิด						

หมายเหตุ:

ภาคผนวก จ

สถิติจำนวนนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาเยือนอุทยานแห่งชาติสูงสุด 5 อันดับ ย้อนหลัง 10 ปี ตั้งแต่
ปีงบประมาณ 2542-2551

ตารางผนวกที่ ๑ สถิติจำนวนนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาเยือนอุทยานแห่งชาติสูงสุด 5 อันดับ
ย้อนหลัง 10 ปี ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2542-2551

ปี พ.ศ.	อุทยานแห่งชาติ				
	ดอยสุเทพ – ปุย	เขาใหญ่	ดอยอินทนนท์	เอราวัณ	ห้วยน้ำดัง
2542	2,220,479	489,969	694,930	328,839	126,377
2543	3,407,420	479,809	662,586	347,921	97,900
2544	3,609,632	525,306	524,028	409,586	102,165
2545	4,172,202	695,740	667,473	439,588	75,911
2546	4,132,220	759,687	383,806	511,373	81,520
2547	2,469,467	771,922	479,890	463,467	59,926
2548	1,956,274	870,088	492,950	389,818	173,152
2549	1,920,923	1,251,259	433,843	399,265	135,484
2550	1,562,962	871,268	504,404	327,120	158,056
2551	919,461	671,569	364,216	317,130	185,473
รวม	26,371,040	7,386,617	5,208,126	3,934,107	1,195,964

ภาคผนวก จ

ผลวิเคราะห์ความยาก และความน่าเชื่อถือ (reliability) ของแบบสอบถาม

ตารางผนวกที่ ๑1 การทดสอบความยากของความรู้ของผู้มาเยือนต่อกฎระเบียบ มาตรการ
จัดการผู้ใช้ประโยชน์ใน อุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ-ปุย

ข้อความ	ค่า คะแนน
1. กิ่งไม้ที่ตกหล่น สามารถนำมาทำเป็นฟืนเพื่อใช้ในการประกอบอาหารได้	0.19
2. การขีดเขียน ทำสัญลักษณ์ต่างๆ ตามโขดหิน และต้นไม้ เพื่อหมายเส้นทางเดินป่าไม่ขัดต่อ กฎระเบียบอุทยานแห่งชาติ	0.74
3. การนำขยะ หรือเศษอาหารที่เหลือ ผึ่งกลบลงดิน ไม่ขัดต่อกฎระเบียบ อุทยานแห่งชาติ	0.46
4. การปล่อยสิ่งปฏิกูลอาทิ ปัสสาวะ อุจจาระ ลงในแหล่งน้ำในอุทยานแห่งชาติมีโทษปรับ 500 บาท	0.82
5. ผู้มาเยือนสามารถปิดประกาศ โฆษณา บนป้ายประกาศของอุทยานแห่งชาติได้	0.87
6. ผู้มาเยือนสามารถนำยานพาหนะเข้าออกทุกพื้นที่ อุทยานแห่งชาติเปิดให้ประกอบกิจกรรม นันทนาการ	0.43
7. การเก็บหาของป่าอาทิ เห็ด ผักหวาน หน่อไม้ ดอกไม้ ลูกไม้ ต่างๆ เพื่อมาประกอบอาหาร หรือ ของที่ระลึก เพียงเล็กน้อยนั้นสามารถกระทำได้	0.69
8. เมื่อพบว่าข้อมูลในแผ่นป้าย ในอุทยานแห่งชาติเป็นข้อมูลเก่า ยังไม่ได้รับการปรับปรุง ผู้มา เยือนสามารถทำการ ปรับปรุงแก้ไขได้	0.70
9. ใบไม้ กรวด ก้อนหิน หินย้อย ตามธรรมชาติ แม้จะร่วงหล่นตามพื้น ก็ไม่สามารถเก็บ เพื่อนำมาเป็นของที่ระลึกได้	0.79
10. อุทยานแห่งชาติอนุญาตให้จับสัตว์น้ำในแหล่งน้ำธรรมชาติ ในพื้นที่ได้	0.79
11. ก่อนเวลา 22.00 น. ผู้มาเยือนสามารถเล่นดนตรี และร้องเพลง เพื่อสร้างความบันเทิงขณะ พักผ่อนในอุทยานแห่งชาติได้	0.45
12. การนำสัตว์เลี้ยงเข้าไปในอุทยานแห่งชาติ เป็นการกระทำที่ขัดต่อกฎระเบียบของพื้นที่	0.61
13. การให้อาหารสัตว์ป่า ในปริมาณไม่มาก ไม่ขัดต่อกฎระเบียบอุทยานแห่งชาติ	0.71
14. อุทยานแห่งชาติไม่อนุญาตให้ผู้มาเยือนก่อกองไฟ ทั้งเพื่อให้ความอบอุ่นแก่ร่างกาย หรือ ประกอบอาหาร	0.46
15. อุทยานแห่งชาติไม่อนุญาตให้นำเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เข้ามาในพื้นที่อุทยานแห่งชาติ	0.74

ตารางผนวกที่ ๑2 การทดสอบความยากของความรู้ของผู้มาเยือนต่อผลกระทบสิ่งแวดล้อม

ข้อความ	ค่า คะแนน
1. ผลกระทบสิ่งแวดล้อม คือ การเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมทั้งขนาดและทิศทางอันเนื่องมาจากการกระทำของมนุษย์	0.11
2. ผลกระทบทางนันทนาการคือ การเปลี่ยนแปลงของสังคมพืชและสัตว์ป่าจากการประกอบกิจกรรมนันทนาการของผู้มาเยือนพื้นที่	0.69
3. การขยายพื้นที่ประกอบกิจกรรมนันทนาการ ไม่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสัตว์ป่า เนื่องจากสัตว์ป่าไม่มีถิ่นอาศัยที่ถาวร	0.46
4. พฤติกรรมของผู้มาเยือน ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมในพื้นที่	0.66
5. สัตว์ป่าต่างชนิดกันอาจมีความทนทานต่อการรบกวนของมนุษย์ไม่แตกต่างกัน	0.48
6. การกำหนดขีดความสามารถในการรองรับจำนวนนักท่องเที่ยวของแหล่งนันทนาการ ไม่สามารถป้องกันผลกระทบสิ่งแวดล้อมได้	0.48
7. การให้อาหารแก่สัตว์ป่า ส่งผลต่อการดำรงชีวิตของสัตว์ป่าตามธรรมชาติ	0.80
8. สังคมพืชคลุมดินทุกชนิดสามารถฟื้นตัวจากการเหยียบย่ำของผู้มาเยือนได้ในเวลาไม่นาน	0.69
9. กิจกรรมนันทนาการทุกรูปแบบ ส่งผลกระทบต่อแหล่งนันทนาการ	0.77
10. อัตราการซาบซึมน้ำของดินเป็นตัวชี้วัดหนึ่งของผลกระทบจากกิจกรรมนันทนาการบริเวณเส้นทางศึกษาธรรมชาติ	0.74
11. น้ำตกที่มีตะกอนมาก ส่งผลต่อการเจริญเติบโตของพืชและสัตว์น้ำ	0.77
12. การขยายพื้นที่กางเต็นท์ ส่งผลกระทบต่อแหล่งน้ำธรรมชาติ	0.79
13. การทิ้งขยะหรือเศษอาหารที่ย่อยสลายได้ทุกชนิดลงบนพื้นดิน ช่วยเพิ่มปริมาณธาตุอาหารให้กับดิน	0.46
14. การกำหนดเขตพื้นที่ประกอบกิจกรรมนันทนาการ ช่วยป้องกันผลกระทบสิ่งแวดล้อมในอุทยานแห่งชาติ	0.85
15. ผลกระทบสิ่งแวดล้อมในแหล่งนันทนาการผันแปรตามช่วงเวลา	0.45

หมายเหตุ

P เท่ากับ 0.50 แสดงว่า คำถามข้อนั้นมีความยากปานกลาง

P ต่ำกว่า 0.50 แสดงว่า คำถามข้อนั้นค่อนข้างยาก

P สูงกว่า 0.50 แสดงว่า คำถามข้อนั้นค่อนข้างง่าย

P ต่ำกว่า 0.20 แสดงว่า คำถามข้อนั้นยากเกินไป

P สูงกว่า 0.80 แสดงว่า คำถามข้อนั้นง่ายเกินไป

ตารางผนวกที่ ๑3 การทดสอบความน่าเชื่อถือของการรับรู้ของผู้มาเยือนต่อกฎระเบียบ และ
มาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ในอุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ-ปุย

ข้อความ	Item-Total Correlation	Alpha if Item Delete
1. กฎระเบียบ และมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ในอุทยานแห่งชาติ ช่วยสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติให้กับผู้มาเยือน	0.366	0.647
2. กฎระเบียบ และมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ในอุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ-ปุย ให้ความสำคัญกับพฤติกรรมของผู้มาเยือนเพื่อประกอบกิจกรรมนันทนาการมากกว่าผู้ใช้ประโยชน์กลุ่มอื่น	0.472	0.626
3. กฎระเบียบที่ใช้ควบคุมผู้ใช้ประโยชน์ในอุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ-ปุย มีความชัดเจน	0.309	0.658
4. บทลงโทษสำหรับผู้ฝ่าฝืนกฎระเบียบ ในอุทยานแห่งชาติมีความรุนแรง	0.315	0.740
5. อุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ-ปุยมีการประชาสัมพันธ์เผยแพร่กฎระเบียบ และข้อควรปฏิบัติในการมาเยือนอุทยานแห่งชาติผ่านสื่อประเภทต่างๆ ให้ผู้มาเยือนได้ทราบอย่างทั่วถึง	0.545	0.604
6. กฎระเบียบ และมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ในอุทยานแห่งชาติ มีเนื้อหาครอบคลุมการประกอบกิจกรรมนันทนาการในพื้นที่อุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ-ปุยทุกประเภท	0.535	0.616
7. นอกจากเป็นแนวทางปฏิบัติสำหรับผู้มาเยือนในการประกอบกิจกรรมนันทนาการแล้ว กฎระเบียบ และมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ในอุทยานแห่งชาติ ยังครอบคลุมถึงการปกป้องทรัพยากรธรรมชาติจากปัจจัยคุกคามอื่นๆ	0.391	0.643
8. อุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ-ปุย มีการตักเตือน/จับ/ปรับ ผู้มาเยือนที่กระทำความผิดกฎระเบียบ และฝ่าฝืนมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ในอุทยานแห่งชาติ อยู่เสมอ	0.483	0.628
9. กฎระเบียบ และมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ในอุทยานแห่งชาติ สร้างขึ้นมาเพื่อใช้ควบคุมพฤติกรรมของผู้มาเยือนโดยเฉพาะ	0.318	0.656
10. ผู้มาเยือนมีพฤติกรรมที่เหมาะสมขึ้นเมื่อมีเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติคอยควบคุมและบังคับใช้กฎระเบียบ	0.206	0.676

ภาคผนวก ช

ภาพพื้นที่ศึกษาและการดำเนินการเก็บข้อมูลภาคสนาม

ภาพที่ 1 ลานกางเต็นท์ยอดดอยบุญ

ภาพที่ 2 น้ำตกแม่สา

ภาพที่ 3 วัดพระธาตุดอยสุเทพ

ภาพที่ 4 ป้ายแสดงข้อควรปฏิบัติในการท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติบริเวณน้ำตกมณฑาธาร

ภาพที่ 5 ร้านค้าบริเวณทางเข้าน้ำตกห้วยแก้ว

ภาพที่ 6 ผู้มาเยือนขณะตอบแบบสอบถามบริเวณจุดชมวิว

ภาพที่ 7 ผู้มาเยือนขณะตอบแบบสอบถามบริเวณลานทางเดินที่ยอดดอยปู่

ภาพที่ 8 ผู้มาเยือนขณะตอบแบบสอบถามบริเวณวัดพระธาตุดอยสุเทพ

ภาพที่ 9 ผู้มาเยือนนำเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์เข้ามาในพื้นที่อุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ – ปุย

ภาพที่ 10 ผู้มาเยือนนำสัตว์เลี้ยงเข้ามาในพื้นที่อุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ – ปุย

ภาพที่ 11 ผู้มาเยือนขณะประกอบกิจกรรมนันทนาการบริเวณน้ำตกวังบัวบาน

ภาพที่ 12 ผู้มาเยือนขณะประกอบกิจกรรมบริเวณน้ำตกวังบัวบาน

ภาคผนวก ซ
ประวัติคณะผู้วิจัย

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ-นามสกุล: นางสาวหทัยรัตน์ จันโทวาท
Miss. Hathairat Jantowat

เพศ: หญิง

วันเดือนปีเกิด: 11 เมษายน 2526

อายุ: 25 ปี

สถานที่ติดต่อ: 18/802 อาคารชุดครูเมืองทองธานี T2 (13/22) ถ.แจ้งวัฒนะ
ต.บางพลูด อ.ปากเกร็ด จ. นนทบุรี 11120

โทรศัพท์/โทรสาร: 081-3213212

E-mail : j_hathairat@hotmail.com

ประวัติการศึกษา

ระดับประถมศึกษา:	โรงเรียนอนุบาลชัยภูมิ จ. ชัยภูมิ
ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น:	โรงเรียนสุนนารีวิทยา จ. นครราชสีมา
ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย:	โรงเรียนสุนนารีวิทยา จ. นครราชสีมา
ระดับปริญญาตรี:	สาขาการจัดการท่องเที่ยว คณะวิทยาการ จัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร
ปัจจุบัน:	ศึกษาอยู่ชั้นปีที่ 3 สาขาอุทยาน นันทนาการ และการท่องเที่ยว คณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ประวัติและผลงานอาจารย์ที่ปรึกษา

ชื่อ-นามสกุล	ดร. นภวรรณ ฐานะกาญจน์ พงษ์เขียว Dr. Noppawan Tanakanjana Phongkhieo
เพศ	หญิง
วันเดือนปีเกิด	19 ธันวาคม 2503
ตำแหน่งปัจจุบัน	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ระดับ 8
สถานที่ติดต่อ	ภาควิชาอนุรักษ์วิทยา คณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ชั้น 4 ตึกเทียมคมกฤต คณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ 50 พหลโยธิน จตุจักร กรุงเทพฯ 10900
โทรศัพท์/โทรสาร	0-29428370
E-mail address	ffornwt@ku.ac.th ; ffornwt@yahoo.com
ที่อยู่ปัจจุบัน	86/270 หมู่บ้านสราญลิริ ถนนราชพฤกษ์ ตำบลบางพลับ อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี 11120
โทรศัพท์:	02-195-4154; 089-895-6248
เงินเดือนปัจจุบัน	32,790 บาท (ไม่รวมเงินประจำตำแหน่ง และเงินตอบแทนรายเดือน)
ประวัติการศึกษา	Ph.D. in Recreation Resources (Park Planning & Recreation Behavior), Colorado State University, Fort Collins, Colorado, U.S.A. 1996 Practical Training in Park Planning, US National Park Service, Denver Service Center and Rocky Mountain Regional Office, Colorado, U.S.A. 1994 วท.ม. (วิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม), 2532, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ศษ.บ. (จิตวิทยา), 2525, มหาวิทยาลัยศิลปากร

ผลงานวิจัย

1) ผลงานวิจัยที่ตีพิมพ์ในวารสารระดับชาติและนานาชาติ (ตรวจสอบรายละเอียดได้จาก <http://www/biodata.trf.or.th>)

กาญจนา จันทบุผา, นภวรรณ สุวานะกาญจน์ และสันต์ เกตุปราณีต. 2551. การวิเคราะห์รูปแบบ
นันทนาการและประสบการณ์นันทนาการของผู้มาเยือนแหล่งนันทนาการทาง
ธรรมชาติในจังหวัดแม่ฮ่องสอน. *วารสารวนศาสตร์* 27(2), 2551.

วนิดา จินะโกฏี, นภวรรณ สุวานะกาญจน์ และสันต์ เกตุปราณีต. 2551. การวิเคราะห์การใช้
ประโยชน์ด้านนันทนาการในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าห้วยขาแข้ง. *วารสารวนศาสตร์*
27(2), 2551.

บุญศรีธรรม์ ทองธรรมวัฒน์, นภวรรณ สุวานะกาญจน์ และสันต์ เกตุปราณีต. 2551. การวิเคราะห์การ
นำเสนอข่าวสารเกี่ยวกับพื้นที่อนุรักษ์ในสื่อประเภทหนังสือพิมพ์. *วารสารวนศาสตร์*
27(2), 2551.

Tanakanjana, N & Saranet, S. 2007. Wildlife Value Orientations in Thailand: Preliminary
Findings. *Human Dimension of Wildlife*, 12:339-345, 2007.

นักสิทธิ์ สังข์จันทร์, นภวรรณ สุวานะกาญจน์, อนรรฆ พัฒนวิบูลย์ และ นริศ ภูมิภาคพันธ์. 2550.
ผลกระทบจากกิจกรรมนันทนาการต่อพฤติกรรมและการใช้พื้นที่อาศัยของกวางป่า
ในอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่. *วารสารวนศาสตร์* 25(1-2):30-43, 2549.

อรอนงค์ ฉะยบแหลม, นภวรรณ สุวานะกาญจน์, เสรี เวชบุษกร และ สุวิทย์ แสงทองพราว. 2547.
การวิเคราะห์สังคมพืชเพื่อออกแบบการสื่อความหมายในเส้นทางศึกษาธรรมชาติ
ณ อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่. *วารสารวนศาสตร์* 23:60-73, 2547.

2) ผลงานวิจัยที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้

2.1 โครงการวิจัยและพัฒนาระบบสนับสนุนการวางแผนการจัดการแหล่งนันทนาการ
ทางธรรมชาติอย่างยั่งยืน ระยะที่ 1 และ 2 (2546-2551) ภายใต้การสนับสนุนของกองทุน
สนับสนุนการ วิจัย (สกว.)

2.2 โครงการวิเคราะห์บทพจนการดำเนินงานตามแผนแม่บทอุทยานแห่งชาติและเขต
รักษาพันธุ์สัตว์ป่าที่ผ่านมา (งานวิจัยเพื่อประเมินผล) (2545-2546) สนับสนุนกรมป่าไม้และกรม
อุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช

2.3 โครงการวิจัยเพื่อพัฒนาแผนแม่บทการจัดการอุทยานแห่งชาติและเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าจำนวน 10 พื้นที่/โครงการ (2532-2535 และ 2541-2542) สนับสนุนโดยกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช และโครงการวิจัยเพื่อจัดทำแผนแม่บท/แผนปฏิบัติการเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวในระดับจังหวัด อำเภอ และพื้นที่เฉพาะ จำนวน 4 โครงการ (2543-2546) สนับสนุนโดย การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย และสถาบันวิจัยจุฬาภรณ์

3) ผลงานวิชาการอื่น ๆ (เฉพาะตั้งแต่ปี 2541 เป็นต้นมา)

Tanakanjana, N. 2007. Recreation Opportunity Classification and Challenges in Maintaining Recreation Diversity in Thailand 's National Parks, In Weber, S. & D, Harmon, eds. 2007. *Rethinking Protected Areas in a Changing World; Proceedings of the 2007 George Wright Society Biennial Conference on Parks, Protected Areas, and Cultural Sites*. Hancock, Michigan: The George Wright Society.

นภาพรณ สุวานะกาญจน์. 2550. งานวิจัยในระบบอุทยานแห่งชาติ: สืบปีย้อนหลังและมองไปข้างหน้า ใน *เรื่องเต็มการประชุมวิชาการอุทยาน นันทนาการ และการท่องเที่ยว ครั้งที่ 1*. คณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ 23-24 สิงหาคม 2550

Tanakanjana, N. 2006. Exploring Recreation Diversity in Thailand: A Nation-wide Study of Nature-based Recreation Resources and Behavior. In Siegrist, D., Clivaz, C., Hunziker, M. & Item, S. (eds). 2006. *Proceedings of the Third International Conference on Monitoring and Management of Visitor Flows in Recreational and Protected Areas*. University of Applied Sciences, Rapperswil, Switzerland, 13-17 September 2006.

Tanakanjana, N. et.. al. 2006. Decision Support System for Sustainable Management Planning of Nature-based Recreation Areas in Thailand. In Siegrist, D., Clivaz, C., Hunziker, M. & Item, S. (eds). 2006. *Proceedings of the Third International Conference on Monitoring and Management of Visitor Flows in Recreational and Protected Areas*. University of Applied Sciences, Rapperswil, Switzerland, 13-17 September 2006.

นกวรณ สุานะกาญจน์ และ รติกร น่วมักดี. 2549. การประยุกต์ใช้โมเดลการวางแผนนันทนาการแบบเน้นประสบการณ์ในการจำแนกแหล่งนันทนาการทางธรรมชาติ. ใน *เรื่องได้มีการประชุมวิชาการมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ครั้งที่ 44*. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, บางเขน 30 มกราคม – 2 กุมภาพันธ์ 2549

นกวรณ สุานะกาญจน์ และ คณะ. 2549. ระบบการประเมินศักยภาพทรัพยากรนันทนาการในแหล่งนันทนาการทางธรรมชาติ. ใน *เรื่องได้มีการประชุมวิชาการ “สิ่งแวดล้อมมนเรศวร” ครั้งที่ 2*. คณะเกษตรศาสตร์ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, มหาวิทยาลัยนเรศวร, พิษณุโลก 28-29 มิถุนายน 2549

Tanakanjana, N. 2003. *Socio-economic Study Final Technical Report: Under the Project “Management of the Pha Taem Protected Forest Complex to Promote Cooperation for Trans-boundary Biodiversity Conservation Between Thailand, Cambodia and Laos (PPFC) Phase I*. Forestry Research Center, Faculty of Forestry, Kasetsart University. A paper submitted to ITTO

Tanakanjana, N. 2000. *Conceptual Design for Nature Study for Khao Yai National Park*. Department of Conservation, Faculty of Forestry. A paper submitted to TDRI.

Tanakanjana, N. 1999. *Assessing the Poverty-Environmental Interactions in the Context of the financial crisis in Thailand*. Department of Conservation, Faculty of Forestry, Kasetsart University. A paper submitted to the World Bank, Washington, DC.

Tanakanjana, N. 1999. *Sustainable Management of Agricultural Communities within National Parks: A Case Study of Khun Jae National Park*. A paper presented at the 1999 International Symposium of Society and Resource Management, July 7-10, 1999, University of Queensland, Brisbane, Australia

Tanakanjana, N. 1999. *National Parks and Local Communities in Thailand: Recent Research and Implications*. A paper presented at the International Conference of Southeast Asia Research, 22-24 October, 1999, University of British Columbia, Vancouver, Canada

นกวรณ สุานะกาญจน์ และคณะ, 2541. *คู่มือพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยวแบบการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์*. เสนอต่อ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย โดย ศูนย์วิจัยป่าไม้ คณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ (ทั้งภาษาไทย และภาษาอังกฤษ)

นภวรรณ สุวานะกาญจน์, 2541. *การวางแผนด้านนันทนาการ*. เอกสารประกอบการประชุมสัมมนา หัวหน้าอุทยานแห่งชาติและวนอุทยาน ครั้งที่ 2 วันที่ 12-15 กันยายน 2541 โรงแรม เชียงใหม่ภูคำ จังหวัดเชียงใหม่

นภวรรณ สุวานะกาญจน์, 2541. *การวางแผนและออกแบบในระบบอุทยาน*. เอกสารประกอบการประชุมสัมมนาหัวหน้าอุทยานแห่งชาติและวนอุทยาน ครั้งที่ 2 วันที่ 12-15 กันยายน 2541 โรงแรมเชียงใหม่ภูคำ จังหวัดเชียงใหม่

4) สาขาที่เกี่ยวข้อง

- 4.1 อุทยาน นันทนาการ และการท่องเที่ยว
- 4.2 การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- 4.3 วิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม

5) การงานในปัจจุบัน

5.1 งานประจำ

5.1.1 สอน รายวิชาต่าง ๆ ดังนี้ 1) วิชา 01308311 อุทยาน นันทนาการ และการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ 2) วิชา 01308512 มนุษยมิติในการจัดการอุทยานและพื้นที่นันทนาการ 3) วิชา 01308591 เทคนิคการวิจัยทางอุทยาน นันทนาการ และการท่องเที่ยว 4) วิชา 01308521 แบบจำลองและเทคนิคการวางแผนอุทยานและพื้นที่นันทนาการ 5) วิชา 01308522 ผลกระทบทางนันทนาการ

5.1.2 ทำหน้าที่เป็นอาจารย์บัณฑิต 8 สาขาวิชา ดังนี้ 1) สาขาวิชาอุทยาน นันทนาการ และการท่องเที่ยว 2) สาขาวิชาวนศาสตร์ชุมชน 3) สาขาวิชาการบริหารทรัพยากรป่าไม้ 4) สาขาวิชาพืชสวน 5) สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตร 6) สาขาวิชาการจัดการทรัพยากร 7) สาขาวิชานันทนาการ 8) สาขาวิชาการใช้ที่ดินและการจัดการทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน โดยมีประสบการณ์เป็นประธานกรรมการที่ปรึกษา (ที่ปรึกษาหลัก) ในการทำวิทยานิพนธ์ของนิสิตบัณฑิตทั้งสิ้น 55 คน (ตรวจสอบรายละเอียดได้จาก <http://www.biodata.trf.or.th>)

5.2 งานวิจัยที่รับผิดชอบในปัจจุบัน

- 5.2.1 โครงการระบบสนับสนุนการวางแผนการจัดการแหล่งนันทนาการทางธรรมชาติอย่างยั่งยืน ระยะที่ 2 ภายใต้การสนับสนุนจาก สกว.
- 5.2.2 โครงการวิจัยเกี่ยวกับค่านิยมและพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับสัตว์ป่าของคนไทย (ส่วนหนึ่งของโครงการ Wildlife Value Globally ซึ่งเป็นโครงการวิจัยร่วมกับคณาจารย์จาก Colorado State University และมหาวิทยาลัยอื่น ๆ ในสหรัฐอเมริกา เดนมาร์ก และเยอรมัน)

ประวัติและผลงานอาจารย์ที่ปรึกษาในพื้นที่

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ดารณี ด่านวันดี

ตำแหน่ง ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ระดับ 8

คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ และการออกแบบสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยแม่โจ้

E-Mail Address: adaranee@gmail.com, daranee@mju.ac.th

1. ประวัติการศึกษา

ปี	มหาวิทยาลัย	วุฒิการศึกษา	สาขาวิชา
2545	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	วท.ม.(อุทยานและนันทนาการ)	อุทยานและนันทนาการ Parks and Recreation
2536	มหาวิทยาลัยแม่โจ้	ทษ.บ.(เทคโนโลยีภูมิทัศน์)	เทคโนโลยีภูมิทัศน์ Landscape Technology

2. ประวัติส่วนตัว

เกิดวันที่ 20 ธันวาคม 2512 เพศ หญิง
สัญชาติ ไทย ศาสนา พุทธ อายุ 39 ปี

3. ที่อยู่ บ้านเลขที่ 63/98 หมู่ 4 มหาวิทยาลัยแม่โจ้ ตำบลหนองหาร อำเภอสันทราย
จังหวัดเชียงใหม่ 50290 โทรศัพท์ 0-5386-9837

4. ประสบการณ์โดยสรุป ประสบการณ์ 15 ปี ด้านการออกแบบภูมิทัศน์ ออกแบบวางผัง
บริเวณ ตั้งแต่ 50 -1000 ไร่ วางแผนออกแบบพื้นที่นันทนาการ
ออกแบบสิ่งแวดล้อมความสะอาด และวางแผนระบบสื่อความหมาย
ธรรมชาติในพื้นที่ธรรมชาติ

5. ประวัติการทำงาน

พ.ศ 2537- ปัจจุบัน อาจารย์ประจำคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์และการออกแบบสิ่งแวดล้อม
รายวิชาที่สอน ได้แก่

- ภส 114 เลขะนิเทศ 1 และ ภส 115 เลขะนิเทศ 2
- ภส 110 ศิลปนิยม, ภส 211 ประวัติศาสตร์ศิลป์
- ภท 410 การวางแผน ออกแบบพื้นที่นันทนาการ
- ภส 448 การจัดการพื้นที่นันทนาการ
- ภส 434 ออกแบบภูมิสถาปัตยกรรม 4
- ภส 453 การออกแบบวางผังพืชพรรณ 1
- ภส 454 การออกแบบวางผังพืชพรรณ 2

6. ผลงานโครงการศึกษา และร่วมศึกษา

การประยุกต์หลักการออกแบบอย่างยั่งยืนในการปรับปรุงผังบริเวณและสิ่งอำนวยความสะดวกใน
อุทยานแห่งชาติเฉลิมรัตนโกสินทร์ จังหวัดกาญจนบุรี, วิทยานิพนธ์ปริญญาโทสาขา
อุทยานและนันทนาการ คณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

โครงการวางแผนแม่บทการจัดการพื้นที่อุทยานแห่งชาติน้ำตกแม่สุรินทร์ จังหวัดแม่ฮ่องสอน
(ผู้ศึกษาด้านการวางแผนนันทนาการ และสื่อความหมาย)

โครงการวางแผนแม่บทการจัดการพื้นที่เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าคลองนาคา จังหวัดระนอง(ผู้ศึกษา
ด้านการวางแผนนันทนาการ และสื่อความหมาย)

โครงการวางแผนแม่บทการจัดการพื้นที่เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเขาเขียว-เขาชมภู่ จังหวัดชลบุรี(ผู้
ศึกษาด้านการวางแผนนันทนาการ และสื่อความหมาย)

โครงการส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอู้มผาง จังหวัดตาก
(ผู้ศึกษาและประเมินศักยภาพในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ และ สำรวจ
ออกแบบและกำหนดแผนสื่อความหมายและธรรมชาติศึกษา) ระหว่างเดือน กรกฎาคม-
พฤศจิกายน 2545

โครงการศึกษาความเหมาะสมและความเป็นไปได้(FS)และเสนอรูปแบบก่อสร้างอาคารที่พักเพื่อ
สร้างสถานพำนักระยะยาว(long stay) จังหวัดสมุทรสงคราม (ผู้ศึกษาด้านการออกแบบ
ภูมิทัศน์)

โครงการศึกษาความเหมาะสมในการเปิดเส้นทางท่องเที่ยวและขนส่งข้ามอ่าวไทย จังหวัดเพชรบุรี
(ผู้ศึกษาด้านการออกแบบภูมิทัศน์)

โครงการศึกษาเพื่อจัดทำผังแม่บทและแผนแม่บทการบริหารจัดการ " พิพิธภัณฑ์ธรรมชาติที่มีชีวิต
และสถานท่องเที่ยวเชิงพัฒนา" ศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยฮ่องไคร้ อันเนื่องมาจาก
พระราชดำริ จ. เชียงใหม่ (ผู้ศึกษาศักยภาพทรัพยากรและผู้ใช้ประโยชน์เพื่อวางแผนระบบ
สื่อความหมายพิพิธภัณฑ์ธรรมชาติที่มีชีวิต) มีนาคม 2546 - มีนาคม 2547

โครงการวางแผนแม่บทการจัดการอุทยานแห่งชาติเขาพระวิหาร จังหวัดศรีสะเกษ (ผู้ศึกษาด้าน
การวางแผนนันทนาการ และสื่อความหมาย)

7. ผลงานการออกแบบภูมิทัศน์

- ออกแบบปรับปรุงภูมิทัศน์ อาคารอธิการบดี(หลังใหม่) มหาวิทยาลัยแม่โจ้
- ออกแบบสิ่งอำนวยความสะดวกสวนสุขภาพ มหาวิทยาลัยแม่โจ้
- ออกแบบภูมิทัศน์โกลเด้นท์ปายริสอร์ท(กลุ่มเรือนไทย) ต.ปางหมู จ.แม่ฮ่องสอน
- โครงการสำรวจ ออกแบบภูมิทัศน์ถนนสายเชียงใหม่-ลำพูน, ปิงห่าง และร่องเชียง
เทศบาลตำบลอุโมงค์ จังหวัดลำพูน
- โครงการจัดทำแผนแม่บทเพื่อปรับปรุงภูมิทัศน์ และปรับปรุงสถานที่ท่องเที่ยวระยะที่
1 เทศบาลตำบลและ อำเภอทุ่งช้าง จังหวัดน่าน
- โครงการวางแผนปรับปรุงภูมิทัศน์ สถานีสาริตและถ่ายทอดการเกษตรป่าไม้ และ
สิ่งแวดล้อม อันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตำบลเปียงหลวง อำเภอเวียงแหง
จังหวัดเชียงใหม่

8. เอกสารประกอบการสอน และเอกสารเผยแพร่

8.1 เอกสารประกอบการสอน

ดาร์ณี ด่านวันดี. 2540. การออกแบบจัดสวน. ภาควิชาภูมิทัศน์และอนุรักษ์
สิ่งแวดล้อม คณะผลิตกรรมการเกษตร มหาวิทยาลัยแม่โจ้. อัดสำเนา. 173 หน้า

ดารณี ด่านวันดี. 2549. **การวางแผน และออกแบบพื้นที่นันทนาการ.**

ภาควิชาภูมิทัศน์และอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม คณะผลิตกรรมการเกษตร

มหาวิทยาลัยแม่โจ้. อุดສຳເນາ. 244 ນ້ຳ

เอกสารเผยแพร่

ดารณี ด่านวันดี. 2549. **การวางแผนแม่บทสื่อความหมาย สำหรับพื้นที่
ธรรมชาติ, พื้นที่ประวัติศาสตร์ และพื้นที่ที่สัมพันธ์กับการท่องเที่ยว**

ภาควิชาภูมิทัศน์และอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม คณะผลิตกรรมการเกษตร

มหาวิทยาลัยแม่โจ้ พิมพ์โรเนียว 150 ນ້ຳ

ดารณี ด่านวันดี, ลักษณะนา สัมมนิธิ, กิตติพงษ์ วาณิชพงษ์, เกรียงศักดิ์ ศรีเงินยวง .

2546. **การวางแผนระบบสื่อความหมายธรรมชาติ กรณีศึกษา : เขต**

รักษาพันธุ์สัตว์ป่าอุ้มผาง จังหวัดตาก. ภาควิชาภูมิทัศน์และอนุรักษ์

สิ่งแวดล้อม คณะผลิตกรรมการเกษตร มหาวิทยาลัยแม่โจ้. พิมพ์โรเนียว. 142 ນ້ຳ

ดารณี ด่านวันดี และ เกรียงศักดิ์ ศรีเงินยวง. 2549. **การสำรวจพรรณไม้ใน**

ภาควิชาภูมิทัศน์และอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม เพื่อบูรณาการ การเรียน การ

สอน. คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์และการออกแบบสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัย

แม่โจ้. พิมพ์โรเนียว. 75 ນ້ຳ

8.2 งานวิจัย

- **หัวหน้าโครงการ :** การสำรวจพรรณไม้ในภาควิชาภูมิทัศน์และอนุรักษ์

สิ่งแวดล้อม เพื่อบูรณาการ การเรียน การสอน. แหล่งทุนจาก ฝ่ายส่งเสริมการวิจัย

คณะผลิตกรรมการเกษตร มหาวิทยาลัยแม่โจ้ ประจำปีงบประมาณ 2549 (กุมภาพันธ์

2549 - พฤษภาคม 2551)

- **หัวหน้าโครงการ** : การวิจัยอย่างมีส่วนร่วมในการวางแผนระบบสื่อความหมาย
ทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรม เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ภายใต้
แนวคิดการออกแบบอย่างยั่งยืน: กรณีศึกษาพื้นที่โครงการหลวงบ้านวัดจันทร์ อ.
แม่แจ่ม จ. เชียงใหม่ แหล่งทุน สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช) ประจำปี
งบประมาณ 2550
- **นักวิจัยร่วม** โครงการศึกษาเพื่อจัดทำผังแม่บทและแผนแม่บทการบริหารจัดการ
"พิพิธภัณฑสถานชาติที่มีชีวิต และสถานท่องเที่ยวเชิงพัฒนา" ศูนย์ศึกษาการพัฒนา
ห้วยฮ่องไคร้ อันเนื่องมาจากพระราชดำริ จ. เชียงใหม่ (ผู้ศึกษาศักยภาพทรัพยากร
ในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงพัฒนา เพื่อวางแผนระบบสื่อความหมายพิพิธภัณฑ
สถานชาติที่มีชีวิต) มีนาคม 2546 - มีนาคม 2547
- **นักวิจัยร่วม** โครงการนำร่องแนวคิดใหม่สู่การเป็นเมืองสีเขียวในเขตเทศบาลนคร
เชียงใหม่ และพื้นที่เมืองโดยรอบ แหล่งทุนสนับสนุนจาก สำนักงานนโยบายและ
แผนทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม ระยะเวลาดำเนินโครงการ เริ่ม
พฤศจิกายน 2547-กันยายน 2548
- **นักวิจัยร่วม** การวิจัยอย่างมีส่วนร่วมต่อการจัดภูมิทัศน์วัดในเขตเวียงโบราณ
กรณีศึกษา วัดสองแคว กิ่งอำเภอดอยหล่อ จังหวัดเชียงใหม่ แหล่งทุนสนับสนุน
จาก สำนักวิจัยและส่งเสริมการเกษตร มหาวิทยาลัยแม่โจ้ (ว.ช) ระยะเวลา
ดำเนินโครงการ เริ่มตุลาคม 2547-กันยายน 2548
- **นักวิจัยร่วม** การสำรวจ และจัดทำฐานข้อมูลสารสนเทศภูมิทัศน์เวียงโบราณใน
พื้นที่อำเภอเชียงใหม่-ลำพูนเชียงใหม่ แหล่งทุนสนับสนุนจาก สำนักวิจัยและส่งเสริม
การเกษตร มหาวิทยาลัยแม่โจ้ (ว.ช) ระยะเวลาดำเนินโครงการ เริ่มตุลาคม
2551-กันยายน 2552

9. การประชุม สัมมนา และการฝึกอบรม

- ศึกษาดูงานด้านภูมิสถาปัตยกรรม และสถาปัตยกรรม และวิทยาศาสตร์ ณ ประเทศอิตาลี ออสเตรีย สวิสเซอร์แลนด์ ฝรั่งเศส เบลเยียม เนเธอร์แลนด์ และอังกฤษ พ.ศ. 2539
- วิทยาการฝึกอบรมการจัดสวน ศูนย์ฝึกอบรมวิชาชีพ มหาวิทยาลัยแม่โจ้ พ.ศ. 2540
- วิทยาการฝึกอบรมด้านภูมิสถาปัตยกรรมและสิ่งอำนวยความสะดวก สำหรับเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ ประจำปี 2543 และ 2544
- ศึกษาดูงาน ณ นครคุนหมิง มณฑลยูนนาน สาธารณรัฐประชาชนจีน ระหว่างวันที่ 27-31 ตุลาคม 2545
- ศึกษาดูงานด้านภูมิสถาปัตยกรรม และสถาปัตยกรรมภายในประเทศ(อยุธยา ชุมพร กระบี่ ภูเก็ต ชลบุรี และกรุงเทพ 18-27 มี.ค 2546)
- ศึกษาดูงานด้านภูมิสถาปัตยกรรม สถาปัตยกรรม ผังเมือง และระบบสื่อความหมายธรรมชาติ ณ ประเทศออสเตรเลีย ระหว่างวันที่ 8-17 กรกฎาคม 2546
- ศึกษาดูงานด้านภูมิสถาปัตยกรรม และสถาปัตยกรรม เมืองเดนบาซาร์ เกาะบาห์ลี ประเทศอินโดนีเซีย ระหว่าง วันที่ 17-23 ตุลาคม 2546
- อบรมหลักสูตร ระบบกำหนดตำแหน่งพื้นโลกด้วยดาวเทียม(GPS)ขั้นสูง สำนักพัฒนาเทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศ(องค์การมหาชน) มิถุนายน 2546
- อบรมเชิงปฏิบัติการในหัวข้อ " the Rural Landscape : Assessment and planning Workshop " คณะสถาปัตยกรรม มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ กรุงเทพฯ พฤษภาคม 2547
- อบรมหลักสูตร การทำวิจัยและการใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS ชั้นกลาง รุ่นที่ 1 สำนักบริการวิชาการ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ระหว่างวันที่ 9-10 มีนาคม พ.ศ 2547
- อบรมหลักสูตร การจัดการทรัพยากรด้วยข้อมูลสารสนเทศทางภูมิศาสตร์ โดยสำนักงานพัฒนาเทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศ(องค์การมหาชน) กรุงเทพฯ. ระหว่างวันที่ 20-29 เมษายน 2548
- ศึกษาดูงานด้านการจัดการพื้นที่สีเขียว ณ. เมืองมิดนิก ประเทศเยอรมัน ระหว่างวันที่ 8-12 สิงหาคม 2548
- รับทุนโครงการแลกเปลี่ยนบุคลากร มหาวิทยาลัยแม่โจ้: Xishuangbanna Tropical Botanical Garden (XTBG) ระหว่างวันที่ 4-29 เมษายน 2549

- รับทุนโครงการแลกเปลี่ยนบุคลากร มหาวิทยาลัยแม่โจ้ และ Mississippi State University ประเทศสหรัฐอเมริกา ระหว่างวันที่ 1 มิถุนายน ถึง 31 สิงหาคม 2550
- ประชุมสัมมนา เรื่อง “ผลกระทบจากหลักเกณฑ์การพิจารณานโยบายพื้นที่สีเขียวชุมชนเมืองอย่างยั่งยืน” วันที่ 27 กุมภาพันธ์ 2551